Jack Kerouac

Pe drum
On the Road

Partea întâi

1

Pe Dean l-am întâlnit prima oară la puţină vreme după ce m-am despărţit de nevastă-mea. Tocmai scăpasem de o boală grea despre care nu mă voi osteni să spun aici decât că a avut de-a face cu oboseala şi mizeria izolării, precum şi cu simţământul că totul era pierdut. Apariţia lui Dean Moriarty a declanşat acel episod din existenţa mea pe care l-aş putea numi viaţa mea pe drum. Şi înainte de asta visasem să o iau spre vest ca să văd ţara, dar planurile mele erau vagi şi nu mă urnisem niciodată. Dean este tipul cel mai potrivit pentru că efectiv s-a născut pe drum, prin 1926, pe când părinţii săi conducându-şi rabla spre Los Angeles treceau prin Salt Lake City. Primul ins care îmi vorbise despre el fusese Chad King. El îmi arătase nişte scrisori primite de la acesta pe când era închis la un penitenciar din New Mexico. Scrisorile mi-au trezit un interes grozav din cauza tonului naiv şi candid cu care îl ruga pe Chad să-l înveţe tot ce ştie despre Nietzsche şi alte minunăţii intelectuale pe care acesta le cunoştea. La un moment dat, am discutat cu Carlo despre scrisori şi ne-am întrebat dacă vom avea vreodată ocazia să-l cunoaştem pe bizarul Dean Moriarty. Dar asta a fost demult, pe când Dean era cu totul altfel decât acum, doar un puşti aflat la puşcărie şi învăluit în mister. Apoi am auzit că Dean fusese eliberat şi urma să vină la New York pentru prima oară; se mai vorbea şi că tocmai luase de nevastă o fată pe nume Marylou.

Într-o zi, pe când mă învârteam şi eu prin campus, Chad şi Tim Gray mi-au spus că Dean locuia într-o chichineaţă fără apă caldă din East Harlem, Harlemul spaniol. Sosise cu o noapte înainte în New York, însoţit de frumoasa şi arătoasa lui puicuţă, Marylou. Au coborât din autobuzul Greyhound pe Strada 50 şi, în căutarea unui loc în care să mănânce, au nimerit la Hector's, iar de atunci localul acesta a rămas pentru Dean un simbol important al New York-ului. Şi-au cheltuit banii pe uriaşe prăjituri glazurate şi gogoşi cu frişcă.

În tot acest timp, Dean îi vorbea lui Marylou cam aşa:

— Uite, draga mea, acum suntem în New York şi, cu toate că nu ţi-am spus chiar toate lucrurile la care mă gândeam în timp ce traversam Missouri şi mai ales atunci când am trecut pe lângă şcoala de corecţie de lângă Bo-oneville, care-mi amintea de şederea mea în închisoare, a venit momentul să amânăm toate mărunţişurile care au de-a face cu viaţa noastră amoroasă personală şi să începem îndată să ne croim nişte planuri de viitor clare şi aşa mai departe, în stilul care îl caracteriza la vremea aceea.

Am mers împreună cu băieţii să-l vedem în apartamentul acela care n-avea decât apă rece. Dean apăru în prag doar în şort. Marylou tocmai se ridica de pe canapea. Dean îl expediase pe locatarul apartamentului în bucătărie, probabil ca să facă o cafea, iar el să aibă răgaz să facă amor, căci pentru el amorul era ceva unic şi sublim şi cel mai important lucru din viaţă, cu toate că traiul zilnic era tot o trudă şi-un scrâşnet. Asta se putea vedea după felul în care stătea în faţa ta, cu privirea în pământ, dând din cap aprobator, ca un tânăr boxer care ascultă indicaţiile antrenorului, ca să te facă să crezi că nu scapă nici un cuvânt din ce-i spui, repetând la nesfârşit "Da, da, da" şi "Desigur". Când l-am văzut prima oară, Dean mi s-a părut un tânăr Gene Autry îngrijit, cu şoldurile înguste, cu ochi albaştri şi un autentic accent de Oklahoma, un erou cu

perciuni din Vestul înzăpezit. De fapt, lucrase la ranch-ul lui Ed Wall din Colorado, asta înainte de a se însura cu Marylou şi de a veni în Est. Marylou era o blondă drăguţă, cu bucle frumoase care-i cădeau ca o cascadă pe umeri. Şedea pe marginea canapelei, cu mâinile atârnându-i în poală, cu ochii ei gri-albaştri larg deschişi spre nicăieri, deoarece se afla într-o cameră mizeră din New York, despre care i se povestise acolo în Vest, aşteptând şi ea aidoma personajului dintr-un tablou de Modigliani cu o femeie suprarealistă, cu silueta prelungă, emaciată, ce stă într-o încăpere sobră. Dar, dacă lăsăm la o parte faptul că era o fetiţă dulce, era îngrozitor de proastă şi capabilă de lucruri oribile. Noaptea aceea, până în zori, am petrecut-o bând cu toţii bere şi discutând, iar dimineaţa, în timp ce ne învârteam de colo-colo amorţiţi, fumând chiştoace din scrumierele pline în lumina cenuşie a unei zile sumbre, Dean se ridică nervos, începu să patruleze gânditor prin încăpere şi hotărî în cele din urmă că Marylou trebuie să ne pregătească micul dejun şi să mătură podelele.

— Cu alte cuvinte, trebuie să ne apucăm de treabă, draga mea, asta spun eu, altfel toate or s-o ia razna şi adio cunoaştere adevărată sau cristalizare a planurilor noastre.

După asta am plecat.

Săptămâna următoare îi mărturisi lui Chad King că trebuia neapărat să-l înveţe să scrie. Chad îi spuse că eu eram scriitorul şi la mine trebuia să vină pentru sfaturi, între timp, Dean obţinuse o slujbă la o parcare, se certase zdravăn cu Marylou în apartamentul lor din Hoboken Dumnezeu ştie de ce ajunseseră acolo, iar ea, furioasă şi răzbunătoare, născocise şi raportase poliţiei nişte acuzaţii false şi cât se poate de isterice, astfel că Dean trebui să şteargă putina din Hoboken. Prin urmare, nu mai avea unde locui. Sosi direct în Paterson, New Jersey, unde locuiam eu cu mătuşă-mea. Într-o noapte, în timp ce citeam, s-a auzit o bătaie la uşă şi iată-l pe Dean, târşâindu-şi umil paşii în holul întunecat şi spunând:

— Bună, îţi mai aminteşti de mine, Dean Moriarty? Am venit să te rog să mă înveţi să scriu.

— Dar unde-i Marylou? am întrebat, iar Dean îmi răspunse că se culcase cu nişte tipi ca să-şi adune bani şi se întorsese la Denver târfa!

Aşa că am ieşit să bem bere pentru că nu puteam vorbi cum voiam în faţa mătuşă-mii, care şedea în camera de zi citind ziarul. I-a fost de ajuns să-l privească o dată pe Dean ca să decreteze că era nebun.

La bar i-am spus lui Dean:

— Drace, măi omule, ştiu foarte bine că n-ai venit la mine doar pentru că vrei să fii scriitor şi, fie vorba între noi, nici eu nu ştiu despre asta decât că trebuie să te ţii de treabă cu energia unui toxicoman.

Iar el îmi zise:

— Da, desigur, ştiu exact ce vrei să spui şi de fapt toate acele lucruri mi-au trecut şi mie prin cap, dar ceea ce vreau eu este realizarea acelor factori conform cărora, dacă vreun ins depinde de dihotomia lui Schopenhauer în cazul oricărei interiorizări şi a ţinut-o tot aşa, cu lucruri pe care nici unul din noi nu le înţelegeam.

Pe vremea aia nu avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbeşte vreau să zic că era doar un puşti scăpat din puşcărie, care tânjea după minunatele posibilităţi de a deveni un adevărat intelectual şi-i plăcea să vorbească pe tonul şi folosind cuvintele auzite de la "intelectuali autentici", dar total lipsite de sens, cu toate că, fiţi atenţi, nu era tot atât de naiv şi în alte privinţe şi i-au trebuit doar câteva luni în compania lui Carlo Marx ca să fie acasă cu toţi termenii şi jargonul. Cu toate acestea, am comunicat pe alte paliere de nebunie şi am acceptat să locuiască la mine până îşi va găsi o slujbă şi, mai mult, că odată şi odată o să plecăm amândoi în Vest. Asta se întâmpla în iarna lui 1947.

Într-o seară, după ce mâncaserăm împreună la mine acasă avea deja slujba aceea de la parcarea din New York, se aplecă peste umărul meu în timp ce băteam repede la maşină şi spuse:

— Hai, omule, fetele alea nu aşteaptă, dă-i zor.

I-am spus:

— Ai răbdare, vin imediat ce termin capitolul ăsta, şi mi-a ieşit unul din cele mai bune capitole din carte.

Pe urmă m-am îmbrăcat şi ne-am dus în cea mai mare viteză la New York să ne întâlnim cu fetele. Şi-n timp ce treceam cu autobuzul prin straniul vid fosforescent al tunelului Lincoln, şedeam unul lângă celălalt făcând cu mâna şi strigând şi vociferând exaltaţi şi mie îmi sărise o doagă, ca şi lui Dean. Era pur şi simplu un tânăr îmbătat de viaţă şi, cu toate că era un escroc, îi înşela pe ceilalţi doar pentru că era atât de dornic să trăiască şi să se afle în preajma unor oameni care altfel nu l-ar fi băgat în seamă. Mă înşela şi pe mine, o ştiam (ca să aibă unde să stea şi să mănânce şi să "înveţe să scrie" etc.), iar el ştia că eu ştiu (pe asta s-a bazat relaţia noastră), dar mie nu-mi păsa şi ne înţelegeam bine, fără pisălogeală, fără răsfăţuri. Aveam grijă unul de celălalt ca nişte adevăraţi prieteni. Am început să învăţ de la el probabil la fel de mult ca şi el de la mine. In ceea ce priveşte scrisul meu, el spunea: "Dă-i înainte, e formidabil tot ce faci". Privea peste umărul meu în timp ce scriam povestiri şi striga: "Da! Bine! Uau! Aşa-i!" şi "Nemaipomenit!", ştergându-şi faţa cu batista. "Uau, omule, sunt atâtea de făcut, atâtea lucruri de scris! Cum să începi măcar să le scrii fără să-ţi pierzi controlul, fără să te blochezi în inhibiţii literare şi temeri gramaticale?"

"Asta-i, omule, acum da, îi zici bine." Şi pe figura lui vedeam un fel de strălufgerare sublimă, ţâşnind din exaltarea şi viziunile sale, pe care le descria într-un stil atât de tumultuos încât oamenii din autobuze se întorceau să-l vadă pe "ţicnitul ăla agitat", în Vest, îşi petrecuse o treime din timp în sălile de biliard, o altă treime în închisoare şi alta în biblioteca publică. Cei de acolo îl putuseră vedea alergând pe străzile îngheţate, cu capul gol, cărând cărţi la sala de biliard sau căţărându-se în copaci ca să urce în mansardele amicilor, unde-şi petrecea zile de-a rândul citind sau ascunzându-se de poliţişti.

Ne-am dus la New York nu mai ţin minte amănuntele, era vorba despre două fete de culoare, numai că acolo nu mai era nici o fată. Întâlnirea trebuia să aibă loc într-o autoservire, dar ele n-au apărut. Am mers la parcarea unde lucra ca să-şi rezolve nişte treburi s-a schimbat în chiţimia din spate şi s-a aranjat puţin în faţa unei oglinzi crăpate, iar apoi am decolat, în acea noapte, Dean l-a cunoscut pe Carlo Marx. Întâlnirea lor a fost formidabilă. Două minţi strălucite care s-au plăcut din prima clipă. Privirea pătrunzătoare a unuia s-a întâlnit cu privirea pătrunzătoare a celuilalt escrocul divin cu mintea sclipitoare şi escrocul melancolic şi poetic cu mintea tenebroasă care este Carlo Marx. Din acel moment l-am văzut pe Dean mai rar şi mi-a părut destul de rău. Energiile lor s-au ciocnit în plin, iar eu eram doar un biet idiot prin comparaţie, nu puteam ţine pasul cu ei. Şi atunci s-a dezlănţuit tot vârtejul nebunesc care avea să urmeze; în el aveau să fie prinşi toţi prietenii mei şi ce-mi mai rămăsese din familie, toţi luaţi pe sus de un mare nor de praf pe deasupra Nopţii Americane. Carlo i-a povestit despre Old Bull Lee, Elmer Hassel, Jane; Lee în Texas, cultivând cânepă, Hassel pe Riker's Island, Jane rătăcind prin Times Square şi halucinând din cauza benzedrinei, cu micuţa în braţe, sfârşind-o la Bellevue. Iar Dean i-a povestit lui Carlo despre oameni necunoscuţi din Vest, cum era Tommy Snark, cu piciorul său estropiat, rechin al sălilor de biliard şi jucător de cărţi şi sfânt excentric, îi mai spuse de Roy Johnson, Big Ed Dunkel, prietenii săi din copilărie, despre amicii de pe stradă, despre mulţimea de prietene şi partide de sex şi imagini pornografice, despre eroii, eroinele şi aventurile sale. Cutreierau străzile împreună, descoperind totul cu acea privire proaspătă care mai târziu a devenit mult mai tristă şi mai înţelegătoare şi mai goală. Dar pe vremea aceea străzile erau ringul lor de dans, iar eu îmi târşâiam picioarele după ei, aşa cum am

făcut toată viaţa cu oamenii care mă interesează, pentru că singurii care există pentru mine sunt cei nebuni, nebuni după viaţă, nebuni să vorbească, dorind nebuneşte să fie mântuiţi, cei lacomi să aibă totul deodată, cei care nu se plictisesc niciodată şi nu spun banalităţi, ci doar ard, ard, ard ca nişte formidabile focuri de artificii, explodează aidoma unor păianjeni de foc printre stele, iar lumina albastră din mijloc face bum şi toată lumea oftează: "Aaaah!" Oare cum erau numiţi aceşti tineri în Germania lui Goethe? Din dorinţa arzătoare de a învăţa să scrie ca şi Carlo, Dean l-a atacat rapid, cu sufletul pasionat pe care numai un escroc îl poate avea.

— Acum, Carlo, lasă-mă pe mine să vorbesc, ascultă ce am eu de spus...

Nu i-am văzut după aceea vreo două săptămâni, timp în care prietenia lor s-a consolidat şi a luat diabolicele proporţii ale unei conversaţii de toată ziua şi de toată noaptea.

Pe urmă a sosit primăvara, anotimp grozav pentru călătorii, şi toţi din gaşcă se pregăteau s-o ia într-o direcţie sau alta. Lucram din plin la romanul meu, iar când am ajuns la jumătate, după o călătorie în sud cu mătuşă-mea, în vizită la fratele meu Rocco, m-am pregătit să plec spre vest pentru prima oară.

Dean plecase deja. Carlo şi cu mine îl condusesem la autogara Greyhound de pe Strada 34. La etaj era un atelier unde puteai să te pozezi pentru un sfert de dolar. Carlo îşi scosese ochelarii şi arăta sinistru. Dean şi-a făcut o poză din profil şi-şi rotea ochii cu un aer umil. Eu m-am pozat din faţă, astfel că arătam ca un italian de treizeci de ani care ar ucide pe oricine ar spune ceva pe seama maică-sii. Carlo şi Dean au tăiat frumuşel poza asta la mijloc şi şi-au pus fiecare în portofel jumătatea lui. Dean purta un autentic costum de afaceri vestic, special pentru călătoria de întoarcere în Denver. Îşi încheiase primul voiaj la New York. Spun voiaj, dar de fapt doar muncise ca un câine în parcări. Cel mai formidabil lucrător în parcare din lume, el era în stare, la şaizeci de kilometri pe oră, să parcheze o maşină cu spatele în cel mai strimt loc, să oprească fix la zid, să sară din ea şi să alerge printre celelalte maşini, după care urca rapid în alta, o întorcea la aproape şaptezeci pe oră într-un loc extrem de îngust, o înghesuia şi pe asta, ups!, ieşea din ea cu o asemenea energie că se zguduia toată când trântea portiera, ţâşnea apoi spre casa de bilete cu viteza unei comete, da tichetul, urca într-o maşină abia sosită înainte ca proprietarul să apuce să iasă de tot, sărea literalmente pe sub el în timp ce insul ieşea afară, pornea maşina cu portiera încă deschisă, repezindu-se spre următorul loc liber, vira, gara, frâna, sărea afară, alerga. Lucra în ritmul ăsta opt ore pe noapte, mai întâi orele de vârf de seara, apoi cele de după spectacole, cu pantalonii lui largi pătaţi cu ulei, jacheta roasă, bordată cu blană, şi pantofii scâlciaţi a căror talpă sta să se desprindă. Acum se întorcea acasă într-un costum nou, unul de culoare albastră, cu dunguliţe, cu vestă cu tot dăduse unsprezece dolari pe el, pe Third Avenue, cu ceas şi lanţ de ceas şi cu o maşină de scris portabilă cu care avea de gând să înceapă să scrie într-o pensiune din Denver de îndată ce-şi găseşte o slujbă. La masa de adio am mâncat cârnăciori cu fasole într-un local Riker's de pe Seventh Avenue, apoi Dean s-a topit în noapte la bordul unui autobuz cu motoarele duduind, pe care scria Chicago. Şi dus a fost cowboy-ul nostru. Mi-am promis să urmez aceeaşi cale când primăvara se va instala în drepturile ei.

Astfel a început cu adevărat experienţa mea pe drum, iar lucrurile care au urmat sunt prea extraordinare ca să nu le povestesc.

Da, doream să-l cunosc mai bine pe Dean nu numai fiindcă eram scriitor şi aveam nevoie de experienţe noi sau pentru că viaţa mea din campus îşi încheiase ciclul şi devenise sufocantă, ci mai ales pentru că, în ciuda diferenţelor dintre noi, el îmi amintea de un frate pierdut de mult. Chipul său osos şi chinuit, încadrat de perciuni lungi, ceafa lui musculoasă, încordată şi transpirată, îmi aduceau în minte anii copilăriei, cu gropile cu vopsele, locurile de scaldă şi malurile râului dinspre Paterson şi Passaic. Hainele sale de lucru murdare îi veneau atât de bine încât te făceau să te gândeşti nu la un costum cumpărat de la cel mai bun artist croitor, ci la faptul că Dean, prin propriul său efort, şi le câstigase de la însuşi Maestrul Bucuriei Autentice. Iar în felul său însufleţit de a vorbi auzeam vocile vechilor mei tovarăşi şi apropiaţi, cu care stăteam sub pod, printre motociclete, pe lângă zidurile caselor cu rufe atârnate la uscat, pe

treptele după-amiezelor somnoroase unde băieţii cântau la chitară în timp ce fraţii mai mari lucrau în fabrici. Toţi ceilalţi prieteni din vremea aceea erau "intelectuali" Chad, antropologul nietzscheean, Carlo Marx, care, cu vocea lui joasă şi privirea serioasă, ţinea discursuri ţicnite şi suprarealiste, Old Bull Lee şi protestele lui împotriva a tot şi toate sau ţipi suspecţi, certaţi cu legea, ca Elmer Hassel, zeflemist melancolic, sau, la fel, Jane Lee, întinsă pe cuvertura orientală de pe canapea şi strâmbând din nas în faţa unui New Yorker. Inteligenţa lui Dean era la fel de sobră şi sclipitoare şi completă, fiind însă lipsită de intelectualism plicticos. "Delincvenţa" lui nu avea nimic posomorit sau dispreţuitor era o explozie sălbatică şi afirmativă de bucurie americană. Venea din Vest, vântul de vest, o odă a preriilor, ceva nou, prorocit din vechime, sosit de departe (fura maşini doar pentru a se distra). Pe lângă asta, toţi prietenii mei new-yorkezi se aflau în tabăra negativiştilor, a unora care, fără ieşire fiind, puneau la zid societatea şi ofereau argumente perimate, fie ele livreşti, politice sau psihanalitice. Dean însă se repezea printre oameni, în căutare de pâine şi dragoste, îi era indiferent, "atâta timp cât pot s-o am pe fătuca aia cu ştii tu ce între picioare, uau," şi "atâta timp cât pot mânca, frăţioare, m-auzi? Mi-e foame, mi-e o foame de lup, să mâncăm chiar acum!", şi o ştergeam să mâncăm, aşa cum zis-a Ecclesiastul, "aceasta este partea ta rânduită sub soare".

Un cavaler al soarelui-apune, acest Dean. Cu toate că mătuşa mă preveni că mă va băga în bucluc, eu auzeam o nouă chemare şi vedeam un nou orizont şi la acea vârstă credeam în el. Şi, chiar de aveau să fie necazuri sau chiar dacă Dean, aşa cum se va întâmpla mai târziu, mi-ar putea trăda încrederea şi m-ar abandona înfometat şi bolnav, ce importanţă avea? Eram un tânăr scriitor şi voiam să-mi iau zborul.

Ştiam că undeva pe traseu vor fi fete, viziuni, totul. Undeva în drum, precum perla ivită din ascunzişul ei, taina mi se va dezvălui.

3

În iulie 1947, după ce adunasem vreo cincizeci de dolari din alocaţia de veteran, eram gata să plec pe coasta de vest. Din San Francisco îmi scrisese prietenul meu, Remi Boncoeur, spunându-mi că n-ar fi o idee rea dacă ne-am îmbarca amândoi pe un vas ce urma să facă înconjurul lumii. Se jura că poate să mă bage în sala motoarelor. I-am răspuns că mă mulţumesc cu orice rablă de vas comercial, cu condiţia să pot face câteva ieşiri mai lungi în Pacific şi să mă întorc acasă cu destui bani ca să pot sta la mătuşă-mea până-mi termin cartea. Avea o coşmelie în Mill City şi zicea că acolo voi avea timp berechet să scriu în răstimpul pe care-l vom petrece negociind o îmbar-care. Locuia cu o fată pe nume Lee Ann, care gătea excelent, şi totul urma să fie trăznet. Remi era un vechi prieten din clasa pregătitoare, un franţuz educat la Paris şi un tip cât se poate de zurliu, dar la vremea aceea nu ştiam cât de sărit era. Mă aştepta să vin în zece zile. Mătuşa mea nu a avut nimic împotriva voiajului în vest; spunea că o să-mi facă bine, că lucrasem prea mult toată iarna şi nu ieşisem nicăieri. Nu a protestat nici măcar când i-am spus că trebuie să fac şi autostopul. Tot ce-şi dorea era să mă întorc teafăr şi nevătămat. Aşadar, într-o bună dimineaţă mi-am lăsat manuscrisul pe jumătate terminat pe birou şi, după ce am împăturit frumos pentru ultima oară aşternutul confortabil, mi-am luat sacoşa de pânză în care îmi împachetasem câteva lucruri de strictă necesitate şi am luat-o din loc spre Oceanul Pacific, cu cincizeci de dolari în buzunar.

În Paterson examinasem luni de-a rândul hărţi ale Statelor Unite, ba chiar citisem cărţi despre pionieri şi savurasem nume ca Platte şi Cimarron şi altele asemenea, iar pe harta rutieră era o linie lungă, roşie, numită Şoseaua Naţională 6, care ducea de la vârful lui Cape Cod direct în Ely, Nevada, iar apoi se prelungea până jos în Los Angeles. Trebuie doar să ţin Şoseaua 6 până la Ely, mi-am spus şi am pornit plin de încredere la drum. Ca să ajung la şosea, trebuia mai întâi s-o iau spre nord până la Bear Mountain. Visând la ceea ce se va întâmpla în Chicago,

Denver şi apoi la San Fran, am mers cu metroul de pe Seventh Avenue până la staţia terminală de pe Strada 242, apoi cu autobuzul spre Yonkers; din centrul Yonkersului am luat un alt autobuz care mă scotea la marginea oraşului, pe malul estic al fluviului Hudson. Dacă arunci un trandafir la izvoarele misterioase ale Hudsonului, la Adirondacks, gândeşte-te la toate locurile prin care trece în lunga sa călătorie către mare, gândeşte-te la minunata Hudson Valley. Am început autostopul. De cinci ori am schimbat maşina până la mult doritul Bear Mountain Bridge, unde Şoseaua 6 se arcuia dinspre New England. Tocmai când am ajuns, a început să plouă torenţial. Eram în munţi. Şoseaua 6 trecea peste râu, şerpuia în jurul unui nod de trafic, apoi se pierdea într-un peisaj sălbatic. Drumurile erau pustii, ploua cu găleata şi nu aveam unde mă adăposti. Am încercat zadarnic să mă refugiez sub nişte pini. Am început să strig şi să blestem şi să-mi dau pumni în cap pentru că fusesem atât de dobitoc. Eram la şaizeci de kilometri nord de New York şi pe tot parcursul drumului mă obsedase ideea că astăzi, în ziua cea mare în care debuta călătoria mea, mă deplasam doar spre nord şi nu spre mult doritul vest. Acum rămăsesem blocat în punctul cel mai nordic. Am alergat cinci sute de metri până la o benzinărie simpatică, în stil englezesc, refugiindu-mă sub streşinile ei. Deasupra capului, pădurosul Bear Mountain duduia de tunete care mă băgau în toţi sperieţii. În faţa ochilor nu aveam decât copaci fumegânzi şi pustietate care se ridica până la ceruri. "Ce naiba caut aici?" înjuram, doream să fiu în Chicago. "Chiar acum ei se distrează, fac una sau alta, iar eu nu sunt acolo, când o să ajung acolo?" şi aşa mai departe, în cele din urmă, în dreptul benzinăriei pustii a oprit o maşină. Călătorii, un bărbat şi două femei, voiau să se uite la o hartă. Am ieşit din adăpost şi le-am făcut semne în ploaie. Se sfătuiră. Arătam, fireşte, ca un dement, cu părul ud, cu papucii plini de apă. Papucii mei, dobitoc ce sunt, erau din ăia mexicani, care sorbeau apa ca buretele, total nepotriviţi pentru o noapte ploioasă americană şi pentru drumuri de noapte. Dar cei trei mă luară totuşi cu ei şi mă duseră înapoi la Newburgh, lucru pe care l-am acceptat bucuros: era mai bine decât să rămân toată noaptea prins ca într-o capcană în pustietatea de la Bear Mountain.

— Pe lângă asta, spuse bărbatul, nu sunt maşini care să ducă la Şoseaua 6. Dacă vrei să mergi la Chicago, mai bine traversează Holland Tunnel din New York şi ia-o spre Pittsburgh.

Iar eu am ştiut că are dreptate. Visul meu dăduse totul peste cap, ideea prostească pe care doar acasă poţi s-o ai, că ar fi formidabil să urmezi o singură linie roşie de-a lungul Americii, în loc să străbaţi mai multe drumuri şi şosele.

La Newburgh ploaia se oprise. Am mers până la râu, de unde am luat un autobuz plin de profesoare care se întorceau dintr-un weekend în munţi tranca-fleanca, bla-bla, iar eu blestemam că pierdusem atâta timp şi bani şi bolboroseam furios că voiam să merg spre vest şi uite-mă cum am irosit toată ziua şi noaptea în sus şi în jos, nord, sud, ca o maşinărie care nu vrea să pornească. Şi am jurat să ajung în Chicago a doua zi şi pentru asta nu am ezitat să iau un autobuz care mi-a mâncat aproape toţi banii, dar nu mi-a mai păsat, voiam să fiu a doua zi în Chicago.

A fost o banală călătorie cu autobuzul copii care plângeau şi soare dogoritor, oameni de la ţară care coborau la toate staţiile, până am ajuns în câmpia Ohio şi am luat viteză, pe lângă Ashtabula, traversând apoi Indiana la vreme de noapte. Am ajuns în Chi dimineaţa devreme, am luat o cameră la Y[1] şi m-am dus la culcare cu doar câţiva dolari în buzunar. Am dat o raită prin Chicago abia după ce am dormit o zi întreagă.

Vântul dinspre Lacul Michigan, bop la Loop, lungi plimbări spre South Halsted şi North Clark şi, după miezul nopţii, o hoinăreală pe la periferie, unde o maşină a poliţiei m-a urmărit ca pe un ins dubios. La vremea aceea, în 1947, bop-ul făcea ravagii în America. Tipii de la Loop erau meseriaşi, dar aveau un aer oarecum obosit, pentru că bop-ul se afla undeva între perioada ornitologică tip Charlie Parker şi o alta care avea să înceapă cu Miles Davis. Şi-n timp ce

[1] Y — căminul YMCA (Young Men's Christian Association

şedeam acolo, ascultând acel sunet al nopţii care pentru noi era una cu bop-ul, mă gândeam la toţi prietenii mei răspândiţi de la un capăt al ţării la celălalt şi cum ne găseam toţi în acelaşi spaţiu, petrecându-ne vremea cu nebunii şi forfotind de colo-colo. Iar în după-amiaza care a urmat am păşit, pentru prima oară în viaţa mea, în Vest. Era o zi caldă şi frumoasă, numai bună de făcut autostopul. Ca să ies din încâlceala imposibilă a străzilor din Chicago, am luat un autobuz până la Joliet, Illinois, am trecut pe lângă puşcăria din Joliet şi, după ce am făcut o plimbare pe ulicioarele umbroase ale orăşelului, m-am postat chiar la ieşirea din localitate, cu degetul îndreptat spre direcţia în care voiam s-o iau. Îmi cheltuisem mai mult de jumătate din bani pe drumul cu autobuzul de la New York la Joliet.

Primul care m-a dus vreo patruzeci şi cinci de kilometri pe drumurile verzi ale Illinoisului a fost un camion cu dinamită şi steguleţ roşu, al cărui şofer mi-a arătat locul unde Şoseaua 6, pe care ne aflam noi, intersectează Şoseaua 66 înainte de a se îndrepta amândouă spre vest pe distanţe incredibile. Pe la trei după-amiaza, după ce mâncasem o plăcintă cu mere şi o îngheţată într-o parcare, un mic automobil coupe, cu o femeie la volan, a oprit să mă ia. Un fior de bucurie m-a fulgerat în timp ce alergam spre maşină. Dar era o femeie de vârstă mijlocie, care avea copii de vârstă mea şi care dorea pe cineva care s-o ajute să şofeze până în Iowa. Am fost încântat. Iowa! Nu era prea departe de Denver şi, odată ajuns la Denver, mă puteam odihni. A condus ea primele ore, la un moment dat a insistat să vizităm o biserică veche, de parcă am fi fost turişti, iar apoi am trecut eu la volan şi, cu toate că nu sunt cine ştie ce şofer, am condus cu bine cât ne mai rămăsese de parcurs din Illinois până în Davenport, Iowa, via Rock Island. Şi aici, pentru prima oară în viaţă, am văzut iubitul meu Mississippi, secat de canicula verii, cu apă puţină, cu duhoarea sa nemăsurată aidoma mirosului trupului viguros al Americii pe care îl scaldă, în Rock Island calea ferată, barăci, centru mic, apoi peste pod în Davenport, acelaşi fel de oraşe, toate mirosind a rumeguş în soarele cald al Vestului Mijlociu. Aici doamna a luat-o pe alt traseu spre oraşul ei natal din Iowa, iar eu am rămas.

Soarele asfinţea. După câteva beri reci, a trebuit să merg pe jos destul de mult până la capătul oraşului. Bărbaţii se întorceau acasă de la lucru, purtând pe cap şepci de feroviari, de baseball şi altele, la fel ca toţi muncitorii din toate oraşele. Unul dintre ei m-a dus pe deal în sus şi m-a lăsat într-o intersecţie pustie de la marginea preriei. Era frumos acolo. Singurele maşini erau cele ale fermierilor. Aceştia mă priveau bănuitori şi claxonau de zor, pentru că drumurile erau pline de vacile care se întorceau acasă. Nu trecea nici un camion. Câteva automobile vâjâiră prin faţa mea. Un puştan cu maşina echipată ca de raliu trecu pe lângă mine fluturându-şi eşarfa. Soarele apusese, iar eu stăteam acolo în seara purpurie, începu să-mi fie frică. Pe drumul acela de ţară nu erau nici un fel de lumini şi peste câteva momente nu mă mai putea vedea nimeni din cauza întunericului. Am avut totuşi noroc că m-a luat un bărbat care se întorcea la Davenport şi m-a dus până în centrul oraşului. Dar iar mă aflam în locul din care pornisem.

M-am aşezat în staţia de autobuz ca să mă gândesc puţin. Am mai mâncat o plăcintă cu mere şi o îngheţată practic asta-i tot ce am mâncat de-a lungul întregului drum, ştiam că sunt hrănitoare şi, desigur, erau şi foarte gustoase. M-am hotărât să risc. Am luat un autobuz din centrul Davenportului, după ce petrecusem vreo jumătate de oră privind la o chelneriţă în cafeneaua din staţie, şi am coborât la marginea oraşului. Aici vuiau motoarele autocamioanelor uriaşe şi, cât ai bate din palme, unul din ele claxona şi opri să mă ia. Plin de bucurie, am alergat la el. Şi ce mai şofer! Un tip mare şi solid, cu ochi holbaţi, cu vocea răguşită şi scrâşnită şi care trântea şi lovea totul şi-şi ţinea camionul în mers tot timpul şi care abia mă băga în seamă. Aşa că mi-am putut şi eu odihni sufletul o vreme, pentru că unul din dezavantajele cele mai mari ale autostopului este acela că trebuie să vorbeşti cu o mulţime de oameni, să-i convingi că nu au greşit când te-au luat cu ei, ba chiar să-i şi amuzi, lucru care e grozav de obositor, mai ales când eşti tot pe drum şi nu ai de gând să dormi în hoteluri. Tipul zbiera la mine şi eu la el şi ne-am simţit bine amândoi. Şi-a mânat şandramaua până în Iowa City, povestindu-mi cu voce

tunătoare poveşti amuzante despre cum păcălea poliţiştii din oraşele care aveau o limită de viteză tâmpită, repetând neobosit: "Nu sunt ei în stare, blestemaţii ăia de copoi, să mă ducă pe mine!" Chiar când intram în Iowa City, văzu un camion în spate şi, fiindcă drumul lui se termina acolo, semnaliza către celălalt şi încetini ca să pot sări, iar acela, de acord cu schimbul, opri şi din nou, cât ai clipi, mă aflam într-o cabină înaltă, gata pentru alte sute de kilometri în noapte, şi Doamne, ce fericit eram! Şoferul ăsta era la fel de ţicnit ca şi celălalt şi zbiera la fel de tare şi tot ce trebuia să fac era să stau comod şi să las lucrurile să curgă. Acum, în sfârşit, se puteau desluşi luminile Denverului, ca o Ţară a Făgăduinţei, licărind în depărtare sub stele, în preria din Iowa şi câmpiile din Nebraska, şi-mi părea că dincolo de ele mi se arată viziunea măreaţă a San Francisco-ului, ca o nestemată sclipind în noapte. Şoferul băga viteză şi vreo două ceasuri îmi îndrugă verzi şi uscate, după care, într-un oraş din Iowa unde peste ani Dean şi cu mine aveam să fim opriţi sub bănuiala că am conduce un Cadillac furat, se culcă şi dormi câteva ore pe locul său. Am dormit şi eu, iar apoi am făcut câţiva paşi de-a lungul zidurilor pustii de cărămidă, luminate de un singur felinar, în timp ce la capătul fiecărei străduţe câmpia moţăia şi mirosul de porumb adăsta ca rouă în noapte.

Şoferul se trezi brusc în zori. O luarăm cu zgomot din loc şi peste o oră fumurile din Des Moines apărură deasupra ogoarelor verzi de porumb. Acum trebuia să-şi ia micul dejun şi nu se grăbea, aşa că eu am plecat la Des Moines, vreo şase kilometri în maşina a doi studenţi de la Universitatea din Iowa. Era o senzaţie ciudată să mă aflu în maşina lor confortabilă şi să-i aud povestind de examene în timp ce motorul zumzăia uşor pe străzile oraşului. Aveam chef să dorm o zi întreagă. Am mers la Y să-mi iau o cameră. Nu aveau şi, din instinct, am pornit spre şinele de cale ferată şi sunt o mulţime în Des Moines, lângă care am găsit un fel de motel-hotel dărăpănat în apropierea depoului de locomotive. Toată ziua am petrecut-o dormind în încăperea cu un pat tare şi curat, cu tot felul de inscripţii obscene scrijelite pe peretele de lângă căpătâi şi cu storuri galbene şi uzate trase peste priveliştea înceţoşată a curţii depoului. M-am trezit când soarele se înroşea spre apus şi-a fost un moment total deosebit în viaţa mea, cel mai ciudat dintre toate, când nu am ştiut cine sunt. Eram departe de casă, obsedat şi obosit de călătorie, mă aflam într-o cameră ieftină a unui hotel pe care nu-l mai văzusem niciodată, auzeam şuierul locomotivelor cu aburi de afară şi scârţâiturile bătrânului lemn din care era construit hotelul, sunetul unor paşi deasupra mea şi alte multe zgomote deprimante şi am privit tavanul înalt şi crăpat şi chiar că nu am ştiut cine sunt timp de vreo câteva clipe stranii. Nu eram speriat; eram doar altcineva, un străin, iar toată viaţa mea era bântuită, era viaţa unei stafii. Mă găseam la jumătatea drumului de-a latul Americii, la hotarul ce despărţea Estul tinereţii de Vestul viitorului meu, şi poate de aceea acest lucru mi s-a întâmplat tocmai acolo şi atunci, în acea după-amiază roşiatică.

Dar trebuia să plec şi să nu mă mai căinez, aşa că mi-am luat sacoşa şi apoi rămas bun de la bătrânul proprietar al hotelului, ce şedea lângă scuipătoare, şi am mers să mănânc ceva. Am mâncat plăcintă cu mere şi îngheţată mâncarea era tot mai bună pe măsură ce înaintam în Iowa, plăcinta tot mai mare şi îngheţata tot mai gustoasă. Peste tot pe unde am umblat în după-amiaza aceea în Des Moines erau cârduri de fete frumoase. Se întorceau de la şcoală, dar nu aveam timp de astfel de gânduri, aşa că mi-am promis un festin în Denver. Carlo Marx era deja în Denver, Dean era acolo, Chad King şi Tim Gray erau acolo, era oraşul lor natal, tot acolo era Marylou şi se mai afla, se pare, şi o gaşcă puternică, cu Ray Rawlins şi soră-sa, Babe Rawlins, o blondină frumoasă, şi mai erau şi două chelneriţe pe care le cunoştea Dean, surorile Bettencourt, ba chiar şi Roland Major, vechiul meu corespondent din colegiu, era acolo. Mă gândeam la toţi cu bucurie şi nerăbdare. Aşa că am trecut repede pe lângă fetele drăguţe. Şi cele mai drăguţe fete din lume trăiesc în Des Moines.

Un tip cu un fel de baracă pe roţi, plină de unelte, pe care o şofa în picioare, ca un lăptar modern, mă duse până la capătul colinei, de unde mă luară imediat un fermier şi fiul său, care călătoreau spre Adel, Iowa. În acest oraş, sub un ulm uriaş, am cunoscut un alt autostopist,

new-yorkez get-beget, un irlandez care mai toţi anii din urmă şi-i petrecuse ca şofer pe un camion al poştei, iar acum mergea la o fată din Denver, dornic să-şi schimbe viaţa. Cred că ceva îl pusese pe fugă din New York, cel mai probabil încălcase legea într-un fel sau altul. Era un tânăr beţivan de vreo treizeci de ani şi în mod normal m-ar fi plictisit, dar acum simţurile mele deveniseră extrem de ascuţite în ceea ce priveşte prietenia. Purta o flanelă uzată şi pantaloni răpănoşi şi nu părea să aibă nici un bagaj cu el doar periuţa de dinţi şi nişte batiste, îmi spuse că ar fi bine să călătorim împreună. Ar fi trebuit să-l refuz, pentru că făcea o impresie jalnică pe drum. Dar am rămas cu el şi am mers cu un şofer taciturn până în Stuart, Iowa, un oraş în care pur şi simplu ne-am împotmolit. Am stat în faţa chioşcului de bilete de tren din Stuart, aşteptând până la asfinţit ceva să ne ducă spre vest. Am stat vreo cinci ore. Mai întâi am povestit fiecare despre sine, apoi el mi-a înşirat istorioare deşucheate, iar în cele din urmă am început să dăm cu piciorul în pietricelele de pe drum şi să scoatem fel de fel de sunete caraghioase. Eram grozav de plictisiţi. M-am hotărât să dau o bere, am mers la o crâşmă veche din Stuart şi am băut câteva sticle. Acolo el se îmbată la fel cum făcea acasă la el, pe Ninth Avenue, şi-mi zbieră cu voioşie în ureche toate visele sale sordide, îmi plăcea de el, dar nu pentru că era un tip cumsecade, cum s-a dovedit mai apoi, ci pentru că era extrem de entuziast. Ne-am întors pe şoseaua cufundată în întuneric şi firește că, din cei câţiva care au trecut, nu a oprit nimeni. Asta a durat până la trei dimineaţa. Am încercat să dormim câteva ore pe banca din faţa chioşcului de bilete de la gară, dar nu am reuşit, pentru că telegraful a ţăcănit toată noaptea, iar afară se auzea zgomotul mărfarelor. Nu ştiam pe care să-l alegem nu mai făcusem asta niciodată şi habar n-aveam dacă mergeau spre est sau spre vest sau cum să aflăm asta sau în care din vagoanele sau platformele sau frigorificele dezgheţate să ne urcăm şi aşa mai departe. Aşa că, atunci când apăru autobuzul de Omaha, chiar înainte de a se ivi zorii, el sări înăuntru şi se aşeză lângă pasagerii adormiţi, iar eu am plătit drumul pentru amândoi. Îl chema Eddie. Îmi amintea de vărul meu prin alianţă din Bronx. De aceea am rămas cu el. Era ca şi cum aş fi fost însoţit de un vechi prieten, un tip voios şi cumsecade cu care să mă pot distra pe drum.

4

Am ajuns la Council Bluffs pe ziuă. M-am uitat afară. Toată iarna citisem despre marile petreceri cu căruţe care aveau loc aici, la ultimul lor popas înainte de a apuca pe drumurile spre Oregon şi Santa Fe, iar acum, desigur, nu mai rămăseseră decât nişte căsuţe drăguţe de periferie, de toate soiurile, înşirate în sumbra lumină cenuşie a zorilor. Apoi am ajuns la Omaha şi, vă jur, primul cowboy pe care l-am văzut mergând pe lângă zidurile întunecate ale halelor de desfacere a cărnii, cu pălăria lui de zece galoane şi cizmele texane, arăta ca oricare alt pârlit care umblă în zori pe lângă aceleaşi ziduri de cărămidă din est, cu excepţia costumaţiei. Am coborât din autobuz şi am luat-o în sus pe deal, pe malul lung şi înalt format de-a lungul mileniilor de către falnicul Missouri şi pe care este ridicată Omaha, apoi am ieşit în câmp şi am făcut semn la maşini. Câţiva kilometri ne-a dus un fermier bogat, cu pălărie înaltă, care ne-a spus că valea râului Platte este la fel de mare ca valea fluviului Nil din Egipt, şi-n timp ce spunea asta am văzut în depărtare copacii uriaşi de pe malurile şerpuitoare şi câmpiile verzi şi aproape că am fost de acord cu el. Apoi, pe când stăteam la o altă răscruce şi începea să se înnoreze, un alt cowboy, de un metru optzeci şi cu o pălărie mai modestă, cam de jumate de galon, ne făcu semn şi ne întrebă dacă vreunul din noi ştie să conducă. Bineînţeles că Eddie ştia şi avea şi permis, iar eu nu aveam. Cowboy-ul avea două maşini pe care le ducea înapoi în Montana. Nevastă-sa era în Grand Island, aşa că voia ca noi să ducem una din maşini acolo. Din acel loc el mergea spre nord, fără noi. Dar era o ocazie bună de a parcurge vreo sută şaizeci de kilometri în Nebraska, aşa că am fost încântaţi. Eddie conducea singur, iar cowboy-ul şi cu mine mergeam în urmă şi nici n-am ieşit bine din oraş că Eddie a început să bage gaz la peste o sută patruzeci la oră, din

pură exuberanţă. "Dracu' să mă ia, ce face băiatul ăla?!" strigă cowboy-ul şi o luă după el. Începea să arate ca o cursă. O clipă am crezut că Eddie încerca s-o şteargă cu maşina şi, din câte ştiu, asta a şi încercat să facă. Dar cowboy-ul s-a ţinut de el şi l-a ajuns din urmă şi a claxonat. Eddie a încetinit. Cowboy-ul a claxonat să oprească.

— La naiba, băiete, la viteza asta o să explodeze vreun cauciuc. Nu poţi conduce mai încet?

— Să fiu al naibii, chiar mergeam cu o sută patruzeci? spuse Eddie. Nu mi-am dat seama pe drumul ăsta drept.

— Ia-o mai uşor şi-o să ajungem toţi întregi la Grand Island.

— Sigur.

Şi ne-am reluat călătoria. Eddie se calmase şi probabil că îl răzbise somnul. Aşa că am parcurs vreo sută şaizeci de kilometri prin Nebraska, urmând meandrele râului Platte, cu câmpiile sale înverzite.

— În timpul marii crize, îmi spuse cowboy-ul, mergeam cu mărfarul cel puţin o dată pe lună. Pe vremea aia vedeai sute de oameni pe platforme sau în vagoane acoperite şi nu erau toţi vagabonzi erau oameni care umblau de colo-colo în căutare de lucru sau unii care doar hoinăreau, în tot Vestul era la fel. Mecanicii te lăsau în pace. Nu ştiu cum e acum. Nebraska nu mă interesează. Păi, pe la mijlocul anilor '30, locurile astea nu erau decât un nor negru de praf cât vedeai cu ochii. Nu puteai respira. Pământul era negru, în ceea ce mă priveşte, pot să dea Nebraska înapoi indienilor. Urăsc locul ăsta mai mult decât oricare altul din lume. Casa mea e Montana acum Missoula. Vino acolo odată şi-o să vezi raiul pe pământ.

După-amiaza târziu, când el obosise să mai povestească, am reuşit să adorm. Spunea lucruri interesante.

Ne-am oprit să mâncăm ceva. Cowboy-ul a mers să-şi cârpească un cauciuc de rezervă, iar eu cu Eddie am rămas într-un fel de restaurant cu mâncăruri de casă. Deodată am auzit hohote de râs puternic, cel mai formidabil râs din lume, şi pe uşă îşi făcu apariţia un fermier cum erau pe vremuri în Nebraska, îmbrăcat tot în piei şi însoţit de o trupă de tinerei. Chiotele ascuţite i se auzeau de-a lungul şi de-a latul câmpiei cred că răsunau peste lumea toată în ziua aceea cenuşie. Toţi râdeau împreună cu el. Nu avea nici cea mai mică grijă şi era copleşitor de respectuos cu ceilalţi. Mi-am spus, uau, cum mai râde omul ăsta. Ăsta-i Vestul, iată că sunt în Vest. Intră ca o furtună în local, strigând după patroană, care făcea cea mai delicioasă plăcintă cu cireşe din Nebraska. Am mâncat şi eu una, cu un fel de munte de îngheţată deasupra.

— Găzdoaie, dă-mi ceva de potol înainte de a începe să-mi rod unghiile de foame sau altă tâmpenie de felul ăsta.

Şi se trânti pe un scaun şi începu hap, hap, hap.

— Şi pune şi nişte fasole.

Însuşi spiritul Vestului şedea lângă mine. Aş fi vrut să ştiu ce fel de viaţă trăia şi ce naiba mai făcuse în toţi aceşti ani în afară de a râde şi a zbiera în halul ăsta. Uraaa, mi-am spus, şi cowboy-ul nostru a venit înapoi şi am zbughit-o spre Grand Island.

Am ajuns acolo cât ai zice peşte. Şi-a luat soţia, apoi a plecat în viaţa lui, iar eu şi Eddie am luat-o din nou la pas. Mai întâi ne-au dus nişte tineri adolescenţi, flăcăi de la ţară, într-o tărăboanţă care ne-au lăsat în mijlocul drumului. Burniţa. Apoi un bătrân tăcut numai Cel de Sus ştie de ce ne-a luat ne-a cărat până în Shelton. Aici Eddie stătu cu un aer disperat în faţa unui grup de indieni scunzi din Omaha, care şedeau holbându-se la el, neavând nici unde merge, nici ce face. Peste drum se aflau şinele de cale ferată şi rezervorul de apă pe care era scris SHELTON.

— Naiba să mă ia, zise Eddie cu uimire, am mai fost în oraşul ăsta. Acum mulţi ani, în timpul războiului, noaptea, noaptea târziu, când toată lumea dormea. Am ieşit afară pe peron să fumez şi iată-ne în plină pustietate şi-un întuneric ca smoala. Privesc în sus şi văd numele ăla de Shelton scris pe rezervorul de apă. Mergeam spre Pacific, toată lumea sforăia, absolut toţi

nenorociţii ăia de fraieri, şi am stat doar câteva minute, cred că alimentam cu combustibil, iar apoi am luat-o din loc. Să mă ia naiba, Sheltonul! De atunci urăsc locul ăsta!

Acolo, în Shelton, ne-am împotmolit. La fel ca în Davenport, Iowa; nu ştiu cum se făcea, dar toate maşinile erau de fermieri sau, şi mai rău, de turişti, adică bătrânei aflaţi la volan şi cu nevestele lor care le arătau indicatoarele şi stăteau cu nasu-n hărţi, toţi aruncând în jur Priviri suspicioase.

Burniţa se înteţi şi lui Eddie i se făcu frig; avea haine foarte puţine. Am luat o cămaşă groasă, de lână, din geanta mea de pânză şi i-am dat-o. S-a simţit mai bine. Am luat nişte picături de tuse dintr-o coşmelie indiană. Am mers la minusculul oficiu poştal şi i-am scris mătusii mele o carte poştală de un cent. Ne-am întors la şoseaua cenuşie. Iată acolo, scris pe rezervorul de apă: Shelton. Trenul de Rock Island vâjâi pe lângă noi. Ca prin ceaţă, văzurăm o clipă chipurile pasagerilor din vagoanele Pullman. Trenul urlă în noapte în direcţia pe care ne-o doream şi noi. Începu să plouă şi mai tare.

Un tip înalt şi osos, cu pălărie de cowboy, îşi opri maşina venind din sens contrar. Se îndreptă spre noi. Arăta ca un şerif. Am avut timp să ne pregătim pe furiş o poveste.

— Măi băieţi, voi aveţi de gând să mergeţi undeva sau doar vă plimbaţi?

Nu i-am înţeles întrebarea, cu toate că era o întrebare a naibii de bună.

— De ce? am spus.

— Păi, am un mic parc de distracţii pe şosea, la câţiva kilometri de aici, şi caut nişte băieţi care vor să muncească, să mai facă un ban. Am închiriat o ruletă şi un ring de lemn, ştiţi voi, din ăla în care arunci cu păpuşi ca să-ţi încerci norocul. Dacă vreţi să lucraţi pentru mine, puteţi lua treizeci la sută din încasări.

— Cazare şi masă?

— Aveţi unde să dormiţi, dar mâncare nu e. Trebuie să mâncaţi în oraş. Călătorim mult.

Am stat pe gânduri.

— E o ocazie bună, zise şi aşteptă răbdător să ne hotărâm.

Ne simţeam stânjeniţi şi nu ştiam ce să spunem, iar în ceea ce mă privea nu voiam deloc să am de-a face cu un parc de distracţii. Eram într-o grabă nebună să ajung la gaşca din Denver.

Am spus:

— Nu ştiu, călătoresc cât de repede pot, nu cred că am timp.

Eddie zise şi el ceva la fel şi bătrânul ne făcu semn cu mâna, se întoarse degajat la maşina lui şi demară. Şi asta a fost tot. Am râs o vreme, imaginându-ne cam ce ar fi putut să ne aştepte. Eu îmi închipuiam o noapte întunecoasă şi prăfoasă în câmpie, cu familii din Nebraska însoţite de copilaşii lor cu obraji trandafirii, veniţi să caşte gura uimiţi la tot ceea ce le ofeream, şi ştiu că m-aş fi simţit ca naiba să-i păcălesc cu trucurile alea ieftine. Şi roata gigantică învârtindu-se în bezna şesului, şi, Doamne Dumnezeule, refrenul atât de trist al căluşeilor şi eu, pornit să-mi ating ţelul, dar dormind în vreo căruţă poleită, pe un pat făcut din saci de pânză.

Eddie se dovedi a fi un tovarăş de drum cu totul nesimţitor. Pe drum îşi făcu apariţia o vechitură caraghioasă, condusă de un bătrân. Era făcută dintr-un fel de aluminiu şi avea forma unei cutii fără îndoială un fel de rulotă, dar una cu totul şi cu totul neobişnuită, meşteşugită pe-aici, prin Nebraska. Mergea foarte încet şi a oprit. Am alergat la el, dar ne-a spus că nu-l poate lua decât pe unul din noi. Fără nici un cuvânt, Eddie a sărit înăuntru şi a dispărut tâca-tâca din faţa ochilor mei, cu cămaşa mea de lână cu tot. Aleluia, mi-am luat adio de la cămaşă. Oricum nu avea pentru mine decât o valoare sentimentală. Am aşteptat în Sheltonul nostru blestemat o grămadă de vreme, ore-n şir, gândindu-mă că mă apucă iar noaptea. De fapt era doar după-amiaza devreme, dar cerul era întunecat. Denver, Denver, cum o să ajung eu la Denver?

Tocmai eram pe cale să mă las păgubaş şi mă gândeam să merg la o cafea, când o maşină relativ nouă, condusă de un tânăr, opri. M-am repezit la el ca un nebun.

— Unde mergi?

— Denver.

— Te pot duce vreo sută şaizeci de kilometri.

— Grozav, grozav, mi-ai salvat viaţa.

— Şi eu am făcut autostopul, aşa că de aia iau pe alţii.

— Şi eu aş lua dacă aş avea maşină.

Aşa că am discutat, iar el îmi povesti viaţa lui, care nu era foarte interesantă, apoi am adormit puţin şi m-am trezit undeva în afara oraşului Gothenburg, unde m-a şi lăsat.

5

Cea mai formidabilă călătorie din viaţa mea abia acum avea să înceapă. Apăru un camion cu platformă deschisă pe care şedeau vreo şase sau şapte băieţi, iar şoferi erau doi tineri fermieri blonzi din Minnesota, care culegeau pe oricine le ieşea în drum cei mai zâmbitori, voioşi şi chipeşi ţopârlani pe care ţi-i poţi dori, amândoi purtând doar cămăşi de bumbac şi salopete, amândoi cu încheieturi puternice, tipi dintr-o bucată, cu zâmbete largi şi generoase către oricine şi orice le apărea în cale. Am alergat şi am spus:

— Este loc?

Mi-au zis:

— Sigur, sari sus, e loc pentru toată lumea.

Nici nu ajunsesem bine pe platformă, că au şi pornit în trombă, zgâlţâindu-se. Noroc că unul din cei de sus m-a înhăţat şi am putut să mă aşez. Cineva mi-a pasat o sticlă de poşircă pe terminate. Am luat o duşcă zdravănă în aerul liber, liric şi umed al Nebraskăi.

— Uraa, plecăm! strigă un puştan cu şapcă de baseball, iar camionul o luă din loc cu mai mult de o sută la oră, depăşindu-i pe toţi cei de pe şosea. Mergem cu blestematul ăsta încă din Des Moines. Tipii ăştia nu opresc deloc. Din când în când tipi că trebuie să te pişi, altfel trebuie s-o faci în aer, şi ţinete bine, băiete, ţinete bine.

M-am uitat la ceilalţi. Doi băieţi de fermieri din North Dakota, cu şepci roşii, de baseball, pe cap, aşa cum e moda la tinerii din zonă, mergeau amândoi să lucreze la recoltat. Părinţii le dăduseră voie să plece unde voiau în vara aceea. Mai erau doi băieţi de la oraş, din Columbus, Ohio, liceeni care jucau fotbal, mestecau gumă, trăgeau cu ochiul, cântau şi spuneau că fac autostopul prin Statele Unite toată vara.

— Mergem în L.A.! strigară.

— Ce-o să faceţi acolo?

— La naiba, nu ştim. Cui îi pasă?

Mai era acolo şi un tip înalt şi slab, cu privirea alunecoasă.

— De unde eşti? l-am întrebat.

Stăteam întins lângă el pe platformă, în altă poziţie era imposibil să stai, pentru că nu aveai de ce să te ţii şi săltai în sus în toate direcţiile. Se întoarse încet spre mine, deschise gura şi rosti:

— Montana.

În fine, mai erau Mississippi Gene şi protejatul său. Mississippi Gene era un individ scund şi oacheş care călătorea cu mărfarele prin ţară, un vagabond de vreo treizeci de ani, dar arătând mai tânăr, de nu-i puteai ghici exact vârsta. Şedea pe scânduri cu picioarele încrucişate, privea departe peste câmpuri fără săi spună nimic sute de kilometri, pentru că iau cele din urmă, la un moment dat, să se întoarcă spre mine să mă întrebe:

— Unde mergi tu? I-am spus că la Denver.

— Am o soră acolo, dar n-am mai văzut-o de foarte mulţi ani.

Vorbea melodios şi lent. Era răbdător, însoţitorul său era un puştan blond de vreo şaisprezece ani, îmbrăcat şi el doar cu nişte zdrenţe de vagabond. Asta vrea să spună că purtau

haine vechi, care se înnegriseră de la funinginea trenurilor şi murdăria din vagoanele închise şi de la dormitul sub cerul liber. Puştanul cel blond era şi el tăcut şi părea că fuge de ceva, probabil că de poliţie, după felul cum privea drept înainte şi-şi umezea buzele cu un aer îngrijorat. Montana Slim le vorbea doar din timp în timp, cu un zâmbet sardonic şi insinuant. Nu-l băgau în seamă. Slim era tot numai o insinuare, îmi era teamă de rânjetul său tâmp pe care ţi-l băga în faţă şi rămânea acolo neclintit, ca un imbecil.

— Ai vreun ban? îmi spuse.

— Drace, nu, poate doar cât să iau o sticlă de whisky până ajung la Denver. Tu?

— Ştiu de unde pot face rost.

— De unde?

— De oriunde. Oricând îi poţi da în cap unuia pe vreo alee lăturalnică, nu-i aşa?

— Da, aşa o fi.

— Nu mă dau înapoi de la aşa ceva când chiar am nevoie de gologani. Mă duc la Montana să-l văd pe tata. Trebuie să cobor din camionul ăsta la Cheyenne şi s-o iau pe alt drum. Zănaticii ăştia de copii merg la Los Angeles.

— Direct?

— Direct. Dacă vrei să mergi la L.A., ai nimerit-o.

Am rumegat chestia asta. Gândul că puteam goni toată noaptea prin Nebraska, Wyoming, iar dimineaţa prin deşertul Utah, cel mai probabil urmând să traversez desertul Nevada după-masa, ca să ajung de-a binelea în Los Angeles într-o unitate previzibilă de timp aproape că mă făcu să-mi schimb planurile. Dar trebuia să merg la Denver. Trebuia deci să cobor la Cheyenne şi apoi să găsesc un mijloc de a parcurge încă vreo sută cincizeci de kilometri spre sud până la Denver.

Am fost bucuros când cei doi flăcăi din Minnesota, proprietarii camionului, au hotărât să oprească în North Platte ca să mănânce. Voiam să-i văd mai de aproape. Au coborât din cabină şi ne-au zâmbit tuturor.

— Deşteptarea! spuse unul.

— Vremea de haleală! spuse celălalt.

Dar erau singurii dintre noi care aveau bani să-şi cumpere mâncare. Ne-am îngrămădit toţi în urma lor, într-un restaurant condus de nişte femei, şi am luat hamburgeri şi cafea, în timp ce ei şi-au cumpărat nişte porţii enorme, de parcă ar fi fost în bucătăria de acasă. Erau fraţi, transportau maşini agricole din Los Angeles în Minnesota şi câştigau bine din asta. Aşa că, atunci când mergeau spre coasta Pacificului cva maşina goală, luau pe toată lumea de pe drum. Făcuseră asta de vreo cinci ori până acum şi se distrau al dracului de bine. Le plăcea totul. Nu se mai opreau din zâmbit. Am încercat să vorbesc cu ei un fel de încercare naivă de a câştiga prietenia căpitanilor corăbiei noastre şi singurele răspunsuri pe care le-am primin au fost două zâmbete uriaşe, sclipind de albeaţa; dinţilor hrăniţi cu porumb.

Veniseră cu toţii în restaurant, cu excepţia celor doi vagabonzi, Gene şi puştanul lui. Când ne-am întors, ei şedeau tot în camion, cu un aer de abandon şi melancolie. Se lăsa seara. Şoferii şi-au aprins câte-o ţigară. Am profitat: de ocazie să merg să cumpăr o sticlă de whisky ca să îmi ţină de cald împotriva aerului tot mai rece al nopţii. Au zâmbit când le-am spus.

— Hai, du-te, grăbeşte-te.

— Puteţi să trageţi şi voi un gât, i-am liniştit.

— O, nu, noi nu bem niciodată, du-te.

Montana Slim şi cei doi liceeni m-au însoţit pe străzile din North Platte până am găsit o prăvălie cu whisky. Am pus toţi bani, a pus şi Slim ceva şi am cumpărat o sticlă de trei sferturi. Bărbaţi înalţi şi morocănoşi ne priveau de lângă casele cu faţade din cărămidă aparentă. Pe strada principală erau aliniate numeroase case din alea pătrăţoase. Dincolo de flecara stradă tristă se vedea priveliştea nesfârşită a câmpiilor. Am simţit ceva deosebit în atmosfera din North Platte. N-am ştiut despre ce-i vorba. După cinci minute mi-am dat seama. Ne-am întors la

camion şi am luat-o din loc. Se întuneca repede. Am luat fiecare câte-o duşcă.

Ogoarele înverzite din Platte începuseră să dispară şi în locul lor, cât vedeai cu ochii şi mai departe, îşi făcură apariţia şesurile necuprinse, pline de nisip şi vegetaţie pitică. Eram uluit.

— Ce naiba-i asta? i-am strigat lui Slim.

— Aici începe podişul preriilor, băiete. Mai dă-mi o duşcă.

— Uraaa! ţipară liceenii. Adio, Columbus! Ce-ar zice Sparkie şi băieţii dacă ar fi aici! Iuhuuu!

În faţă se schimbaseră şoferii. Fratele mai odihnit mina camionul cu viteză maximă. Şi drumul se schimbase: la mijloc era un fel de cocoaşă care cobora lin spre nişte şanţuri de vreun metru şi ceva, astfel că maşina sălta şi se balansa dintr-o parte în alta a drumului în mod miraculos, doar când nu veneau maşini din sens opus şi am crezut că o să ne dăm peste cap. Dar erau nişte şoferi formidabili. Cum a mai trecut camionul ăla peste podişul din Nebraska acea ridicătură care domină Colorado! Şi am înţeles curând că, în sfârşit, chiar dacă nu intrasem oficial în Colorado, puteam efectiv privi spre Denver, aflat mai departe, la câteva sute de kilometri spre sud-vest. Am chiuit de bucurie. Am trecut sticla de la unul la altul. Stelele strălucitoare şi-au făcut apariţia, iar colinele nisipoase din depărtare abia se mai desluşeau. Mă simţeam ca o săgeată aflată în zbor spre ţintă.

Şi, deodată, Mississippi Gene se întoarse către mine, ieşind din reveria sa răbdătoare, deschise gura, apoi se aplecă mai aproape şi-mi spuse:

— Câmpiile astea-mi aduc aminte de Texas.

— Eşti din Texas?

— Nu, domnule, sunt din Griinevell Măzsipi.

Exact aşa a spus.

— Şi puştiul de unde-i?

— A avut ceva încurcături acolo în Mississippi, aşa că m-am oferit să-l ajut. Băiatul ăsta n-a mai fost niciodată plecat de unul singur. Am grijă de el cum pot mai bine. E doar un copil.

Cu toate că Gene era alb, era în el ceva de negru bătrân şi obosit şi ceva care aducea foarte mult cu Elmer Hassel, toxicomanul din New! York, dar era un Hassel ce mergea cu trenul, un Hassel călător şi povestitor, traversând şi retraversând ţara în fiecare an, iarna înspre sud, vara înspre nord, asta pentru că nu putea sta locului fără să obosească şi nu avea un loc al lui sub soare, hoinar sub cerul înstelat, mai ales cel al Vestului.

— Am fost în Ogden de câteva ori. Dacă vrei să mergi la Ogden, am acolo nişte prieteni la care am putea trage.

— De la Cheyenne merg la Denver.

— La dracu', hai cu mine, o ocazie ca asta nu ţi se iveşte în fiecare zi.

Recunosc că era o ofertă ispititoare. Ce era în Ogden?

— Ce-i Ogden? am zis.

— E locul unde se întâlnesc cei mai mulţi dintre băieţi. Poţi întâlni pe cine vrei acolo.

Mai demult fusesem pe mare cu un tip înalt şi costeliv din Louisiana pe care-l chema Big Slim Hazard, de fapt William Holmes Hazard, şi care era vagabond pentru că aşa dorise. Când era mic, o văzuse pe maică-sa dând o bucată de plăcintă unui vagabond, iar când acesta plecase mai departe, băieţelul întrebase: "Mami, ce-i cu nenea ăla?" "Păi, ăla-i un vagabond." "Mami, şi eu vreau să fiu vagabond într-o zi." "Tacă-ţi fleanca, asta nu-i pentru cei din familia Hazard." Dar el nu uitase niciodată ziua aceea şi când crescu, după ce juca o vreme fotbal la LSU, se făcu vagabond. Big Slim şi cu mine am petrecut multe nopţi povestind şi scuipând zeamă de tutun în cutii de carton. Ceva în toată ţinuta lui Mississippi Gene îmi amintea atât de puternic de Slim Hazard că l-am întrebat:

— N-ai cunoscut cumva, din întâmplare, un tip pe nume Big Slim Hazard?

Îmi spuse:

— Te referi la un individ înalt care râde tare?

— Da, ar putea fi el. Era din Ruston, Louisiana.

— Sigur. I se mai spune şi Louisiana Slim. Da, domnule, sigur că l-am cunoscut pe Big Slim.

— Şi lucra pe câmpurile petrolifere din East Texas?

— East Texas, aşa-i. Iar acum mână vitele la păşunat.

Aşa era, dar încă nu-mi venea să cred că Gene îl cunoscuse cu adevărat pe acel Slim pe care îl căutam, aş zice, de ani de zile.

— Şi a lucrat pe şlepuri în New York?

— Uite că despre asta nu ştiu nimic.

— Cred că tu l-ai cunoscut doar în Vest.

— Da. N-am fost niciodată la New York.

— Păi, bine, să mă ia naiba, sunt uimit că-l cunoşti. E o ţară mare. Totuşi, am ştiut că trebuie să-l fi cunoscut.

— Da, domnule, îl cunosc pe Big Slim destul de bine. Întotdeauna generos cu banii, când îi are. Un individ rău, dur. L-am văzut pocind un poliţist la depoul din Cheyenne un singur pumn.

Asta chiar că aducea cu Big Slim. Mereu exersa lovitura aia în aer. Semăna cu Jack Dempsey, dar un Jack Dempsey tânăr şi beţivan.

— La naiba! am urlat în vânt, am mai luat o înghiţitură şi acum mă simţeam foarte bine. Fiecare duşcă era stâmpărată de curentul care sufla în camionul deschis şi rămâneai cu o senzaţie plăcută în stomac. "Cheyenne, iată-mă-s!" cântam. "Denver, ţine-te bine!"

Montana Slim se întoarse spre mine, arătă spre încălţările mele şi comentă:

— Crezi că, dacă pui chestiile alea în pământ, o să crească ceva din ele? bineînţeles fără să schiţeze nici un zâmbet, iar ceilalţi îl auziră şi se porniră pe râs.

Chiar erau cei mai caraghioşi pantofi din America, îi luasem mai ales fiindcă nu voiam să-mi transpire picioarele pe drumurile încinse şi, cu excepţia ploii de la Bear Mountain, s-au dovedit încălţările cele mai potrivite pentru călătoria mea. Aşa că am râs cu ei. Adevărul e că pantofii erau deja destul de uzaţi, cu fâşii de piele colorată iţindu-se ca nişte bucăţi de ananas proaspăt, iar printre ele răsăreau degetele mele. Am mai tras câte-o duşcă şi am râs. Ca într-un vis, treceam prin orăşele care se iveau din întuneric la răspântii, treceam pe lângă şiruri lungi de muncitori agricoli şi cowboys care se odihneau, întorceau capul după noi o singură dată şi-i vedeam cum se pleznesc peste coapse în întunericul care-i înghiţea rapid. Eram o adunătură cât se poate de bizară.

În vremea aceasta a anului, la ţară se aflau o mulţime de oameni. Era vremea secerişului. Băieţii din Dakota se sfătuiau.

— Cred că o să ne dăm jos la următoarea oprire. Pare că este de lucru din plin pe aici.

— Tot ce-aveţi de făcut este să vă duceţi mai spre nord când se termină aici, îi sfătui Montana Slim, şi urmaţi secerişul până ajungeţi în Canada.

Băieţii dădură din cap nu prea convingător. Nu puneau mare preţ pe sfaturile lui.

Între timp, tânărul fugar blond nu-şi schimbase poziţia. Din când în când, Gene ieşea din transa budistă în care contempla fuga câmpiilor întunecate şi-i spunea ceva afectuos la ureche. Băiatul dădea din cap. Gene avea grijă de el, de neliniştea şi temerile sale. Mă întrebam unde naiba se vor duce şi ce aveau de gând să facă. Nu aveau ţigări. Le-am dat fără reţineri dintr-ale mele; îmi erau atât de dragi. Erau recunoscători şi binevoitori. Eu le ofeream mereu, ei nu-mi cereau niciodată. Montana Slim avea şi el, dar nu dădea la nimeni. Am trecut din nou printr-un orăşel aşezat la răs-pântie, pe lângă un grup de bărbaţi înalţi şi zvelţi, îmbrăcaţi în blugi, îngrămădiţi ca nişte fluturi ai desertului în jurul unei lumini slabe; am revenit la bezna nesfârşită şi, pe măsură ce urcam panta abruptă a podişului vestic cu vreo patruzeci de centimetri la fiecare kilometru (aşa se zice), aerul rarefiat ne lăsa să vedem până departe stelele tot mai pure şi mai strălucitoare şi nu era nici un copac care să ne împiedice să distingem chiar şi stelele

aflate mai jos pe boltă. O dată, în timp ce treceam ca vântul, am zărit şi chipul alungit şi albicios al unei vaci. Era ca şi cum ne-am fi aflat în tren drumul era la fel de sigur şi de neted.

Din timp în timp treceam printr-un oraş, încetineam, iar Montana Slim striga:

— Aa, la pişare!

Dar flăcăii din Minnesota nu opreau, îi dădeau-nainte.

— Fir-ar să fie, trebuie să fac, spuse Slim.

— Du-te la margine, i-a zis cineva.

— Păi chiar am să merg, spuse el şi, încet-încet, în timp ce noi toţi îl priveam, se târî pe-o parte până picioarele ajunseră să-i spânzure peste platformă.

Cineva ciocăni uşor la fereastra cabinei ca să-i facă atenţi pe fraţi. Zâmbiră cu toată gura când se întoarseră. Şi, chiar când Slim era gata să-şi dea drumul, situaţia fiind şi aşa din cale afară de nesigură, ei începură să şofeze în zig-zag cu o sută de kilometri la oră. Slim căzu o clipă pe spate şi în aer se văzu ceva ca jetul unei balene, apoi se luptă să ajungă din nou în poziţia şezând. Fraţii smuciră camionul. Jap! Slim căzu pe-o parte, udându-se tot. În zgomotul acela infernal i se putea auzi vocea bles-temând, aidoma geamătului unui om aflat departe, dincolo de dealuri: "La dracu'... la dracu'..." N-a ştiut niciodată că am făcut-o intenţionat, dar se lupta din răsputeri şi-avea figura chinuită a lui Iov. Când termină cumva, era ud leoarcă, iar acum încerca să vină înapoi, cuprins ca de tremurici, cu o înfăţişare nenorocită. Noi toţi râdeam, cu excepţia puştiului blond şi trist, iar şoferii hohoteau de zguduiau cabina. I-am dat sticla ca să-l mai consolez.

— Ce naiba, zise, au făcut-o anume?

— Poţi fi sigur că da.

— Să mă ia naiba, n-am ştiut. Ştiu că am mai încercat o dată în Nebraska şi n-a fost nici pe departe atât de rău.

Am intrat deodată în oraşul Ogallala, unde băieţii din cabină au strigat "La pişare!", făcând mare haz. Slim stătu morocănos lângă camion, părându-i rău de ocazia pierdută. Cei doi băieţi din Dakota îşi luară rămas bun de la toţi, hotărând că încep să-şi caute de lucru de aici. I-am văzut cum dispar în noapte înspre barăcile de la capătul oraşului, unde ardeau lumini şi unde, cum ne spusese un paznic de noapte în blugi, se afla tipul care făcea angajările. Trebuia să-mi cumpăr ţigări. Gene şi blondul au venit cu mine ca să-şi mai dezmorţească picioarele. Am intrat în cel mai imposibil loc din lume, un fel de bar cu băuturi răcoritoare, izolat în câmpie, un loc pentru adolescenţii din zonă. Câţiva din ei dansau pe muzica tonomatului. S-a stârnit un fel de rumoare când am intrat. Gene şi Blonduţu' stăteau acolo fără să privească pe nimeni nu voiau decât nişte ţigări. Mai erau şi câteva fete drăguţe. Una din ele îi făcu ochi dulci lui Blonduţu', dar el n-o văzu şi, chiar dacă ar fi văzut-o, nu i-ar fi păsat, într-atât era de trist şi abătut. Le-am cumpărat fiecăruia câte un pachet. Mi-au mulţumit. Camionul era gata de plecare. Era deja aproape miezul nopţii şi se făcuse frig. Gene, care trecuse prin asta de mai multe ori decât avea degete la mâini şi la picioare, spuse că lucrul cel mai bun pe care îl puteam face era să ne înghesuim unii în alţii sub prelata cea mare, ca să nu îngheţăm. În felul acesta şi cu ajutorul a ceea ce mai rămăsese din sticlă, am reuşit să ne încălzim, în timp ce aerul se făcea rece ca gheaţa şi ne ciupea urechile. Stelele deveneau tot mai strălucitoare pe măsură ce urcam podişurile preriilor. Acum ne aflam în Wyoming. Întins pe spate, mă uitam în sus la firmamentul magnific, exultând de bucuria ce-o simţeam, de distanţa totuşi mare pe care o străbătusem de la acel trist Bear Mountain, şi excitat la culme de gândul la ceea ce mă aştepta în Denver orice, indiferent ce. Iar Mississippi Gene începu săi cânte. Avea o voce liniştită şi plăcută, cu accent, iar cântecul era simplu, doar "Am o fetiţă dră-gu-uţă, are doar şaişpe ani, e cea mai drăguţă fetiţă pe care aţi văzut-o", melodia repetându-se mereu cu alte versuri despre cum a fost cu ea şi cum ar vrea să se întoarcă la ea, dar nu poate pentru că o pierduse de tot. Am spus:

— Gene, e cel mai frumos cântec pe care l-am auzit vreodată.

— E cel mai frumos pe care-l ştiu, zise el, zâmbind.

— Sper să ajungi unde vrei şi să fii fericit acolo.

— Întotdeauna mă descurc eu într-un fel sau altul.

Montana Slim dormea. Se trezi şi-mi spuse:

— Hei, Blackie, ce-ar fi să dăm împreună o raită prin Cheyenne înainte să pleci la Denver?

— Sigur că da.

Eram suficient de beat ca să promit orice.

Când camionul ajunse la periferia Cheyenne-ului, am văzut sus luminile roşii ale postului de radio local şi deodată ne-am trezit că abia puteam răzbi din cauza unei mulţimi care se revărsa de pe ambele trotuare.

— Mii de draci, e Săptămâna Vestului Sălbatic, spuse Slim.

Grupuri mari de comercianţi graşi, încălţaţi cu cizme şi purtând pălării uriaşe, însoţiţî de nevestele lor trupeşe, costumate în cowgirls, se îngrămădeau şi chiuiau pe trotuarele da lemn ale vechiului Cheyenne. Mai încolo se vedeau luminile lungi ale bulevardelor din centrul nou al oraşului, dar sărbătoarea avea loc mai ales în cartierele vechi. Se auzeau împuşcături cu gloanţe oarbe. Cârciumile erau pline până la refuz. Eram uimit şi în acelaşi timp simţeam ridicolul situaţiei: primul meu contact cu Vestul mă făcea să constat ce mijloace absurde erau folosite pentru a i se păstra falnica tradiţie. A trebuit să sărim din camion şi să ne luăm rămas bun. Flăcăii din Minnesota nu aveau nici un chef să rămână. M-a întristat să-i văd plecând şi mi-am dat seama că nu-i voi mai vedea niciodată pe nici unul din ei, dar asta era.

— O să vă îngheţe fundul la noapte, i-am prevenit. Iar mâine după-masă o să vi-l frigeţi în deşert.

— Nu-mi pasă, atâta vreme cât scăpăm de noaptea asta rece, zise Gene.

Şi camionul plecă, abia croindu-şi drum prin mulţime, şi nimeni nu-i observă pe ciudaţii pasageri ascunşi sub prelată, care priveau oraşul ca nişte bebeluşi dintr-un cărucior. L-am privit cum piere în noapte.

Împreună cu Montana Slim, am luat barurile la rând. Aveam vreo şapte dolari, din care am cheltuit prosteşte cinci în noaptea aceea. Mai întâi ne-am amestecat cu toţi filfizonii de turişti îmbrăcaţi în cowboy, cu petrolişti şi fermieri, Prin baruri, pe la intrări, pe trotuare. Apoi, o vreme l-am scuturat pe Slim care, din cauza whisky-ului şi a berii, era în al nouălea cer. Aşa făcea el la beţie: privirea îi devenea sticloasă şi într-o clipă intra în vorbă cu primul venit, trăncănind vrute şi nevrute. Am intrat într-un local mexican în care chelneriţa era o mexi-cancă frumoasă. Am mâncat şi i-am scris un bileţel de amor pe dosul notei de plată. Localul era pustiu. Toată lumea era în altă parte, la băute. I-am spus să întoarcă nota şi să citească. A citit şi a izbucnit în râs. Era o poezioară în care-i spuneam cum aş dori să vină cu mine să admirăm noaptea împreună.

— Mi-ar plăcea, Chiquito, dar am întâlnire cu prietenul meu.

— Nu-i poţi face vânt?

— Nu, nu, nu pot, spuse ea cu tristeţe, şi-mi plăcu la nebunie felul cum o spuse.

— Am să mai trec pe aici, i-am zis.

Şi ea mi-a răspuns:

— Sigur, oricând vrei, puştiule.

Am mai rămas puţin doar ca s-o privesc şi am mai băut o ceaşcă de cafea. Prietenul ei intră cu o mutră morocănoasă să vadă când termină cu lucrul. Ea se grăbi să adune şi să închidă localul. A trebuit să plec. I-am zâmbit. Afară petrecerea continua, la fel de dezlănţuită ca şi până atunci, doar că ţopârlanii erau tot mai beţi şi chiuiau tot mai tare. Era distractiv. Mai erau şi căpetenii indiene care se plimbau solemne cu podoabele lor de pene printre acele chipuri înfierbântate de băutură. L-am văzut pe Slim clătinându-se undeva în apropiere m-am dus la el.

Îmi zise:

— Tocmai i-am scris o carte poştală tatălui meu, în Montana. Eşti drăguţ să mi-o pui la o

cutie poştală?

Era o cerere ciudată. Îmi dădu cartea poştală şi se împletici prin uşile batante ale unei cârciumi. Am luat cartea poştală, am găsit o cutie poştală şi, înainte de a o pune, am aruncat o privire. "Dragă tată, ajung acasă miercuri. Mă simt bine cu mine şi sper că eşti sănătos. Richard." Mi-am schimbat părerea despre el. Ce afectuos şi politicos i se adresa tatălui său! M-am dus după el la bar. Am agăţat două ţipe, o blondă drăguţă şi o brunetă grasă. Nu scoteau o vorbă şi erau fără chef, dar voiam să le-o punem. Le-am dus la un club de noapte de două parale unde se pregăteau să închidă şi acolo mi-am cheltuit toţi banii, în afară de doi dolari. Am luat scotch pentru ele şi bere pentru noi. Mă îmbătasem şi nu-mi păsa de nimic; totul era în regulă. Toată fiinţa şi dorinţa mea erau îndreptate spre micuţa blondă. Voiam s-o am cu toată forţa de care eram în stare. O îmbrăţişam şi voiam să-i spun toate astea. Barul de noapte se închise şi ne pomenirăm umblând pe străduţele înguste şi neasfaltate. Am privit în sus, la cer: minunatele stele erau tot acolo, sclipind limpezi şi la fel de strălucitoare. Fetele au vrut să meargă la staţia de autobuz, aşa că ne-am dus cu toţii, dar se pare că aveau întâlnire cu un marinar, văr de-al grăsanei, iar acesta era cu gaşca. Am întrebat-o pe blondă:

— Ce se întâmplă?

Îmi spuse că doreşte să meargă acasă în Colorado, undeva la sud de Cheyenne.

— Te duc cu autobuzul, am zis.

— Nu, autobuzul opreşte pe şosea şi trebuie să traversez blestemata aia de câmpie de una singură. Toată după-amiaza am stat uitându-mă la porcăria aia şi n-am de gând să mă întorc pe acolo şi acum.

— Stai puţin, hai să facem o plimbare frumoasă printre florile din prerie.

— Acolo nu-s nici un fel de flori, zise. Vreau să merg la New York. M-am săturat până peste cap să stau aici. Nu poţi să mergi decât în Cheyenne, iar în Cheyenne nu e nimic de văzut.

— Nu-i nimic nici la New York.

— Pe dracu' nu-i, zise, strâmbându-şi gura.

6

Clădirea autogării era plină ochi. Tot felul de oameni aşteptau autobuze sau doar se învârteau pe acolo. Erau şi mulţi indieni care se uitau la toate cu privirile lor reci. Fata renunţă la conversaţia cu mine şi se alătură marinarului şi celor din grupul său. Slim moţăia pe o bancă. M-am aşezat. Podelele staţiilor de autobuz erau la fel ca-n toată ţara, acoperite cu mucuri de ţigară şi scuipat, şi-ţi dădeau un sentiment de tristeţe pe care numai aici îl poţi avea. Pentru o clipă, m-am simţit ca în Newark, doar că afară erau vastele întinderi pe care le iubeam atât. Regretam candoarea pierdută a călătoriei de până acum, că-mi irosisem banii şi timpul fără să mă distrez, că pierdusem vremea cu fata aia posacă, îmi făcea rău să mă gândesc la asta. Dar nu dormisem de atâta vreme că nu mai aveam putere să înjur sau să mă agit, aşa că m-am culcat. M-am ghemuit pe scaun cu geanta sub cap şi am dormit până la opt dimineaţa, în murmurul îndepărtat şi zgomotele staţiei şi ale sutelor de oameni cărei forfoteau.

M-am trezit cu o durere de cap zdravănă. Slim plecase spre Montana, cred. Şi afară, în aerul limpede, am văzut pentru prima oară în depărtare piscurile înzăpezite ale Munţilor Stâncoşi. Am respirat adânc. Trebuia să ajung urgent la Denver. Mai întâi am luat un mic dejun modest, cu pâine prăjită, cafea şi un ou, apoi am ieşit din oraş la şosea. Festivalul Vestului Sălbatic era încă în desfăşurare, începuse un rodeo, iar ţopăiala şi chiuiturile erau pe cale să o ia de la început. Am lăsat totul în urmă. Voiam la gaşca mea din Denver. Am luat-o peste o trecere de cale ferată şi am ajuns la nişte barăci din apropierea locului de unde se deschideau două drumuri. Ambele duceau la Denver. M-am postat pe cel mai aproape de munţi ca să-i pot privi şi am făcut semn cu mâna. M-a luat imediat un tip din Connecticut, care cutreiera ţara cu

tărăboanţa lui ca să picteze. Tatăl lui lucra la o editură din Est. Vorbea întruna; mie îmi era rău de la băutură şi de la altitudine. La un moment dat, era cât pe ce să vărs pe fereastră. Dar pe când am ajuns la Longmont, Colorado, îmi era bine din nou şi chiar începusem să-i povestesc despre călătoria mea. Mi-a urat noroc.

Era frumos la Longmont. Sub un copac bătrân, uriaş, se afla o porţiune de gazon verde care aparţinea unei staţii de benzină. L-am întrebat pe omul de la pompă dacă puteam dormi acolo, iar el îmi spuse sigur că da, aşa că am întins o cămaşă de lână, mi-am pus capul pe ea, acoperindu-mi faţa cu un braţ şi lăsându-mi o clipă privirea să se îndrepte spre munţi. Am dormit minunat două ore, deranjat doar de câte-o furnică de Colorado. Iată-mă-s în Colorado! mă bucuram în sinea mea. Fir-aşj al naibii să fiu! Am reuşit! Şi, după un somn odihnitor, cu vise pâcloase despre viaţa lăsată în urmă în Est, m-am sculat, m-am spălat la toaleta din staţia de benzină, simţindu-mă ca un nou-născut. Apoi am mers la cârciumă şi mi-am luat un lapte bătut, gros şi rece, ca să-mi mai astâmpăr fierbinţeala din stomac.

Întâmplarea a făcut ca laptele să fie preparat de o foarte frumoasă fată din Colorado. Era toată numai un zâmbet. Am fost recunoscător mă consola pentru noaptea trecută. Mi-am spus: Pfiu! Să vezi cum o să fie la Denver! Am ieşit pe şoseaua încinsă şi am luat-o din loc în maşina nou-nouţă a unui om de afaceri de vreo treizeci şi cinci de ani din Denver. Mergea cu peste o sută la oră. Mă înfioram de plăcere; număram minutele şi scădeam kilometrii. Drept înainte, dincolo de ogoarele aurii de grâu aflate la poalele înzăpeziţilor Estes, voi vedea în sfârşit bătrânul Denver. M-am imaginat într-un bar din Denver, cu toată gaşca. Pentru ei voi fi o arătare ciudată în hainele mele ponosite, aidoma Profetului care a traversat deşertul pentru a vesti Cuvântul Întunecat, şi singurul Cuvânt pe care-l ştiam era "Pfiuu!"Am povestit cu bărbatul de la volan despre planurile pe care ni le făcuserăm în viaţă şi, până să mă dezmeticesc, ne aflam deja în pieţele de fructe de la periferia Denverului. Se vedeau fumul de la hornurile fabricilor, de la coşurile locomotivelor, clădirile din cărămidă roşie şi, undeva în depărtare, clădirile cenuşii din centru. Ăsta era Denverul. Am coborât pe Larimer Street. Am luat-o din loc cu cel mai sardonic rânjet de bucurie, printre vagabonzii bătrâni şi cowboys jerpeliţi de pe Larimer Street.

Pe vremea aceea nu-l cunoşteam pe Dean la fel de bine ca acum, aşa că primul lucru pe care m-am gândit să-l fac a fost să-l caut pe Chad King, ceea ce am şi făcut. L-am sunat acasă, am vorbit cu mama sa, iar ea m-a întrebat: "Sal, ce cauţi tu în Denver?" Chad e un băiat zvelt şi blond, cu un chip ciudat, de vraci, care se potriveşte de minune cu preocuparea sa pentru antropologie şi preistoria indienilor. Cu nasul uşor coroiat şi părul blond arămiu, are frumuseţea şi eleganţa unui cuceritor de inimi din Vest, care a dansat prin localuri de la marginea drumului şi a jucat o vreme fotbal. Vorbeşte cu un uşor accent nazal. "Sal, lucrul care mi-a plăcut întotdeauna la indienii din câmpie este felul în care se simţeau extrem de stânjeniţi după ce se lăudau cu mulţimea de scalpuri pe care le luaseră, în cartea lui Ruxton, Viaţa în Vestul îndepărtat, este un indian care roşeşte îngrozitor pentru că luase o grămadă de scalpuri şi aleargă nebuneşte să se mândrească cu faptele lui tocmai într-o ascunzătoare. Fir-aş al dracului, asta chiar m-a făcut să fiu în culmea fericirii!"

Mama lui Chad a reuşit să-i dea de urmă în după-amiaza somnoroasă ce se lăsase peste Denver: studia coşurile împletite ale indienilor la muzeul local. L-am sunat acolo. A venit să mă ia în vechiul său Ford coupe cu care obişnuia să străbată munţii în căutare de obiecte indiena Când a ajuns la staţia de autobuz, purta blugi şj un zâmbet cuceritor. Eu ședeam pe geanta mea pe jos, povestind cu acelaşi marinar care fusesem în staţia de autobuz din Cheyenne, întrebându-l ce se întâmplase cu blonda. Era atât de plictisit că nu mi-a răspuns. Chad şi cu mine ne-am urcat în maşinuţa lui şi primul lucru pe care l-a avut de făcut a fost să ia nişte hărţi de la Primărie. Apoi s-a întâlnit cu un vechi profesor de şcoală şi aşa mai departe, iar eu doream doar să beau o bere. Şi undeva, în străfundurill minţii, stăruia un gând obsedant: unde-o fi Dean şi ce-o fi făcând acum? Dintr-un motiv oarecare, Chad se hotărâse să nu mai fie prieten cu Dean,

astfel că nu ştia nici unde locuieşte.

— Carlo Marx e în oraş?

— Da.

Dar nici cu el nu mai vorbea. Acesta era începutul retragerii lui Chad King din gaşca noastră de prieteni. Urma să mă odihnesc la el acasă în după-amiaza aceea. Ideea era că Tim Gray avea un apartament pe Colfax Avenue, unde urma să stau. Am aflat că Roland Major locuia deja acolo şi mă aştepta. Am simţit în aer un fel de conspiraţie, iar aceasta alinia două grupuri care se formaseră în gaşca noastră: de-o parte Chad King, Tim Gray şi Roland Major, împreună cu fraţii Rawlins, toţi înţeleşi să-i ignore pe Dean Moriarty şi Carlo Marx! Iar eu am picat fix în mijlocul acestui interesant conflict.

Era un război cu tentă socială. Fiul unul alcoolic, unul dintre cei mai pârliti vagabonzi de pe Larimer Street, Dean fusese în cea mai mare parte crescut pe Larimer Street şi în împrejurimi. La şase ani se afla la tribunal, pledând pentru eliberarea tatălui său. Cerşea pe aleile din Larimer, dându-i pe ascuns banii tot tatălui lui, care aştepta printre sticle sparte împreună cu un vechi amic. Când a mai crescut, Dean a început să se învârtă prin sălile de biliard din Glenarm. Apoi a stabilit un record al Denverului la furat maşini şi a fost trimis la scoală de corecţie. De la unsprezece la şaptesprezece ani, cea mai mare parte din timp şi-a petrecut-o acolo. Specialitatea lui era furtul de maşini, dar se pricepea la fel de bine să pândească fetele care ieşeau de la liceu. Le ducea în munţi, le-o punea, iar pe urmă se întorcea în oraş, unde dormea în vreo baie de hotel pe care o găsea liberă. Tatăl lui, pe vremuri un tinichigiu respectabil şi harnic, devenise un alcoolic băutor de vin, ceea ce e mai rău decât să bei whisky, şi ajunsese să bată mărfarele iarna spre Texas şi vara înapoi la Denver. Dean avea fraţi din partea mamei sale ea murise când era mic, dar aceştia nu-l plăceau. Singurii amici ai lui Dean erau băieţii de la biliard. Carlo şi Dean, care avea formidabila energie a unui nou fel de sfânt american, erau monştrii underground ai acelui sezon, împreună cu gaşca de la biliard, şi, ca pentru a simboliza acest lucru într-un fel şi mai frumos, Carlo avea un apartament la subsolul unei clădiri din Grant Street, unde ne-am întâlnit cu toţii nopţi de-a rândul până-n zori Carlo, Dean, eu, Tom Snark, Ed Dunkel şi Roy Johnson. De aceştia din urmă voi vorbi mai târziu.

În prima după-amiază petrecută la Denver am dormit în camera lui Chad King, în timp ce mama sa vedea de treburile casei la parter, iar Chad lucra în bibliotecă. Era o după-masă caniculară, aşa cum sunt toate în aceste locuri. Şi n-aş fi reuşit să dorm dacă n-ar fi fost invenţia tatălui lui Chad. Acesta era un bătrân amabil şi blând, pe la vreo şaptezeci de ani, fără prea multă vlagă, slăbuţ şi tras la faţă, căruia se vedea că-i face plăcere să povestească. Şi aveai poveşti bune, despre copilăria lui din câmpiile din North Dakota, cândva prin anii optzeci, când se distrau călărind ponei fără şa şi alergau după coioţi cu o bâtă. Mai târziu, a devenit profesor la ţară, undeva în Oklahoma, iar în cele din urmă un prosper om de afaceri în Denver. Încă mai avea vechiul său birou, situat deasupra unui garaj din josul străzii. Mai erau acolo şi masa de scris, dar şi nenumărate hârtiil prăfuite, mărturie a vremurilor de agitaţie şi belşug. Inventase un aparat de aer condiţionat special. Pusese un ventilator obişnuit într-o ramă de fereastră şi, nu ştiu cum, reuşise săi conducă apa rece prin nişte tuburi până în fatal paletelor care se învârteau. Rezultatul era perfect la o distanţă de vreun metru şi ceva de ventilator iar apoi apa se transforma în vapori la căldura zilei, aşa că în partea de jos a casei era la fel de cald ca întotdeauna. Eu însă eram întins chiar sub ventilatorul de lângă patul lui Chad, cu un bust mare al lui Goethe care se holba la mine, şi am adormit având cea mai plăcută senzaţie doar ca să mă trezescl complet îngheţat peste douăzeci de minute. Mi-am mai pus o pătură pe mine şi tot îmi erai frig. În cele din urmă mi s-a făcut atât de frig încât nu am mai putut dormi, aşa că am coborât. Bătrânul m-a întrebat cum funcţiona invenţia sa. I-am spus că mergea al naibii de bine şi chiar credeam ce spuneam. Omul îmi plăcea. Era plin de amintiri.

— Odată am inventat un dispozitiv de scoatere a petelor care de atunci e folosit de mari firme din Est. Am tot încercat ani de zile să-mi capăt drepturile. Dacă aş avea destui bani ca

să-mi angajez un avocat ca lumea.

Dar era prea târziu să angajeze un avocat ca lumea, iar el sta abătut în casă. Seara am mâncat o cină excelentă, gătită de mama lui Chad, friptură de căprioară vânată în munţi de unchiul lui Chad. Dar unde era oare Dean?

Următoarele zece zile au fost, cum spune W.C. Fields, "pline de primejdie iminentă", dar şi total demente. M-am mutat cu Roland Major în apartamentul cu adevărat şic al părinţilor lui Tim Gray. Aveam fiecare un dormitor şi mai era şi o chicinetă şi mâncare în frigider, precum şi o cameră de zi uriaşă, unde Major şedea în halatul său de mătase şi compunea cea mai recentă povestire în stilul lui Hemingway. Era un tip flasc, coleric, roşu la faţă, care ura totul şi pe toată lumea, dar care putea să arboreze cel mai cald şi fermecător zâmbet din lume când, noaptea, viaţa reală îl asalta cu blândeţe. Astfel şedea el la biroul său, iar eu ţopăiam doar în izmene pe covorul gros şi moale. Tocmai scrisese o povestire despre un tip care vine prima oară la Denver. Îl cheamă Phil. E însoţit de un tip misterios şi tăcut pe nume Sam. Phil iese în Denver şi se întâlneşte cu tot felul de indivizi cu pretenţii de artist. Se întoarce la camera lui de hotel. Spune pe un ton lugubru "Sam, ăştia sunt şi aici". Iar Sam priveşte pe fereastră cu tristeţe. "Da", spune Sam, "ştiu". Poanta e că Sam ştia asta fără să se mişte din loc. "Artiştii" ăştia erau peste tot, sugeau toată vlaga Americii. Major şi eu eram amici foarte buni el credea că eu sunt complet opus acestor "artişti". Lui Major îi plăceau vinurile bune, ca şi lui Hemingway. Era copleşit de amintirea recentei sale călătorii în Franţa.

— Ah, Sal, dacă ai fi fost cu mine acolo sus, în Ţara Bascilor, cu o sticlă rece de Poignon Dixneuf, atunci ai înţelege că mai există şi alte lucruri în afară de vagoanele de marfă!

— Ştiu. Dar mie îmi plac vagoanele de marfă şi îmi place să citesc pe ele nume ca Missouri Pacific, Great Northern, Rock Island Line. Dumnezeule, Major, dacă ţi-aş putea povesti tot ce mi s-a întâmplat pe drumul până aici!

7

Familia Rawlins locuia câteva cvartale mai departe. Era o familie minunată o mamă încă tânără, proprietară a unui hotel dărăpănat dintr-un oraş părăsit, care avea cinci băieţi şi două fete. Fiul cel mai trăsnit era Ray Rawlins, prietenul din copilărie al lui Tim Gray. Ray năvăli ca o furtună în casă ca să mă ia cu el şi ne-am plăcut din prima clipă. Am ieşit să bem în barurile de pe strada Colfax. Una din surorile lui Ray era o blondă frumoasă numită Babe o adevărată "păpuşă" din Vest, cărei juca tenis şi făcea surf. Era gagica lui Tim Gray. Iar Major, care se afla doar în trecere prin Denver şi o făcea în stil mare în apartamentul ocupat de noi, ieşea cu Betty, sora lui Gray. Eu eram singurul care nu aveam pe nimeni, întrebam pe toată lumea "Unde e Dean?" Clătinau cu toţii din cap, zâmbind.

În cele din urmă s-a întâmplat. A sunat telefonul. Era Carlo Marx. Mi-a dat adresa locuinţei sale de la subsol. Am întrebat:

— Ce faci în Denver? Vreau să spun ce faci? Ce se mai întâmplă?

— Oh, aşteaptă să-ţi povestesc.

Am alergat să mă întâlnesc cu el. Lucra în magazinul lui May în tura de noapte. Nebunul de Ray Rawlins l-a sunat acolo de la un bar, punându-i pe portari să alerge după Carlo ca să-l anunţe că îi murise cineva. Carlo s-a gândit imediat că eu murisem. Iar Rawlins i-a spus la telefon "Sal e în Denver" şi i-a dat adresa şi telefonul meu.

— Şi unde e Dean?

— Dean e în Denver. Stai să-ţi spun.

Şi-mi spuse că Dean făcea dragoste cu două fete în acelaşi timp, una fiind Marylou, prima lui soţie, care-l aştepta într-o cameră de hotel, iar cealaltă Camille, o fată cunoscută recent, care-l aştepta într-o altă cameră de hotel.

— Între ele, el aleargă la mine pentru a ne duce la bun sfârşit propriile noastre treburi neterminate.

— Şi despre ce treburi e vorba?

— Dean şi cu mine avem parte de vremuri formidabile împreună, încercăm să comunicăm cu absolută sinceritate absolut tot ce avem în minte. A trebuit să luăm benzedrină. Stăm pe pat cu picioarele încrucişate, faţă în faţă. În sfârşit l-am învăţat pe Dean că poate face absolut orice doreşte, să devină primarul Denverului, să se însoare cu o milionară sau să devină cel mai mare poet de la Rimbaud încoace. Dar el continuă să alerge să vadă cursele auto ale piticilor. Merg şi eu cu el. Ţipă şi strigă exaltat. Ştii, Sal, Dean e obsedat de-a binelea de astfel de lucruri.

Marx spuse "Hmmm" în sinea lui şi continuă să reflecteze la toate astea.

— Care-i programul? l-am întrebat.

În ceea ce-l privea pe Dean, viaţa lui trebuia întotdeauna să respecte un program.

— Programu-i cam aşa: am venit de la lucru acum o jumate de oră. În vremea asta Dean i-o trage lui Marylou la hotel şi eu am timp să mă schimb şi să mă îmbrac. La unu fix aleargă de la Marylou la Camille bineînţeles că nici una nu ştie ce se întâmplă şi o frige, ca eu să am timp să ajung la unu şi jumătate. Apoi iese cu mine mai întâi trebuie să se roage de Camille, care a început deja să nu mă mai poată suferi şi venim aici să discutăm până la şase dimineaţa. De obicei petrecem mai mult timp împreună, dar situaţia a devenit îngrozitor de complicată şi el e în criză de timp. Apoi, la şase merge din nou la Marylou şi mâine va trebui să alerge toată ziua după actele care-i trebuie pentru divorţ. Marylou e perfect de acord, dar insistă să se reguleze între timp. Spune că îl iubeşte. La fel spune şi Camille.

Pe urmă îmi povesti cum o întâlnise Dean pe Camille. Roy Johnson, băiatul de la biliard, o agăţase într-un bar şi o dusese la un hotel; mândria îi luase însă minţile şi invitase toată gaşca s-o vadă. Toată lumea şedea şi vorbea cui Camille. Dean doar se uita pe fereastră. Apoi, când toată lumea a plecat, Dean s-a uitat o dată la Camille, a arătat către încheietura pe care avea ceasul, făcând semnul "patru" (ânsemnând că se va întoarce la patru), şi a ieşit. La ora trei uşa era închisă pentru Roy Johnson. La patru se deschidea pentru Dean. Voiam să ies imediat să-l văd pe zănaticul ăla. Îmi promisese că-mi aranjează şi mie o şustă cunoştea toate fetele din Denver.

Carlo şi cu mine am mers pe străduţele înguste în noaptea care se lăsase peste Denver. Aerul era aşa de blând, stelele aşa de frumoase şi fiecare alee era încărcată de atâtea promisiuni că mi se părea că visez. Am ajuns la imobilul cu camere de închiriat, unde Dean se ciorovăia cu Camille. Era o clădire veche, din cărămidă roşie, înconjurată de garaje de lemn şi copaci bătrâni care se iţeau de după garduri. Am urcat pe scările cu covoare. Carlo a bătut în uşă, apoi s-a retras să se ascundă. Nu voia să-l vadă Camille. Eu am rămas în faţa uşii. Dean a deschis-o. Era în pielea goală. Am văzut o brunetă pe pat, o coapsă frumoasă şi albă acoperită cu dantelă neagră, o privire de o uimire blândă.

— Hei, Sa-a-l! spuse Dean. Păi da desigur, ai ajuns, măi bătrâne ticălos, în sfârşit ai reuşit s-o iei la picior. Uite acum, fii atent, trebuie da, îndată trebuie, chiar trebuie! Uite ce e, Camille şi se răsuci spre ea. Sal e aici, ăsta e vechiul meu prieten din New York, este prima lui noapte în Denver şi e absolut necesar să-l duc în oraş şi să-i aranjez trampa cu o ţipă.

— Dar la ce oră te întorci?

— Acum e (se uită la ceas) exact unu şi Paisprezece. Mă întorc la exact trei şi paisprezece, pentru ora noastră de reverie împreună, dulcea noastră reverie, scumpo, iar apoi, după cum ştii, că doar ţi-am spus şi am fost de acord amândoi, trebuie să merg să-l văd pe avocatul acela cu un picior pentru actele alea, chiar în toiul nopţii, chiar dacă ţi se pare cam ciudat, dar ţi-am explicat doar totul. (Asta era acoperirea pentru întâlnirea cu Carlo, care încă se ascundea.) Aşa că acum mă îmbrac imediaţi îmi iau pantalonii şi mă întorc la viaţă, adică la viaţa de afară, de pe străzi şi aşa mai departe! am convenit doar, nu?, e unu şi un sfert şi timpul fuge, fuge...

— Bine, e-n regulă, Dean, dar te rog să fii aici la trei.

— Aşa cum ţi-am zis, scumpo, şi te rog, nu trei, ci trei şi paisprezece minute. Sunt toate clare în cele mai minunate străfunduri ale sufletelor noastre, draga mea dragă?

Şi apoi o sărută de câteva ori. Pe perete era un nud uriaş al lui Dean, cu un sex enorm şi celelalte, desenat de Camille. Eram consternat. Totul era aşa de aiurit.

Am zbughit-o în noapte. Ni s-a alăturat şi Carlo pe una din alei. Am luat-o pe cea mai îngustă, ciudată şi întortocheată străduţă pe care am văzut-o vreodată, aflată în inima oraşului mexican din Denver. Glasurile noastrl răsunau puternic în liniştea amorţită.

— Sal, spunea Dean, o fată tocmai potrivită pentru tine te aşteaptă chiar acum dacă a ieşit din tură (se uită la ceas). O chelneriţă, Rita Bettencourt, o puicuţă pe cinste, puţul cam obsedată de nişte dificultăţi sexuale pe care am încercat să le rezolv şi cred că te vei descurca, gagicar cum eşti. Aşa că mergem direct acolo, trebuie să ducem ceva bere, nu, au ei acolo, şi la naiba! spuse, lovindu-şi palma. Musai trebuie să i-o pun soră-sii Mary în noaptea asta.

— Ce? spuse Carlo. Am crezut că o să stăm de vorbă.

— Da, da, după.

— Oooh, maniacii ăştia din Denver! urlă Carlo către cer.

— Nu e cel mai fain şi mai drăguţ tip din lume? zise Dean, pocnindu-mă în coaste. Uită-te la el. Uită-te la el!

Iar Carlo îşi începu dansul său caraghios pe străzile vieţii, aşa cum îl mai văzusem făcând de atâtea ori în New York.

Şi tot ce puteam spune era:

— Hei, ce naiba căutăm noi în Denver?

— Mâine, Sal, ştiu unde să-ţi găsesc o slujbă, spuse Dean, revenind la un ton mai pragmatic. Aşa că o să te caut îndată ce o să am o oră liberă de la Marylou, am să vin direct în apartamentul ăla al tău, am să-l salut pe Major, o să luăm un autobuz (draci, n-am maşină) şi o să mergem la magazinele Camargo, unde poţi începe să lucrezi imediat, astfel că-ţi vei putea lua primul cec vinerea ce vine. Toţi suntem cu totul şi cu totul lefteri. Eu n-am avut timp să lucrez de săptămâni întregi. Vineri seara în mod sigur toţi trei trioul Carlo, Dean şi Sal e musai să mergem la cursele auto ale piticilor, iar acolo cred că o să rog un tip să ne ducă cu maşina...

Şi dă-i, şi dă-i, una-ntruna.

Am ajuns la casa în care locuiau surorile chelneriţe. Cea care-mi era destinată mie era încă la lucru; sora pe care o voia Dean era acasă. Ne-am aşezat pe canapeaua ei. La ora aceea trebuia să-l sun pe Ray Rawlins. Asta am şi făcut. A venit şi el imediat. Nici nu intra bine pe uşă că îşi scoase cămaşa şi maioul şi începu să o strângă în braţe pe Mary Bettencourt, pe care o vedea pentru prima oară. Sticlele se rostogoleau pe podea. Se făcu ora trei. Dean alergă la ora lui de reverie cu Camille. Se întoarse la timp. Apăru şi cealaltă soră. Acum aveam toţi nevoie de o maşină şi eram din cale-afară de gălăgioşi. Ray Rawlins îşi chemă un amic cu maşina. Sosi. Ne-am îngrămădit cu toţii în ea. Pe bancheta din spate, Carlo încerca să pună pe roate conversaţia planificată cu Dean, dar forfota era prea marej

— Hai să mergem unde stau eu! am strigat.

Am mers. În clipa în care maşina a oprit, m-am rostogolit afară pe iarbă. Mi-au căzut toate cheile şi nu le-am mai găsit niciodată. Am alergat, strigând. În clădire, în halatul său de mătase, Roland Major ne bloca drumul.

— N-am de gând să permit astfel de chestii în apartamentul lui Tim Gray!

— Ce? strigarăm cu toţii.

Era o harababură generală. Rawlins se tăvălea prin iarbă cu una din chelneriţe. Major nu voia să ne lase înăuntru. Am jurat să-l sunăm pe Tim Gray ca să ne lase să petreceri şi să-l invităm şi pe el. Dar, în loc de asta ne-am întors cu toţii la localurile din centrul Denverului. M-am trezit deodată singur pe stradă şi fără nici un ban. Ultimul meu dolar se topise.

Am mers pe jos vreo opt kilometri până la Colfax, la patul confortabil din locuinţa mea. Major n-a avut încotro şi m-a lăsat înăuntu. Mă întrebam dacă Dean şi Carlo reuşiseră şi singuri.

Urma să aflu mai târziu. Nopţile la Denver sunt reci, aşa că am dormit buştean.

8

Pe urmă, toată lumea începu să pună la cale o formidabilă ieşire la munte. Asta se porni de dimineaţă, o dată cu un telefon care complică lucrurile: era vechiul meu tovarăş de drum, Eddie, care sunase la marea nimereală, îşi amintise câteva din numele pe care i le pomenisem. Aveam ocazia să-mi recapăt cămaşa. Eddie era cu prietena lui undeva în afara Colfaxului. Voia să afle dacă ştiam unde se găseşte de lucru, iar eu i-am spus să vină la mine, crezând că Dean ne va ajuta. Sosi şi Dean, în mare grabă, în timp ce eu şi Major luam un mic dejun frugal. Dean n-a vrut nici măcar să se aşeze.

— Am un milion de lucruri de făcut, de fapt abia am timp să te duc până în Camargo, hai, omule, să mergem odată.

— Stai să vină şi amicul meu, Eddie.

Lui Major zoreala noastră i se părea amuzantă. El venise la Denver să scrie în tihnă, îl trata pe Dean cu extremă deferentă. Lui Dean nici că-i păsa. Major i se adresa lui Dean cam aşa:

— Moriarty, ce-i cu zvonurile astea despre tine, că te culci cu trei fete în acelaşi timp?

Iar Dean îşi târşâia picioarele pe covor, răspunzând "Da, da, aşa este", şi-şi privea ceasul, iar Major pufăia zgomotos. Mă simţeam prost să plec aşa cu Dean. Major încerca să mă: convingă că Dean e un cretin sadea. Desigur că nu era, iar eu voiam să dovedesc cumva asta tuturor.

Ne-am întâlnit cu Eddie. Dean nu i-a acordat nici lui nici o atenţie şi ne-am suit într-un autobuz, călătorind prin canicula amiezii în căutarea unei slujbe. Acest gând îmi era total nesuferit. Eddie vorbea şi vorbea, aşa cum îu era stilul. La piaţă am găsit un om care a zis că ne angajează pe amândoi. Treaba începea la patru dimineaţa şi se termina la şase după-amiaza. Omul zise:

— Îmi plac băieţii cărora le place să muncească.

— Ai găsit omul potrivit, spuse Eddie, dar eu nu eram aşa de sigur de mine.

Pur şi simplu nu voi dormi, m-am hotărât. Erau aşa de multe lucruri interesante de făcut.

Eddie se prezentă a doua zi dimineaţa; eu nu. Aveam un pat, iar Major alimenta frigiderul cu provizii, în schimb eu găteam şi spălam vasele. Între timp m-am băgat în tot felul de chestii. Într-o seară avu loc o petrecere uriaşă la locuinţa familiei Rawlins. Mama lor plecase pentru câteva zile. Ray Rawlins chemă pe toată lumea şi le spuse să aducă whisky, apoi căută prin carneţel adresele fetelor pe care le cunoştea. Mă puse pe mine să vorbesc. Drept rezultat, îşi făcură apariţia o mulţima de fete. L-am sunat pe Carlo ca să aflu ce făcea Dean. Dean urma să vină la el la trei dimineaţa. Am mers la el după petrecere.

Locuinţa de la subsol a lui Carlo se afla pe Grant Street, lângă o biserică, într-o clădire cu camere de închiriat, construită din cărămidă roşie. Mergeai pe o alee, coborai nişte trepte, deschideai o uşă veche din lemn negeluit, apoi mergeai printr-un fel de pivniţă până ajungeai în faţa unei uşi de scândură. Era aidoma camerei unui pustnic rus: un pat, o lumânare care ardea, pereţi de piatră plini de igrasie, precum şi o icoană improvizată şi trăsnită pe care o făcuse el însuşi. Mi-a citit din poezia lui. Se numea "Melancolia din Denver". Carlo se trezea dimineaţa şi auzea "vulgarii porumbei" uguind în stradă în dreptul celulei sale, vedea "privighetorile triste" clătinând din căpşor pe crengi şi-şi amintea de mama lui. Un linţoliu cenuşiu se lăsa peste oraş. Munţii, magnificii Stâncoşi pe care-i poţi vedea înspre apus din oricare parte a oraşului, erau din "papier-mâché". Întreg universul era smintit, şui şi extraordinar de ciudat, în poezia lui, Dean era un "copil al curcubeului" care-şi purta suferinţa în sexul său torturat. Se referea la el ca la "Oedipus Eddie", cel ce trebuia "să cureţe guma de mestecat de pe pervazurile ferestrelor". Acolo, în subsol, el medita cu un imens jurnal în faţă, în care nota tot ceea ce se întâmpla zilnic,

tot ceea ce făcea şi spunea Dean.

Dean sosi la timp.

— Totu-i rezolvat, ne anunţă. Am să divorţez de Marylou şi-o să mă însor cu Camille şi-o să locuiesc cu ea la San Francisco. Dar asta numai după ce tu şi cu mine, dragă Carlo, mergem în Texas, îl găsim pe Old Bull Lee, bătrânul ăla ţicnit pe care nu l-am cunoscut niciodată şi despre care mi-aţi povestit atâtea amândoi, iar apoi merg la San Fran.

Apoi se apucară de treabă. Se aşezară faţă în faţă pe pat, cu picioarele încrucişate, privindu-se în ochi. M-am lăsat greoi pe un scaun din apropiere şi am privit totul. Începură cu un gând abstract şi-l discutară, îşi reamintiră de un altul de care uitaseră în vâltoarea evenimentelor, Dean se scuză, dar promise că putea să revină şi să-l ţină sub control, aducând exemple. Carlo spuse:

— Tocmai când traversam Wazee şi voiam să-ţi vorbesc despre ceea ce simţeam în legătură cu scrânteala ta cu piticii, tocmai atunci, ţii minte, mi l-ai arătat pe vagabondul ăla bătrân cu pantaloni largi şi mi-ai zis că arată exact ca taică-tu.

— Da, da, sigur că-mi amintesc. Şi nu numai atât, dar asta m-a făcut să mă gândesc la altceva, un gând cu totul trăsnit, pe care am vrut să ţi-l spun, uitasem de el, dar mi l-ai amintit tu acum...

Şi astfel apărură două noi fire pe care le despicară-n patru. Carlo îl întrebă pe Dean dacă era sincer şi în mod deosebit dacă era sincer cu el în adâncul sufletului.

— De ce aduci din nou asta în discuţie?

— Mai e un lucru pe care vreau să-l ştiu...

— Dar, dragă Sal, tu asculţi, stai aici, uite, să-l întrebăm pe Sal. Ce-o să spună?

Şi le-am spus:

— Acel lucru este ceea ce nu vei putea obţine, Carlo. La acel ultim lucru nu poatej ajunge nimeni. Trăim mereu doar cu speranţa că o să-l descoperim odată şi odată.

— Nu, nu, nu, ceea ce spui e un mare rahat şi dulcegărie romantică de tip Wolfe! spuse Carlo.

Iar Dean adăugă:

— Nu la asta m-am referit, dar să-l lăsăm e Sal să aibă opinia lui şi, de fapt, tu nu crezi, Carlo, că are un aer demn cum stă acolo şi ne observă pe noi, nebunul ăsta care a traversat toată ţara ca să ne vadă? Bătrânul Sal nu va spune nimic, bătrânul Sal nu va spune nimic.

— Nu-i asta, am protestat. Pur şi simplu nu ştiu la ce vă referiţi sau la ce vreţi să ajungeţi. Ştiu doar că e mult prea mult pentru oricine.

— Tot ce spui tu e negaţie.

— Atunci ziceţi-mi şi mie ce vreţi să faceţi.

— Spune-i.

— Ba spune-i tu.

— Nu-i nimic de spus, am zis şi am râs.

Aveam pe cap pălăria lui Carlo. Mi-am tras-o peste ochi.

— Vreau să dorm, am zis.

— Bietul Sal, el vrea mereu să doarmă.

Am tăcut. O luară de la început.

— Când ai împrumutat banii ăia ca să plăteşti fripturile de pui.

— Nu, omule, era chili! Aminteşte-ţi, eram la Texas Star!

— Am confundat cu ziua de marţi. Când ai luat banii ăia, fii atent, ai spus: "Carlo, e ultima oară că-ţi impun ceva", ca şi cum ai fi vrut să zici că ne-am fi înţeles vreodată să nu ne mai impunem nimic.

— Nu, nu, nu, nu la asta mă refeream! Te rog, hai să ne gândim un pic la noaptea în care Marylou plângea în cameră şi când, întorcându-mă spre tine ca să-ţi subliniez excesul meu de sinceritate, despre care amândoi ştiam că e prefăcută, dar îşi avea scopul ei clar, adică jocul meu

intenţiona să arate că dar stai, nu de asta-i vorba.

— Sigur că nu de asta-i vorba! Ai uitat despre ce vorbeam. Dar n-am să-ţi maj reproşez nimic. Am spus da...

Şi au ţinut-o aşa toată noaptea. În zori i-am privit. Clarificau ultima din chestiunile dimineţii.

— Când ţi-am spus că vreau să dorm din cauza lui Marylou, adică pentru că trebuie să merg la ea dimineaţa asta la zece, nu am folosit tonul acela tranşant în legătură cu ceean ce tocmai discutasem despre inutilitatea somnului, ci doar, fii atent, doar fiindcă în mod absolut, pur şi simplu şi fără alte farafastâcuri, am nevoie să dorm acum, omule, chiar mi se închid ochii, mă dor, îmi sunt roşii, obosiţi, terminaţi.

— O, ce copil, zise Carlo.

— Trebuie să dormim acum, hai să oprim maşinăria.

— Nu poţi opri maşinăria! zbieră Carlo din toate puterile.

Se auzea ciripitul primelor păsări.

— Acum, când ridic mâna, zise Dean, n-o să mai vorbim, o să înţelegem amândoi, simplu, fără harţă, că ne oprim din vorbit şi dormim.

— Nu poţi opri maşinăria când vrei tu.

— Opriţi maşinăria, am spus.

Se uitară la mine.

— A fost treaz tot timpul şi ne-a ascultat. La ce te gândeai, Sal?

Le-am spus că, după mine, erau amândoi nişte maniaci formidabili şi că-mi petrecuseni toată noaptea ascultându-i aşa cum ai priva mecanismul unui orologiu gigantic care sa înălţa limpede pe culmea trecătoarei Berthoud şi care era totuşi făcut cu piesele delicate ale celui mai fin ceas din lume. Zâmbiră. Am îndreptat degetul spre ei şi le-am spus:

— Dacă mai continuaţi aşa, o să înnebuniţi amândoi, dar ţineti-mă la curent cu ce se întâmplă.

Am plecat şi am luat un troleibuz până acasă, în timp ce munţii de mucava ai lui Carlo se înroşeau de la lumina unui soare imens ce se ridica din câmpiile de la răsărit.

9

Începând cu seara aceea, am luat parte la expediţia în munţi şi nu i-am mai văzut pe Dean şi Carlo vreo cinci zile. Babe Rawlins a căpătat maşina patronului ei pe timpul weekend-ului. Ne-am luat costume şi le-am atârnat de geamurile maşinii şi am luat-o din loc spre Central City, cu Ray Rawlins la volan, Tim Gray întins în spate şi Babe pe locul din faţă. Era prima oară când vedeam Munţii Stâncosi din interior. Central City este un vechi orăşel minier care pe vremuri se numea Cel Mai Bogat Kilometru Pătrat din Lume şi unde bătrânii căutători care bântuiau regiunea găsiseră un adevărat depozit de argint. Se îmbogăţiseră peste noapte şi-şi clădiseră o mică sală de spectacole în mijlocul barăcilor de pe pantele repezi. Lillian Russell venise până aici, veniseră chiar şi vedete de operă din Europa. Apoi Central City devenise un oraş fantomă, asta până când tipii energici de la Camera de Comerţ din noul Vest hotărâră să redea viaţă locului. Renovară sala şi în fiecare vară veneau cântăreţi de la Metropolitan să dea spectacole. Asta însemna pentru toţi o vacanţă pe cinste. Soseau turişti din toatei părţile, ba chiar şi vedete de la Hollywood. Am urcat pe drumul de munte şi am găsit străduţele strâmte sufocate de turiştii cei mai înzorzonaţi cu putinţă. M-am gândit la personajul Sam al lui Major avea dreptate. Major însuşi era acolo, oferindu-le tuturor surâsul său monden, oftând şi mirându-se la modul cel mai sincer de tot ce vedea.

— Sal, strigă, luându-mă de braţ, priveştej oraşul ăsta vechi. Gândeşte-te că acum o sută la naiba, acum optzeci, acum şaizeci de ana aveau operă!

— Păi da, am zis, imitând unul din personajele sale, dar sunt şi ei aici.

— Ticăloşii! blestemă el şi plecă mai departe să se distreze, cu Betty Gray la braţ.

Babe Rawlins era o blondă descurcăreaţă. Ştia o casă de miner părăsită, aflată undeva la marginea oraşului, în care noi, băieţii, puteam dormi în weekend. Trebuia numai să facem curat. Acolo se puteau ţine şi petreceri uriaşe. Era o dărăpănătură care înăuntru era plină da praf de două degete, în faţă avea verandă, iar în spate o fântână. Tim Gray şi Ray Rawlins şi-au suflecat mânecile şi-au început curăţenia. O treabă grea care le-a luat toată după-amiaza şi a durat până seara târziu. Dar aveau cu ei o găleată de sticle de bere şi totul era în regulă.

Eu în schimb fusesem programat s-o escortez pe Babe la operă în după-amiaza aceea. Cu numai câteva zile în urmă, sosisem la Denver ca un vagabond, iar acum eram pus la patru ace, cu o blondă frumoasă şi bine îmbrăcată la braţ, înclinând capul înspre oficialităţi şi sporovăind în vestibul, sub candelabre. Mă întrebam ce-ar fi spus Mississippi Gene dacă m-ar fi văzut.

Reprezentaţia era cu Fidelio. "Ce întuneric!" strigă baritonul, făcându-şi apariţia din temniţă, abia târând după el ghiuleaua legată de picior. Eram entuziasmat. Aşa văd şi eu viaţa. Eram atât de absorbit de operă încât o vreme am uitat de împrejurările aiurite în care mă aflam şi m-am lăsat purtat de acordurile sfâşietoare ale muzicii lui Beethoven şi de tonurile rembrandtiene ale povestii sale.

— Ei, Sal, cum ţi-a plăcut reprezentaţia de anul acesta? m-a întrebat Denver D. Doll când eram deja afară pe stradă.

Era şi el implicat în producţia spectacolului.

— Ce întuneric, ce întuneric, am răspuns. Este absolut extraordinar.

— Următorul lucru pe care-l ai de făcut este să-i cunoşti pe membrii distribuţiei, continuă el pe un ton oficial, dar, din fericire, în avalanşa de evenimente uită de promisiune şi dispăru.

Babe şi cu mine ne întoarserăm la baraca minerului. Mi-am dat jos ţoalele festive şi am început să-i ajut pe băieţi la curăţenie. Era fantastic de mult de lucru. Roland Major şedea în mijlocul încăperii din faţă, care fusese deja dereticată, şi refuza să dea o mână de ajutor. Pe o măsuţă avea sticla de bere şi un pahar, în timp ce noi forfoteam cu găleţi de apă şi mături, el îşi amintea:

— Ah, numai dacă aţi putea veni cu mine să bem Cinzano şi să ascultăm muzicanţii din Bandol, atunci aţi trăi cu adevărat! Şi mai e Normandia pe timp de vară, saboţii, vechiul Calvados. Haide, Sam, se adresă el invizibilului său amic. Scoate vinul din apă, să vedem dacă s-a răcit destul în timp ce am pescuit.

Bucăţică ruptă din Hemingway.

Strigam la fetele care treceau pe stradă:

— Haideţi să ne ajutaţi la curăţenie. Toată lumea e invitată la petrecerea de diseară.

Veniră şi ele. O mulţime enormă muncea acum pentru noi. În cele din urmă sosiră şi cântăreţii din corul operei, majoritatea nişte puşti. Soarele apunea.

Când sfârşirăm munca, Tini, Rawlins şi cui mine ne-am hotărât să ne dichisim pentrul noaptea cea mare. Am traversat oraşul până la hotelul unde locuiau vedetele de la operă. De la operă se auzeau primele acorduri ale spectacolului de seară.

— Numai bine, zise Rawlins. Înhaţă câteva aparate de bărbierit şi prosoape şi hai să ne aranjăm niţel.

Am mai luat perii de păr, apă de colonie, loţiuni de bărbierit şi, încărcaţi cu ele, am mers la baie. Am făcut cu toţii baie şi anal cântat.

— Nu-i grozav? repeta Tim Gray. Să folosim baia cântăreţilor şi prosoapele lor şi loţiunile şi aparatele lor de bărbierit.

Era o noapte minunată. Central City e la o altitudine de circa 3.200 de metri. La început înălţimea îţi dă ameţeli, apoi te simţi obosit şi ai un fel de febră interioară. Ne-am apropiat de clădirea operei, unde se zăreau lumini pe o străduţă îngustă, apoi am luat-o brusc la dreapta şi am dat de nişte cârciumi vechi, cu uşi batante. Majoritatea turiştilor erau la operă. Am început

cu nişte halbe uriaşe cu bere. Se auzea un pian mecanic. Dincolo de uşă se vedeau coastele munţilor în lumina lunii. Am tras un chiot. Noaptea începuse.

Ne-am întors în grabă la baraca minerului. Toată lumea făcea pregătiri pentru petrecerea cea mare. Fetele, Babe şi Betty, găteau o gustare din fasole şi cârnăciori, apoi am dansat şi am luat-o tare pe bere. Odată terminat spectacolul de operă, grupuri mari de fete s-au revărsat în casa noastră. Rawlins şi Tim şi eu ne-am lins buzele. Le-am luat la dans. Nu aveam muzică, doar dansam. Locuinţa începea să se umple. Oamenii au început să aducă sticle. Am tras o tură prin baruri şi ne-am întors. Atmosfera nopţii era tot mai plină de frenezie. Aş fi vrut ca Dean şi Carlo să fie acolo, apoi mi-am dat seama că nu s-ar simţi în largul lor şi nu ar fi fericiţi. Erau ca omul din temniţa întunecată, de piatră, cu ghiuleaua legată de picior, ridicându-se din subsoluri, hipsterii sordizi ai Americii, o nouă generaţie beat[2] căreia mă alăturam încet-încet şi eu.

Apărură şi băieţii din cor. Începură să cânte "Sweet Adeline". De asemenea, puneau pe muzică şi propoziţii de genul "Dă-mi berea" şi "Ce-i cu mutra asta lungă?", precum şi notele baritonale prelungi din "Fi-de-lio!" "Ah, cel întuneric!" cântam şi eu. Fetele erau formidabile. Au ieşit în curte să se mozolească cui noi. În camerele care nu fuseseră dereticate erau paturi şi tocmai eram cu o fată pe unul din ele şi-i vorbeam când, deodată, au năvălit o mulţime de plasatori de la operă care doar înhăţau fetele şi le sărutau fără măcar să le ceară voie. Adolescenţi beţi, cu hainele în dezordine, excitaţi ne-au distrus petrecerea. În cinci minute toate fetele au plecat şi s-a pornit o petrecere de tip solidaritate masculină, cu zdrăngănit de sticle de bere şi urlete.

Ray, Tim şi cu mine ne-am hotărât să mergem prin baruri. Major plecase, Babe şi Betty dispăruseră şi ele. Am ieşit afară în noapte, împleticindu-ne. Barurile erau plina ochi de mulţimea care ieşise de la operă. Major ne striga ceva pe deasupra capetelor celorlalţi. Onorabilul domn Denver D. Doll, cu ochelarii! pe nas, strângea mâinile tuturor şi spunea "Bună seara, ce mai faceţi?", iar când se făcu miezul nopţii schimbă placa şi zise "Buna seara, ce mai faceţi?" La un moment dat, l-am văzut plecând undeva cu un oficial, apoi reveni însoţit de o femeie între două vârste. Nu mult după aceea l-am văzut pe stradă împreună cu câţiva din tinerii plasatori, în momentul următor era lângă mine şi-mi scutura mâna fără să mă recunoască, spunându-mi "An Nou fericit, băiete". Nu era beat din cauza băuturii, era ameţit doar de ceea ce-i plăcea atât de mult mulţimea de oameni care forfotea încolo şi-ncoace. Toată lumea îl cunoştea. Spunea "An Nou fericit", iar alteori "Crăciun fericit". Făcea asta tot timpul. La Crăciun ura Halloween fericit.

La bar se afla un tenor foarte respectat de toată lumea. Denver Doll insistase să-l cunosc şi eu încercam să mă eschivez. Îl chema D'Annunzio sau cam aşa ceva. Era şi soţia lui cu el. Şedeau amândoi la o masă, cu un aer morocănos. La bar se mai afla şi un fel de turist argentinian. Rawlins îi dădu un cot ca să-şi facă loc, iar insul se răsuci spre el şi mârâi. Rawlins

---

[2] *Hipsteri* — precursori ai revoltei hippy din anii '60. În anii '20, revolta lor se concretiza printr-un stil cultural diferit care includea jazzul şi o viaţă boemă. *Beat* — termen inventat, din câte se pare, de un personaj al lumii interlope din New York, pe numele său Herbert Huncke. De la el, termenul a fost preluat de W.S. Burroughs, apoi de Allen Ginsberg şi Jack Kerouac. Semnificaţiile lui variază de la *beat down* (depresiv, dezolat, descurajat) până la *beatific* (cuprins de extaz, beatitudine). Generaţia *beat* a fost reprezentată de un grup de scriitori (romancierii Jack Kerouac, W.S. Burroughs, poeţii Allen Ginsberg, Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder) care au apărut ca o reacţie zgomotoasă şi boemă la aşa-numita generaţie tăcută a anilor '50. Ei au devenit cunoscuţi în jurul anului1956 în New York şi apoi în San Francisco, ian demersul lor a influenţat considerabil evoluţia] literaturii americane din deceniile următoare.

îmi întinse paharul său şi-i dădu un pumn de-l întinse peste balustrada de alamă. Pe moment, omul era terminat. Se auziră ţipete. Tim şi cu mine îl scoaserăm pe Rawlins afară. Era o asemenea harababură că şeriful nu putea nici măcar să-şi croiască drum până la victimă. Nimeni nu a reuşit să-l identifice pe Rawlins. Am plecat prin alte baruri. Major se împleticea pe o stradă întunecoasă.

— Ce dracu se întâmplă? E rost de bătaie? Chemaţi-mă pe mine, am eu grijă.

Se auzeau râsete din toate direcţiile. Mă întrebam ce gândeşte spiritul muntelui. Am privit în sus şi-am văzut brazi în lumina lunii, stafiile bătrânilor mineri, şi m-am gândit la toate astea. Era linişte şi se auzea doar suspinul vântului în noaptea care copleşise versantul estic al muntelui. Doar în defileul unde ne aflam noi era zgomot, iar de partea cealaltă se afla versantul vestic şi marele podii care mergea până la Steamboat Springs, apoi cobora până în deşertul Eastern Colorado şi în desertul Utah. Totul era cufundat acum în beznă, în timp ce noi trăncăneam şi zbieram în ungherul nostru dintre munţi, americani nebuni şi beţi într-o ţară puternică. Ne aflam pe acoperişul Americii şi cred că tot ce puteam face era să urlăm, să ne auzim în noapte, spre câmpiile Estului, de unde probabil că un bătrân cu plete albe se îndrepta spre noi, aducându-ne Cuvântul. De-acum putea sosi în orice clipă ca să ne reducă la tăcere.

Rawlins insista să ne întoarcem în barul; unde se bătuse. Tim şi cu mine nu prea agream ideea, dar ne-am ţinut după el. Merse la tenorul D'Annunzio şi-i azvârli în faţă un pahar de whisky cu gheaţă. L-am scos afară. Un bariton din cor veni cu noi şi plecarăm toţi la un bar obişnuit din Central City. Aici Ray i-a spus chelneriţei că e o târfă. Un grup de bărbaţi morocănoşi erau adunaţi la bar. Îi urau pe turişti. Unul din ei zise:

— Băieţi, până număr la zece să dispăreţi de aici.

Am dispărut. Am mers clătinându-ne până la cocioabă şi ne-am culcat.

Dimineaţa m-am trezit într-un nor de praf care ieşea din saltea. M-am repezit la fereastră, dar era bătută în cuie. Tini Gray era şi el în pat. Ne-a apucat tusea şi strănutatul. Ca mic dejun am băut o bere răsuflată. Babe a sosit de la hotel şi ne-am adunat lucrurile ca s-o luăm din loc.

Totul părea să meargă anapoda. În timp ce ne îndreptam spre maşină, Babe alunecă şi dădu fix cu nasul de pământ. Biata fată era terminată. Fratele ei, Tim şi cu mine am ajutat-o să se ridice. Am urcat în maşină. Au venit Major şi Betty. Şi începu tristul drum de întoarcere la Denver.

Deodată ieşirăm dintre munţi şi înainte ni se deschise priveliştea marii câmpii, odinioară fund de mare, a Denverului. Căldura se ridica în înalt ca dintr-un cuptor, începurăm să cântăm. Ardeam de nerăbdare să merg la San Francisco.

10

În seara aceea am dat de Carlo şi, spre uimirea mea, îmi spuse că fusese şi el în Central City împreună cu Dean.

— Ce-aţi făcut?

— Oh, am luat toate barurile la rând şi-apoi Dean a furat o maşină şi am coborât pe serpentine cu o sută patruzeci la oră.

— Nu v-am văzut.

— Nu ştiam că eşti acolo.

— Omule, merg la San Francisco.

— Dean a aranjat să te întâlnesti cu Rita în seara asta.

— Atunci o să mai amin.

Eram lefter. I-am trimis mătuşii o scrisoare par avion în care-i ceream cincizeci de dolari şi promiteam că alţii n-o să-i mai cer şi că după asta o să-i trimit eu banii înapoi de îndată ce mă îmbarc pe vaporul acela.

Pe urmă m-am dus s-o întâlnesc pe Rita Bettencourt şi ne-am întors împreună la apartament. După o lungă conversaţie pe întuneric, în camera din faţă, am mers în dormitorul meu. Era o fată drăguţă, simplă şi onestă şi groaznic de înspăimântată de sex. I-am spus că sexul e ceva frumos. Voiam să-i dovedesc acest lucru. M-a lăsat să-i dovedesc, dar am fost prea nerăbdător şi nu i-am dovedit nimic. Suspină în întuneric.

— Ce vrei de la viaţă? am întrebat-o.

Era întrebarea pe care le-o puneam mereu fetelor.

— Nu ştiu, zise. Să servesc clienţii şi să măi descurc.

Căscă. I-am pus mâna pe gură şi i-am spus să nu caşte. Am încercat să-i explic ce extraordinară mi se părea viaţa şi ce lucruri minunate am putea face împreună. Spuneam asta cu toate că plănuiam să plec din Denver peste două zile. Mi-a întors spatele, obosită. Apoi am stat amândoi întinşi, cu ochii-n tavan şi întrebându-ne de ce Dumnezeu concepusl astfel lucrurile încât viaţa era aşa de tristă. Am făcut planuri vagi să ne întâlnim în Frisco.

Clipele petrecute în Denver îmi erau numărate; simţeam asta în timp ce o conduceam acasă. La întoarcere m-am întins pe iarba de lângă o biserică veche, împreună cu alţi hoinari şi vorbele lor îmi treziră dorul de a porni din nou la drum. Din timp în timp, câte unul se scula şi cerea un bănuţ de la vreun trecător. Vorbeau despre recoltele care se strângeau mai spre nord. Aerul era cald şi blând. Aş fi vrut să mă întorc la Rita şi să-i povestesc o mulţime de lucruri şi să fac dragoste cu ea cu adevărat şi să-i liniştesc teama pe care o avea de bărbaţi. Băieţii şi fetele din America se simt atât de prost împreună sofisticăria de ultimă oră le cere să facă dragoste imediat, fără a-şi mai lăsa timp pentru o conversaţie preliminară. Nu e vorba de a face curte, ci de a vorbi franc despre suflet, deoarece viaţa este sfântă şi fiecare moment este preţios. Am auzit şuierul locomotivei de Denver şi de Rio Grande, care se îndrepta spre munţi. Voiam să-mi urmez steaua mai departe.

Am stat de vorbă cu Major în orele târzii ale nopţii.

— Ai citit vreodată Colinele verzi ale Africii? Este cea mai bună carte a lui Hemingway.

Ne-am urat noroc unul altuia. Urma să ne întâlnim în Frisco. L-am zărit pe Rawlins sub un copac întunecat.

— La revedere, Ray. Când o să ne mai vedem?

Am mers să-i caut pe Carlo şi pe Dean. Nu erau de găsit nicăieri. Tim Gray îşi ridică o mână şi zise:

— Aşadar pleci, Yo.

Aşa ne spuneam unul altuia, Yo.

— Da, am spus.

Următoarele câteva zile am hoinărit prin Denver. Mi se părea că fiecare vagabond de pe Larimer Street putea fi tatăl lui Dean Moriarty. Îi ziceau Bătrânul Dean Moriarty, Tinichigiul. Am mers la Windsor Hotel, unde locuiseră tatăl şi fiul şi unde, într-o noapte, Dean se trezise din somn, speriat de ologul care împărţea camera cu ei. Acesta apăruse în zgomotul îngrozitor al rulmenţilor de la scândura pe care se deplasa şi voise să-l pipăie pe băiat. Am văzut-o şi pe vânzătoarea de ziare pitică de la colţul străzilor Curtis şi a 15-a.

Am cutreierat speluncile triste de pe Curtis Street, cu puştani în blugi şi cămăşi roşii, coji de alune, intrări de cinematograf, săli de tirl Dincolo de strada plină de lumini era întunericul, iar dincolo de întuneric, Vestul. Trebuia să plec.

În zori l-am găsit pe Carlo. Am citit din enormul său jurnal, am dormit la el, iar în dimineaţa cenuşie şi umedă şi-au făcut apariţia găliganul de Ed Dunkel împreună cu un puşti arătos, Roy Johnson şi Tom Snark, rechinul estropiat al saloanelor de biliard. S-au aşezat şi, cu surâsuri stinghere, l-au ascultat pe Carlo Marx citindu-şi poezia apocaliptică şi dementă. M-am lăsat greoi pe scaunul meu, epuizat.

— Ah, voi, păsări din Denver! striga Carlo.

Am ieşit pe rând afară şi am mers printre incineratoare pe o alee pietruită, tipică pentru

Denver. Fumam cu toţii alene. "Aici băteam mingea", îmi spusese cândva Chad King. Aş fi vrut să-l văd. Aş fi vrut să văd Denverul acum zece ani, când toţi erau copii şi primăvara, în dimineţile însorite din munţi, parfumate de cireşii înfloriţi, băteau mingea pe aleile pline de promisiuni toată gaşca. Şi Dean, zdrenţăros şi murdar, dând târcoale de unul singur în exaltarea sa preocupată.

Roy Johnson şi cu mine ne-am plimbat prin ploaia care cernea mărunt. Am mers la casa prietenei lui Eddie ca să-mi recuperez cămaşa de lână, cămaşa de la Shelton, Nebraska. Era acolo, împăturită, în toată tristeţea gigantica a unei cămăşi. Roy Johnson îmi spuse că ni vom întâlni în Frisco. Toată lumea pleca la Frisco. Pe urmă am mers şi mi-am luat banii, care între timp sosiseră. Soarele îşi făcu apariţia, iar Tim Gray mă însoţi în troleibuz până la autogara. Mi-am cumpărat bilet pentru San Fran, cheltuind jumătate din bani, şi m-am îmbarcat pe autobuzul de ora două după-amiaza. Tim Gray îmi făcu semn de rămas bun. Autobuzul se îndepărtă încet de străzile cu clădiri înalte şi aglomerate ale Denverului. "Dumnezeule, trebuie să mă întorc ca să văd ce se mai întâmplă", mi-am promis. Într-o convorbire telefonică avută în ultima clipă, Dean mi-a spus că s-ar putea ca el şi Carlo să apară şi ei pe coastă. M-am gândit la asta şi mi-am dat seama că, în tot acest răstimp, nu vorbisem cu Dean mai mult de cinci minute.

11

Întârziasem cu două săptămâni la întâlnirea mea cu Remi Boncoeur. Călătoria cu autobuzul de la Denver la Frisco a fost lipsită de evenimente, cu excepţia faptului că eram tot mai exaltat pe măsură ce mă apropiam de Frisco. Din nou Cheyenne, de data aceasta după-masa, apoi spre vest, peste munţi; am traversat defileul noaptea, pe la Creston, ajungând în zori la Salt Lake City un oraş plin de stropitori, aşa că doar cu greu puteam accepta că era locul de naştere al lui Dean, am luat-o apoi prin Nevada, prin căldura caniculară şi, la căderea nopţii, a venit Reno şi străzile sale chinezeşti cu lumini pâlpâitoare. Pe urmă am urcat Sierra Nevada, cu brazi, stele, cabane ce duceau cu gândul la poveştile de dragoste din Frisco şi cu o fetiţă undeva în spate, plângându-se "Mamă, când ajungem acasă la Truckee?"

A urmat Truckee, primitorul Truckee, şi din nou la vale, spre şesurile din Sacramentol Mi-am dat seama brusc că mă aflu în California. Aer cald, îmbălsămat îl simţeai pe buze şi palmieri. De-a lungul malurilor înalte ale râulufl Sacramento, pe o şosea largă, apoi din noul printre dealuri, sus, jos şi, deodată, imensa întindere a golfului (era chiar înainte de a se crăpa de ziuă), cu luminile somnoroase din Frisco înşirate de-a lungul său. În timp ce treceam podul de la Oakland Bay, am dormit buştean prima oară de când plecasem dini Denver, aşa că la sosirea în autogara dintre străzile Market şi a 4-a m-am trezit brusc, cu gândul că mă aflam la cinci mii de kilometri de casa mătusii mele din Paterson, New Jersey. Am rătăcit pe străzi ca o stafie prăpădită şi iată că eram în Frisco străzi lungi şi întunecoase, cu fire de tramvai învăluite în ceaţă şi un fel de văl albicios. M-am învârtit preţ de câteva cvartale. Vagabonzi bizari (pe Mission şi a 3-a) mi-au cerut bani în lumina zorilor. De undeva se auzea muzică. "Pfii, am să cercetez toate astea mai târziu! Dar acum trebuie să-l găsesc pe Remi Boncoeur."

Mill City, unde locuia Remi, era o adunătură de barăci situate într-o vale. Fuseseră construite pe timpul războiului în chip de cartier de locuinţe pentru muncitorii de la şantierul naval. Era un canion adânc, cu mulţi copaci ce creşteau pe toate pantele. Se mai găseau acolo tot felul de prăvălii şi ateliere speciale, frizerii şi croitorii pentru locuitorii din cartier. Se spune că era singura comunitate din America unde albii şi negrii locuiau împreună de bună voie, ba chiar aşa şi era un loc animat şi plin de veselie cum n-am mai întâlnit niciodată de atunci încoace. Pe uşa casei lui Remi era biletul pe care-l pusese acolo în urmă cu trei săptămâni.

Sal Paradise! (cu litere mari, de tipar)
Dacă nu e nimeni acasă, intră pe fereastră.

Semnat, Remi Boncoeur.

Bileţelul era deja zdrenţuit şi îngălbenit de vreme.

Am urcat pe fereastră şi iată-l pe Remi: dormea cu prietena lui, Lee Ann, pe un pat pe care-l furase de pe un vas comercial. Se furişase cu el peste bord în toiul nopţii, apoi îl aruncase în barcă şi trăsese din greu la rame până la ţărm. Asta e numai una din isprăvile lui Remi Boncoeur.

Motivul pentru care povestesc tot ceea ce s-a întâmplat în San Francisco este că toate se leagă de ceea ce mi se întâmplase pe drum. Remi Boncoeur şi cu mine ne cunoscuserăm cu ani în urmă la cursurile pregătitoare pentru colegiu, dar ceea ce ne ţinea legaţi cu adevărat era fosta mea soţie. Remi o găsise primul. Într-o seară a intrat în dormitorul meu şi a zis:

— Paradise, scoală-te, bătrânul maestro a venit să te vadă.

M-am sculat şi, în timp ce-mi puneam pantalonii, am scăpat câteva monede pe podea. Era patru după-amiaza. Când eram la colegiu, dormeam tot timpul.

— Bine, bine, nu-ţi risipi aurul peste tot. Am găsit cea mai sexy fetiţă din lume şi am să merg seara asta cu ea la Lion's Den.

Şi m-a dus s-o cunosc şi eu. Peste o săptămână, ea ieşea cu mine. Remi era un francez înalt, brunet şi chipeş (genul insului de douăzeci de ani care se ocupă cu bursa neagră în Marsilia)! Pentru că era francez, îi plăcea să vorbească o americană foarte corectă. Engleza lui era perfectă. La fel şi franceza, îi plăcea să se îmbrace elegant, cu un uşor aer de colegian, şi să iasă cu blonde excentrice cu care cheltuia o mulţime de bani. Nu mi-a reproşat niciodată că i-am luau prietena, însă povestea asta ne-a ţinut legaţi. Omul ăsta îmi era loial şi ţinea cu adevărat la mine şi numai Dumnezeu ştie de ce.

Când am dat de el în Mill City în acea dimineaţă, se afla într-una din perioadele sumbre şi nefericite care se abat uneori asupra tinerilor de aproximativ douăzeci şi cinci de ani. Pierdea vremea în aşteptarea unei îmbarcări şi-şi câştiga pâinea făcând pe paznicul de noapte la barăcile din canion. Prietena lui, Lee Ann, avea limba ascuţită şi-i făcea scene în fiecare zi. Toată săptămâna economiseau parale doar ca să iasă în oraş sâmbăta, când cheltuiau cincizeci de dolari în trei ore. Acasă, Remi umbla în pantaloni scurţi şi pe cap purta o şapcă militară şuie. Lee Ann umbla cu părul pus pe moaţe. Astfel dichisiţi, urlau unul la altul toată săptămâna. N-am văzut asemenea certuri de când mă ştiu. Dar când sosea sâmbăta, îşi zâmbeau graţios unul altuia şi ieşeau în oraş, braţ la braţ, ca un cuplu din filmele hollywoodiene.

Remi se trezi şi mă văzu intrând pe fereastră. Dădu drumul unui hohot de râs imens, unul din cele mai grozave din lume, asurzindu-mă de-a binelea.

— Haaaaa, Paradise, intră pe fereastră, nu se abate nici o iotă de la instrucţiuni. Unde-ai fost? Ai întârziat două săptămâni!

Mă plesni peste spinare, o înghionti pe Lee Ann, se rezemă de perete şi râse şi strigă şi bătu în masă de se putea auzi în tot Mill City. Şi hohotul său prelung de râs răsuna în tot canionul.

— Paradise! urlă. Unicul şi multdoritul Paradise!

Tocmai trecusem prin Sausalito, un sătuc de pescari, şi primul lucru pe care l-am spus a fost:

— Trebuie să fie o mulţime de italieni în Sausalito.

— Trebuie să fie o mulţime de italieni în Sausalito! strigă el cât putu de tare. Aaaaah!

Se lovi cu pumnii, căzu pe pat, apoi aproape că se tăvăli pe podea.

— Ai auzit ce a spus Paradise? Că trebuie să fie o mulţime de italieni în Sausalito? Ha-ha-haaaa! Huuu! Pfiii!

Se înroşi ca o sfeclă de atâta râs.

— Ah, o să mă omori, Paradise, eşti cel mai distractiv tip din lume şi iată-te, în sfârşit ai ajuns, a intrat pe fereastră, l-ai văzut, Lee Ann, a urmat instrucţiunile şi a intrat pe fereastră. Aaaah! Huuuu!

Ciudat era că în apartamentul alăturat locuia un negru numit Dl Snow, al cărui râs, jur pe ce am mai sfânt, era în mod absolut şi total cel mai extraordinar râs de pe lumea asta. Acest domn Snow începea să râdă în timp ce mânca şi soţia lui îi spunea ceva banal. Se ridica, părând că se îneacă, se sprijinea de perete, privea în sus şi-i dădea drumul.

Mergea împiedicat până la uşă, ieşea, izbindu-s de pereţii apartamentelor vecine, era pur şj simplu ameţit de atâta râs, umbla clătinându-se prin tot Mill City, chemând cu chiotul său triumfător demonul care îl îndemna la aşa ceva. Nu ştiu dacă-şi termina vreodată cina. E posibil ca Remi să se fi molipsit fără s-o ştie de la acest om uluitor, domnul Snow. Şi, cu toate că Remi avea probleme cu slujba şi o viaţă sentimentală nereuşită cu o femeie rea de gură, el reuşise cel puţin să înveţe să râdă aproape ca nimeni altul în lume şi am înţeles că o să ne distrăm de minune în Frisco.

Poanta era următoarea: Remi dormea cui Lee Ann în patul din mijlocul încăperii, iar eu pe pătuţul de lângă fereastră. Nu aveam voie să mă ating de Lee Ann. Remi ţinu pe dată un discurs asupra problemei.

— Să nu vă prind că vă daţi în stambă când credeţi că mă uit în altă parte. Pe bătrânul maestro nu-l puteţi voi fraieri. Asta e o zicală care-mi aparţine.

M-am uitat la Lee Ann. Era o tipesă cu vino-ncoa, cu pielea mierie, dar în ochii ei se putea citi ură pentru noi amândoi. Ambiţia ei era să se mărite cu un tip bogat. Era dintr-un orăşel din Oregon. Blestema ceasul în care se încurcase cu Remi. Într-unul din weekend-urile sale de paradă, cheltuise cu ea vreo sută de dolari şi ea crezuse că a dat lovitura. Când colo, se trezise în coşmelia asta şi, în lipsă de altceva, rămăsese. Pentru că avea slujba în Frisco, trebuia să ia autobuzul în fiecare dimineaţă de la intersecţie ca să ajungă la lucru. Nu l-a iertat niciodată pe Remi.

Urma să stau cu ei şi să scriu o poveste originală formidabilă pentru un studio din Hollywood. Remi urma să zboare cu un dirijabil, având o harfă sub braţ, şi să ne îmbogăţească pe toţi. Pe ea o va prezenta tatălui amicului său, care era un regizor celebru şi prieten apropiat al lui W.C. Fields. Aşadar, în prima săptămână am stat în baracă şi am scris frenetic o poveste lugubră despre New York, care, credeam eu, va fi pe gustul unui regizor de la Hollywood, dar necazul a fost că era prea tristă. Remi abia izbuti s-o citească şi peste câteva săptămâni o duse la Hollywood. Lee Ann era prea plictisită şi ne ura prea intens ca să mai aibă chef s-o citească. Am petrecut nesfârşite ceasuri ploioase bând cafele şi mâzgălind hârtia. În cele din urmă, i-am spus lui Remi că aşa nu mai mergea. Voiam o slujbă. Eram la cheremul lor şi pentru ţigări. O umbră de dezamăgire se arătă pe fruntea lui Remi. Îl dezamăgeau cele mai ciudate lucruri. Avea o inimă de aur.

Mi-a aranjat să lucrez cu el ca paznic la barăci. Am trecut prin verificările de rigoare şi, spre surprinderea mea, ticăloşii m-au angajat. Am depus jurământul în faţa şefului poliţiei locale, mi-au dat insigna şi bastonul şi iată-mă poliţist cu însărcinări speciale. Mă întrebam ce ar fi spus Dean şi Carlo şi Old Bull Lee să mă vadă. Trebuia să port pantaloni bleumarin cu geacă neagră şi chipiu de poliţist. În primele două săptămâni a trebuit să-i port pe ai lui Remi, dar, fiindcă el era aşa de înalt şi mai fecuse şi burtă de la mesele copioase pe care le înghiţea din plictiseală, în prima noapte de servici arătam ca Charlie Chaplin. Remi mi-a dat o lanternă şi un pistol automat calibrul 32.

— De unde ai arma asta?

— Pe când veneam înspre coastă, vara trecută, am sărit din tren la North Platte Nebraska, ca să-mi mai dezmorţesc picioarele, şi ghici ce-am văzut în vitrină? Pistolaşul ăsta drăguţ pe care l-am cumpărat imediat, de era cât pe ce să pierd trenul.

Am încercat să-i explic ce însemna North Platte pentru mine, cum cumpărasem sticla de

whisky cu băieţii, iar el mă bătu pe spinare şi zise că eram cel mai amuzant om din lume.

Ajutat de lumina lanternei, urcam pantele abrupte ale canionului sudic, ajungeam la şoseaua aglomerată, cu maşini care mergeau spre Frisco, mă prăvăleam pe partea cealaltă, cât pe ce să cad, şi iată-mă în fundul unei văgăuni unde se afla o căsuţă lângă un pârâiaş şi unde, în fiecare seară lăsată de la Dumnezeu, mă lătra acelaşi câine. Parcurgeam apoi repede un drum prăfos şi argintiu pe sub copacii californieni, un drum ca în Semnul lui Zorro, un drum din acelea pe care le vezi în toate western-urile de mâna a doua. Îmi plăcea să-mi scot arma şi să mă joc de-a cowboy-ul pe întuneric. Urcam apoi încă un deal şi ajungeam în sfârşit la barăci. Acestea erau destinate adăpostirii temporare a muncitorilor din construcţii care lucrau peste ocean. Cei mai mulţi dintre ei plecau în Okinawa. Majoritatea fugeau de ceva în cea mai mare parte de poliţie. Erau acolo tipi duri din Alabama, şmecheri din New York, omenire de toate felurile, de peste tot. Şi, ştiind foarte bine ce oribil era să lucrezi un an în Okinawa, beau cu toţii. Slujba paznicului special era să aibă grijă să nu se distrugă barăcile. Sediul nostru se afla în clădirea principală, de fapt o coşmelie de lemn în care se aflau birouri cu pereţi lambrisaţi. Aici şedeam, adunaţi cu toţii în jurul unui birou, jucându-ne cu pistoalele şi căscând, iar poliţiştii bătrâni spuneau tot felul de poveşti.

Era o adunătură oribilă, toţi poliţişti sadea, cu excepţia lui Remi şi a mea. Remi îşi câştiga şi el cumva existenţa, ca şi mine de altfel, dar oamenii ăştia voiau să facă arestări şi să fie lăudaţi de şeful poliţiei din oraş. Ba chiar spuneau că, dacă nu arestai cel puţin un om pe lună, erai dat afară. Mi se punea un nod în gât la această perspectivă. Realitatea era că în noaptea când a izbucnit scandalul eram şi eu la fel de beat ca toţi ceilalţi din barăci.

Era o noapte când turele erau astfel aranjate încât eu urma să fiu singur timp de şase ore singurul poliţist în zonă. Şi toată lumea din barăci părea să se fi îmbătat. Asta pentru că vaporul lor pleca în zori. Beau ca toţi marinarii în seara dinaintea îmbarcării. Şedeam în birou, cu picioarele cocoţate pe masă, citind din Blue Book aventuri din Oregon şi ţinuturile din nord, când mi-am dat seama că, în locul liniştii normale, noaptea era neobişnuit de agitată. Am ieşit afară. Luminile erau aprinse în toate nenorocitele alea de barăci. Oamenii zbierau şi se auzea zgomot de sticle sparte. N-aveam de ales trebuia să acţionez cu orice preţ. Mi-am luat lanterna şi am bătut la uşa încăperii în care părea a fi larma cea mai mare. Cineva abia o întredeschise.

— Tu ce vrei?

Am zis:

— Sunt în serviciul de pază în noaptea asta şi ar trebui să fiţi cât mai liniştiţi sau vreo prostie de genul ăsta.

Mi-au trântit uşa în nas. Am rămas cu privirea aţintită la lemnul din faţa nasului meu. Eram ca- într-un western: venise vremea! să arăt ce pot. Am ciocănit din nou. Acum deschiseră uşa larg.

— Ascultaţi-mă, am zis. Nu vreau să vă deranjez, băieţi, dar îmi voi pierde slujba dacă faceţi prea mult zgomot.

— Tu cine eşti?

— Sunt paznic aici.

— Nu te-am mai văzut niciodată.

— Iată insigna.

— De ce te-ai dichisit cu pistolasul ăla?

— Nu-i al meu, m-am scuzat. L-am împrumutat.

— Hai să bei ceva, pentru numele lui Dumnezeu.

N-aveam nimic împotrivă. Am băut vreo două pahare. Am zis:

— E-n regulă, băieţi? Aşa-i că n-o să faceţi scandal? Altfel dracu mă ia.

— E-n regulă, puştiule, spuseră. Du-te şi fă-ţi turele. Vino să mai bei ceva, dacă vrei.

La fel am procedat cu toate celelalte încăperi şi în curând eram la fel de beat ca toţi ceilalţi. În zori trebuia să înalţ steagul american pe stâlpul de 18 metri şi în dimineaţa aceea l-am pus cu

capul în jos şi m-am dus acasă să mă culc. Seara, când m-am întors la slujbă, toţi poliţiştii erau adunaţi în birou şi aveau mutrele posomorâte.

—Ia zi, băiete, ce-a fost cu zgomotul ăla de azi-noapte? Am primit plângeri de la oamenii care locuiesc în canion.

— Nu ştiu, am zis. Mi se pare destul de linişte acum.

— A plecat tot contingentul. Azi-noapte tu trebuia să menţii ordinea pe-aici. Şeful este mânios pe tine. Şi mai e ceva ştii că te poate mânca puşcăria pentru că ai pus steagul american cu capul în jos pe un stâlp oficial?

— Cu capu-n jos?

Eram îngrozit. Desigur că nu-mi dădusem seama. Doar o făceam în mod automat în fiecare dimineaţă.

— Da dom'le, spuse un poliţist gras, care fusese timp de douăzeci şi doi de ani gardian la Alcatraz. Poţi intra la puşcărie pentru o treabă ca asta.

Ceilalţi dădeau din cap posomorâţi. Şedeau mereu acolo pe fundurile lor. Erau mândri de slujba lor. Se tot jucau cu pistoalele şi discutau despre ele. Mureau de dorinţa de a trage în cineva. In Remi şi în mine.

Poliţistul care fusese gardian la Alcatraz era un burtos de vreo şaizeci de ani, pensionat, dar nu putea să se ţină departe de atmosfera care-i hrănise toată viaţa sufletul sterp. În fiecare seară venea la post cu Fordul său model 1935, semna în condică exact la fix şi se aşeza la birou. Se trudea din greu la formularul pe care trebuia să-l completăm cu toţii în fiecare seară — rondurile, orele, ce se mtâmplase etc. Pe urmă se rezema confortabil de scaun şi-şi începea poveştile. "Ar fi trebuit să fii aici acum două luni, când eu şi Sledge" (asta era un alt poliţist, un tinerel care voise să fie poliţist texan, dar trebuise să se mulţumească cu postul de aici) "am arestat un beţiv în baraca G. Băiete, dacă ai fi văzut cum ţâşnea sângele! Am să te aduc acolo deseară să vezi petele. L-am trântit de toţi pereţii. Mai întâi l-a pocnit Sledge, apoi eu, de s-a potolit şi a venit liniştit cu noi. Individul a jurat că o să ne omoare când o să iasă din închisoare. A luat treizeci de zile. Uite că au trecut şaizeci şi toii n-a apărut." Şi asta trebuia să fie poanta poveştii. Băgaseră în asemenea hal groaza în el încât tipul nu mai avusese curajul să se întoarcă să-i omoare.

Bătrânul poliţist a continuat să-şi amintească nostalgic ororile de la Alcatraz.

— La micul dejun îi duceam ca pe un pluton de soldaţi. Unul nu scăpa cadenţa. Totul mergea ca uns. Ar fi trebuit să vedeţi. Douăzeci şi doi de ani am fost gardian acolo. N-am avut nici o problemă. Indivizii ăia ştiau că nu e dl glumit cu noi. O mulţime de tipi se înmoaia când păzesc prizonieri şi ăştia dau de dracu' de obicei. Să vorbim de tine acum după câte am văzut eu, pari să fii prea indulgent cu oameni.

Îşi scoase pipa şi se uită fix la mine.

— Ăia abia aşteaptă să profite, să ştii.

Ştiam asta. Nu eram făcut să fiu poliţai.

— Da, dar asta-i slujba pe care ai cerut-o. Acum trebuie să iei o hotărâre sau n-o să ajungţ nicăieri. E datoria ta. Ai jurat. Nu există cale de mijloc în treburile astea. Legea şi ordinea trebuie menţinute.

Nu ştiam ce să spun. Avea dreptate, dar aş fi vrut mai mult decât orice să mă furişez afară, în noapte, şi să dispar undeva ca să văd ce făceau oamenii de-a lungul şi de-a latul ţării.

Celălalt poliţist, Sledge, era înalt, musculos, părul negru tuns perie şi avea un fel de tic nervos al gâtului, ca un boxer care îşi izbea mereu pumnii unul de altul. Umbla ca un poliţist texan de pe vremuri. Revolverul şi-l purta pe sold, avea centură cu muniţie şi ducea mereu cu el un soi de bici. Atârnau pe el bucăţele de piele şi insul arăta ca o cameră de tortură ambulantă: pantofi lustruiţi, jachetă lungă, pălărie pe ochi, toate, cu excepţia cizmelor. Îmi arăta tot felul de figuri îmi punea mâinile între picioare şi mă ridica uşor în sus. Dacă era vorba de putere, cu aceeaşi figură l-aş fi putut arunca în sus până-n tavan, ştiam bine asta, dar nu l-am lăsat să afle

niciodată, de teamă că ar vrea să ne întrecem la trântă. Un meci cu un tip ca ăsta s-ar fi sfârşit sigur cu împuşcături. Sunt convins că era un ţintaş mai bun decât mine eu nu avusesem niciodată armă. Mă speria şi să încarc una. El dorea cu disperare să aresteze pe cineva, într-o seară, eram de serviciu singuri şi se întoarse roşu la faţă de furie.

— Le-am spus unora de acolo să se liniştească, dar încă se mai aude zgomot. Le-am spus de două ori. Întotdeauna dau cuiva două şanse. Nu trei. Vii cu mine să-i arestăm.

— Hai, lasă-mă pe mine să le dau a treia şansă, i-am zis. O să discut eu cu ei.

— Nu, dom'le, niciodată n-am dat nimănui o a treia şansă.

Am suspinat. Am luat-o din loc. Am mers la încăperea cu pricina şi Sledge a deschis uşa, spunându-le tuturor să iasă pe rând afară. Era jenant. Toţi am roşit. Asta-i povestea cu America. Foată lumea face ceea ce crede că trebuie să facă. Şi ce dacă un grup de bărbaţi vorbesc tare şi beau noaptea? Însă Sledge voia să aratei cât era el de important. Mă adusese şi pe mine pentru mai multă siguranţă, în caz că ar fi sărit la el. Ar fi putut-o face. Erau toţi fraţi din Alabama. Am luat-o cu toţii spre post, Sledge în frunte, eu la urmă. Unul dintre băieţi îmi spuse:

— Spune-i curului ăla de partener al tău să ne lase mai uşor. Am putea fi concediaţi pentru asta şi n-o să mai putem merge în Okinawa.

— O să vorbesc cu el.

La post i-am spus lui Sledge s-o lase mai moale, înroşindu-se, a spus în gura mare, să-i audă toată lumea:

— Nu dau nimănui mai mult de două şanse.

— Ce dracu', zise băiatul din Alabama, ce putem păţi? Doar să ne pierdem slujbele.

Sledge nu zise nimic şi completă formularele de arestare. Îl aresta doar pe unul din ei şi chemă maşina patrulei din oraş. Au venit şi l-au dus. Ceilalţi fraţi au plecat cu feţele lungi.

— Ce-o să spună mama? ziseră ei.

Unul din ei se întoarse şi veni la mine.

— Să-i spui puiului ăla de căţea din Texas că, dacă frate-meu nu iese din închisoare până mâine seară, îi fac praf curul.

I-am transmis asta lui Sledge, într-o manieră neutră, iar el n-a zis nimic. Fratele a fost lăsat să plece fără probleme şi nu s-a întâmplat nimic. Contingentul s-a îmbarcat. A sosit apoi o altă trupă, la fel de turbată. Dacă n-ar fi fost Remi Boncoeur, n-aş fi stat în slujba asta nici două ore.

Dar Remi Boncoeur şi cu mine făceam de serviciu singuri în multe nopţi şi atunci au luat-o toate razna. Primul tur îl făceam lejer. Remi încerca toate uşile să vadă dacă sunt închise şi sperând să găsească una deschisă, spunea:

— De ani de zile am ideea să dresez un câine, să-l fac un super-spărgător care să intre în camerele astea şi să ia dolarii din buzunarele tipilor de aici. L-aş învăţa să nu ia decât bancnote verzi. L-aş pune să le miroasă toată ziua. Dacă ar sta în puterile mele, l-aş dresa să le ia numai pe alea de douăzeci.

Remi era plin de idei trăsnite. A vorbit despre câinele ăla săptămâni în şir. O singură dată a găsit o uşă deschisă. Mie nu-mi surâdea ideea, aşa că m-am făcut că mă plimb pe hol. Remi o deschise încetişor. Se trezi bot în bot cu un supraveghetor de la barăci. Remi nu-l putea suferi pe omul acela.

— Cum îl cheamă pe autorul ăla rus de care mi-ai tot vorbit, ăla de-şi punea ziare în pantofi şi purta un joben pe care-l găsise în coşul de gunoi?

Era un mod exagerat de a relua ceea ce-i povestisem despre Dostoievski.

— Ah, ăsta-i, asta e Dostioffski. Pe un om cu o faţă ca a supraveghetorului ăluia îl poate chema doar aşa Dostioffski.

Şi singura uşă deschisă pe care a găsit-o vreodată era chiar a lui Dostioffski. D. dormea când a auzit pe cineva umblând la încuietoare. Era în pijama. Veni la uşă cu o mutră de două ori mai urâtă decât o avea de obicei. Când Remi o deschise, văzu un chip palid, emanând ură şi furie oarbă.

— Ce înseamnă asta?

— Doar încercam uşa. Credeam că este ah, camera de serviciu. Mă uitam după o cârpă.

— Cum adică te uitai după o cârpă?

— Păi ah.

Am apărut eu din întuneric şi am spus:

— A borât unul în holul de sus. Trebuie să curăţăm.

— Asta nu e camera de serviciu. Asta-i camera mea. Încă una de-asta şi am să cer să fiţi anchetaţi şi daţi afară! Pricepeţi ce spun?

— Un tip a borât sus, am repetat.

— Camera de serviciu e pe coridor. Acolo! Şi ne arătă cu mâna, aşteptând să mergem să luăm o cârpă, lucru pe care l-am făcut, iar apoi ne-am dus cu ea, ca nerozii, sus. Am zis:

— Fir-ar să fie, Remi, mereu ne bagi în bucluc. De ce nu te potoleşti? De ce trebuie mereu să furi?

— Lumea îmi datorează nişte lucruri, asta-i tot. Nu-l poţi învăţa nimic nou pe bătrânul maestro. Dacă mai ai de gând să vorbeşti aşa cu mine, am să-ţi spun Dostioffski.

Remi era ca un băieţel. Cândva, în trecutul său, în zilele sale de şcolar singuratic din Franţa, îi luaseră totul: părinţii săi vitregi îl dăduseră la tot felul de scoli şi îl lăsaseră acolo, fusese terorizat şi dat afară din fiecare şcoală, parcurgea noaptea drumurile Franţei inventând blesteme din cuvintele inocente pe care le ştia pe-atunci. Voia să-şi ia înapoi tot ceea ce pierduse. Pierderea lui era însă fără sfârşit, iar căutarea lui nu avea să se termine niciodată.

Cantina de la barăci era activitatea noastră preferată. Ne uitam peste tot ca să ne asigurăm că nu era nimeni în jur şi mai ales că nici unul dintre colegii noştri poliţai nu stă ascuns ca să ne verifice, apoi mă ghemuiam la pământ, iar Remi se cocoţa pe umerii mei. Deschidea fereastra care nu era niciodată încuiată pentru că de asta avea el grijă de cu seară, o încăleca şi intra, dându-şi drumul pe masa de pregătit aluaturi. Eu eram ceva mai agil, aşa că doar săream şi mă strecuram înăuntru. Apoi mergeam la raionul de răcoritoare. Aici îmi împlineam un vechi vis din copilărie şi luam capacul de pe recipientul cu îngheţată de ciocolată, îmi băgăm mâna până la încheietură şi mi-o scoteam plină de îngheţată, pe care o lingeam. Apoi luam cutii pe care le umpleam cu îngheţată, turnam sirop de cacao pe deasupra şi uneori puneam şi căpşune. Cutreieram bucătăriile şi deschideam frigiderele să vedem ce puteam duce acasă în buzunare. Adesea rupeam câte-o bucată de friptură, pe care o înveleam într-un şervet.

— Ştii ce spunea preşedintele Truman, zicea Remi. Trebuie să reducem costurile vieţii.

Într-una din nopţi, am aşteptat îndelung până a umplut o cutie uriaşă cu tot felul de produse de băcănie. Am constatat apoi că n-o putem scoate pe fereastră. Remi a trebuit să le despacheteze şi să le pună înapoi. Mai târziu, noaptea, după ce a ieşit din tură, iar eu eram singur de serviciu, s-a întâmplat un lucru ciudat. Mergeam pe vechiul drum din canion, in speranţa că voi întâlni o căprioară (Remi văzuse căprioare în zonă în 1947 ţinutul era încă sălbatic), când deodată am auzit în întuneric un zgomot înfricoşător. Era un fel de pufăit. Am crezut că un rinocer se îndrepta spre mine. În bezna canionului se desluşi o siluetă înaltă care avea un cap enorm. Mi-am dat seama brusc că era Remi, cu o cutie uriaşă pe umăr. Gemea şi ofta din cauza greutăţijj enorme. Găsise undeva cheia de la cantină sg scosese cutia pe uşa din faţă. Am zis:

— Remi, am crezut că ai ajuns acasă. Ce naiba faci?

Răspunse:

— Paradise, ţi-am spus doar de atâtea ori că trebuie să reducem costurile vieţii.

Şi l-am auzit gâfâind şi pufăind în întuneric. Am descris deja drumul îngrozitor care trebuia parcurs până la locuinţa noastră, sus la deal şi jos la vale. Ascunse cutia în iarba înaltă şi se întoarse la mine.

— Sal, nu pot să le duc singur. Am să le pun în două cutii şi ai să mă ajuţi şi tu.

— Dar sunt în tură.

— Am să fiu cu ochii-n patru cât eşti plecat. Lucrurile se cam precipită. Trebuie să ne descurcăm cum putem mai bine, asta-i tot. (Îşi şterse faţa.) Uuuf! Ţi-am mai spus doar de atâtea ori, Sal, suntem prieteni şi suntem băgaţi amândoi în chestia asta. Nu aveam de alea Dostioffski, poliţiştii, Lee Ann, toţi scrântiţii nebuni din lumea asta sunt pe urmele noastră! De noi depinde să nu-i lăsăm să-şi facă mendrele. Şi au pregătite mult mai multe împotriva noastră decât o armă nenorocită. Adu-ţi aminte că nu-l poţi învăţa nimic nou pf bătrânul maestro.

În cele din urmă l-am întrebat:

— Ce facem cu îmbarcarea aia?

Eram în situaţia asta de zece săptămâni. Eu câştigam cincizeci şi cinci de dolari pe săptămână, din care îi trimiteam mătuşii mele vreo patruzeci. În toată această vreme, petrecusem doar o seară în San Francisco. Simţeam că încep să mă sufoc în coşmelia lui Remi; eram sătul de certurile lui cu Lee Ann şi de miezul de noapte petrecut la barăci.

Remi dispăruse în întuneric ca să aducă o altă cutie. M-am trudit împreună cu el pe drumul ăla luat parcă din Zorro. Am îngrămădit bunătăţile într-un turn imens pe masa de bucătărie a lui Lee Ann. Se trezi şi se frecă la ochi.

— Ştii ce a spus preşedintele Truman?

Era încântată. Am început să-mi dau seama că toţi americanii sunt hoţi din născare. Începeam să mă molipsesc şi eu. Am început chiar să verific dacă uşile sunt încuiate. Ceilalţi poliţai începeau să ne suspecteze. Ne ghiceau după priviri. Instinctul lor infailibil îi făcea să ştie ce este în mintea noastră. Anii de experienţă îi învăţaseră totul despre cei ca Remi şi ca mine.

Ziua, Remi şi cu mine ieşeam şi încercam să vânăm prepeliţe pe dealurile din apropiere. Remi se furişa la mai puţin de un metru de păsările ce cloncăneau şi trăgea un foc cu pistolul lui calibrul 32. Rata. Formidabilul său hohot de râs răsuna peste pădurile californiene şi peste toată America.

— A venit vremea să mergem să-l vedem pe Banana King.

Era sâmbătă. Ne-am ferchezuit şi am coborât la staţia de autobuz de la intersecţie. Am mers până în San Francisco şi am hoinărit pe străzi. Râsul impunător al lui Remi se făcea auzit peste tot pe unde mergeam.

— Trebuie să scrii o poveste despre Banana King, mă preveni el. Şi să nu-l tragi pe sfoară pe bătrânul maestro scriind despre altceva. Banana King e ceea ce-ţi trebuie. Iată-l pel Banana King.

Banana King era un bătrân care vindea banane la un colţ de stradă. Eram plictisit de-a binelea. Dar Remi mă tot înghiontea, ba chiar începu să mă tragă de guler într-acolo.

— Când scrii despre Banana King, scrii despre lucrurile care contează în viaţa oamenilor.

I-am spus că Banana King nu mă interesează nici cât negru sub unghie.

— Până când nu ai să înveţi ce important este Banana King, nu ai să ai habar ce lucruri contează în viaţă, spunea Remi cu emfază.

În golf se afla un vechi vas comercial ruginit, folosit ca baliză. Remi ţinea morţiş să vâslim până la el, aşa că, într-o după-amiază, Lee Ann ne-a împachetat ceva de mâncare, am închiriat o barcă şi am vâslit până acolo. Remi şi-a adus şi nişte unelte. Lee Ann şi-a scos toate hainele şi s-a întins la soare pe puntea suspendată. Am privit-o de la pupa. Remi s-a dus direct jos, în sala maşinilor, pe unde bântuiau şobolanii, şi a început să ciocănească şi să trântească în căutarea foiţei de cupru care nu mai era acolo. Am stat în camera ofiţerilor, care era complet distrusă. Era un vas foarte vechi şi la vremea lui fusese o frumuseţe, cu volute de lemn şi cufere marinăreşti încastrate. Era stafia acelui San Francisco pe care-l cunoscuse Jack London. Şedeam la masa luminată de soare, visând. Prin cămară alergau şobolanii. A fost odată ca niciodată un căpitan, cu ochi albaştri, care a luat masa aici. Am mers la Remi, jos, în burta corăbiei. Se repezea la tot ce vedea.

— Nimic. Am crezut că o să fie cupru, am crezut că o să găsesc măcar vreo cheie fixă. Vasul ăsta a fost prădat de o bandă de hoţi.

Era ancorat în golf de ani de zile. Cuprul fusese furat de mâini care poate nu mai existau de mult.

I-am spus lui Remi:

— Mi-ar plăcea mult să dorm pe bătrâna asta de corabie într-o noapte când se lasă ceaţa şi totul scârţâie şi se aude zgomotul geamandurilor.

Remi s-a crucit. Admiraţia lui pentru mine s-a dublat.

— Sal, îţi dau cinci dolari dacă ai curajul să faci asta. Nu-ţi dai seama că nava asta ar putea fi bântuită de stafiile bătrânilor lupi de mare? Mai mult, nu numai că am să-ţi dau cinci dolari, dar te şi aduc până aici cu barca, îţi dau de mâncare şi-ţi împrumut pături şi lumânări.

— De acord! am spus.

Remi alergă să-i spună lui Lee Ann. Eu aş fi vrut să sar de pe un catarg şi să aterizez direct în Lee Ann, dar mi-am ţinut promisiunea făcută lui Remi. Nici nu mă uitam înspre ea.

În vremea asta, am început să merg mai des la Frisco. Am încercat toate mijloacele de a marca la o fată. La un moment dat, am petrecut cu una o noapte întreagă, până în zori, pe o bancă în parc, dar fără succes. Era o blondă din Minnesota. Erau mulţi homosexuali. Mersesem de mai multe ori la San frfan cu pistolul şi, o dată, când unul m-a abordat în toaleta unui bar, am scos pistolul şi l-am întrebat:

— Ei, ei? Ce tot spui acolo?

A sărit într-o parte. Niciodată nu am înţeles de ce am făcut asta. Cunoşteam homosexuali peste tot în ţară. Cred că de vină au fost singurătatea din San Francisco şi faptul că aveam o armă. Trebuia s-o arăt şi eu cuiva. Am trecut pe lângă un magazin de bijuterii şi deodată, am avut impulsul să trag în vitrină, să iau cele mai frumoase inele şi brăţări şi apoi să alerg să i le dăruiesc lui Lee Ann. Am i fi putut fugi împreună în Nevada. Se făcuse timpul să plec din Frisco, era clar, altfel mă scrânteam de tot.

Le scriam epistole lungi lui Dean şi Carlo, care se aflau acum în coliba lui Old Bull, în bălţile Texasului. Spuneau că vor veni în San Fran îndată ce termină nu ştiu ce fel de treburi. Între timp, relaţiile dintre Remi, Lee Ann şi mine scârţâiau din ce în ce mai tare. Începură ploile de septembrie şi, o dată cu ele, începură şi discuţiile. Remi fusese cu ea la Hollywood, luând cu el şi scenariul meu trist şi stupid, şi nu se întâmplase nimic. Celebrul regizor era beat şi nu le dăduse nici o atenţie. Se învârtiseră pe la căsuţa lui de pe plaja Malibu, se certaseră în faţa celorlalţi oaspeţi şi veniseră înapoi.

Isteria finală avu loc la curse. Remi îşi economisi toţi banii, vreo sută de dolari, mă dichisi în haine de-ale lui, o luă la braţ pe Lee Ann şi o luarăm din loc spre hipodromul de la Golden Gate, de lângă Richmond, pe partea cealaltă a golfului. Ca să vă arăt ce suflet avea băiatul ăsta, închipuiţi-vă că a pus jumătate din lucrurile furate de la cantină într-o uriaşă pungă de hârtie şi le-a dus la o văduvă săracă pe care o cunoştea în Richmond, într-un cartier care semăna cu al nostru, cu rufe atârnate la uscat în soarele Californiei. Am mers cu el. Erau acolo copii amărâţi şi zdrenţăroşi. Femeia i-a mulţumit lui Remi. Era sora unui marinar pe care el abia îl cunoştea.

— Nu vă bateţi capul, doamnă Carter, spuse Remi pe tonul cel mai elegant şi mai politicos cu putinţă. Rămâne destul şi pentru alţii.

Ne-am îndreptat spre hipodrom. Puse pariuri incredibile, de câte douăzeci de dolari, şi înainte de cursa a şaptea era lefter. Cu ultimii doi dolari, păstraţi pentru mâncare, mai puse un pariu şi pierdu. Am fost nevoiţi să facem autostopul până la San Francisco. Eram din nou pe drum. Un domn ne duse în maşina sa haioasă. Eu stăteam în faţă, cu el. Remi încerca să născocească o poveste cum că-şi pierduse portmoneul în spatele standului cel mare de la curse.

— Adevărul este, am zis, că ne-am pierdut toţi banii la curse şi, pentru ca altă dată să nu mai trebuiască să ne întoarcem cu autostopul, o să mergem la un agent de pariuri, nu, Remi?

Remi se înroşi tot. Bărbatul recunoscu într-un sfârşit că era funcţionar la hipodromul de la Golden Gate. Ne lăsă în faţa elegantului hotel Palace şi l-am privit cum dispare printre candelabre, cu buzunarele pline de bani, mândru şi sigur pe el.

— Puah! Pfui! urlă Remi pe străzile din Frisco, peste care se lăsase seara. Paradise călătoreşte cu omul care conduce jocurile şi fără să apeleze la agenţi. Lee Ann, Lee Ann! Îi trase câţiva ghionţi şi nişte scatoalce. În mod sigur e cel mai distractiv om din lume! Trebuie să fie o mulţime în Sausalito. Aah, uaaah!

Şi se prinse de un stâlp ca să râdă mai bine. În noaptea aceea începu să plouă, iar Ann ne arunca priviri ucigătoare ammdurora. Nu mai avea nici un sfanţ în casă. Ploaia răpăia pe acoperiş.

— Va ţine o săptămână, zise Remi îşi scosese costumul cel elegant. Era din nou echipat cu şortul său mizerabil şapca din armată şi un tricou cu mânecă scurtă. Privea ţintă podelele cu ochii săi mari, căprui. Undeva în noaptea ploioasă se auzeau hohotele de râs ale domnului Snow.

— Sunt sătulă până peste cap de tipul ăsta, spuse deodată Lee Ann.

Era pe punctul de a declanşa un scandal. Începu să-l tot împungă pe Remi. El era ocupat cu răsfoirea agendei cu coperţi negre, în care se aflau tot felul de nume ale unor inşi, majoritatea marinari, care-i datorau ban. Lângă numele lor, el scria înjuraturi cu cerneală roşie. Îmi era groază de ziua în care m-aş fi putut găsi şi eu în carneţelul acela.

În ultima vreme îi trimiteam atâţia bani mătuşii mele încât nu cumpăram mâncare în casă decât de patru sau cinci dolari pe săptămână. În ceea ce privea spusa preşedintelui Truman, Lee Ann mă acuza că nu lipseam şi eu de alţi câţiva dolari. Simţea că nu acopăr suficient partea mea aşa că începu să atârne pe pereţii de la bar bonurile de la băcănie, panglicile acelea de hârtie pe care sunt scrise preţurile, ca eu să văd şi să pricep. Lee Ann era convinsă că Remi ascunde bani de ea şi că la fel făceam şi eu. Îl ameninţă că-l părăseşte. Remi strânse din buze.

— Şi unde crezi că ai să mergi?

— La Jimmy.

— La Jimmy? Un casier de la hipodrom? Ai auzit asta, Sal? Lee Ann vrea să se dea la un casier de la curse. Să nu-ţi uiţi mătura, scumpo, caii au să mănânce o mulţime de ovăz săptămâna asta din cei o sută de dolari ai mei.

Situaţia se înrăutăţea văzând cu ochii. Afară ploaia cădea cu găleata. Lee Ann era cea care locuise de la început în casă, aşa că îi spuse lui Remi să-şi facă bagajele şi să se care. Începu să împacheteze. Mi-am închipuit cum o să rămân singur, pe ploaia asta, cu scorpia aia neîmblânzită. Am încercat să intervin. Remi o împinse pe Lee Ann. Ea sări să ia pistolul. Remi îmi dădu pistolul să-l ascund erau opt gloanţe în el. Lee Ann începu să ţipe şi în cele din urmă îşi luă impermeabilul şi ieşi afară prin noroi să caute un poliţist şi care altul dacă nu vechiul nostru prieten de la Alcatraz? Din fericire, nu era acasă. Se întoarse udă leoarcă. M-am ghemuit în ungherul meu, cu capul băgat între genunchi. Dumnezeule, ce făceam aici, la cinci mii de kilometri de casă? De ce venisem aici? Unde era vasul meu, care să mă ducă în China?

— Şi încă o chestie, porc ce eşti! urlă Lee Ann. Seara asta e ultima oară că-ţi mai fac porcăria aia de creier cu ouă şi porcăria de curry de miel, ca să-ţi umpli burdihanul nenorocit şi să te îngraşi sub ochii mei, nesimţit ce eşti!

— Bine, bine, zise Remi liniştit. Este foarte bine. Când ne-am luat, nu m-am aşteptat la trai pe vătrai şi nu sunt deloc surprins. Am încercat să fac câte ceva pentru tine, am făcut tot ce-am putut pentru voi amândoi şi amândoi m-aţi dezamăgit. Sunt teribil, teribil de decepţionat de voi amândoi, continuă el pe un ton de sinceritate totală. Credeam că o să iasă ceva din traiul nostru împreună, ceva frumos şi trainic. Am încercat, am zburat până la Hollywood, i-am făcut rost de slujbă lui Sal, ţie ţi-am cumpărat rochii frumoase, am încercat să te prezint celor mai distinşi oameni din San Francisco. Aţi refuzat, amândoi aţi refuzat să-mi respectaţi şi cea mai mică dorinţă. N-am cerut nimic în schimb. Acum am să vă rog să-mi faceţi o favoare şi promit că nu am să vă mai cer niciodată nimic. Tatăl meu vitreg soseşte în San Francisco sâmbăta viitoare. Tot ce vă cer este să veniţi cu mine şi să vă purtaţi ca şi cum totul ar fi aşa cum i-am scris eu. Adică tu, Lee Ann, eşti prietena mea, iar tu, Sal, eşti prietenul meu. Am aranjat să

împrumut o sută de dolari pentru sâmbăta seara. Am să am grijă ca tatăl meu să se simtă bine şi să plece de aici fără să aibă nici cel mai mic motiv ca să-şi facă griji din cauza mea.

Asta mă surprinse. Tatăl vitreg al lui Remi era un distins medic care practica în Viena, Paris şi Londra. Am spus:

— Vrei să spui că ai de gând să cheltui o sută de dolari cu tatăl tău vitreg? Are mai mulţi bani decât o să ai tu vreodată! Ai să te-nfunzi în datorii, omule!

— Nu-i nimic, zise Remi liniştit, pe un ton rugător. Un ultim lucru vă mai cer: măcar să încercaţi să faceţi ca lucrurile să arate în regulă şi să încercaţi să faceţi o impresie bună. Îmi iubesc tatăl vitreg şi îl respect. Vine împreună cu tânăra lui soţie. Trebuie să fim cât mai curtenitori faţă de el.

Erau situaţii când Remi era un gentleman desăvârşit. Lee Ann fu impresionată şi aştepta nerăbdătoare să-i cunoască tatăl vitreg. Credea că putea da lovitura cu el, dacă nu reuşise cu fiul.

Sâmbăta seara sosi repede. Îmi părăsisem slujba de poliţist chiar înainte de a fi concediat fiindcă nu făceam destule arestări, iar asta urma să fie ultima mea sâmbăta aici. Remi şi Lee Ann au mers să se întâlnească cu tatăl său vitreg la hotel. Eu aveam banii de drum la mine şi m-am vârât în barul de la parter. Apoi, cu mare întârziere, m-am dus să-i întâlnesc şi eu. Îmi deschise tatăl lui Remi, un bărbat înalt şi distins, care purta pince-nez.

— Ah, i-am spus când l-am văzut. Monsieur Boncoeur, ce mai faceţi. Je suis haut! am strigat, ceea ce voia să însemne că "Sunt ameţit, am băut", dar în franceză nu are absolut nici un sens.

Medicul era perplex. Stricasem deja totul. Remi se ruşină din cauza mea.

Am mers apoi cu toţii să mâncăm într-un restaurant elegant, Alfred's, în North Beach, unde bietul Remi a cheltuit mai bine de cincizeci de dolari pentru toţi cinci, pe băuturi şi celelalte. Şi acum vine partea cea mai rea. Cine credeţi că stătea la bar în local? Cine altul decât vechiul meu prieten Ronald Major! Tocmai venise de la Denver şi primise o slujbă la un ziar din San Francisco. Era matol. Nici nu se bărbierise. Se repezi la mine şi-mi trase una în spinare chiar când îmi duceam paharul la gură.

Veni val-vârtej spre separeul unde ne aflam se aplecă pe deasupra farfuriei cu supă doctorului Boncoeur ca să-mi vorbească. Remi se făcu roşu ca o sfeclă.

— Sal, nu vrei să ni-l prezinţi pe prietenul tău? zise el, cu un zâmbet palid.

— Roland Major de la ziarul Argus din San Francisco, am încercat eu să arborez o mină serioasă.

Lee Ann mă privea furioasă. Major începu să sporovăie în urechea domnului.

— Cum vă place să predaţi franceza la liceu? urlă el.

— Scuzaţi-mă, dar nu predau franceza la liceu.

— Oh, am crezut că predaţi franceza la liceu.

Era în mod deliberat grosolan. Mi-am amintit de seara când nu ne lăsase să ţinem petrecerea la Denver, dar l-am iertat.

I-am iertat pe toţi, nervii mi-au cedat, m-am făcut criţă. Am început să-i vorbesc de câte-n lună şi-n stele tinerei soţii a doctorului. Am băut atât de mult încât trebuia să merg la toaletă tot la două minute şi, ca să ajung acolo, trebuia să sar de fiecare dată peste genunchii doctorului Boncoeur. Totul se ducea naibii. Şederea mea în San Francisco se apropia de sfârşit. Remi n-o să mai vrea să mă vadă în ochi. Era îngrozitor, pentru că îl iubeam cu adevărat pe Remi şi eram unul din puţinii tipi din lume care ştia ce ins original şi generos era. Ani de zile vor trebui să treacă până să mă poată ierta. Ce final dezastruos pentru toată povestea, dacă mă gândesc la ceea ce-i scrisesem din Paterson, când îmi plănuisem venirea pe linia roşie, Şoseaua 6, care traversa America.

Mă găseam aici la capătul Americii, nu mai aveam unde să mă duc, prin urmare nu mai puteam merge decât înapoi. M-am hotărât ca măcar să fac un drum circular: atunci şi acolo

mı-am decis să merg la Hollywood şi de acolo înapoi prin Texas, ca să văd gaşca din bălţi, iar în rest să le ia naiba pe toate.

Major a fost dat afară din restaurant. Cina se terminase oricum, aşa că m-am dus după el. Mai bine zis Remi mi-a sugerat s-o fac şi am mers cu Major să bem mai departe. Şedeam la o masă la Iron Pot, când Major zise cu voce tare:

— Sam, nu-mi place fătălăul ăla de la bar.

— Cum ai zis, Jake? am întrebat.

— Sam, zise, cred că mă ridic de-aici şi-i stâlcesc mutra.

— Nu, Jake, am zis, continuând să imit tonul hemingwayan. E mai bine să te uiţi de aici şi să vezi ce se întâmplă.

Am sfârşit împleticindu-ne amândoi la un colţ de stradă.

Dimineaţa, în timp ce Remi şi Lee Ann mai dormeau încă, iar eu priveam cu oarecare nostalgie la grămada de rufe pe care Remi şi cu mine urma să le spălăm în maşina Bendix din baraca din spate (o operaţie cât se poate de plăcută, acolo, în soarele puternic, printre negrese şi cu domnul Snow râzând de se prăpădea), m-am decis să plec. Am ieşit pe verandă. "Nu, fir-ar să fie", mi-am spus, "am promis să nu plec până nu urc pe muntele ăla". Era vorba de versantul înalt al canionului, care ascundea, Misterios, priveliştea spre oceanul Pacific.

Aşa că am rămas încă o zi. Era duminică şi o caniculă teribilă. Era totuşi o zi frumoasă, iar pe la trei soarele deveni roşu. Am început să urc şi la ora patru eram pe culme. Peste tot în jur moţăiau frumoasele păduri de plopi şi eucalipţi. Pe culme nu mai erau copaci, doar stânci şi iarbă. Vitele păşteau în susul coastei. Şi iată, peste câteva dealuri, întinderea albastră şi vastă a Pacificului, bordată de marginea albă ce înaintează dinspre legendarele câmpuri de cartofi unde iau naştere ceţurile din Frisco. Peste încă o oră, vălul alb se va strecura pe sub Golden Gate pentru a înfăşură în alb romanticul oraş şi un tânăr îşi va lua iubita de mână şi va urca pe o stradă albă cu o sticlă de Tokay în buzunar. Acesta era Frisco: femei frumoase aşteptându-şi în prag iubiţii şi Coil Tower şi Embarcadero şi Market Street şi cele unsprezece coline ca nişte furnicare.

Atâta m-am învârtit că m-a cuprins un fel de ameţeală şi-am crezut că o să mă prăbuşesc ca într-un vis, direct în prăpastie. Ah, unde e fata pe care o iubesc? m-am gândit şi m-am uitat de jur împrejur, aşa cum mă uitasem şi în lumea cea mică de dedesubt. Şi-n faţa ochilor mei se afla trupul uriaş al Americii mele, undeva, departe, sumbrul, nebunescul New York îşi înălţa norul de praf şi de abur brun. Estul are ceva brun şi sfânt, în timp ce California e albă ca rufele puse la uscat şi n-are minte. Cel puţin aşa gândeam atunci.

12

Dimineaţa, Remi şi Lee Ann mai dormeau, iar eu mi-am făcut tăcut bagajul şi m-a furişat pe fereastră la fel cum venisem, părăsind Mill City cu geanta de pânză în mână. Şi n-am mai apucat să petrec acea noapte pe vas abandonat Admiral Freebee se numea, iar Remi şi cu mine ne-am pierdut unul de altul.

În Oakland am băut o bere printre vagabonzi, într-o cârciumă care avea o roată de căruţă la intrare, apoi am luat-o iar din loc. Am traversat Oakland ca să ajung la drumul spre Fresno. Două maşini m-au dus la Bakersfield, la peste şase sute de kilometri spre sud. Mai întâi, un puşti blond şi mătăhălos m-a dus ca un smintit cu maşina lui echipată ca de raliu.

— Vezi degetul ăla de la picior? m-a întrebat în timp ce mână şandramaua cu peste o sută douăzeci şi depăşea tot ce apuca pe şosea. Uită-te bine la el.

Degetul îi era înfăşurat în bandaje.

— Tocmai mi l-au amputat dimineaţa asta. Ticăloşii voiau să mai stau în spital. Mi-am luat lucrurile şi am plecat. Ce-i un deget?

Da, într-adevăr, m-am gândit, fii atent acum, şi-am rezistat cum am putut. Greu să dai peste un şofer mai smintit ca acela. Nici nu ştiu când am ajuns la Tracy. Tracy e un oraş de pe calea ferată, unde frânarii mănâncă încruntaţi în localuri aproape de şine. Trenurile şuieră de-a lungul văii. La apus, soarele roşu aruncă raze lungi, roşiatice. Se perindară toate numele magice din vale Manteca, Madera şi celelalte. În curând se însera, o înserare de culoarea strugurilor negri, cu văzduhul purpuriu peste livezile de mandarini şi ogoarele cu pepeni. Soarele era acum de nuanţa boabelor zdrobite sub teasc, tot mai mic şi de un roşu de Burgundia, iar câmpurile aveau tonurile iubirii şi ai misterelor spaniole. Mi-am scos capul pe fereastră şi am respirat profund aerul îmbălsămat. Era o clipă unică. Smintitul de la volan era frânar pe Southern Pacific şi locuia în Fresno, şi tatăl său era tot frânar. Îşi pierduse degetul în depoul din Oakland, făcând nu ştiu ce manevră pe care n-am înţeles-o. Mă duse până în zgomotosul Fresno şi mă lăsă undeva în partea de sud a oraşului. Am intrat să beau o Cola într-o mică băcănie de lângă calea ferată şi iată că pe lângă vagoanele roşii de marfă îşi făcu apariţia un tânăr armean cu un aer melancolic şi chiar în acel moment o locomotivă şuieră şi mi-am spus da, da, ăsta-i oraşul lui Saroyan. Trebuia să merg tot spre sud. Am ieşit pe şosea. M-a luat un bărbat cu o camionetă nou-nouţă. Era din Lubbock, Texas, şi se ocupa cu vânzarea de rulote.

— Vrei să cumperi o rulotă? mă întrebă. Caută-mă oricând.

Mi-a povestit despre tatăl său, aflat în Lubbock.

— Într-o seară, bătrânu' a lăsat încasările din ziua aceea pe seif, uitând complet de ele. Să vezi ce s-a întâmplat: peste noapte a intrat un hoţ, cu lampă cu acetilenă şi tot tacâmul, a spart seiful, a scotocit prin hârtii, a dat de pământ nişte scaune şi a plecat. Şi mia aia de dolari era acolo, pe seif. Cum îţi sună?

Mă lăsă undeva la sud de Bakersfield şi aici îmi începui aventura. Se făcea frig. Mi-am pus pelerina militară de ploaie, subţire ca o foiţă, pe care o cumpărasem din Oakland cu trei dolari, şi mă zgribuleam. Stăteam în faţa unui motel împodobit în stil spaniol, care sclipea.

Maşinile vâjâiau pe lângă mine, toate spre L.A. Făceam semne disperate.

Nu era prea frig. Am stat acolo până la miezul, două ore întregi, blestemând şi înjurând. Era iar ca la Stuart, Iowa. N-aveam altceva de făcut decât să-mi dau ultimii doi dolari şi ceva pe autobuzul spre Los Angeles. M-am întors pe şosea până în Bakersfield şi m-am aşezat pe o bancă în autogară.

Îmi cumpărasem biletul şi aşteptam autobuzul de L.A. când, deodată, privirile mi-au fost atrase de o mexicancă grozav de simpatică, îmbrăcată în pantaloni mulaţi. Autobuzul în care se afla tocmai oprise cu un lung suspin de frâne pentru ca pasagerii să se poată dezmorţi puţin. Sânii îi erau tari şi împungeau aerul, soldurile micuţe i-erau delicioase, părul îl avea lung, de un negru strălucitor, iar ochii ei mari, albaştri, erau plini de sfială. Aş fi vrut să fiu în autobuzul ei. Am simţit o durere ascuţită în inimă, aşa cum mi se mai întâmplase şi altă dată când vedeam că fata pe care o iubesc o ia în direcţia opusă, în lumea largă. Se anunţă plecarea autobuzului de L.A. Mi-am luat geanta şi am urcat. Când colo, cine şedea singurică pe o banchetă? Era chiar fata mexicană. M-am aşezat pe scaunul de vizavi şi rotiţele mi s-au pus îndată în funcţiune. Eram atât de singur, de trist, de obosit, de slăbit, de dărâmat, de sfârşit, că mi-am luat inima în dinţi şi mi-am făcut curaj să abordez această fată necunoscută. Chiar şi aşa, a durat aproape cinci minute de ezitare pe întuneric, în timp ce autobuzul gonea pe şosea.

Trebuie, trebuie, altfel o să mori! Prostule, vorbeşte-i! Ce-i cu tine? Nu te-ai săturat de tine? Şi, înainte să-mi dau bine seama ce fac, m-am aplecat peste culoar înspre ea (încerca să adoarmă pe scaun) şi i-am spus:

— Domnişoară, nu vrei să foloseşti impermeabilul meu ca pernă?

Îmi zâmbi şi zise:

— Nu, mulţumesc frumos.

M-am dat înapoi, tremurând. Mi-am aprins un muc de ţigară. Am aşteptat până s-a uitat la mine, cu un fel de privire furişă, tristă şi drăgăstoasă, şi m-am ridicat, apropiindu-mă de ea.

— Îmi dai voie să stau lângă tine, domnişoară?

— Dacă doreşti. Şi aşa am făcut.

— Încotro?

— L.A.

Îmi plăcea la nebunie felul cum spunea "L.A.". Îmi place la nebunie felul în care toată lumea de pe coastă pronunţă "L.A.". Dar e oraşul lor, unic şi minunat până la sfârşitul sfârşitului.

— Şi eu tot acolo mă duc! am strigat. Sunt foarte bucuros că mă laşi lângă tine, sunt foarte singur şi de o grămadă de vreme sunt tot pe drum.

Şi am pornit să ne spunem poveştile. Povestea ei suna cam aşa. Era căsătorită şi avea un copil. Soţul o bătea, aşa că-l părăsise undeva la sud de Fresno, la Sabinal, şi acu mergea la L.A. să stea cu sora ei. Îşi lăsase băieţelul în grija familiei ei de culegători struguri, care trăiau într-o coliba de podgorie. Ea nu avea nimic de făcut decât să se întristeze şi să se enerveze. Îmi venea s-o îmbrăţişez atunci şi acolo. Nu ne mai puteam opri din vorbit. Îmi spuse că-i place grozav să povestim împreună. Curând îmi zise că ar dori să poată merge şi ea la New York.

— Poate că o să mergem! am râs.

Autobuzul gâfâi prin Grapevine Pass, apoi ne trezirăm deodată alunecând la vale în plină lumină. Fără să ne fi înţeles dinainte, am început să ne ţinem de mână şi, în aceeaşi manieră tacită şi minunată şi inocentă, eram hotârâţi ca, atunci când voi ajunge la camera mea de hotel din L.A., să mă însoţească. Eram topit după ea. Mi-am lăsat capul să se odihnească în frumosu-i păr negru. Umerii ei înguşti mă înnebuneau. O îmbrăţişam fără încetare, iar ei îi plăcea.

— Iubesc dragostea, spuse, închizând ochii.

I-am promis o dragoste frumoasă. O sorbeam din priviri. Ne spuseserăm poveştile. Ne-am cufundat în tăcere şi în dulci reverii pline de speranţe. Iată cât de simplu era totul. Acum, ceilalţi puteau să le aibă pe toate fetele din lumea asta: Peach, Betty, Marylou, Rita, Camille; eu o aveam pe a mea, era fata visurilor mele, şi i-am spus asta. Mi-a mărturisit că m-a văzut cum o priveam în staţia de autobuz.

— Am crezut că eşti un băiat drăguţ de colegiu.

— Oh, dar sunt la colegiu! am asigurat-o.

Autobuzul ajunse la Hollywood. Lumina cenuşie şi murdară a zorilor, aidoma zorilor din filmul Sullivan's Travels, în care Joel McCrea o întâlneşte pe Veronica Lake într-un local, o găsi dormind cu capul culcat pe genunchii mei. Am privit lacom pe fereastră: case cu stucaturi şi palmieri şi moteluri, toată nebunia, ţara făgăduinţelor în toată mizeria ei, fantasticul capăt al Americii. Am coborât din autobuz pe Main Street, Strada Principală, care nu era cu absolut nimic deosebită de străzile principale din Kansas City sau Chicago sau Boston cărămidă roşie, murdărie, tot felul de mutre suspecte, tramvaie ce scrâşneau în lumina deprimantă, duhoarea ce anunţa marele oraş.

Aici, nu ştiu cum şi de ce, mintea mea a luat-o razna. Am început să am cele mai demente şi paranoice viziuni: că Teresa sau Terry aşa o chema era o prostituată ca oricare alta, care agăţa tipi pe autobuze pentru a-i goli de bani. Mai întâi îi aducea în L.A., unde căra fraierul să ia micul dejun şi unde o aştepta peştele ei, apoi îl ducea la un hotel anume, unde peştele urma să vină cu pistolul sau cam aşa ceva. Nu i-am spus aceste gânduri. Am luat micul dejun şi un peşte stătea cu ochii ţintă la noi. Am avut impresia că Terry îi face semne cu ochiul. Eram obosit şi mă simţeam ciudat şi pierdut în acest loc dezgustător de la capătul lumii. Smintit de spaimă, am început să mă port meschin şi josnic.

— Îl cunoşti pe tipul de colo? am întreb:

— De care tip vorbeşti, dragule?

Am lăsat-o baltă. Se mişca încet şi stângaci. I-a trebuit o grămadă de timp ca să mănânce mesteca lent şi privea în gol. Apoi fumă o ţigară, şi vorbi mai departe, iar eu eram palid ca o stafie, suspectând-o că trage de timp. Era boală curată, ce mai. Asudam tot în timp mergeam de

mână pe stradă. Am găsit o cameră liberă în primul hotel ieşit în cale. Înainte de a apuca să mă mai gândesc mă şi aflam înăuntru, încuiasem uşa, iar ea se aşezase pe pat şi-şi scotea pantofii. Am sărutat-o cu sfială. Mai bine să nu afle de ce. Ştiam că aveam nevoie de whisky ca să ne relaxăm puţin, mai ales eu. Am alergat şi m-am învârtit de colo-colo în mare viteză prin douăsprezece cvartale până am reuşit să găsesc o sticlă de whisky la un chioşc de ziare. Am alergat înapoi, tot numai un elan. Terry era în baie, se machia. Am turnat din belşug într-un pahar de apă şi am luat fiecare câteva înghiţituri. Ah, era bine, era delicios şi meritase călătoria aceea lugubră. Stăteam în spatele ei la oglindă şi am dansat în sala de baie. Am început să-i povestesc despre prietenii mei din Est. I-am spus:

— Ar trebui s-o cunoşti pe o fată grozavă pe care o cheamă Dorie. E roşcată şi are un metru optzeci. Dacă ai veni la New York, te-ar ajuta să-ţi găseşti de lucru.

— Cine e roşcata asta de un metru optzeci? mă întrebă suspicioasă. De ce-mi vorbeşti despre ea?

Mintea ei simplă nu pricepea deloc felul meu de a vorbi, nervos, dar entuziast. Am lăsat-o baltă. Începu să se îmbete în baie.

— Hai în pat! îi tot spuneam.

— Roşcată de un metru optzeci, hai? Şi eu care credeam că eşti un băiat de treabă care merge la colegiu, te-am văzut cu pulovărul ăsta simpatic şi mi-am spus hmm, nu-i aşa că-i drăguţ? Nu! Şi nu! Şi iar nu! Eşti fără doar şi poate un peşte ca toţi ceilalţi!

— Ce naiba tot vorbeşti acolo?

— Nu-mi spune tu mie că roşcata aia de un metru optzeci nu e o madame, pentru că ştiu ce e aia o madame când aud vorbindu-se despre una, iar tu, tu eşti doar un peşte ca toţi ăilalţi pe care i-am cunoscut, toţi sunt la fel.

— Ascultă, Terry, nu sunt peşte. Îţi jur pe Biblie că nu sunt. De ce aş fi peşte? Numai tu mă interesezi.

— Am crezut tot timpul ăsta că am întâlnit un băiat drăguţ. Eram aşa de bucuroasă, îmi venea să mă pup singură şi-mi ziceam hmmm, în sfârşit un băiat drăguţ şi nu un peşte.

—Terry, am implorat-o. Te rog, ascultă-mă şi înţelege că nu sunt peşte.

Cu o oră în urmă crezusem că ea era o prostituată. Ce poveste tristă. Fiecare cu nebunia lui. Şi uite că o luaserăm razna. Era înspăimântător. Gemeam şi o imploram, iar apoi m-am înfuriat şi mi-am dat seama că mă rugam de o proastă de fetişcană mexicană şi i-am spus-o în faţă. Cât ai clipi, i-am luat tenişii roşii şi i-am azvârlit spre uşa de la baie şi i-am spus să plece.

— Hai, cară-te!

O să dorm şi o să uit. Aveam şi eu viaţa mea, o viaţă tristă şi mizerabilă, a mea şi doar a mea pentru vecie. Din baie nu se auzea nici un zgomot. M-am dezbrăcat şi m-am vârât în pat. Terry ieşi afară cu lacrimi de regret în ochi. În mintea ei simplă şi ciudată decisese că un peşte nu azvârle de uşă pantofii unei femei şi nu-i spune să plece. Într-o tăcere respectuoasă şi delicioasă, îşi scoase hainele şi se strecură în aşternut, alături de mine. Trupul ei micuţ era brun ca strugurii copţi. I-am văzut bietul pântece unde avea o cicatrice de la cezariană şoldurile îi erau atât de înguste încât nu putea naşte un copil fără ca burta să-i fie tăiată. Avea picioare subţiri de tot, ca nişte beţigaşe. Era oribil de scundă, cam de un metru cincizeci. Am făcut dragoste cu ea în lumina aromitoare şi obosită a dimineţii. Apoi, ca doi îngeri obosiţi, îndrăgostiţi abandonaţi într-o firidă a L.A.-ului, după ce aflaseră împreună cel mai la îndemână deliciu al vieţii, am adormit şi nu ne-am trezit până după-amiază târziu.

13

Următoarele cincisprezece zile am fost împreună "la bine şi la rău". Când ne-am dezmeticit, ne-am hotărât să facem autostopul spre New York. Ea urma să fie prietena mea. În

faţa ochilor mi se perindau situaţii nebuneşti cu Dean şi Marylou şi ceilalţi un anotimp, un nou anotimp. Mai întâi trebuia să lucrăm ca să ne adunăm bani de drum. Terry era gata să plece imediat, cu cei douăzeci de dolari care îmi mai rămăseseră. Nu mi-a plăcut ideea. Prin urmare, ca un tembel ce eram, a trebuit să meditez două zile la asta, timp în care am citit ofertele de serviciu din toate ziarele din L.A., de care nu auzisem în viaţa mea, stând prin localuri şi baruri până când cei douăzeci de dolari s-au topit, rămânându-mi doar zece. Eram foarte fericiţi în mica noastră cameră de hotel.

Într-o noapte, cum nu puteam dormi, m-am sculat şi am acoperit umărul brun al iubitei mele cu cearşaful, apoi am privit noaptea din L.A. Ce nopţi brutale, fierbinţi, răsunând de zgomotul sirenelor! Chiar peste drum se întâmplase ceva. Un mic hotel dărăpănat era scena unei tragedii oarecare. Maşina patrulei era oprită jos şi poliţaii puneau întrebări unui bătrân cărunt. Dinăuntru se auzeau suspine. Totul era acompaniat de bâzâitul neonului din faţa hotelului. Niciodată nu m-am simţit mai trist. L.A. este cel mai singuratic şi mai brutal oraş din America. În New York este îngrozitor de frig iarna, dar pe străzile sale stăruie un sentiment de camaraderie zănatică. L.A. este o junglă.

South Main Street, unde Terry şi cu mine ne plimbam şi mâncam hot dogs, era o stradă carnavalescă şi forfotitoare. Poliţai cu cizme percheziţionau oamenii practic la fiecare colţ. Personajele cele mai dubioase din ţară se aglomerau pe trotuare. Şi toate sub aceste blânde stele ale Californiei de Sud, estompate de haloul brun-roşiatic al taberei de campanie care este, de fapt, L.A. Se simţeau mirosurile de ceai, de iarbă, vreau să spun marijuana, care se amestecau cu cele de fasole cu chili şi bere. Măreţul sunet frenetic al bop-ului se înălţa dinspre berării şi refrenele sale se amestecau în noaptea americană cu toate genurile de melodii country şi boogie-woogie. Toţi trecătorii semănau cu Hassel. Treceau râzând negri zurbagii, cu pălării de tip bop şt barbişon, dar şi hipsteri cu plete şi mutre de rataţi, descinşi direct de pe Şoseaua 66 de la New York, şi bătrâni şobolani ai deşertului, cu pachete sub braţ, îndreptându-se spre Piaza pentru a găsi loc pe-o bancă în parc. Mai treceau pastori metodişti cu mânecile roase şi, din când în când, câte-un tânăr cu barbă şi sandalei cu alură de sfânt, adept al reîntoarcerii la natură. Voiam să-i cunosc pe toţi, să vorbesc cu ei, dar Terry şi cu mine eram prea ocupaţi. încercam să adunăm ceva parale.

Am mers la Hollywood ca să lucrăm în prăvălia de la Sunset and Vine. Mamă Doamne, ce mai loc! Familii numeroase din împrejurimi, venite cu tărăboanţele lor, stăteau pe trotuare căscând gura, doar-doar or zări vreo stea de cinema, dar steaua nu apărea. Când trecea câte-o limuzină, alergau ca apucaţii la colţul străzii şi-şi lungeau gâturile să vadă cât jnai bine. Câte un personaj cu ochelari fumurii şedea înăuntru cu o blondă plină de bijuterii. Don Ameche! Don Ameche!" "Nu, George Murphy! George Murphy!" Forfoteau de colo-colo, uitându-se unii la alţii. Tineri homosexuali arătoşi care veniseră la Hollywood să facă pe cowboy-ii se plimbau umezindu-şi arogant sprâncenele cu vârful degetelor. Cele mai trăznet fetişcane din lume îţi tăiau calea îmbrăcate în pantaloni mulaţi veneau aici să devină starlete şi ajungeau chelneriţe de fast food. Viaţa nu era ca-n filme. Hollywood Boulevard era o aglomerare frenetică şi asur-zitoare de maşini la cel puţin un minut avea loc un accident. Voiau cu toţii să ajungă la palmierii cei mai îndepărtaţi, iar dincolo de ei se aflau deşertul şi nimicnicia. În faţa restaurantelor de lux stăteau indivizi arţăgoşi, la fel cu cei care se certau şi la New York, la Jacob's Beach, atâta doar că inşii de aici purtau costume mai fistichii şi vorbirea lor era mai demodată. Predicatori înalţi şi cadaverici treceau scârbiţi pe lângă noi. Ţipând, fernei grase traversau în fugă bulevardul ca să se aşeze la cozile pentru concursurile cu public. L-am văzut pe Jerry Colonna cumpărându-şi o maşină de la Buick Motors. Era dincolo de vitrina uriaşă de sticlă, răsucindu-şi mustaţa.

Terry şi cu mine mâncam la o autoservire din centru, care era decorată pentru a arăta ca o grotă, cu sfârcuri metalice răsărind de peste tot şi uriaşe fese impersonale de piatră, aparţinând unoi-zeităţi, precum şi cu un Neptun ca din foiletoanele de mâna a cincea. Oamenii mâncau în jurul artezienelor, într-o atmosferă lugubră, cu chipurile înverzite ca de rău de mare. Toţi poliţaii

din L.A. arătau ca nişte gigolo chipeşi evident că veniseră aici ca să facă film. Toată lumea venise să facă film, chiar şi eu. În cele din urmă, Terry şi cu mine n-am avut de ales decât să ne încercăm norocul pe South Main Street, printre tejghetarii prăpădiţi şi spălătoresele de vase care nu făceau caz de mizeria lor, dar nici aici n-am reuşit nimic. Încă mai aveam cei zece dolari.

— Omule, o să-mi iau hainele de la soru-mea şi facem autostopu' până la New York, spuse Terry. Haide, omule. S-o luăm din loc. "Dacă nu ştii boogie, te-nvăţ eu."

Ultima propoziţie era dintr-un cântec pe care-l tot fredona. Ne-am zorit spre casa surorii ei, aflată printre albicioasele colibe mexicane de undeva de dincolo de Alameda Avenue. Eu am aşteptat pe o alee întunecată, în spatele bucătăriilor mexicane, deoarece nu trebuia să fiu văzut. Pe lângă mine alergau câini. Lămpi minuscule luminau ulicioarele. Le auzeam pe Terry şi pe sora ei ciorovăindu-se în aerul blând şi cald al nopţii. Eram pregătit pentru orice.

Terry ieşi şi mă duse de mână pe Central Avenue, un fel de Strada Mare a populaţiei de culoare din L.A. Şi ce loc turbat era ăla, cu localuri atât de mici că abia puteau pune un tonomat, iar la tonomate numai blues, bop şi muzică de dans. Am urcat scările murdare ale unei case de raport în care locuia prietena lui Terry, Margarina, care îi datora o fustă şi o pereche de pantofi. Margarina era o mulatră fermecătoare, soţul ei era negru ca tuciul şi amabil. Ieşi imediat să ia nişte whisky ca să mă trateze cum se cuvine. M-am oferit să plătesc şi eu, dar a refuzat. Aveau doi copii mici care săreau pe pat era locul lor de joacă. M-au cuprins cu braţele şi m-au privit cu însufleţire. Afară, zumzetul dezlănţuit al nopţii pe Central Avenue noaptea din "Central Avenue breakdown" a lui Hamp se auzea acum tot mai tare, ca un urlet, ca un bubuit. Cântau pe coridoare, cântau de la ferestre, lumea putea să se ducă dracului, păzea! Terry îşi luă hainele şi ne-am spus la revedere. Am coborât la o cârciumă şi am pus discuri la tonomat. Doi tipi de culoare îmi şoptiră ceva despre marijuana. Un dolar. Am spus în regulă, adu-o. Tipul de legătură intră şi mă duse la toaleta de la subsol, unde am stat ca un imbecil, în timp ce el îmi spunea:

— Ridic-o, măi, ridic-o.

— Ce să ridic? am spus.

Îmi luase deja dolarul, îi era teamă să îmi arate spre podea. Nici nu era podea, doar ciment. Se afla acolo ceva care arăta ca un rahat maroniu. Era absurd de precaut. "Trebuie să am grijă, e cam agitat pe-aicea în ultima vreme." Am luat de pe jos acel ceva, care s-a dovedit a fi o ţigară de hârtie maro, m-am întors la Terry şi am tulit-o la hotel să fumăm. Nu se întâmplă nimic. Era tutun Bull Durham. Mi-am dorit să nu fi aruncat banii pe gârlă.

Terry şi cu mine trebuia să ne hotărâm odată, pe bune, ce aveam de gând. Ne-am decis să facem autostopul până la New York cu care ne mai rămăseseră. Aşa că, înainte de a mai trebui să plătim pentru încă o zi la hotel am împachetat şi am plecat cu o maşină roşie până la Arcadia, California, unde, la poalele piscurilor înzăpezite, se afla hipodromul Santa Anita. Era noapte. Ne îndreptam spre continentul american. Mână în mână, am mers pe jos mai mulţi kilometri ca să ieşim din zona populată. Era sâmbătă noaptea. Stăteam sub un felinar, arătând direcţia, când deodată maşini încărcate cu puştani trecură în viteză, cu steaguri fluturând.

— Uraa! Uraaa! Am câştigat! Am câştigat! urlau cu toţii.

Apoi au început să strige "Iu-huu!" la noi şi s-au distrat grozav la vederea unui bărbat şi a unei fete pe sosea. Au trecut zeci de asemenea maşini, toate pline de chipuri tinere şi de "puternice voci guturale", cum se spune. Îi uram din tot sufletul. Cine se credeau ei să râdă de nişte oameni aflaţi pe drum, doar pentru că erau nişte ticăloşi de elevi de liceu cu părinţi care-şi permiteau friptură la masa de duminică? Cine se credeau de-şi permiteau să-şi bată joc de o fată aflată la ananghie, împreună cu omul care voia s-o iubească? Noi ne vedeam de treburile noastre. Şi nimeni pe lumea asta nu ne-a luat cu maşina. A trebuit să ne întoarcem în oraş şi, ca să pună capac la toate, aveam nevoie de o cafea şi am avut ghinionul ca în singurul local deschis, care era o cofetărie, să dăm peste toţi puştanii aceia care şi-au amintit de noi. Acum vedeau că Terry era mexicancă Pachuco neîmblânzită, şi că iubitul ei era mai rău decât atât.

Pufnind cu dispreţ din năsucul ei drăguţ şi cârn, ieşi rapid de acolo şi rătăcirăm împreună prin întuneric, de-a lungul şanţurilor de pe marginea şoselei. Eu duceam bagajele. Ni se vedea respiraţia în aerul rece al nopţii. În cele din urmă, m-am hotărât să mă ascund undeva cu ea o ultimă noapte. Dimineaţa după noi, potopul. Am mers la un motel şi am luat un mic apartament confortabil pentru vreo patru dolari duş, prosoape, radio şi celelalte. Ne-am cuibărit strâns unul în braţele celuilalt. Am discutat mult şi serios, pe urmă am făcut baie şi iar am discutat cu lumina aprinsă, apoi cu lumina stinsă. Voiam să dovedesc ceva, am convins-o de un lucru pe care ea l-a acceptat şi am încheiat pactul pe întuneric, mai întâi rămânând aproape fără suflare, apoi mulţumiţi, ca nişte mieluşei.

Dimineaţa ne-am pus la punct, cu îndrăzneală, un nou plan. Urma să luăm un autobuz spre Bakersfield, unde aveam să ne angajăm la cules de struguri. După câteva săptămâni, am fi putut să mergem la New York aşa cum se cuvine, cu autobuzul. A fost o după-amiază minunată acea călătorie spre Bakersfield cu Terry: am stat liniştiţi şi relaxaţi, am discutat, în timp ce afară peisajul se desfăşura cu repeziciune, şi nu ne-am făcut nici un fel de griji. Am ajuns în Bakersfield după-amiaza târziu. Conform planului, urma să mergem pe la fiecare angrosist de fructe din oraş. Terry mi-a spus că în timpul lucrului puteam locui în corturi. Gândul că voi sta în cort şi că voi culege struguri în dimineţile răcoroase californiene îmi convenea de minune. Dar nu se găsea de lucru, toată lumea ne zăpăcea cu tot felul de ponturi, iar până la urmă nu ieşea nimic. Cu toate astea, am mâncat mâncare chinezească şi am luat-o de la început cu forţe proaspete. Am traversat calea ferată a lui South Pacific şi am mers în cartierul mexican. Terry sporovăia cu conaţionalii ei, cerându-le de lucru. Era deja noapte şi străduţa din oraşul mexican strălucea de lumini: cinematografe, tarabe cu fructe, prăvălioare ieftine, cu marfă la mâna a doua, şi sute de camioane prăpădite şi rable pline de noroi parcate peste tot. Familii de culegători de fructe mexicani se plimbau alene, mâncând floricele de porumb. Terry vorbea cu toată lumea, începeam să-mi pierd curajul. Lucrul de care aveam nevoie şi Terry la fel era ceva de băut, aşa că am cumpărat cu treizeci şi cinci de cenţi un sfert de vin roşu californian şi am mers să-l bem în curtea depoului. Am găsit un loc unde vagabonzii aduseseră ambalaje vechi ca să stea la foc. Ne-am aşezat acolo să ne bem vinul. La stânga noastră, având un aer trist în lumina lunii, şedeau vagoane de marfă cândva roşii, acum înnegrite de funingine. În faţă se vedeau luminile şi antenele aeroportului din Bakersfield, iar la dreapta o hală-depozit din aluminiu, de dimensiuni impresionante. Ah, ce noapte minunată! O noapte caldă în care să bei vin, o noapte cu lună în care să-ţi îmbrăţişezi iubita, în care să vorbeşti, să scuipi şi să te simţi ca-n paradis. Asta am şi făcut. Micuţa mea iubită era o băutoare clasa-ntâi. Ţinu pasul cu mine, apoi mă depăşi şi continuă să sporovăie până la miezul nopţii. Nu ne-am clintit de lângă lăzile alea. Din când în când, treceau vagabonzi, mexicance cu copii, ba chiar şi o maşină a poliţiei s-a oprit acolo, iar poliţaiul s-a dat jos să se uşureze, însă mai toată vremea am fost singuri, sufletele noastre cufundându-se unul într-altul până într-atât încât despărţirea ar fi fost ceva insuportabil de dureros. Către miezul nopţii ne-am ridicat şi am pornit alene spre şosea.

Lui Terry îi venise o nouă idee. Vom face autostopul până la Sabinal, oraşul ei natal, şi vom locui în garajul fratelui său. Eu nu făceam mofturi. Pe şosea, am pus-o pe Terry să şadă pe geanta mea ca şi cum s-ar fi aflat la capătul puterilor. Imediat a oprit un camion, iar noi am alergat înspre el chicotind de bucurie. Şoferul era un om cumsecade, iar camionul lui o biată rablă. Făcea un zgomot teribil şi abia se târa de-a lungul văii. Am ajuns la Sabinal chiar înainte de a se face ziuă. Eu terminasem vinul în timp ce Terry dormea şi eram afumat rău. Am coborât şi ne-am plimbat prin piaţa pustie, înconjurată de copaci, a micului oraş californian, o haltă neînsemnată în drumul lui South Pacific. Am mers să-l căutăm pe amicul fratelui ei, care să ne spună unde e tipul. Nimeni acasă, în timp ce se crăpa de ziuă, zăceam întins pe iarba din piaţa oraşului şi repetam una într-una "N-o să spui ce-a făcut în Weed, nu-i aşa? Ce-a făcut în Weed? N-o să spui, asa-i? Ce-a făcut acolo, în Weed?" Era o replică din filmul făcut după Oameni şi şoareci, cu Burgess Meredith, care vorbea cu Şeful de echipă de la fermă. Terry râdea

pe-nfundate. Pentru ea orice făceam eu era bine. Nu i-ar fi păsat nici dacă aş fi rămas întins acolo, bodogănind până la ora la care ar fi început să vină femeile la liturghie. Dar, în cele din urmă, m-am gândit că toate se vor pune pe roate datorită fratelui său, aşa că am mers la un hotel dărăpănat de lângă calea ferată şi ne-am culcat într-un pat confortabil.

Dimineaţa însorită şi strălucitoare a făcut-o pe Terry să se scoale devreme şi să plece să-şi caute fratele. Eu am dormit până la amiază. Când m-am uitat pe fereastră, am zărit trecând un mărfar South Pacific cu sute de hoinari pe vagoanele-platformă, la căpătâi cu pachete pe post de pernă, citind reviste comice, iar unii din ei mestecând struguri buni de California, culeşi din mers.

— La dracu! am urlat. Uraaa! Asta-i chiar ţara făgăduinţei.

Toţi veneau de la Frisco. Peste o săptămână, toţi urmau să se întoarcă în acelaşi stil grandios.

Terry îşi făcu apariţia însoţită de fratele său, prietenul acestuia şi băieţelul ei. Fratele ei era un mexican solid şi chipeş căruia îi plăcea să tragă la măsea, un puşti grozav de cumsecade. Prietenul lui era tot mexican, o matahală buhăită care vorbea o engleză fără accent, gălăgios şi dornic să fie pe placul tuturor. Se vedea că Terry nu-i era indiferentă.

Băieţelul ei, Johnny, de şapte ani, avea ochi negri şi era tare dulce. În sfârşit, reuşiserăm să ne adunăm şi iată că începu o altă zi turbată.

Pe fratele lui Terry îl chema Rickey. Avea un Chevrolet din '38. Ne-am înghesuit în el şi am pornit într-o direcţie necunoscută.

— Unde mergem? am întrebat.

Prietenul dădu explicaţii îl chema Ponzo, aşa-i spunea toată lumea. Puţea. Am descoperit şi de ce. Ocupaţia lui era să vândă bălegar fermierilor, îl ducea cu camionul lui.

Avea întotdeauna la el trei sau patru dolari şi lăsa lucrurile la voia întâmplării. Vorba lui era "Aşa-i omule, treaba merge, merge treaba, da, da." Şi o porni. Conducea vechitura aia cu peste o sută la oră. Ne-a dus la Madera, undeva dincolo de Fresno, ca să aranjeze cu nişte fermieri pentru bălegar.

Rickey avea o sticlă.

— Azi bem, mâine muncim. Merge treaba, omule ia o duşcă!

Terry şedea în spate, cu băieţelul ei. Am privit-o: pe faţă i se citea bucuria de a se fi întors acasă. Frumoasele ţinuturi înverzite ale Californiei în luna lui octombrie alergau nebuneşte pe lângă noi. Îmi revenise curajul şi eram gata de orice.

— Încotro mergem acum, omule?

— Mergem la un fermier care are nişte bălegar. Mâine ne întoarcem cu camionul şi-l luăm. Ce de parale o să mai facem! Nu-ţi bate capul cu nimic.

— O să facem asta împreună! urlă Ponzo.

Am văzut că avea dreptate peste tot pe unde am mers toţi făceau totul împreună. Am trecut în viteză pe străzile întortocheate din Fresno şi am luat-o apoi pe drum în sus, ca să ajungem la nişte ferme situate în locuri mai lăturalnice. Ponzo coborî din maşină şi purtă conversaţii aiurite cu bătrâni fermieri mexicani. Nu-i ieşi nimic, bineînţeles.

— E clar că trebuie să bem ceva! strigă Rickey şi iată-ne în drum spre o cârciumă de la răspântie.

Americanii au obiceiul să bea în asemenea cârciumi duminicile după-amiaza. Îşi aduc şi copiii, flecăresc şi fac scandal la o bere. Totul este minunat. La căderea nopţii, copiii încep să plângă şi părinţii sunt beţi. Se duc acasă împleticindu-se. Peste tot în America am fost în asemenea cârciumi de la răscruce şi am băm alături de familii întregi. Copiii mănâncă floricele şi cartofi prăjiţi şi se joacă în spatele localului. Aşa am făcut şi noi. Rickey şi eu şi Ponzo şi Terry ne-am aşezat în jurul mesei, la băute strigând unii la alţii din cauza muzicii. Micuţul Johnny se prostea cu ceilalţi copii în jurul tonomatului. Soarele începea să se înroşească. Nu făcuserăm nimic. Dar ce ar fi fost oare de făcut?

— Mañana, spunea Rickey. Mañana, omule, o rezolvăm! Mai trage o bere, omule, merge treaba, me-erge treabaa...

Pe urmă, în vreme ce înserarea purpurie se lăsa peste ţara strugurilor, m-am trezit stând amorţit în maşină, în timp ce el se ciondănea cu un mexican bătrân în privinţa preţului unui pepene din grădina acestuia. În cele din urmă îl luă. L-am mâncat pe loc şi am aruncat sâmburii pe trotuarul murdar din faţa casei bătrânului. Tot felul de fetişcane drăgălaşe treceau pe strada ce devenea tot mai întunecoasă. Am întrebat:

— Unde naiba suntem?

— Stai liniştit, băiete, zise Ponzo cel mare. Mâine o să facem o grămadă de bani seara asta o dăm în mă-sa.

Ne-am întors ca să-i luăm pe Terry, pe fratele ei şi pe puşti şi am mers înapoi la Fresno pe şoseaua luminată. Eram toţi rupţi de foame. Am trecut hurducăind peste calea ferată de la Fresno şi am ajuns pe străzile aglomerate din cartierul mexican. Mutre ciudate de chinezi se zăreau la ferestre, cercetând străzile, cârduri de puicuţe mexicane treceau ţanţoşe cu pantaloni mulaţi, din tonomate bubuiau ritmuri de mambo şi peste tot erau înşirate luminiţe ca de Halloween. Am intrat într-un restaurant mexican şi am mâncat turte şi clătite mexicane umplute cu fasole bătută. Au fost delicioase. Mi-am pescuit ultima bancnotă nou-nouţă de cinci dolari care se mai afla între mine şi New Jersey şi am plătit pentru mine şi pentru Terry. Acum aveam patru dolari. Terry şi cu mine ne-am uitat unul la celălalt.

— Unde o să dormim la noapte, iubito?

— Nu ştiu.

Rickey era beat. Tot ce spunea acum era "Merge treaba, omule, merge treaba, omule", pe un ton blând şi obosit. Ziua fusese lungă. Nici unul din noi nu ştia ce se întâmplă sau ce ne mai pregăteşte bunul Dumnezeu. Bietul Johnny adormi cu capul pe braţul meu. Ne-am întors la Sabinal. Pe drum am oprit brusc la un han pe Şoseaua 99 Rickey mai voia o bere. În spatele localului erau rulote şi corturi şi câteva amărâte de camere de motel. Am întrebat de preţ. Costau doi dolari. I-am zis lui Terry ce zici? şi ea zise e bine, pentru că micuţul Johnny era cu noi şi trebuia să-i găsim un loc unde să doarmă cum se cade. Aşa că, după câteva beri băute în cârciuma unde nişte zilieri din Oklahoma se clătinau în ritmul muzicii unei formaţii de cowboy, Terry, eu şi Johnny ne-am dus în camera de motel şi ne-am pregătit să tragem pe dreapta. Ponzo se tot învârtea prin apropiere. Nu avea unde să doarmă. Rickey se culcase în coliba din vie, de acasă.

— Unde locuieşti, Ponzo? l-am întrebat.

— Nicăieri, şefule. Locuiam cu Big Rosey dar m-a azvârlit în stradă ieri seară. Am să dorm în camion noaptea asta.

Răsunau chitare. Terry şi cu mine am privit stelele împreună şi ne-am sărutat.

— Mañana, zise. Mâine totul va fi iarăşi bine, nu crezi, Sal, iubitule?

— Sigur, scumpo, mañana.

Mereu era mañana. Săptămâna care a urmat acesta a fost cuvântul de ordine mañana, un cuvânt minunat care probabil că înseamnă paradis.

Micuţul Johnny se aruncă pe pat, aşa îmbrăcat cum era, şi adormi pe loc. Din pantofi i se scurse nisip, nisip de la Madera. Terry şi cu mine ne scularăm în toiul nopţii ca să-l scuturăm de pe cearşafuri. Dimineaţa m-am sculat, m-am spălat şi am dat o tură prin împrejurimi. Ne aflam la vreo opt kilometri de Sabinal, printre plantaţii de bumbac şi podgorii. Am întrebat-o pe grăsana care era proprietara campingului dacă avea vreun cort liber. Cel mai ieftin, care costa un dolar pe zi, era. Am scos un dolar şi ne-am mutat în el. Înăuntru erau un pat, o sobă şi o oglindă crăpată care atârna de-un stâlp. Era minunat. A trebuit să mă aplec ca să intru şi iată-i pe fetiţa şi pe băieţelul meu că mă aşteptau înăuntru. Rickey şi Ponzo sosiră cu camionul şi cu sticle de bere şi începură să se îmbete în cort.

— Ce facem cu bălegarul?

— Azi e prea târziu. Mâine, bărbate, mâine facem o grămadă de parale. Astăzi bem bere. Ce zici, bere?

Nu trebuia să fiu îndemnat.

— Merge treaba, merge treaba! urla Rickey.

Am început să-mi dau seama că planurile noastre de a scoate bani cu camionul de bălegar nu se vor materializa niciodată. Camionul era parcat lângă cort. Mirosea ca Ponzo.

În noaptea aceea, Terry şi cu mine ne-am culcat în aerul parfumat din cortul nostru greu de rouă. Eram pe punctul de a adormi când ea spuse:

— Vrei să mă iubeşti acum?

Am zis:

— Dar ce facem cu Johnny?

— N-are nimic. Doarme.

Dar Johnny nu dormea şi nu a spus nimic.

A doua zi, băieţii s-au întors cu camionul şi au plecat să caute whisky. S-au întors şi-au tras un chef de pomină în cort. În seara aceea Ponzo a spus că afară e prea frig şi a dormit pe jos, în cort, învelit într-o prelată mare, duhnind a balegă de vacă. Terry nu-l putea suferi, spunea că umblă cu fratele ei ca să fie în preajma ei.

Pe Terry şi pe mine nu ne aştepta altceva decât inaniţia, aşa că a doua zi dimineaţa am tras o tură prin împrejurimi, căutând de lucru la cules bumbac. Toată lumea îmi spuse să merg la ferma care se afla peste drum de camping. M-am dus. Fermierul era în bucătărie, înconjurat de femeile din familie. Ieşi afară, mă ascultă şi mă preveni că plătea doar trei dolari pentru cincizeci de kilograme de bumbac strâns. Mi- am imaginat că o să adun cel puţin o sută cincizeci pe zi şi am acceptat. Înhaţă din grajd nişte saci lungi de pânză şi-mi spuse la muncă a doua zi în zori. M-am întors sărind în sus de bucurie. Pe drum, un camion încărcat cu struguri sări pe $_0$ denivelare din şosea şi pe asfaltul fierbinte căzură ciorchini grei de struguri. I-am luat şi i-am dus acasă.

— Johnny şi cu mine o să venim să te ajutăm.

— Ssst! am zis. Nici nu poate fi vorba.

— O să vezi, o să vezi, e foarte greu să culegi bumbac. Am să-ţi arăt eu cum să faci.

Am mâncat strugurii, iar seara a apărut Rickey cu o pâine şi o juma' de kil de cârnaţi şi am făcut un picnic.

Într-un cort mai mare aflat lângă al nostru, locuia o familie mare de culegători de bumbac din Oklahoma: bunicul şedea pe scaun toată ziulica era prea bătrân ca să mai muncească, iar fiul, nora şi copiii lor ieşeau în fiecare dimineaţă şi mergeau la cules pe plantaţia fermierului cu care vorbisem şi eu. Spuneau că în zori bumbacul e mai greu din cauza rouăi şi puteai face mai mulţi bani decât după-masa. Cu toate astea, lucrau toată ziua, din zori şi până-n seară. Bunicul venise din Nebraska cu toată familia în timpul marii crize din anii '30 norul de praf despre care îmi povestise cowboy-ul din Montana într-o rablă de camion. De atunci stăteau în California. Le plăcea să muncească. În cei zece ani care trecuseră, fiul bătrânului făcuse patru copii, dintre care câţiva erau destul de mari ca să poată culege bumbac. Şi tot în această vreme avansaseră de la sărăcia lucie din câmpiile Simon Legree la un fel de respectabilitate zâmbitoare, trăind în corturi mai bune, şi asta era tot. Erau extrem de mândri de cortul lor.

— Vă mai întoarceţi în Nebraska?

— Nici vorbă, nu mai e nimic acolo. Tot e vrem e să ne luăm o rulotă.

Ne-am aplecat de şale şi am început culesul. Era frumos. Dincolo de ogor erau corturile şi dincolo de ele câmpiile maronii de bumbac uscat, care se întindeau până la orizont, spre dealurile înalte, brăzdate de albiile pâraielor, şi mai departe, până la piscurile înzăpezite ale munţilor Sierra, desenate pe cerul albastru. Era cu mult mai bine decât să speli vase pe South Main Street. Dar habar n-aveam cum se culege bumbacul, îmi lua prea mult timp să desfac ghemotocul alb din locaşul său casant ceilalţi îl smulgeau dintr-o mişcare. Mai mult, vârfurile

degetelor începură să-mi sângereze: aveam nevoie de mănuşi sau de mai multă experienţă. Pe câmp, cu noi, se afla o pereche de negri în vârstă. Culegeau bumbac cu aceeaşi răbdare binecuvântată cu care strămoşii lor o făcuseră în Alabama înainte de război: înaintau pe rândurile lor, îndoiţi de şale şi trişti, iar sacii lor creşteau văzând cu ochii. A început să mă doară spinarea. Dar era o plăcere să îngenunchezi şi să te pitulezi în ţărână. Dacă-mi venea să-mi trag sufletul, o făceam cu faţa pe perna de ţărână cafenie şi umedă. Păsările îmi ţineau de urât. Eram convins că aflasem în sfârşit munca la care mă potriveam. În toiul amiezii fierbinţi şi liniştite, făcându-mi semne de departe, sosiră şi Terry cu Johnny să mă ajute la strâns. Să fiu al naibii dacă micul Johnny nu era mai iute decât mine! Şi bineînţeles că Terry culegea de două ori mai repede. Lucrau în faţa mea şi lăsau în urmă grămezi de bumbac curat pe care să le pun în: Terry grămezi mari, doar era femeie în toată firea, iar Johnny grămăjoare mai mici. Le vâram în traistă cu amărăciune. Ce mai bărbat eram eu dacă nu mă puteam întreţine nici pe mine, ca să nu mai vorbesc de cei dragi? Au stat toată după-masa cu mine. La capătul câmpului mi-am pus sacul pe un cântar. Erau douăzeci şi cinci de kilograme şi am primit un dolar jumate. Apoi am împrumutat o bicicletă de la unul din băieţii zilierilor şi am pedalat pe Şoseaua 99 până la o băcănie de la răspântie unde am cumpărat cutii de spaghete şi chiftele, pâine, unt, cafea şi prăjitură şi m-am întors ţinând sacoşa pe ghidon. Pe lângă mine vâjâiau maşinile ce se îndreptau spre L.A. Cei care mergeau spre Frisco mă depăşeau. Am înjurat fioros. Mi-am înălţat privirea la cer şi m-am rugat lui Dumnezeu să-mi dea o soartă mai bună şi şansa de a face ceva pentru cei dragi. Nimeni nu mă băga în seamă.

Trebuia să fi ştiut dinainte. Terry însă mi-a mai dat curaj. A încălzit mâncarea pe soba din cort şi asta a fost una dintre cele mai copioase mese din viaţa mea, atât eram de flămând şi de obosit. Oftând ca un bătrân negru culegător de bumbac, m-am lăsat pe pat şi am fumat o ţigară. Afară, în noaptea rece, se auzeau câinii lătrând. Rickey şi Ponzo nu ne mai deranjau serile. Eram mulţumit. Terry se cuibărea lângă mine, Johnny şedea pe pieptul meu şi amândoi desenau animale în carnetul meu de notiţe. Lumina din cort se răspândea pe câmpia nesfârşită. Refrene country răsunau trist din circiuma de la sosea. Eram liniştit. Mi-am sărutat iubita şi am stins lumina.

Dimineţa, roua făcuse cortul să se lase. Mi-am luat prosopul şi peria de dinţi şi am mers la toaleta motelului să mă spăl, apoi m-am întors, mi-am luat pantalonii, care se sfâşiaseră de la îngenuncheat şi pe care Terry îi cususe de cu seară, mi-am pus pălăria zdrenţuită de paie, care la origine fusese pălăria de jucărie a lui Johnny, şi am traversat şoseaua cu traista de cules bumbac în spinare.

În fiecare zi câştigam aproximativ un dolar şi jumătate. Ne ajungea exact cât să ne cumpărăm de-ale gurii seara, când mergeam cu bicicleta. Zilele treceau. Am dat complet uitării Estul şi pe Dean şi pe Carlo şi blestematul de drum. Lui Johnny îi plăcea să se joace cu mine, îi plăcea să-l azvârl în aer şi să-l las să cadă pe pat. Terry şedea şi cârpea rufe. Eram un om al pământului, exact aşa cum îmi visasem în Paterson. Se vorbea că soţul lui Terry se întorsese în Sabinal şi-mi voia pielea pe băţ. De-abia aşteptam. Într-o noapte, la cârciumă, zilierii s-au înfuriat, au legat un om de un copac şi l-au bătut crunt cu ciomegele. Eu dormeam şi am auzit doar de la alţii. De atunci mi-am luat şi eu un ciomag în cort, în caz că le venea ideea că noi, mexicanii, le spurcam tabăra. Credeau că şi eu eram mexican şi, într-un fel, chiar eram.

Dar era deja octombrie şi nopţile erau mult mai friguroase. Vecinii noştri aveau o sobă cu lemne şi aveau de gând să rămână şi peste iarnă. Noi nu aveam nimic şi, în plus, mai trebuia să plătim şi chiria. Cu mare părere de rău, Terry şi cu mine ne hotărârăm să plecăm.

— Întoarce-te la familia ta, i-am spus. Pentru numele lui Dumnezeu, nu poţi umbla creanga prin corturi cu un copil ca Johnny bietului copilaş îi e frig.

Terry plânse, crezând că îi criticam instinctele materne. Nici vorbă de aşa ceva.

Într-o după-amiază înnorată, când apăru Ponzo cu camionul, am hotărât să mergem la ai ei şi să discutăm. Dar eu nu trebuia să mă arăt sj urma să mă ascund în vie. Am pornit-o spre

Sabinal. Camionul se strică şi tot atunci începu să plouă torenţial. Şedeam în vechitura de camion, înjurând. Ponzo ieşi şi repară camionul sub rafalele de ploaie. La urma urmei, era un tip cumsecade. Ne-am promis să mai facem un chef de pomină. Ne-am dus la un bar pârlit din cartierul mexican din Sabinal, unde o lungirăm vreo oră cu berile. Terminasem cu munca de pe plantaţia de bumbac. Simţeam cum propria mea viaţă mă cheamă înapoi. I-am trimis mătuşii mele o carte poştală de un bănuţ şi i-am mai cerut cincizeci de dolari.

Ne-am dus apoi la casa unde şedea familia lui Terry. Era situată pe vechiul drum dintre vii. Când am ajuns, era întuneric. M-au lăsat la vreo cinci sute de metri depărtare, iar ei s-au oprit în faţa casei. Prin uşa deschisă se vedea lumină: cei şase fraţi ai lui Terry cântau de zor la chitară şi cu vocea. Bătrânul lor bea vin. Strigăte şi voci ridicate acoperiră muzica. Îi spuneau că este o târfă care şi-a părăsit neisprăvitul de bărbat şi-a plecat la L.A. şi l-a lăsat pe micul Johnny pe capul lor. Bătrânul urla. Dar mama, grasă, cu un aer trist, avu ultimul cuvânt, aşa cum se întâmplă în toate familiile de ţărani din lumea asta, şi Terry a fost primită înapoi acasă. Fraţii începură să cânte cântece vesele, cu un ritm vioi. M-am ghemuit în vântul rece de după ploaie şi am privit zgribulit valea şi ceea ce se afla dincolo de via pustiită de octombrie. În minte aveam acel cântec superb pe care-l cântă Billie, Rrover Man. Mi-am ţinut şi eu micul meu oncert în tufişuri. "Ne vom întâlni-ntr-o zi şi toate lacrimile mi le vei alina şi dulci nimicuri îmi vei murmura, mă vei îmbrăţişa şi mă vei săruta, oh, câtă vreme am pierdut deja, iubitule, unde eşti tu oare?" Nu atât cuvintele sunt grozave, cât melodia armonioasă şi felul în care-o cântă Billie, ca o femeie care mângâie părul bărbatului ei în lumina blândă a lămpii. Vântul urla. Mi se făcu frig.

Terry şi Ponzo se întoarseră şi pornirăm cu rabla în căutarea lui Rickey. Rickey trăia acum cu femeia lui Ponzo, Big Rosey. L-am claxonat de pe nişte alei neîngrijite. Big Rosey îl azvârli afară. Totul se ducea naibii. În noaptea aceea am dormit în camion. Terry mă ţinea lipit de ea, desigur, şi-mi spunea să nu plec. Spunea că o să facă bani pentru amândoi la cules de struguri; între timp, eu puteam locui în şura fermierului Heffelfinger, aflată mai jos de casa alor săi. N-aş avea nimic de făcut toată ziua decât să stau în iarbă şi să mănânc struguri.

— Ce zici de asta?

Dimineaţă sosiră verii ei să ne ia cu un alt camion. Mi-am dat seama deodată că mii de mexicani din tot ţinutul ştiau despre Terry şi despre mine şi pentru ei ăsta trebuie să fi fost un subiect grozav de pasionant şi de romantic. Verii erau extrem de politicoşi, de-a dreptul fermecători. Stăteam în camion, zâmbind la glumele lor, conversând despre locurile pe unde umblaserăm pe timpul războiului şi care era clenciul. Erau cinci în total şi toţi erau drăguţi. Păeau să se tragă dinspre familia lui Terry, care nu erau puşi pe scandal, ca fratele ei. Dar mie-mi plăcea apucatul ăla de Rickey. Se jura că vine la New York să mă vadă. Mi l-am închipuit în New York, amânând mereu totul până mañana, în ziua aceea era undeva pe câmp, beat.

Am coborât la intersecţie, iar verii o conduseră pe Terry acasă. Îmi făcură apoi semn de liberă trecere. Tatăl şi mama fetei erau la cules de struguri. Puteam petrece după-amiaza în casă. Era o coşmelie cu patru încăperi. Nu-mi dădeam seama cum încăpeau toţi acolo. Muştele zburau pe deasupra spălătorului. Nu aveau plase de sârmă, exact ca în cântecul Fereastra e spartă şi ploaia intră înăuntru. Terry era acum la ea acasă şi se învârtea în jurul cratiţelor. Apariţia mea le făcu pe cele două surori ale ei să chicotească. De pe drum se auzeau ţipetele copiilor.

Când soarele se ivi roşu dintre nori, în ultima mea după-amiază petrecută în vale, Terry mă conduse la şura fermierului Heffelfinger. Fermierul Heffelfinger avea o fermă prosperă în apropiere. Am pus nişte scânduri pe jos, ea aduse nişte pături de-acasă şi iată-mă instalat cu tot dichisul. Singura neplăcere era o tarantulă care se zărea licărind chiar sub vârful bolţii. Terry îmi spuse că nu e periculoasă dacă nu-i fac nici un rău. M-am întins pe spate şi am privit ţintă la ea. Am mers în cimitir şi m-am cocoţat într-un copac. Am cântat Blue Skies. Terry şi Johnny şedeau în iarbă. Am mâncat struguri, în California sugi zeama din struguri şi scuipi coaja, un

adevărat lux.

Se lăsă noaptea. Terry merse acasă la cină şi la ora nouă se întoarse cu nişte tortillas delicioase şi fasole bătută. Ca să fac lumină, am aprins un foc de lemne pe podeaua de ciment. Am făcut dragoste pe scânduri. Terry se sculă şi o şterse rapid spre casă. Tatăl ei urlă la ea îl auzeam din şură. Îmi lăsase o pelerină ca să-mi ţină de cald, aşa că mi-am aruncat-o pe umeri şi m-am furişat prin via luminată de lună ca să văd ce se întâmplă. M-am strecurat până la capătul unui strat şi am îngenuncheat în ţărâna caldă. Cei cinci fraţi glăsuiau cântece melodioase în spaniolă. Stelele se aplecau peste micul acoperiş. Fumul se înălţa din horn. M-a ajuns mirosul de fasole bătută şi chili. Bătrânul bodogănea. Băieţii lălăiau în continuare. Mama lor şedea tăcută. Johnny şi ceilalţi puşti se hârjoneau în dormitor. Un cămin californian eram ascuns în vie şi priveam totul ca vrăjit. Mă simţeam în al nouălea cer, în plină aventură în nebuna noapte americană. Terry ieşi afară, trântind uşa. Am oprit-o pe drumul cufundat în întuneric.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Oh, ne certăm tot timpul. Vrea să merg la lucru mâine. Zice că nu vrea să-mi fac de cap. Sallie, vreau să merg cu tine la New York.

— Dar cum?

— Nu ştiu, dragule. O să-mi fie dor de tine. Te iubesc.

— Dar trebuie să plec.

— Da, da. Mai facem o dată dragoste, apoi pleci.

Ne-am întors la şură şi am făcut dragoste. Tarantula era tot acolo. Ce făcea tarantula?

Am dormit puţin pe scânduri până s-a stins focul. La miezul nopţii s-a dus acasă. Tatăl ei era beat. Îl auzeam cum spumegă de furie. Apoi a adormit şi s-a lăsat liniştea. Stelele aureau cu lumina lor ţinutul adormit.

Dimineaţa, fermierul Heffelfinger şi-a capul prin poarta cailor şi mi-a spus:

— Ce mai faci, tinere?

— Bine. Sper că nu-i nici o problemă dacă dorm aici.

— Sigur. Tu eşti ăla de ieşi cu târfuliţa aia mexicancă?

— E o fată foarte cumsecade.

— Şi foarte drăguţă. O fi tras maică-sa cu ochiul la vecin. Are ochi albaştri.

Am vorbit despre ferma lui.

Terry îmi aduse micul dejun, îmi pregătisem sacul de pânză şi eram gata să plec la New York îndată ce-mi luam banii de la Sabinal. Ştiam că sosiseră deja. I-am spus lui Terry că plec. Se gândise toată noaptea la asta şi se resemnase. Mă sărută fără emoţie şi se depărta prin vie. După zece paşi, ne întoarserăm unul spre altul iubirea e un duel şi ne privirăm pentru ultima oară.

— Ne vedem la New York, Terry, i-am spus.

Ne înţeleseserăm să vină la New York luna următoare, cu fratele ei, cu maşina. Insă ştiam amândoi că n-o să reuşească. După o vreme, m-am întors să mă uit după ea. Mergea spre casă, ducând în mână tava pe care-mi adusese mâncarea. Mi-am plecat capul şi am privit-o. Ei, amice, eşti din nou pe drum.

M-am dus spre Sabinal pe şosea, mâncând nuci. Am mers pe calea ferată a lui Southern Pacific şi m-am ţinut în echilibru pe şine. Am trecut pe lângă un turn de apă şi o fabrică. Ceva se sfârşise pentru mine. Am mers la oficiu telegrafic al gării să-mi iau mandatul de la New York. Era închis. Am înjurat şi m-am aşezat pe scări să aştept. Funcţionarul reveni şi mă invită înă-untru. Banii sosiseră mătuşa mea îmi mai salvase o dată carapacea leneşă.

— Cine-o să câştige campionatul de baseball anul viitor? spuse bătrânul funcţionar slăbănog.

Brusc mi-am dat seama că era toamnă şi urma să mă întorc la New York.

În lumina tristă de octombrie, am luat-o de-a lungul şinelor, sperând să apară vreun mărfar SP ca să mă pot alătura şi eu vagabonzilor ce mâncau struguri şi citeau chestii comice. N-a fost

să fie. Am ieşit la şosea şi am făcut semn, prinzând imediat o maşină. A fost călătoria cea mai rapidă şi mai smintită din viaţa mea. Şoferul era scripcar într-o orchestră californiană de cowboys. Avea o maşină nou-nouţă şi conducea cu o sută douăzeci la oră.

— Nu beau când şofez, mi-a spus şi mi-a dat o butelcă.

Am luat o duşcă şi i-am oferit şi lui. "Ce naiba", zise şi bău. Am ajuns de la Sabinal la L.A. În patru ore bătute pe muchie. Patru sute de kilometri. M-a paraşutat drept în faţa studioului Columbia Pictures din Hollywood. Ajunsesem la timp ca să intru şi să-mi iau scenariul respins. Apoi mi-am cumpărat biletul de autobuz pentru Pittsburgh.

Deoarece autobuzul pleca doar la zece, aveam patru ore ca să mă plimb singur prin Hollywood. Mai întâi am luat o pâine şi nişte salam şi mi-am făcut zece sandvişuri, ca să-mi ajungă să traversez toată ţara. Îmi rămăsese un dolar. M-am aşezat pe un zid scund, de ciment, din spatele unei parcări şi mi-am făcut sandvişurile. În timp ce trudeam la această treabă absurdă, reflectoarele puternice ale unei premiere din Hollywood au brăzdat cerul, cerul fremătător al coastei de vest, împresurat de zgomotele acestui formidabil oraş de pe coasta de aur. Şi cam asta a fosti cariera mea la Hollywood. Asta a fost şi ultima mea seară la Hollywood, iar eu îmi pătasem pantalonii cu muştar în dosul unui pisoar dintr-o parcare.

14

În zori, autobuzul meu huruia de-a latul deşertului Arizona, Indio, Blythe, Salome (locul unde a dansat), întinsele fâşii aride ce duceau spre munţii Mexicului, spre sud. Apoi o cârmirăm spre nord, spre munţii Arizona, Flagstaff, aşezări cocoţate pe stânci. Aveam cu mine o carte pe care o furasem de pe un stand din Hollywood, Cărarea pierdută de Alain Fournier, dar am preferat să citesc peisajul american. Fiecare hop, ridicătură şi porţiune de drum deschis mă uimeau în cel mai înalt grad.

Am traversat New Mexico pe un întuneric ca smoala. In după-amiaza cenuşie de duminică, am trecut printr-o mulţime de orăşele de şes din Oklahoma, iar noaptea ne-a găsit în Kansas. Autobuzul îi dădea înainte huruind. Mergeam spre casă în octombrie. Toată lumea merge acasă în octombrie.

Am ajuns în St. Louis la amiază. Am făcut o plimbare pe malurile fluviului Mississippi privind la buştenii ce coborau pe apă dinspre Montana, buşteni ai odiseei visului nostru continental. Bătrâne vase cu aburi, cu spiralei lor ornamentale parcă mai răsucite şi mai bătute de vreme, erau trase în nămolul bântuit u gobolani. Norii mari ai după-amiezii învăluiau valea fluviului Mississippi.

În noaptea ceea autobuzul a trecut huruind printre soarele de porumb din Indiana. Luna lumina fantomaticele căpiţe de pănuşi. Se apropia sărbătoarea de Halloween. Am făcut cunoştinţă cu o fată şi ne-am hârjonit pe tot parcursul drumului spre Indianapolis. Era mioapă. Când ne-am oprit să mâncăm, a trebuit s-o duc de mână până la tejghea. Mi-a cumpărat de mân-care sandvişurile mele se terminaseră, în schimb, eu i-am spus lungi poveşti. Venea din statul Washington, unde-şi petrecuse vara la cules de mere. Locuia la o fermă, în nordul statului New York. M-a invitat să trec pe acolo. Am stabilit să ne întâlnim oricum la un hotel din New York. A coborât la Columbus, Ohio, iar eu am dormit până la Pittsburgh. De ani de zile nu mai simţisem o asemenea oboseală. Mai aveam aproape cinci sute de kilometri până la New York, pe care trebuia să-i parcurg cu autostopul, şi nu mai aveam nici un gologan. Am mers pe jos opt kilometri ca să ies din Pittsburgh şi doi şoferi, unul cu un camion de mere, celălalt cu un trailer uriaş, m-au dus până la Harrisburg prin noaptea blândă şi ploioasă de vară indiană. Nu m-am oprit deloc. Voiam să ajung acasă.

A fost noaptea Strigoiului din Susquehanna[3]. Fantoma era un bătrânel pirpiriu cu o sacoşă de hârtie, care pretindea că pornise spre "Canady". Umbla foarte repede, ordonându-mi să-l urmez şi spunându-mi că drept în faţă se află un pod pe care puteam trece. Avea vreo şaizeci de ani. Turuia ca o moară stricată despre ce mâncase, despre cât unt îi serviseră la clătite, câte felii de pâine în plus, cum bătrânii aflaţi pe veranda unui cămin din Maryland îl invitaseră să stea la ei în weekend, cum făcuse o baie caldă şi bună înainte de a pleca, cum găsise o pălărie nou-nouţă pe marginea drumului, în Virginia, asta pe care o purta pe cap acum, cum mergea pe la fiecare sediu al Crucii Roşii din toate oraşele şi le arăta documentele de veteran din primul război mondial, cum cei de la Crucea Roşie din Harrisburg nu erau demni de acest nume, cum se descurca în lumea asta dură. Dar, după cum puteam eu vedea, era doar un vântură-lume cu o poleială de respectabilitate, care parcurgea pe jos întregul Est Sălbatic, tapându-i pe cei de la Crucea Roşie din fiecare oraş şi uneori cerşind câte un bănuţ pe la colţurile străzilor principale. Am hoinărit împreună. Am mers pe jos vreo zece kilometri pe malurile sumbre ale râului Susquehanna. E un râu înfricoşător. De o parte şi de alta a malurilor se văd stânci acoperite de vegetaţie, care se apleacă aidoma unor strigoi păroşi peste apele misterioase. Un întuneric smolit învăluie totul. Uneori, dinspre depourile de pe malul opus se vede vâlvătaia roşie a vreunei locomotive care luminează stâncile ameninţătoare. Omuleţul spuse că are în pungă curea şi ne-am oprit ca să o caute.

— Am o curea fainã aici pe undeva, am luat-o din Frederick, Maryland. Drace, oare am lăsat-o pe tejghea în Fredericksburg?

— Vrei să spui Frederick.

— Nu, nu, Fredericksburg, Virginia!

Mereu vorbea de Frederick, Maryland, şi Fredericksburg, Virginia. Se năpusti direct pe şosea, neluând în seamă traficul intens, şi era cât pe-aci să fie lovit de câteva ori. Eu mergeam pe margine, prin şanţ. În orice moment mă puteam aştepta să-l văd pe bietul bătrânel azvârlit cât colo, mort. N-am găsit niciodată podul acela. M-am despărţit de el în dreptul unei treceri de cale ferată suspendată şi, pentru că transpirasem tot din cauza drumului, mi-am schimbat cămaşa şi am îmbrăcat două jersee. Lumina ce răzbătea dintr-o cârciumă de la sosea scoase la iveală jalnicele mele strădanii. O familie trecu pe drumul întunecos şi mă întrebă ce făceam. Cel mai straniu dintre toate mi se păru să aud un trompetist cântând un blues pe cinste într-o casă modestă din Pennsylvania. Am ascultat şi am gemut adânc. Începu să plouă tare. Un bărbat mă duse înapoi la Harrisburg şi-mi spuse că greşisem drumul. L-am văzut pe micul vagabond ce stătea sub lumina palidă a unui felinar, cu degetul ridicat un biet suflet abandonat, odinioară tânăr, acum doar o umbră destrămată, rătăcită în deşertul celor mai săraci dintre săraci. I-am spus şoferului povestea lui şi a oprit să-l atenţioneze.

— Hei, omule, eşti pe drumul care duce spre vest, nu spre est.

— Cum? spuse micul strigoi. Doar n-o să-mi spui că nu cunosc locurile. Umblu prin ţinutul ăsta de ani de zile. Merg în Canady.

— Dar ăsta nu e drumul spre Canada, ăsta-i drumul spre Pittsburg şi Chicago.

Omuleţul se arătă dezgustat de noi şi se depărtă. Ultimul lucru pe care l-am mai văzut a fost mica lui traistă albă săltându-i pe spinare, apoi insul se topi în întunericul plin de tristeţe ce învăluia lanţul Allegheny.

Crezusem că toată sălbăticia Americii se afla în Vest până când Strigoiul de la Susquehanna mi-a arătat că nu era aşa. Da, există sălbăticie şi în Est. Este aceeaşi sălbăticie pe care Ben Franklin a străbătut-o cu căruţa trasă de boi pe vremea când era diriginte de poştă, era aceeaşi când îndrăzneţul George Washington lupta împotriva indienilor, Daniel Boone spunea poveşti la lunnna felinarelor din Pennsylvania şi promitea să găsească Trecătoarea, aceeaşi când

[3] Râu care curge spre sud din zona centrală a New Yorkului, prin Pennsylvania răsăriteană şi nord-estul Marylandului, vărsându-se în Golful Chesapeake.

Bradford şi-a construit drumul şi oamenii l-au sărbătorit zgomotos în colibe de bârne. Pe omuleţul nostru nu-l aşteptau întinderi uriaşe ca şi cele din Arizona, ci doar sălbăticia vegetaţiei bogate din Pennsylvania răsăriteană, Maryland şi Virginia, drumurile lăturalnice, drumurile acoperite cu smoală neagră, care şerpuiesc printre fluvii întunecate ca Susquehanna, Monongahela, bătrânul Potomac şi Monocacy.

În noaptea aceea a trebuit să dorm pe o bancă, în gara din Harrisburg, iar în zori funcţionarii de la gară m-au dat afară. Nu-i aşa că ne începem viaţa ca nişte copii nevinovaţi care au încredere în tot ce văd în jur? Apoi soseşte ziua Laodiceenilor, când te trezeşti nenorocit şi nefericit şi sărac şi orb şi gol şi, ca un înfricoşător strigoi îndurerat, colinzi înfiorat prin coşmarul vieţii. Am ieşit din gară ca un cadavru ambulant. Nu mai rezistam. Dimineaţa oferea ochilor mei doar lumină albă, palidă, ca aceea a unui rnormânt. Eram mort de foame. Tot ce aveam la mine sub formă de calorii erau pastilele de tuse pe care le cumpărasem în Qhelton, Nebraska, cu luni în urmă. Le-am supt pentru zahărul pe care îl aveau. Nu ştiam să cer de pomană. Abia am mai avut putere să mă târâi până la marginea oraşului. Ştiam că voi fi arestat dacă mai stau o noapte în Harrisburg. Blestemat oraş! Cel care m-a luat s-a nimerit a fi un tip subţirel şi palid care credea în foamea controlată în beneficiul sănătăţii. Când, în timp ce ne îndreptam spre est, i-am zis că eram leşinat de foame, el spuse:

— Foarte bine, foarte bine, este minunat. Nici eu n-am mâncat de trei zile. Am să trăiesc o sută cincizeci de ani.

Era un sac de oase, o păpuşă dezarticulată, un băţ rupt, un maniac. Aş fi putut nimeri în maşina unui bogătaş grăsan care să-mi spună "Să ne oprim la restaurantul ăsta şi să mâncăm nişte cotlete de porc cu fasole". Nu, eu a trebuit să dau peste maniacul ăsta care credea în foamea controlată în beneficiul sănătăţii. După vreo sută şaizeci de kilometri, s-a mai înmuiat şi a scos nişte felii de pâine cu unt din portbagaj. Erau ascunse printre mostrele sale de agent de vânzări pentru instalaţii sanitare prin toată Pennsylvania. I-am devorat pâinea cu unt. Deodată m-a umflat râsul. Eram singur în maşină, el coborâse să dea nişte telefoane de afaceri în Allentown, şi am râs, şi am râs. Doamne, ce viaţă! Eram sătul de ea până peste cap. Dar nebunul m-a dus acasă, la New York. M-am trezit deodată în Times Square. Străbătusem douăsprezece mii de kilometri prin America şi iată-mă din nou în Times Square, şi taman în toiul orei de vârf, cu privirea inocentă a celui sosit de pe drum aţintită la formidabila sminteală şi fantastica atmosferă a New York-ului, cu milioanele sale de locuitori alergând nebuneşte pentru un go-logan, ca într-un coşmar să apuci, să iei, să dai, să mai suspini o dată şi să mori, şi toate doar ca să ajungă înmormântaţi în acele îngrozitoare oraşe-cimitir de dincolo de Long Island City. Înaltele turnuri de pe uscat celălalt capăt al continentului, locul unde ia naştere America de hârtie. Am stat la uşa de acces spre metrou, făcându-mi curaj să iau de pe jos un minunat muc de ţigară, dar, de fiecare dată când mă aplecam, peste mine năvălea o mulţime grăbită care mi-l ascundea privirii, iar în cele din urmă cineva l-a strivit. Nu aveam bani să merg acasă cu autobuzul. Din Times Square până în Paterson este o distanţă apreciabilă. Credeţi c-aş mai fi fost în stare să merg pe jos acei ultimi kilometri, prin Lincoln Tunnel sau mai departe, pe Washington Bridge, în New Jersey? Se însera. Unde era Hassel? M-am uitat după el prin piaţă nu era acolo, era pe Riker's Island, după gratii. Unde era Dean? Unde erau toţi? Unde era viaţa? Aveam şi eu casa mea, locşorul în care să pun capul jos şi să mă gândesc la pierderi, să mă gândesc la câştig, care era şi el pe undeva pe-acolo. A trebuit să mă milogesc pentru parale de autobuz. Până la urmă am abordat un preot grec care stătea la colţ. Mi-a dat sfertul de dolar uitându-se nervos într-o parte. Am tulit-o imediat la autobuz.

Odată ajuns acasă, am mâncat tot ce era în lada frigorifică. Mătuşa mea s-a sculat şi s-a uitat la mine.

— Bietul meu Salvatore, a spus în italiană. Eşti slab, eşti slab. Unde ai fost atâta vreme?

Eram îmbrăcat cu două cămăşi şi două jersee, iar în geanta mea de pânză erau pantalonii zdrenţuiţi la cules de bumbac şi rămăşiţele ferfeniţite ale pantofilor. Mătuşa mea şi cu mine am

luat hotărârea să cumpărăm un frigider electric cu banii pe care i-i trimisesem din California. Urma să fie primul frigider în familia noastră. Ea s-a dus la culcare, iar eu am stat până noaptea târziu, neputând dormi şi fumând în pat. Manuscrisul meu pe jumătate terminat era pe birou. Era octombrie, eram acasă, la muncă deci.

Primele rafale de vânt rece zgâlţâiau fereastra, iar eu sosisem la ţanc. Dean mă căutase acasă. Dormise câteva nopţi aici, în aşteptarea mea, petrecuse după-amieze povestind cu mătuşa (care lucra la un preş din zdrenţe, făcut din toate hainele purtate în familia mea timp de ani de zile, acum terminat şi întins în camera mea, la fel de complicat şi de bogat ca însăşi trecerea timpului), apoi plecase, cu două zile înainte de a sosi eu, şi probabil că drumurile noastre se întretăiaseră undeva în Pennsylvania sau Ohio. Plecase spre San Francisco. Avea şi el viaţa lui acolo: Camille tocmai primise un apartament. Nu-mi trecuse niciodată prin cap s-o caut câtă vreme am stat în Mill City. Acum era prea târziu şi îl pierdusem şi pe Dean.

Partea a doua

1

A trecut mai bine de-un an până l-am revăzut pe Dean. În tot acest timp am stat acasă, mi-am terminat cartea şi am început să merg la şcoală, utilizându-mi drepturile de veteran. În 1948, de Crăciun, mătuşa mea şi cu mine am mers, încărcaţi cu daruri, în Virginia, să-l vizităm pe fratele meu. Într-o scrisoare, Dean îmi spunea că are să revină în Est, iar eu i-am comunicat că între Crăciun şi Anul Nou are să mă găsească în Testament, Virginia. În-tr-una din zile, pe când în salonul din Testament şedeau la poveşti toate rudele din sud, bărbaţi zvelţi şi femei cu ochii întunecaţi ca ţărâna vechiului sud, vorbind domol cu vocile lor tărăgănate despre vreme şi recolte, făcând toată acea recapitulare anostă despre cine a născut, cine s-a mutat în casă nouă şi aşa mai departe, iată că în faţa casei, pe aleea nepietruită, îşi făcu apariţia un Hudson tip '49, plin tot de noroi. Habar n-aveam cine putea să fie. Un tânăr obosit, bine făcut, într-un tricou cu mânecă scurtă, zdrenţuit, nebărbierit, cu ochii roşii, intră pe verandă şi sună la uşă. Am deschis şi m-am pomenit cu Dean în faţă. Ţinând cont de răstimpul care trecuse de la ultima mea scrisoare, parcursese neaşteptat de repede drumul de la San Francisco până la fratelui meu Rocco, în Virginia. În maşină vedeau două siluete dormind.

— Să mă ia naiba! Dean! Cine-i în maşină?

— Bu-ună ziua, bu-ună, omule, e Marylou Şi Ed Dunkel. Trebuie să găsim repede un loc unde să ne spălăm, suntem obosiţi ca nişte câini

— Dar cum aţi ajuns aici aşa de repede?

— Ah, omule, Hudsonul ăsta merge ca vântul!

— De unde-l ai?

— L-am cumpărat din economiile mele. Am lucrat la căile ferate, câştigam patru sute pe lună.

Imediat după aceea s-a instalat o zăpăceală generală. Rudele mele din sud nu aveau habar ce se întâmpla sau cine ori ce erau Dean, Marylou şi Ed Dunkel. Îi priveau prostiţi. Mătuşa şi frate-meu Rocky au mers în bucătărie să se sfătuiască. În casă se aflau în acea clipă unsprezece persoane. Ce să mai spun de faptul că fratele meu tocmai se muta şi jumătate din mobilă fusese deja dusă. El, nevasta şi copilul se mutau mai aproape de oraşul Testament. Îşi cumpăraseră o nouă garnitură de mobilă pentru salon, aşa că pe cea veche i-o dăruiseră mătuşii mele să şi-o ducă în Paterson, cu toate că încă nu ştiam cum o vom transporta. Când Dean auzi despre ce era

vorba, se oferi imediat să o ducă cu Hudsonul. Erau suficiente două drumuri rapide pentru a căra mobila la Paterson, iar la al doilea drum urma s-o ducem şi pe mătuşa mea înapoi acasă. Asta avea să ne scutească de o grămadă de cheltuieli şi de bătaie de cap. Propunerea a fost acceptată. Cumnata mea întinse masa şi cei trei călători osteniţi se aşezară să mănânce. Marylou mi se părea că mai îmbâtrânise şi se făcuse şi mai frumoasă.

Am aflat că Dean trăise fericit cu Camille în San Francisco încă din toamna lui 1947, primise o slujbă la căile ferate şi făcuse o grămadă de bani. Devenise tatăl unei fetiţe drăgălaşe pe nume Amy Moriarty. Toate au fost bune până-ntr-o zi, când înnebuni de-a binelea la vederea unui Hudson tip '49, care era de vânzare. Alergă la bancă şi-şi scoase toate paralele. Cumpără maşina pe loc. Ed Dunkel era cu el. Acum erau lefteri. Dean potolise temerile lui Camille, spunându-i că va reveni peste o lună.

— Merg la New York să-l aduc pe Sal înapoi.

Perspectiva asta n-o încântă prea tare.

— Dar ce vor să însemne toate astea? De ce-mi faci una ca asta?

— Nu-i nimic, nu-i nimic, scumpo. Îhâm, îhâm. Sal m-a rugat, m-a implorat să merg să-l iau şi e absolut necesar s-o fac dar n-o s-o luăm de la început cu explicaţiile o să-ţi spun de ce. Nu, ascultă, o să-ţi spun de ce.

Îi explică şi, desigur, vorbele lui n-aveau nici o noimă.

Ed Dunkel, un tip solid şi înalt, lucrase şi el la căile ferate. În cursul unei recente reduceri drastice de personal, el şi Dean tocmai fuseseră concediaţi pentru că nu aveau vechime. Ed întâlnise o fată pe nume Galatea, care trăia din economiile ei în San Francisco. Neserioşii ăştia fără minte au hotărât s-o aducă şi pe ea în Est ca să le finanţeze expediţia. Ed o linguşi şi o imploră. Fata spuse că merge doar dacă Ed se însoară cu ea. În doar câteva zile, Ed Dunkel se căsători cu Galatea, iar Dean alergă ca un descreierat să facă rost de acte, astfel că, nu cu mult înainte de Crăciun, părăsiră în trombă San Francisco cu o sută la oră, luând-o spre L.A., pe drumul fără zăpadă din sud. În L.A., într-o agenţie de voiaj, agăţară un marinar pe care-l duseră pentru cinşpe dolari contribuţie la benzină. Mergea în Indiana. Mai luară şi o femeie cu o fată idioată, pentru patru dolari, până în Arizona. Dean o aşezase pe fată lângă el şi încercase să afle cât mai multe, îmi zicea:

— Tot ce am putut, omule! Era cea mai drăgălaşă fetiţă! Oh, şi-am vorbit, am tot vorbit despre focuri şi deşertul care devine paradis şi papagalul ei care înjură în spaniolă.

După ce şi-au debarcat pasagerele, au luat-o spre Tucson. Galatea Dunkel, noua soţie a lui Ed, s-a plâns tot drumul că e obosită şi vrea să doarmă într-un motel. Dacă asta urma să se repete, banii ei aveau să se termine cu mult înainte de a ajunge în Virginia. Două nopţi la rând reuşi să-i oblige să se oprească şi azvârli zeci de dolari pe camere. Pe când ajunseră la Tucson, nu mai avea nici un sfanţ. Dean şi Ed o făcură uitată într-un hol de hotel şi-şi continuară drumul singuri, doar cu marinarul, fără să aibă nici o remuşcare.

Ed Dunkel era un tip înalt, calm, fără prea multă minte, care era dispus să facă tot ceea ce-i spunea Dean, şi în momente ca astea Dean era prea ocupat ca să-şi mai facă scrupule. Gonea ca apucatul prin Las Cruces, New Mexico, când i se năzări că vrea să o revadă pe prima lui nevastă, draga de Marylou, care se afla în Denver. Aşa că o cârmi spre nord, fără să se sinchisească de slabele proteste ale marinarului, iar seara intră ca o vijelie în oraş. O găsi îndată pe Marylou la un hotel. Câteva ore făcură dragoste ca nişte demenţi. Noua lor hotărâre a fost aşa: n-or să se mai despartă nicicând. Marylou era singura fată pe care Dean o iubise cu adevărat. Fusese copleşit de regrete când o revăzuse şi, la fel ca odinioară, se rugă de ea şi o imploră în genunchi să-i facă iarăşi bucuria de-a fi cu el. Ea îl înţelese şi îl mângâie pe cap. Ştia că e nebun. Ca să-l consoleze pe marinar, Dean îi aranjă o întâlnire cu o tipă într-o cameră de hotel aflată deasupra barului, unde bea vechea gaşcă de la biliard. Dar marinarul refuză şi în cele din urmă se pierdu în noapte şi nu mai apăru deloc. În mod cert, luase un autobuz spre Indiana.

Dean, Marylou şi Ed Dunkel o apucară spre est de-a lungul Colfaxului şi apoi ieşiră în

câmpiile din Kansas. Îi ajunseră din urmă viscole mari. În Missouri, noaptea, fiindcă parbrizul era acoperit cu o gheaţă groasă de un deget, Dean şofa cu capul înfăşurat într-un fular, scos afară pe fereastră, şi cu ochelari de schi pe nas, lucruri care-l făceau să arate ca un călugăr aplecat să descifreze manuscrisele de nea. Conduse prin ţinutul natal al strămoşilor săi fără să-şi facă nici o problemă. Dimineaţa maşina patină pe un deal acoperit cu gheaţă şi se prăvăli într-un şanţ. Un fermier se oferi să-i scoată. Se lăsară amăgiţi de un autostopist care le promise un dolar dacă-l duceau până în Memphis. În Memphis, acesta intră în casă, întârzie în căutarea dolarului, se îmbată şi zise că nu-l găsea. Îşi reluară drumul prin Tennessee. Direcţia era dusă naibii din cauza accidentului. Dean condusese cu aproape o sută cincizeci, dar acum trebuia să meargă doar cu o sută, altminteri toată şandramaua ar fi luat-o la vale huruind ca naiba. Au traversat Great Smoky Mountains în toiul iernii Când au ajuns la casa fratelui meu, nu mai mâncaseră de treizeci de ore nimic altceva decât bomboane şi pesmeţi cu brânză.

Înfulecau ca disperaţii, iar Dean, cu sandvişul în mână, se apleca şi ţopăia în faţa fonografului, ascultând un formidabil disc cu bop pe care tocmai îl cumpărasem şi care se numea The Hunt, cu Dexter Gordon şi Wardell Gray cântând nebuneşte în faţa unui public exaltat ale cărui strigăte făceau ca înregistrarea să aibă un volum fantastic. Rudele mele din sud se uitau unii la alţii şi clătinau din cap stupefiaţi.

— Ce fel de prieteni mai are şi Sal ăsta? îl întrebară pe fratele meu.

El însuşi era prea perplex ca să poată da vreun răspuns. Celor din sud nu le place ţicneala, cel puţin nu cea pe care o avea Dean. Acesta nu le dădea atenţie nici cât negru sub unghie. Nebunia lui Dean crescuse ca o floare stranie. Nu mi-am dat seama de asta decât după ce el şi cu mine şi Marylou şi Dunkel am ieşit din casă ca să dăm o tură cu Hudsonul, când am rămas singuri pentru prima oară şi am putut vorbi despre ce ne poftea inima. Dean apucă volanul, băgă într-a doua, chibzui o clipă, demarând, apoi păru să ia o decizie bruscă şi o luă din loc, accelerând la maximum, cu un fel de hotărâre furioasă.

— Foarte bine, copii, zise în timp ce-şi freca nasul şi se apleca la frâna de mână, scotea ţigări din torpedou, legănându-se înainte şi înapoi şi şofând, toate în acelaşi timp. A sosit vremea să ne hotărâm ce-o să facem în săptămână care urmează. E crucial, crucial. Hm!

Fentă o căruţă trasă de catâri, condusă cu mari eforturi de un negru bătrân.

— Da! urlă Dean. Da! Uitaţi-vă la el! Gândiţi-vă un pic la sufletul lui! Staţi şi cugetaţi un pic.

Şi încetini maşina ca să ne putem întoarce să ne uităm la bătrânul care venea jeluindu-se.

— Oh, da, fiţi buni cu el! În mintea aia sunt gânduri pe care mi-aş da şi-un braţ ca să le ştiu, să mă pot vârî acolo ca să aflu ce gândeşte nefericitul ăsta despre recolta de sfeclă şi despre şuncă. Sal, tu nu ştii, dar eu am locuit odată un an întreg la un fermier din Arkansas, când aveam unşpe ani. Am îndurat chinuri îngrozitoare. O dată a trebuit să jupoi un cal mort. N-am mai fost în Arkansas din 1943, de acum cinci ani, când Ben Gavin şi cu mine am fost fugăriţi de un tip cu o puşcă fiindcă încercaserăm să-i furăm maşina. Îţi spun asta ca să-ţi dovedesc că ştiu câte ceva despre Sud. L-am cunoscut, omule, vreau să spun că-mi place Sudul, îl ştiu pe dinafară. Ţi-am admirat scrisorile pe care mi le-ai scris despre el. Oh, da, oh, da, spuse, în timp ce încetinea, se oprea, mână din nou cu o sută şi se apleca peste volan. Privea cu un aer îndărătnic drept înainte.

Marylou zâmbea cu seninătate. Acesta era noul Dean; acum se maturizase pe de-a-ntregul. Mi-am spus, Dumnezeule, s-a schimbat. Din ochi îi ţâşneau raze ucigătoare când vorbea despre lucrurile pe care nu le suferea. O lumină caldă îl năpădea când se simţea brusc fericit. Fiecare muşchi îi era treaz pentru viaţă şi mişcare.

— Ah, omule, ce de lucruri ţi-aş mai putea spune, îmi zise, înghiontindu-mă. Ah, bătrâne, trebuie neapărat să găsim timp ce s-a întâmplat cu Carlo? Mâine, dragilor, toţi să-l vedem pe Carlo, dis-de-dimineaţă. Acum, Marylou, o să luăm carne şi pâine pentru drumul la New York. Câţi bani ai, Sal? O să punem mobila doamnei P. pe bancheta din spate, iar noi o să ne cuibărim confortabil aici în faţă şi-o să spunem poveşti în timp ce navigăm spre New York. Marylou, tu,

cu coapsele tale minunate, o să stai lângă mine, apoi Sal, iar Ed va sta la fereastră, ca să ne apere de curent, numai că de data asta o să-şi folosească haina. Şi o să pornim cu toţii spre cea mai dulce viaţă, findcă acum e timpul şi noi toţi ştim cum e cu timpul!

Îşi frecă mânios falca, băgă în viteză şi depăşi trei camioane, intră apoi ca o vijelie în centrul oraşului Testament, uitându-se în toate părţile, rotindu-şi ochii şi văzând totul într-un arc de 180 de grade, fără să-şi mişte capul. Zbang, cât ai clipi găsi un loc de parcare şi ne oprirăm. Sări afară din maşină. Se îndreptă furios spre gară. Îl urmarăm fără să crâcnim. Cumpără ţigări. Mişcările îi erau agitate, ca ale unui nebun. Părea să facă totul deodată. Era cam aşa: clătina capul înainte şi-napoi, într-o parte şi-n alta, mâinile viguroase nu-i stăteau locului o clipă, mergea repede, şedea, se punea picior peste picior, apoi şi le desfăcea, se ridica, îşi freca ba mâinile, ba sliţul, îşi trăgea pantalonii, privea în sus şi zicea "Hm" şi brusc îşi îngusta ochii ca să vadă mai bine şi-n tot acest timp mă scutura şi mă înghiontea în coaste şi vorbea, vorbea.

Era foarte frig la Testament. Ninsese mai devreme în acel an. Stătea în lunga şi întunecoasa stradă principală care era paralelă cu calea ferată şi nu avea pe el decât tricoul cu mânecă scurtă şi pantalonii care-i atârnau, cu cureaua desfăcută, de parcă ar fi fost gata să-i dea jos. Veni la maşină şi-şi vârî capul înăuntru ca să vorbească cu Marylou, apoi se dădu în spate, fluturându-şi mâinile în faţa ei.

— Oh, da, ştiu! Te ştiu, te ştiu, draga mea!

Râdea ca un maniac: începea încet, apoi ridica tonul. Era exact ca râsul maniacilor de la radio, doar că el o făcea într-un ritm mai alert şi mai asemănător cu un chicotit. Apoi trecu la un ton mai normal. Nu avusese nici un sens să venim în centru, dar el găsi pretexte. Ne băgă în viteză: Marylou urma să cumpere mâncarea pentru prânz, eu ziarul, ca să vedem cum va fi vremea, Ed luă trabucuri. Lui Dean îi plăcea enorm să fumeze trabucuri, în timp ce citea ziarul, fuma unul şi continuă să vorbească.

— Ah, preadevotaţii noştri poliţişti din Washington plănuiesc alte şi alte neplăceri îhâm!

Şi deodată sări în sus şi merse să vadă o negresă tânără care trecea chiar atunci prin faţa gării.

— Prinde-o! spuse, în timp ce-o arăta cu degetul, apoi se mângâie cu un zâmbet aiurit. Era o bucăţică pe cinste. Ah! Hmm!

Ne-am urcat în maşină şi am ţâşnit cu toată viteza spre casa fratelui meu.

2

Până acum petrecusem un Crăciun paşnic la ţară. Am înţeles asta când am văzut acasă pomul, cadourile, am simţit mirosul fripturii de curcan, le-am ascultat pe rudele mele vorbind. Dar ţicneala mă pocnise din nou şi numele ei era Dean Moriarty şi eram gata să o iau iarăşi din loc.

Am încărcat mobila fratelui meu pe bancheta din spate şi am pornit seara, promiţând să ne întoarcem peste treizeci de ore treizeci de ore pentru o mie şase sute de kilometri dus-întors. Dar aşa voia Dean. A fost o călătorie grea, dar nici unul din noi n-a observat. Sistemul de încălzire nu funcţiona, astfel că parbrizul se aburi şi îngheţă. Dean se tot apleca afară, la o sută pe oră, să îl şteargă, să facă o gaură în el ca să vadă şoseaua. "Ah, sfântă gaură!" Hudsonul era suficient de spaţios ca să încăpem toţi patru în faţă. Ne-am acoperit picioarele cu o pătură. Radioul nu funcţiona. Era o maşină nou-nouţă, cumpărată cu cinci zile în urmă, şi era deja praf. Şi doar o rată fusese plătită. Pornirăm spre nord, spre Washington, pe 301, o şosea dreaptă, cu două benzi, nu prea aglomerată. Iar Dean vorbea şi nimeni nu mai încăpea de el. Gesticula furios, se apleca uneori până în dreptul meu ca să-mi atragă atenţia asupra vreunei chestiuni, uneori nu avea nici o mână pe volan şi cu toate astea maşina mergea drept înainte ca o săgeată, nici o clipă nu se desprinse de linia albă din mijlocul drumului, care se desfăşura atingând delicat roata din

stingă fată.

Întâmplări total lipsite de semnificaţie îl făcuseră pe Dean să vină, iar eu am plecat cu el tot fără nici un motiv. În New York mersesem la şcoală şi flirtasem cu o fată numită Lucille, o scumpete de italiancă frumoasă, cu părul ca mierea, cu care voiam chiar să mă însor, în toţi aceşti ani căutasem femeia cu care să mă căsătoresc. Toate fetele pe care le întâlneam mă făceau să mă gândesc "Ce fel de soţie ar fi?" Le-am spus lui Dean şi Marylou despre Lucille. Marylou voia să ştie totul despre ea, voia s-o cunoască. Tot povestind, trecurăm prin Richmond, Washington, Baltimore şi apoi prin Philadelphia, pe un drum de ţară şerpuitor.

— Vreau să mă însor, le-am spus, ca să-mi odihnesc sufletul alături de ea până la adânci bătrâneţe. Situaţia asta nu poate dura la nesfârşit toată nebunia şi drumurile astea smintite. Trebuie să mergem undeva, să găsim ceva.

— Ei, bătrâne, spuse Dean, casă şi căsătorie şi alte lucruri minunate din sufletul tău. De ani de zile te admir pentru ele.

3

Era o noapte tristă, dar era deopotrivă şi una veselă, în Philadelphia am intrat într-un local şi ne-am dat ultimul dolar pe hamburgeri. Cârciumarul era trei dimineaţa ne-a auzit vorbind despre bani şi s-a oferit să ne mai dea hamburgeri şi cafea gratis dacă dădeam o mână de ajutor la spălatul vaselor, întrucât cel care trebuia s-o facă nu apăruse. Am sărit imediat la treabă. Ed Dunkel zise că el e un vechi "pescuitor de perle" şi-şi vârî braţele lui lungi în mormanul de vase. Dean stătea pe margine, aflându-se în treabă cu un prosop, ca şi Marylou. În cele din urmă au început să se mozolească printre oale şi cratiţe Şi s-au retras în cămară, mai la întuneric. Cârciumarul nu comentă atâta vreme cât Ed şi cu mine îi dădeam înainte cu vasele. Le-am terminat într-un sfert de oră. Zorii ne găsiră străbătând New Jersey, iar deasupra întinderii înzăpezite se zărea uriaşul nor al New York-uluj metropolitan. Dean îşi acoperise urechile cu un jerseu ca să-i ţină de cald. Spunea că suntem o bandă de arabi veniţi să arunce în aer New York-ul. Trecurăm fără zgomot prin Lincoln Tunnel şi apoi o luarăm direct spre Times Square Marylou voia să vadă piaţa.

— Oh, fir-ar să fie, aş vrea să-l găsesc pe Hassel. Staţi cu ochii-n patru, poate-l găsim.

Urmărirăm cu atenţie lumea de pe trotuare.

— Bătrânul, fantasticul Hassel. Să-l fi văzut în Texas!

Aşadar, Dean venise vreo şase mii cinci sute de kilometri din Frisco, via Arizona, şi până la Denver în numai patru zile, în care încăpuseră o mulţime de aventuri. Şi acesta era doar începutul.

Ne-am dus la locuinţa mea din Paterson şi ne-am culcat. M-am trezit primul, după-amiaza târziu. Dean şi Marylou dormeau în patul meu, iar Ed cu mine în patul mătusii. Cufărul jerpelit, fără balamale, al lui Dean zăcea desfăcut pe podea, cu şosete iţindu-se pe la margini. Am fost chemat la telefon în prăvălia de jos. Am alergat la parter: era un apel din New Orleans. Old Bull Lee se mutase în New Orleans. Old Bull Lee se tânguia cu vocea lui subţire şi plângăreaţă. Se părea că o fată pe nume Galatea Dunkel sosise la el acasă şi-l căuta pe un anume Ed Dunkel. Bull habar n-avea cine erau aceşti oameni, însă Galatea Dunkel nu se dădea bătută cu una cu două. I-am spus lui Bull s-o liniştească, Dunkel era cu Dean şi cu mine şi, mai mult decât probabil, urma s-o luăm din New Orleans în drum spre coastă. Apoi veni şi fata la aparat. Voia să ştie cum se simţea Ed. Era foarte îngrijorată de soarta lui.

— Cum ai ajuns de la Tucson la New Orleans? am întrebat-o.

Spuse că telegrafiase acasă după nişte bani şi luase autobuzul. Era ferm hotărâtă să dea de Ed, pentru că îl iubea. Am urcat şi i-am spus lui Big Ed. Şedea pe scaun cu privirea îngrijorată, un înger de om, nu alta.

— Foarte bine, zise Dean, făcând brusc ochi şi sărind din pat, mai înainte de toate să mâncăm ceva, imediat. Marylou, ia vezi tu repede ce e prin bucătărie. Sal, hai cu mine să-l sunăm pe Carlo. Ed, tu aranjează puţin lucrurile prin casă.

L-am urmat pe Dean, care se repezise pe scări în jos.

Proprietarul prăvăliei spuse:

— A mai sunat cineva de la San Francisco. Căuta un tip pe nume Dean Moriarty. Am zis că nu este nimeni aici cu numele ăsta.

Era drăguţa de Camille, care-l căuta pe Dean. Omul de la prăvălie, Sam, un tip înalt, calm, prieten de-al meu, mă privi şi se scarpină în cap:

— Sfinte, ce faceţi aici, aveţi un bordel internaţional?

Dean chicotea ca un maniac.

— Îmi placi, omule!

Se repezi la cabina telefonică şi sună la San Francisco cu taxă inversă. Apoi l-am sunat pe Carlo în Long Island şi i-am spus să vină la mine. Carlo apăru peste două ore. Între timp, eu şi Dean am pregătit lucrurile pentru drumul pe care urma să-l facem singuri înapoi în Virginia pentru a lua restul de mobilă şi a o aduce pe mătuşa mea acasă. Sosi Carlo Marx cu poeziile sub braţ, şi se aşeză într-un balansoar, privindu-ne cu ochi umezi. In prima jumătate de oră refuză să spună ceva; în orice caz refuză să se implice. Se liniştise de când trecuse prin Melancolia din Denver Melancolia din Dakar săvârşise această schimbare. În Dakar purtase barbă şi rătăcise pe străzi, însoţit de copii care l-au dus la un vraci prezicător. Avea poze cu ulicioare întortocheate, cu colibe acoperite cu iarbă cartierul cel mai aiurit de la periferia Dakarului. Ne-a povestit că la întoarcere era cât pe ce să sară de pe vapor, ca Hart Crane. Dean şedea pe podea cu o cutie muzicală şi asculta cu imensă uimire mica melodie A Fine Romance.

— Little tinkling whirling doodle-bells. Ah! Ascultaţi! O să ne uităm cu toţii în miezul cutiuţei ăsteia până o să-i aflăm secretele tinklydoodlebell, uaaa!

Ed Dunkel şedea şi el pe jos, cu beţele mele de tobă. Începu să bată discret, abia auzit, un ritm care mergea cu melodia din cutie. Toată lumea îşi ţinu răsuflarea. "Tic...tac...tic-tic... tac-tac." Dean îşi puse mâna căuş la ureche. Rămăsese cu gura căscată şi zicea "Ah! Pfiiii!"

Carlo privea pe sub gene această ţicneală. În cele din urmă se lovi peste genunchi şi spuse:

— Am de făcut un anunţ.

— Da? Da?

— Ce înseamnă călătoria asta la New York? Ce afacere sordidă mai puneţi la cale? Vreau să zic, oameni buni, încotro vă este drumul? Încotro te îndrepţi, Americă, în maşina ta strălucitoare gonind în noapte?

— Încotro te îndrepţi? îl îngână Dean cu gura căscată.

Şedeam acolo, fără cuvinte. Nu mai era nimic de spus. Singurul lucru valabil era să o luăm din loc. Dean sări în picioare şi zise că eram gata să o pornim înapoi, spre Virginia. În timp ce el făcea un duş, eu am pregătit un platou mare de orez şi ce se mai găsea prin casă, Marylou îi cusu şosetele şi iată-ne gata. Dean, Carlo şi cu mine am pornit în viteză pe străzile New York-ului. I-am promis lui Carlo să ne vedem peste treizeci de ore, la timp pentru a petrece ajunul de Anul Nou împreună. Era noapte. L-am lăsat în Times Square şi ne-am întors prin tunelul cel costisitor până în New Jersey, iar de acolo am intrat pe sosea. Şofând pe rând, Dean şi cu mine, am ajuns în Virginia în zece ore.

— E prima oară de ani de zile că suntem singuri şi putem vorbi, zise Dean.

Şi toată noaptea vorbi. Ca-ntr-un vis, gonirăm înapoi prin Washingtonul adormit, trecurăm prin pustietăţile din Virginia, traversarăm râul Appomattox în zori şi ajunserăm la uşa casei fratelui meu la ora opt dimineaţa. Şi-n tot acest timp Dean era grozav de exaltat de tot ce vedea, de tot ce vorbea, de fiecare detaliu al fiecărei clipe care trecea, îşi ieşise din minţi cu toată convingerea.

— Şi desigur că acum nu ne poate spune nimeni că nu există Dumnezeu. Am trecut prin

toate stările posibile. Îţi mai aminteşti, Sal, când am venit prima oară la New York şi voiam ca Chad King să mă înveţe despre Nietzsche? Îţi dai seama cât a trecut de atunci? Totul este bine, Dumnezeu există, cunoaştem timpul. De la greci încoace totul a fost greşit spus. Geometria şi sistemele de gândire geometrice nu au nici o şansă de reuşită. Asta e tot!

Îşi prinse degetul în pumn. Maşina atingea linia albă exact cât trebuia.

— Şi nu e numai asta, dar înţelegem amândoi că pur şi simplu n-am timp să explic de ce eu ştiu şi tu ştii că Dumnezeu există.

La un moment dat m-am plâns de greutăţile vieţii, i-am spus cât de să-racă îmi era familia şi cât de mult voiam s-o ajut pe Luciile, care şi ea era săracă şi avea o fetiţă.

— Necazurile, înţelegi, ăsta este cuvântul pentru toate lucrurile în care e prezent Dumnezeu. Problema e să nu te laşi inhibat, îmi zuruie capul! strigă, punându-şi mâinile la tâmple.

Se repezi afară din maşină să-şi ia ţigări. Semăna cu Groucho Marx: acelaşi mers furios, aplecat, cu coada fracului fluturând, atâta doar că Dean nu avea frac.

— De atunci, de la Denver, Sal, s-au întâmplat o mulţime de lucruri oh, câte lucruri! şi m-am gândit şi m-am tot gândit. Practic, am crescut la şcoala de corecţie, eram un tânăr huligan, îmi afirmam personalitatea furând maşini, asta era expresia psihologică a atitudinii mele. Eram un încrezut. Problemele mele cu închisoarea sunt lămurite acum. Dacă-ar fi după mine, n-o să mai ajung niciodată după gratii. Restul nu mai e în puterea mea.

Am trecut pe lângă un băieţandru care arunca pietre spre maşinile care treceau.

— Gândeşte-te, zise Dean. Într-o zi o să-i lovească unuia parbrizul, omul o să aibă un accident şi-o să moară toate din pricina puştiului ăluia, înţelegi ce vreau să spun? Dumnezeu există, nu-ţi face griji, în timp ce mergem astfel, sunt încredinţat, fără putinţă de tăgadă, că e cineva care are grijă de noi şi, chiar dacă tu conduci cu teamă (nu-mi plăcea să conduc şi şofam grijuliu), toate vor merge de la sine şi nu vei ieşi de pe şosea, iar eu voi putea dormi. Mai mult, cunoaştem America, suntem acasă. Pot merge oriunde în America, pot face orice, fiindcă e la fel peste tot, cunosc oamenii şi ştiu cum vor acţiona. Dăruim şi primim şi ne mişcăm în zig-zag dintr-o parte în alta în incredibil de complicata sa bunătate. Nimic din ceea ce spunea nu era prea clar, dar cuvintele sale se făceau până la urmă înţelese de-o manieră pură şi senină. Folosea adesea cuvântul "pur". Nu mi-aş fi imaginat vreodată că Dean va deveni mistic. Acestea erau primele zile ale misticismului său, care vor duce la sfinţenia ciudată, ponosită, de tip W.C. Fields, care l-a caracterizat mai târziu.

În acea noapte, în timp ce goneam înapoi spre New York, cu mobila încărcată pe bancheta din spate, nici chiar mătuşa mea nu putuse să nu-l asculte cu oarecare curiozitate. Acum, că era şi ea în maşină, Dean se porni să povestească despre slujba sa din San Francisco. Am aflat fiecare amănunt despre meseria de mecanic, cuvintele fiind însoţite de demonstraţii când treceam pe lângă vreun depou, ba o dată chiar sări din maşină ca să ne arate cum se dă semnalul când un tren rămâne pe o linie laterală, astfel ca trenul celălalt să poată trece pe linia principală. Mătuşa mea se retrase pe bancheta din spate şi adormi. În Washington, la patru dimineaţa, Dean o sună din nou cu taxă inversă pe Camille, în Frisco. La scurtă vreme, în timp ce ieşeam din Washington, o patrulă cu sirena urlând ne depăşi şi aşa am încasat o amendă pentru exces de viteză, cu toate că mergeam doar cu vreo cincizeci la oră. Numărul de California era de vină.

— Credeţi că puteţi goni pe-aici cum aveţi chef doar fiindcă veniţi din California? spuse poliţaiul.

Am mers cu Dean în biroul sergentului şi am încercat să le explicăm că nu avem bani. Ne-au spus că, dacă nu facem rost de bani, Dean va trebui să-şi petreacă noaptea la închisoare. Sigur că mătuşa mea avea cei cinşpe dolari. Avea douăzeci cu totul, aşa că urma să fie în regulă. De fapt, în timp ce ne ciorovăiam cu poliţiştii, unul din ei ieşi să o vadă. Îl văzu şi ea.

— Fii liniştit, nu sunt o criminală. Dacă vrei să percheziţionezi maşina, dă-i drumul. Merg acasă cu nepotul meu, iar mobila nu e furată. E a nepoatei mele. Tocmai a născut şi s-a mutat în

casă nouă.

Sherlock al nostru a rămas cu gura căscată şi s-a întors la colegii lui. Mătuşa a trebuit să plătească amenda, fiindcă altminteri am fi rămas blocaţi în Washington eu nu aveam permis. Dean a promis că i-i dă înapoi şi chiar a făcut-o, exact peste un an şi jumătate, spre plăcuta surprindere a mătuşii mele. Mătuşa mea o femeie respectabilă trăind şi ea în lumea asta tristă, pe care o cunoştea prea bine. Ne povesti despre poliţistul care venise la ea.

— Se ascundea după copac, încercând să vadă ce hram port. I-am spus, i-am spus să caute prin maşină, dacă vrea. Nu am de ce să-mi fie ruşine.

Ştia însă că Dean avea ceva pe cuget, la fel ca şi mine, de vreme ce eram prieteni, iar Dean şi cu mine am recunoscut cu amărăciune.

Mătuşa mea spusese odată că lumea nu-şi va găsi pacea decât atunci când bărbaţii vor cădea la picioarele femeilor lor şi-şi vor cere iertare. Dar Dean ştia şi el asta; o repetase de multe ori.

— Am implorat-o de atâtea ori pe Marylou să lăsăm deoparte harţa şi între noi să nu mai fie decât linişte şi pace şi iubirea curată să ne unească pe veci. Da, înţelege, dar în mintea ei e altceva. Vrea să mă acapareze. Niciodată nu va înţelege ce mult o iubesc, îmi pune la cale sfârşitul.

— Adevărul este că nu ne înţelegem femeile. Dăm vina pe ele şi de fapt noi suntem vinovaţi, i-am spus.

— Dar nu-i chiar aşa de simplu, mă preveni Dean. S-ar putea ca împăcarea să vină fără ca noi s-o ştim măcar, înţelegi, bătrâne?

Cu un aer îndârjit şi sumbru, Dean conduse maşina prin New Jersey. În zori am şofat eu spre Paterson, în timp ce el dormea în spate. Am ajuns acasă la opt dimineaţa şi i-am găsit pe Marylou şi pe Ed Dunkel fumând chiştoace de prin scrumiere. Nu mâncaseră nimic de la plecarea noastră. Mătuşa mea a cumpărat de-ale gurii şi a pregătit un mic dejun pe cinste.

4

Acum venise vremea ca trioul din Vest să-şi găsească un adăpost în Manhattan. Carlo avea o cameră pe York Avenue. Urmau să se mute acolo seara. Dean şi cu mine am dormit toată ziua şi, la trezire, o ninsoare puternică pregătea sosirea Anului Nou 1948. Ed Dunkel şedea în balansoarul meu şi povestea despre ajunul din anul trecut.

— Eram în Chicago. Eram lefter. Stăteam la fereastra camerei de hotel de pe North Clark Street şi pe la nas mă gâdila un miros delicios, venit de la brutăria de la parter. N-aveam nici un ban, dar am coborât să vorbesc cu fata care servea. Mi-a dat pâine şi chifle pe gratis. M-am întors în cameră şi le-am mâncat. Am stat în cameră toată noaptea. Odată eram în Farmington, Utah, unde m-am dus să lucrez cu Ed Wall îl ştiţi pe Ed Wall, fiul fermierului din Denver, eram în pat şi deodată am văzut-o pe mama mea moartă stând în colţul camerei, învăluită în lumină. Am spus "Mamă!" A dispărut. Tot timpul am viziuni, mai zise Ed Dunkel, dând din cap.

— Ce-ai de gând să faci cu Galatea?

— Oh, o să vedem. Când ajungem la New Orleans. Tu ce crezi?

Începuse să-mi ceară şi mie sfaturi, Dean nu îi mai ajungea. Dar, dacă stau să mă gândesc, era deja îndrăgostit de Galatea.

— Ce vrei să faci cu viaţa ta, Ed? l-am întrebat.

— Nu ştiu, zise. Îi dau înainte, îmi place să trăiesc.

Repetă cele spuse, cum făcea şi Dean. Nu ştia încotro s-o ia. Stătea acolo, amintindu-şi de noaptea aceea din Chicago şi de chiflele fierbinţi pe care le mâncase în camera lui singuratică.

Afară se stârniseră vârtejuri de zăpadă. La New York se punea la cale o petrecere straşnică. Urma să mergem cu toţii. Dean îşi aranja cufărul ponosit, îl puse în maşină şi o

luarăm din loc spre noaptea cea mare. Mătuşa mea era bucuroasă că frate-meu urma s-o viziteze săptămâna următoare. Şedea şi citea ziarul, în aşteptarea transmisiunii directe de Anul Nou din Times Square. Noi gonirăm spre New York, patinând pe gheaţă. Nu-mi era niciodată teamă când conducea Dean controla maşina în orice condiţii. Radioul fusese reparat şi acum un bop turbat ne însoţea în noapte. Nu ştiam ce se va alege de noi şi nu-mi păsa.

În acest timp, începu să mă obsedeze un lucru straniu. Era cam aşa: uitasem ceva. Era o hotărâre pe care eram pe punctul de a o lua înainte de apariţia lui Dean; acum mi se ştersese din memorie, însă parcă mai stăruia undeva, într-un ungher al minţii, gata să se clarifice, îmi tot pocneam degetele, încercând să mi-o amintesc. Şi nici măcar nu-mi dădeam seama dacă fusese într-adevăr o hotărâre sau doar un gând pe care-l uitasem. Mă obseda şi mă uluia. Mă întrista. Avea ceva de-a face cu Călătorul învăluit în Giulgiu. Carlo şi cu mine şezuserăm odată faţă în faţă, iar eu îi povestisem un vis despre strania siluetă a unui arab care mă urmărise prin deşert, de care încercasem să mă feresc, dar care în cele din urmă m-a ajuns chiar înainte de a intra în Oraşul Protector.

— Cine este? a spus Carlo.

Am stat pe gânduri amândoi. Am sugerat că eram eu însumi, acoperit cu un văl. Nu era o explicaţie valabilă. Ceva, cineva, un spirit ne urmărea pe toţi prin deşertul vieţii şi trebuia să ne ajungă înainte ca noi să atingem paradisul. Firește, dacă mă gândesc acum, ştiu că e moartea: moartea ne va ajunge din urmă înainte ca noi să ajungem în paradis. Singurul lucru după care tânjim întreaga viaţă, care ne face să suspinăm, să gemem şi să suportăm dezgustul de toate felurile este aducerea aminte a unei supreme fericiri pierdute, pe care probabil am simţit-o pe când ne aflam încă în pântecele mamei şi care nu se va mai repeta (deşi detestăm acest gând) decât doar la moarte. Dar cine vrea să moară? În viitoarea evenimentelor, undeva în mintea mea stăruia acest gând. I l-am spus lui Dean, iar el a recunoscut imediat în el pura şi simpla dorinţă de a muri şi, fiindcă nici unul din noi nu va mai trăi niciodată, el, pe bună dreptate, nu va avea nimic de-a face cu asta, iar eu a trebuit să-l aprob.

Am mers în căutarea găştii mele de prieteni new-yorkezi. Răsar şi aici flori exotice. Mai întâi ne-am dus la Tom Saybrook. Tom e un tip trist şi arătos, blând, generos şi docil. Doar din când în când are crize depresive şi o şterge fără să spună nici un cuvânt nimănui. In seara asta era cât se poate de bucuros.

— Sal, unde i-ai găsit pe aceşti oameni absolut minunaţi? N-am mai văzut pe nimeni care să le semene.

— I-am adus din Vest.

Dean îşi făcea toate damblalele: pusese un disc cu jazz, o înşfăcase pe Marylou, o ţinea gtrâns şi se lovea de ea în ritmul muzicii. Ea îi răspundea. Era un adevărat ritual amoros. Ian MacArthur năvăli înăuntru, însoţit de o gaşcă enormă. Weekend-ul de Anul Nou începuse şi a ţinut trei zile şi trei nopţi. Indivizi de toate felurile au urcat în Hudson şi au colindat New York-ul înzăpezit de la o petrecere la alta. La cea mai mare dintre ele le-am adus şi pe Lucille cu sora ei. Când Lucille m-a văzut cu Dean şi Marylou, s-a întunecat la faţă. Simţea nebunia de care mă molipseau.

— Nu-mi placi când eşti cu ei.

— Ah, e în regulă, sunt chestii mişto. Trăim doar o dată. Ne distrăm de minune.

— Nu, e trist şi nu-mi place.

Apoi Marylou începu să-mi facă avansuri puternice, îmi spuse că Dean o să stea cu Camille şi voia ca eu să merg cu ea.

— Hai înapoi la San Francisco, cu noi. O să trăim împreună. O să fiu fată bună.

Dar ştiam că Dean o iubeşte pe Marylou şi mai ştiam şi că Marylou făcea asta ca s-o facă geloasă pe Luciile, iar mie nu-mi plăceau chestiile astea. Cu toate astea, îmi lingeam buzele după blonda asta delicioasă. Când Luciile o văzu pe Marylou înghesuindu-mă prin colţuri şi şoptindu-mi la ureche şi sărutându-mă, mai cu voia, mai fără voia mea, acceptă şi ea invitaţia lui

Dean de a ieşi afară la maşină. Dar n-au făcut altceva decât să vorbească şi să bea din poşirca din Sud pe care o lăsasem în torpedou. Totul se învălmăşise şi se ducea naibii. Ştiam că legătura mea cu Luciile nu mai avea viaţă lungă. Voia să fiu cum dorea ea. Era măritată cu un hamal care o trata mizerabil. Dacă divorţa, eram dispus să mă însor cu ea, să iau şi fetiţa şi tot, dar nici măcar bani de divorţ nu aveam, toată chestia era sortită eşecului şi, mai mult, Lucille nu putea să mă înţeleagă, pentru că îmi plac prea multe lucruri deodată şi devin confuz şi nevrozat fiindcă alerg de la o stea căzătoare la alta până cad în nas. Da, aşa e noaptea, numai ea e de vină. Nu aveam nimic de oferit nimănui, doar propria mea confuzie.

Petrecerile erau gigantice. Intr-un apartament de la subsol, de pe Strada 90 Vest, erau cel puţin o sută de persoane. Oamenii se revărsau în despărţiturile din pivniţă, aflate lângă horn. Se întâmpla câte ceva în fiecare ungher, pe fiecare pat şi canapea nu o orgie, ci doar o petrecere de Anul Nou, cu ţipete dezlănţuite şi muzică turbată la radio. Se afla acolo chiar şi o chinezoaică. Dean alerga ca Groucho Marx de la un grup la altul, vrând să cunoască pe toată lumea. Din vreme-n vreme, luam maşina să mai aducem alţi invitaţi. Veni Damion. Damion este eroul găştii mele din New York, aşa cum Dean este eroul principal din cea vestică. Se antipatizară din prima clipă. Deodată tipa lui Damion îl lovi pe acesta în falcă cu un croşeu de dreapta ca-n filme. Damion se clătină pe picioare. Îl duse acasă. Câţiva din ticniţii noştri de prieteni ziarişti sosiră de la birou cu sticle. Afară era un viscol formidabil şi minunat. Ed Dunkel o cunoscu pe sora lui Lucille şi dispăru cu ea am uitat să spun că Ed Dunkel e un tip foarte gentil cu femeile. Are un metru nouăzeci, e calm, afabil, plăcut, tandru şi fermecător. Le ajută pe femei să-şi pună paltonul. Aşa se fac chestiile astea. La ora cinci dimineaţa alergam cu toţii prin curtea din dos a unei case de raport şi urcam pe fereastra unui apartament unde se ţinea o petrecere bubuitoare. În zori ne-am întors la Tom Saybrook. Oamenii desenau şi beau bere stătută. Am dormit pe o canapea, în braţe cu o fată pe care o chema Mona. Numeroşi indivizi continuau să vină de la vechiul bar Columbia Campus. Tot ce văzusem în viaţă, toate chipurile vieţii se îngrămădeau în aceeaşi cameră igrasioasă. La Ian MacArthur petrecerea continua. Ian MacArthur este un tip dulce, minunat, care poartă ochelari şi priveşte cu încântare prin ei. Începuse să înveţe să spună "Da!" la toate, exact ca Dean în acea perioadă, şi de atunci nu s-a mai oprit. Piesa The Hunt a lui Dexter Gordon şi Wardell Gray răsuna puternic, iar Dean şi cu mine făceam trântă cu Marylou pe canapea. N-aş zice că era o păpuşică. Dean se fâţâia încolo şi-ncoace fără cămaşă, doar în pantaloni şi desculţ, până când s-a făcut vremea să luăm maşina ca să-i mai aducem şi pe alţii, în preajmă se întâmplau de toate. L-am găsit pe Rollo Greb, un tip dezlănţuit şi plin de viaţă, şi am petrecut o noapte în casa lui din Long Island. Rollo trăieşte cu mătuşa lui într-o casă frumoasă. Când ea va muri, el va moşteni casa. Între timp însă ea refuza să-i facă pe plac şi nu-i putea suferi prietenii. Rollo ne cără pe noi, o gaşcă de beţivani, adică Dean, Marylou, Ed şi cu mine, şi începurăm o petrecere de pomină. Femeia se furişă până sus. Ne ameninţă cu poliţia.

— Oh, mai tacă-ţi gura, scorpie bătrână! urlă Greb.

Mă întrebam cum pot trăi astfel împreună. Greb avea cele mai multe cărţi pe care le văzusem vreodată în viaţă două camere cu pereţii tapetaţi cu cărţi de la podea până în tavan. Erau cărţi cum ar fi Apocrifele Nuştiucare în zece volume, îşi punea opere de Verdi şi făcea pantomimă pe muzica lor, îmbrăcat într-o pijama sfâşiată la spate. Nu-i păsa de absolut nimic. Era un mare savant care umbla clătinându-se şi strigând pe cheiurile New York-ului cu manuscrise muzicale originale din secolul al XVII-lea. Se strecura pe străzi aidoma unui păianjen uriaş. O lumină de exaltare drăcească îi ţâşnea din ochi. Îşi rotea gâtul într-un fel de extaz spasmodic. Sâsâia, se zvârcolea, se trântea pe jos, gemea, urla, se prăbuşea pe spate deznădăjduit. Era atât de exaltat de viaţă încât nici nu putea vorbi. Dean stătea în faţa lui, cu capul plecat, repetând întruna "Da. Da. Da". Mă trase într-un colţ.

— Acest Rollo Greb este cel mai grozav, cel mai minunat dintre toţi. Asta am vrut şi eu să-ţi spun aşa vreau să fiu şi eu. Vreau să fiu ca el. Nu e niciodată inhibat, merge în toate direcţiile, lasă totul să izbucnească în afară, cunoaşte timpul, n-are nimic de făcut decât să se

legene înainte şi înapoi. Omule, el e cel mai mare! Ai să vezi, dacă faci ca el tot timpul, ai să reuşeşti să afli.

— Să aflu ce?

— Ce? Ce? LUCRUL! LUCRUL! Am să-ţi explic eu, acum n-am timp, n-avem timp acum.

Dean se repezi să-l privească pe Rollo Greb mai departe.

George Shearing, marele pianist de jazz, era exact ca Rollo Greb. Dean şi cu mine ne-am dus să-l vedem pe Shearing la Birdland, în mijlocul acelui lung şi zănatic weekend. Localul era pustiu. La ora zece noi eram primii clienţi, ghearing, orb, ieşi însoţit şi fu condus la pian. Era un englez cu aspect distins, purta guler alb, tare, era uşor corpolent, blond, cu un aer delicat de noapte-de-vară-englezească, ce ieşi la iveală din notele cristaline ale primei piese pe care o cântă, în timp ce basistul se înclina reverenţios şi ţinea ritmul. Bateristul, Denzil Best, şedea şi nu-şi mişca decât încheieturile mâinii, cu care scutura periuţele. Iată că Shearing începu să se legene şi pe chipul său extatic se desenă un zâmbet. Se legăna înainte şi înapoi, la început lent, apoi ritmul se acceleră şi o făcu tot mai repede, piciorul stâng îi sălta în sus la fiecare bătaie, îşi strâmba gâtul, îşi apropia faţa de clape, îşi dădea părul pe spate, pieptănătura îi dispăru, începu să asude. Muzica îşi înteţi ritmul. Basistul se aplecă peste chitară şi atacă în forţă un ritm tot mai rapid, mai iute, tot mai iute, nu se mai oprea. Shearing dezlănţui acordurile; se rostogoleau din pian în ropote repezi de aveai impresia că solistul nu mai are timp să le ordoneze. Se rostogoleau, se rostogoleau, aidoma valurilor. Publicul striga "Dă-i înainte!", Dean asuda, sudoarea i se prelingea pe guler.

— Uite-l! Ăsta-i el! Bătrânul Dumnezeu! Bătrânul Dumnezeu Shearing! Da! Da! Da!

Iar Shearing îl simţea pe nebunul din spatele său, auzea gâfâiala şi imprecaţiile lui Dean, le simţea, cu toate că nu vedea. "Foarte bine!" spunea Dean. "Da!" Shearing zâmbea, se legăna. Shearing se ridică de la pian, şiroind de transpiraţie. Acestea erau zilele lui de glorie din 1949, înainte de a deveni "rece" şi comercial. Când plecă, Dean arătă spre scaunul său gol.

— Locul de unde a plecat Dumnezeu, zise.

Pe pian se afla un corn. Umbra sa aurie se reflecta ciudat pe peretele din spatele tobelor, unde se vedea pictată o caravană înaintând în deşert. Dumnezeu nu mai era; era liniştea de după plecarea sa. Afară ploua. Era mitul nopţii ploioase. Dean avea ochii holbaţi de uimire. Nebunia asta nu ducea nicăieri. Nu ştiam ce se întâmplă cu mine şi deodată am realizat că de vină era marijuana pe care o fumam. Dean o adusese la New York. Mă făcea să cred că totul era pe punctul să se întâmple clipa când ştii că tot şi toate sunt hotărâte pentru veşnicie.

I-am lăsat pe toţi acolo şi am plecat acasă să mă odihnesc. Mătuşa mea spunea că-mi pierd timpul cu Dean şi gaşca lui. Ştiam că nu e aşa. Viaţa e viaţă şi oamenii sunt oameni. Dorinţa mea era să mai fac o călătorie magnifică pe coasta de vest şi să mă întorc la timp pentru semestrul de primăvară. Şi ce mai călătorie a fost! Eu am mers doar de dragul drumului şi ca să văd ce-o să mai facă Dean şi, în sfârşit, ştiind că Dean o să se întoarcă la Camille. În Frisco, voiam să am o relaţie cu Marylou. Ne pregătirăm să traversăm din nou continentul suferind. Mi-am scos banii de pe cecul meu de bursă şi i-am dat lui Dean optsprezece dolari să-i expedieze nevestei sale îl aştepta să vină acasă şi nu mai avea nici o leţcaie. Ce era în mintea lui Marylou, nu ştiu. Ed Dunkel, ca de obicei, ne urmă.

Înainte de a pleca, am petrecut zile lungi şi amuzante în apartamentul lui Carlo. Se plimba îmbrăcat în halatul de baie şi ne ţinea discursuri pe jumătate ironice:

— Nu încerc să vă iau jucăriile, dar mie mi se pare că a sosit vremea să vă decideţi cine sunteţi şi ce aveţi de gând.

Carlo lucra ca dactilograf într-un birou.

— Vreau să ştiu ce înseamnă statul ăsta în casă toată ziua. Ce e cu vorbăria asta şi ce intenţii aveţi? Dean, de ce ai părăsit-o pe Camille şi ai luat-o din nou pe Marylou?

Nici un răspuns chicoteli înfundate.

— Marylou, de ce stai pe drumuri şi care sunt intenţiile tale de femeie în ceea ce priveşte vălul?

Acelaşi răspuns.

— Ed Dunkel, de ce ţi-ai lăsat noua soţie în Tucson şi ce faci aici, şezând toată vremea pe curul tău gras? Unde-i casa ta? Unde lucrezi?

Ed Dunkel îşi plecă fruntea, năucit pe de-a-ntregul.

— Sal, ce s-a întâmplat de te-ai lăsat să ajungi în halul ăsta şi ce-ai făcut cu Luciile?

Îşi aranjă halatul de baie şi se aşeză cu faţa spre noi.

— Urgia se apropie. Balonul n-o să vă mai ţină mult. Mai mult decât atât, e un balon abstract. O să zburaţi cu toţii pe coasta de vest şi o să vă întoarceţi clătinându-vă, în căutarea unui sprijin.

În acele zile Carlo vorbea cu o voce care, în viziunea lui, trebuia să sune ca Vocea Stâncii. Ideea era că oamenii trebuiau să aibă teribila revelaţie a stâncii.

— Vă băgaţi diavolul în casă, ne avertiza. Aţi înnebunit de tot.

În ochi îi sclipea sminteala. De când cu Melancolia din Dakar, el trecuse printr-o perioadă cumplită pe care o numea Sfânta Melancolie sau Melancolia din Harlem, când locuise în Harlem în toiul verii, iar noaptea se trezea în camera pustie şi auzea "marea maşinărie" coborându-se din cer şi când se plimba pe Strada 125 se trezea "sub apă", cu toţi ceilalţi peşti. Mintea îi era iluminată de o învălmăşeală de idei strălucitoare. O puse pe Marylou să-i stea pe genunchi şi o obligă să-l asculte, îi spuse lui Dean:

— De ce nu stai jos liniştit? De ce tot ţopăi atâta?

Dean se agita, îşi punea zahăr în cafea şi zicea:

— Da! Da! Da!

Noaptea, Ed Dunkel dormi pe duşumea, pe nişte perne. Dean şi Marylou îl dădură pe Carlo jos din pat, iar Carlo şezu la bucătărie cu tocăniţa de rinichi în faţă, bolborosind profeţiile stâncii. Ziua veneam şi eu să urmăresc totul.

Ed Dunkel îmi spuse:

— Noaptea trecută am mers direct în Times Square şi, chiar când am ajuns, mi-am dat seama brusc că eram un strigoi. Nu eu umblam pe trotuar, ci fantoma mea.

Îmi povestea aceste lucruri fără să comenteze, dând din cap cu emfază. Peste zece ore, în toiul unei conversaţii cu altcineva, Ed spuse:

— Da, stafia mea mergea pe trotuar.

Deodată Dean se aplecă grav spre mine şi îmi zise:

— Sal, vreau să te rog ceva, ceva foarte important pentru mine. Mă întreb ce-ai să spui, dar suntem prieteni, nu-i aşa?

— Sigur că suntem, Dean.

Aproape că roşi. În cele din urmă îmi spuse: voia să i-o pun lui Marylou. Nu l-am întrebat de ce, pentru că ştiam că vrea să vadă cum e Marylou cu un alt bărbat. Eram la Ritzy's Bar când mi-a făcut propunerea; ne plimbaserăm vreo oră prin Times Square, în căutarea lui Hassel. Ritzy's Bar e barul vagabonzilor de pe străzile din jurul lui Times Square. Îşi schimbă numele în fiecare an. Când intri acolo, nu vezi nici o singură fată, nici chiar în separeuri, ci doar o adunătură de bărbaţi tineri costumaţi în ţoale de golani, de la cămăşi roşii la costume cu haine largi şi pantaloni evazaţi cu manşete. Ăsta e barul unde se întâlnesc cocotele masculine, băieţii care-şi câştigă existenţa printre bătrânii homosexuali ce cutreieră noaptea Eighth Avenue. Dean intră cu privirea atentă, avid să vadă fiecare chip. Erau acolo homo negri şi arătoşi, tipi mohorâţi care purtau pistol, marinari cu şişul pregătit, narcomani firavi care se ţineau deoparte şi câte-un poliţist în civil, bătrâior, bine îmbrăcat, care făcea pe agentul de pariuri şi se învârtea pe-acolo parte din curiozitate, parte din datorie. Era un loc tocmai potrivit pentru propunerea lui Dean. În Ritzy's Bar se pun la cale o mulţime de chestii dubioase se simte în aer şi sunt însoţite de tot felul de practici sexuale exotice. Spărgătorul de seifuri le propune golanilor nu numai o lovitură

pe Strada 14, ci şi să se culce împreună. Kinsey[4] a stat multă vreme în Ritzy's Bar, intervievându-i pe unii din băieţi. Eram acolo în seara când a venit adjunctul său, în 1945. I-au intervievat pe Hassel şi pe Carlo. Dean şi cu mine ne-am întors în cameră şi am găsit-o pe Marylou în pat. Dunkel bântuia cu stafia lui prin New York. Dean îi spuse ce hotărâserăm. Era încântată. Eu nu eram prea sigur. Trebuia să dovedesc că sunt în stare s-o fac până la capăt. În patul acela zăcuse înainte de a muri un om corpolent, aşa că la mijloc era un fel de scobitură adâncă. Marylou stătea întinsă în ea, cu Dean şi cu mine de-o parte şi de alta, rezemată de marginile ieşite în afară ale saltelei, neştiind ce să spună. Am zis:

— Ah, fir-ar să fie, nu pot s-o fac.

— Haide, omule, ai promis! zise Dean.

— Dar ce zice Marylou? am spus. Haide, Marylou, zi ce părere ai?

— Dă-i drumul, zise.

Mă îmbrăţişă, iar eu încercai să uit de prezenţa lui Dean. De fiecare dată când îmi dădeam seama că era acolo, în întuneric, atent la fiecare sunet, nu puteam decât să râd. A fost oribil.

— Mi-e teamă că nu pot. De ce nu te duci puţin la bucătărie?

Dean se execută. Marylou era atât de minunată, dar i-am şoptit:

— Aşteaptă până vom deveni amanţi în San Francisco. Acum nu mă trage defel inima.

Îşi dădea şi ea seama că aveam dreptate. Eram trei copii ai pământului încercând să ia o hotărâre noaptea şi având în faţa noastră, plutind în beznă, greutatea imensă a trecutului, în apartament era o linişte stranie. Am mers şi i-am ciocănit lui Dean în uşă, zicându-i să meargă la Marylou, iar eu mi-am făcut loc pe canapea. Îl auzeam pe Dean şoptind şi legănându-se în delir. Doar un tip care şi-a petrecut cinci ani la puşcărie poate să atingă asemenea extreme disperate şi maniacale; rugându-se la intrarea către izvorul cel domol, înnebunit de o înţelegere fizică absolută a originilor extazului vieţii, căutând orbeşte calea înapoi. Era urmarea anilor în care, după gratii fiind, se uitase doar la poze porno, privise picioarele şi sânii femeilor din revistele ilustrate, comparase duritatea oţelului cu moliciunea femeii absente, închisoarea e locul unde îţi promiţi ţie însuţi că vei trăi cu adevărat. Dean nu îşi văzuse niciodată mama. Fiecare fată pe care o cunoştea, fiecare nevastă, fiecare copil îi compensau crunta frustrare. Unde era tatăl lui? Bătrânul vagabond Dean Moriarty Tinichigiul, cel ce hoinărea pe mărfare, lucra ca ajutor de bucătar în bucătăriile pentru muncitorii de la calea ferată, cel care se împiedica şi se prăvălea beat pe alei întunecate, zăcea pe grămezile de cărbuni, îşi pierdea rând pe rând dinţii îngălbeniţi în toate canalele din Vest. Dean avea tot dreptul să trăiască dulceaţa morţii iubind-o cu desăvârşire pe Marylou. Nu doream să mă amestec; voiam doar să-i urmez.

Carlo sosi acasă în zori şi îşi puse halatul de baie. În acele zile nu mai dormea.

— Uhh! strigă.

Îl scotea din minţi harababura şi mizeria de pe duşumea, rochiile şi pantalonii azvârliţi peste tot, chiştoacele, vasele murdare, cărţile deschise. Noi, ăştia, avuseserăm o zi de dezbateri aprinse. În fiecare zi, lumea se chinuia să se mai învârtă o dată, iar noi făceam dezgustătoare descinderi în noapte. Marylou era vânătă toată pentru că se certase cu Dean din nu ştiu ce motiv. Faţa lui era plină de zgârieturi. Era vremea să o luăm din loc.

Am mers acasă cu toţii, vreo zece inşi, ca să-mi iau geanta şi să-l sunăm pe Old Bull Lee la New Orleans de la telefonul din barul unde discutasem prima oară cu Dean, după ce apăruse la uşa mea, rugându-mă să-l învăţ să scrie. Auzeam vocea cântată a lui Old Bull Lee de la o mie trei sute de kilometri depărtare.

— Spuneţi, ce vreţi să fac cu Galatea Dunkel? Sunt două săptămâni de când e aici şi refuză să iasă din cameră sau să stea de vorbă cu mine sau cu Jane. Individul ăsta, Ed Dunkel, e

---

[4] Alfred C. Kinsey, împreună cu colaboratorii săi, a realizat primele studii empirice ale comportamentului sexual, publicate sub numele de *Kinsey Reports* în 1948.

cu voi? Pentru numele lui Dumnezeu, aduceţi-l odată aici ca să scăpăm de ea. Doarme în dormitorul nostru cel mai bun şi a rămas fără nici un ban. Aici nu-i hotel.

Dean îl linişti pe Bull cu chiote şi strigăte. Era el, Marylou, Carlo, Dunkel, eu, Ian MacArthur, nevastă-sa, Tom Saybrook şi Dumnezeu mai ştie cine, toţi zbieram şi beam bere lângă telefon, lucru care îl zăpăcea pe Bull, iar el ura confuzia mai mult decât orice altceva pe lume.

— Bine, spuse, poate că o să vă vină mintea la cap când o să veniţi aici, dacă ajungeţi vreodată.

Mi-am luat rămas bun de la mătuşa mea, i-am promis că mă întorc peste două săptămâni şi am plecat din nou spre California.

Începutul călătoriei a fost însoţit de-o burniţă fină şi de mister. Se vedea clar că se proiecta o epopee a ceţurilor.

— Uraaa! zbieră Dean. Am pornit!

Se aplecă peste volan şi băgă gaz. Era din nou în elementul lui, toţi vedeam asta. Eram încântaţi. Pricepeam că lăsam în urmă o viaţă confuză şi absurdă şi eram pe cale să îndeplinim unica noastră funcţie nobilă a timpului, mişcarea. Şi chiar că ne-am mişcat! Noaptea, pe undeva în New Jersey, am trecut ca fulgerul pe lângă indicatoarele misterioase, acoperite de zăpadă, pe care scria SUD (o săgeată) şi VEST (altă săgeată), îndreptându-ne spre sud. New Orleans! Numele ăsta ne înfierbânta mintea. De la zăpezile murdare ale "gerosului oraş de fătălăi New York", cum îi zicea Dean, drept spre întinderile verzi şi mirosurile fluviului din bătrânul New Orleans, aflat la capătul erodat de ape al Americii! Apoi urma Vestul. Ed şedea pe bancheta din spate. Marylou, Dean şi cu mine stăteam în faţă şi discutam cu aprindere despre bunătatea şi bucuria vieţii. Dean deveni subit sentimental.

— Ei, fir-ar să fie, fiţi atenţi cu toţii, trebuie să cădem de acord că totul este foarte bine şi că nu avem nici un motiv de îngrijorare şi de fapt ar trebui să pricepem cât de important e pentru noi să ÎNŢELEGEM că NU SUNTEM îngrijoraţi chiar de NIMIC. Nu-i aşa?

Am fost cu toţii de acord cu el.

— Iată-ne pe drum, suntem împreună. Ce am făcut la New York? Haideţi să trecem peste asta.

Toţi aveam câte-un motiv de nemulţumire

— Am lăsat totul în urmă şi din cauza distanţei, şi fiindcă am dorit-o. Acum ne îndreptăm spre New Orleans, mergem la Old Bull Lee şi ce-o să ne mai distrăm şi ascultaţi, vă rog, ce fantastic cântă nebunul ăsta de trompetist dădu radioul atât de tare încât maşina începu să vibreze, ascultaţi-l cum îşi spune povestea şi ne dăruieşte adevărata relaxare şi adevărata cunoaştere.

Ne plăcea la nebunie muzica şi îi dădeam dreptate. Drumul se vedea ca-n palmă. Linia albă din mijlocul şoselei se desfăşura şi ne îmbrăţişa roata din stânga faţă ca şi cum s-ar fi lipit de şanţurile cauciucului. Dean, îmbrăcat doar cu un tricou în noaptea de iarnă, îşi îndoi gâtul musculos şi mână maşina cu toată viteza. Insistă să conduc prin Baltimore ca să mă obişnuiesc cu circulaţia aglomerată. Am acceptat. Atâta doar că, în timp ce conduceam, el şi cu Marylou se sărutau şi făceau tot felul de nebunii. Era un adevărat balamuc. Radioul urla la maximum. Dean bătu ritmul pe bord până făcu o adâncitură eu l-am imitat. Bietul Hudson ambarcaţiunea noastră spre China şi-a primit porţia.

— Oh, bătrâne, ce distracţie! urlă Dean. Marylou, acum ascultă-mă, scumpo, ştii că sunt în stare să fac totul deodată, nebuneşte, şi am o energie inepuizabilă. Acuma, în San Francisco trebuie să trăim mai departe împreună. Ştiu un loc tocmai potrivit pentru tine, la capătul traseelor obişnuite pe care le fac cu gaşca. Voi veni acasă o dată la două zile şi vom avea douăsprezece ore la dispoziţie şi, omule, ştii ce putem face noi în douăsprezece ore, scumpo. Între timp, am să locuiesc la Camille ca şi când nimic. Vezi, ea nu va şti. Putem s-o rezolvăm, am mai făcut-o şi altă dată.

Marylou nu avea nimic de protestat. Oricum i-ar fi scos ochii lui Camille. Conform înţelegerii, Marylou ar fi trebuit să devină iubita mea în Frisco, dar acum vedeam că ei doi nu aveau de gând să se despartă, iar eu urma să rămân de unul singur, ca fraierul, la celălalt capăt al continentului. Dar de ce să mă mai gândesc la asta, când ţinuturi minunate ne aşteptau şi tot felul de evenimente imprevizibile pândeau în umbră să ne surprindă şi să ne facă fericiţi că suntem în viaţă şi le putem vedea?

Am ajuns la Washington în zori. Era ziua inaugurală a celui de-al doilea mandat al lui Harry Truman. Am gonit cu nava noastră hodorogită pe Pennsylvania Avenue, pe lângă o impresionantă paradă de tehnică militară. Erau avioane B-29, ambarcaţiuni ale pazei de coastă, artilerie, tot felul de materiale de război care arătau cumplit de ameninţătoare acolo, pe iarba acoperită cu zăpadă. Ultima din şir era o bărcuţă de salvare obişnuită, care arăta jalnic şi ridicol. Dean încetini ca să se uite la ea. Clătină din cap perplex.

— Ce au de gând oamenii ăştia? Harry doarme undeva în oraş. Harry cel cumsecade. Din Missouri, ca şi mine. Probabil că asta e barca lui.

Dean se culcă pe bancheta din spate şi la volan trecu Dunkel. Îl instruirăm s-o lase mai moale. Nici nu începuserăm bine să sforăim, că o şi zbughi cu o sută treizeci, cu toate că direcţia era stricată, dar n-a fost numai asta ci mai şi încalcă trei benzi, chiar într-un loc unde un poliţai se ciorovăia cu un motociclist ăla o luase în sens invers pe banda a patra a autostrăzii. Fireşte că poliţaiul se luă după noi cu sirena urlând. Ne-am oprit. Ne-a spus să-l urmăm la secţie. Acolo era un poliţist dat dracului care îl antipatiză pe Dean de la prinia vedere. Mirosise că fusese la puşcărie, îşi trimise trupa afară să ne interogheze pe mine şi pe Marylou separat. Voiau să ştie, ce vârstă are Marylou. Încercau să ne prindă pe baza Hotărârii Man[5]n[1]. Dar ea avea certificatul de căsătorie. Apoi mă luară pe mine deoparte şi mă întrebară cine se culcă cu Marylou.

— Soţul ei, am spus simplu.

Îi rodea curiozitatea. Ceva nu era în regulă, încercară un fel de detectivistică diletantă, punându-ne aceleaşi întrebări de câte două ori, în speranţa că ne vom încurca. Le-am spus:

— Tipii ăştia doi se întorc în California, la slujba lor de la calea ferată, ea este nevasta celui scund, iar eu sunt prietenul lor şi-i însoţesc pe timpul vacanţei mele de două săptămâni de la colegiu.

Poliţaiul zâmbi şi zise:

— Da? Portofelul ăsta e deci al tău?

În cele din urmă, scârba dinăuntru îl amendă pe Dean cu douăzeci şi cinci de dolari. Le-am spus că nu aveam decât patruzeci ca să ajungem pe coastă. Ne-au spus că asta nu-i priveşte.

Când Dean protestă, poliţaiul cel rău îl ameninţă că-l duce înapoi în Pennsylvania şi-i trag e o acuzaţie specială.

— Ce acuzaţie?

— Nu-ţi bate capul. Nu asta-i problema, deşteptule.

A trebuit să le dăm cei douăzeci şi cinci de dolari. Dar mai întâi Ed Dunkel, inculpatul, se oferi să stea la închisoare. Dean stătu pe gânduri. Poliţaiul îşi ieşi din fire şi zise:

— Dacă-ţi laşi amicul să fie închis, te iau şi te duc în Pennsylvania acum, imediat. Ai auzit?

Tot ce ne doream era să plecăm cât mai repede.

— Încă o amendă pentru viteză în Virginia şi îţi pierzi permisul, spuse în chip de adio poliţaiul cel nesuferit.

Dean se înroşise tot. Am luat-o din loc în linişte. Fusese ca şi cum i-am fi invitat să ne

---

[5] Hotărârea sau Legea Mann, act emis în 1910 de Congresul S.U.A., conform căruia transportul unei femei pentru scopuri imorale dintr-un stat în altul constituie un delict federal.

fure, să ne ia banii de drum. Ştiau că eram lefteri şi nu aveam rude pe traseu sau rude cărora să le telegrafiem după bani. Poliţia americană poartă un adevărat război împotriva acelor americani pe care nu-i intimidează cu acte impunătoare sau ameninţări. Este o poliţie de tip victorian: pândeşte de după ferestre jegoase, vrea să ştie tot şi e în stare chiar de crime dacă acestea nu se produc atunci când le cer ei. "Din nouă crime, una e din plictiseală." spunea Louis-Ferdinand Celine. Dean era atât de furios încât voia să se întoarcă în Virginia şi să-l împuşte pe poliţai îndată ce va pune mâna pe o armă.

— Pennsylvania! zise dispreţuitor. Aş vrea să ştiu ce acuzaţie mi-ar fi găsit! Vagabondaj, probabil, îţi iau toţi banii şi te acuză de vagabondaj. Că uşor le mai e. Te bat de te omoară, ba te şi împuşcă dacă te plângi.

Nu aveam altceva mai bun de făcut decât să ne binedispunem din nou şi să dăm totul uitării. Când am ajuns la Richmond, deja ne simţeam mai bine şi curând totul a fost în regulă.

Mai aveam cincisprezece dolari pentru tot restul drumului. Trebuia să luăm autostopist! ca să ne scoatem ceva bani de benzină, în Virginia văzurăm un bărbat ce mergea pe şoseaua pustie. Dean încetini şi opri. M-am uitat înapoi şi am zis că era doar un vagabond şi aproape sigur n-avea nici un ban.

— Îl luăm ca să ne distrăm! râse Dean.

Tipul, îmbrăcat cu haine ponosite şi purtând ochelari, părea doar un scrântit care umbla citind dintr-o carte murdară pe care o găsise într-o conductă, pe marginea şoselei. Se urcă în maşină şi continuă să citească. Era incredibil de jegos şi plin de râie. Zise că-l cheamă Hyman Solomon şi că străbătea America pe jos, bătând mai încet sau mai puternic la uşile evreilor şi cerând bani: "Daţi-mi bani de mâncare, sunt evreu."

Ne mai spuse că metoda funcţiona foarte bine şi primea bani. Îl întrebarăm ce citeşte. Nu ştia. Nu se ostenise să citească pagina de titlu. Se uita doar la cuvinte, ca şi cum descoperise adevărata Tora acolo unde trebuia, în pustietate.

— Vezi? Vezi? Vezi? râse înfundat Dean, înghiontindu-mă. Ţi-am zis că o să ne distrăm. Toată lumea e hazlie, omule!

L-am dus pe Solomon până în Testament. Fratele meu locuia deja în cealaltă parte a oraşului. Iată-ne deci înapoi pe strada lungă şi întunecoasă, prin mijlocul căreia trecea calea ferată, cu locuitorii ei trişti şi mohorâţi alergând prin faţa magazinelor de unelte şi a celor de solduri.

Solomon spuse:

— Oameni buni, înţeleg că aveţi nevoie de bani ca să vă continuaţi călătoria. Aşteptaţi-mă şi am să merg să fac rost de nişte dolari de la vreo familie evreiască şi pe urmă merg cu voi până în Alabama.

Dean era în culmea fericirii. Merserăm amândoi să cumpărăm pâine şi brânză ca să facem nişte sandvişuri pe care să le mâncăm în maşină, unde ne aşteptau Marylou şi Ed. Am stat două ore în Testament în aşteptarea lui Hyman Solomon era undeva în oraş, cerând de pomană, dar nu-l puteam vedea. Soarele se apropia de asfinţit şi se făcuse târziu.

Solomon nu mai apăru niciodată, aşa că pornirăm rapid din Testament.

— Vezi, Sal, Dumnezeu există cu adevărat, pentru că ajungem mereu în oraşul acesta şi nu poţi să nu observi ciudata sa denumire biblică şi straniul personaj biblic care ne-a făcut să ne oprim din nou aici şi toate lucrurile se leagă între ele, aidoma ploii care, prin atingerea ei, leagă toţi oamenii din lumea întreagă.

Şi Dean flecărea întruna; era foarte voios şi exuberant. Deodată, şi el, şi eu am avut viziunea ţării întregi semănând cu o scoică gata să se deschidă pentru noi, iar perla era acolo, perla era acolo. Gonirăm mai departe spre sud. Luarăm un alt autostopist. Era un puştan amărât care spunea că mătuşa lui are o băcănie în Dunn, North Carolina, la ieşirea din Fayetteville.

— Când ajungem acolo poţi scoate un dolar de la ea? Bine! În regulă! Să mergem!

Ajunserăm la Dunn într-o oră, în amurg. Ne-am dus la locul unde puştiul spunea că e

băcănia mătuşii sale. Era o străduţă sărăcăcioasă, retezată brusc de zidul unei fabrici. Exista o băcănie, dar nici urmă de mătuşă. Ne-am întrebat despre ce-o fi vorbit băiatul. Nu ştia nici încotro se duce. Fusese doar o farsă: cândva, în vreo aventură pe o alee lăturalnică, văzuse probabil băcănia din Dunn şi asta fusese prima poveste care-i venise în mintea lui tulbure şi febrilă. I-am cumpărat un hot dog, dar Dean zise că nu-l puteam lua cu noi, fiindcă aveam nevoie de loc pentru dormit şi pentru eventualii autostopişti care ar fi putut să plătească benzina. Era trist, dar adevărat. L-am lăsat în Dunn, pe înserat.

Am condus eu prin South Carolina, până dincolo de Macon, Georgia, în timp ce Dean, Marylou şi Ed dormeau. De unul singur în beznă, puteam acum să mă gândesc la ale mele şi să ţin maşina pe linia albă de pe drumul cel binecuvântat. Ce făceam? Încotro mergeam? Urma să aflu curând. Imediat după Macon, m-am simţit frânt de oboseală şi l-am trezit pe Dean ca să treacă la volan. Am coborât din maşină să luăm puţin aer şi amândoi am fost brusc copleşiţi de bucurie când ne-am dat seama că în bezna din jurul nostru mirosea a iarbă verde şi a bălegar proaspăt şi a ape calde.

— Suntem în sud! Am scăpat de iarnă!

Lumina slabă a zorilor făcea să se vadă smocurile verzi de pe marginea şoselei. Am respirat adânc. O locomotivă sparse tăcerea în întuneric mergea spre Mobile. Ca şi noi. Mi-am scos cămaşa. Jubilam. La vreo cincisprezece kilometri mai jos, pe şosea, Dean se strecură cu motorul oprit la o pompă de benzină, observă că vânzătorul doarme buştean la birou, coborî, umplu rezervorul fără să facă zgomot, avu grijă să nu sune clopoţelul şi o şterse englezeşte cu benzină de cinci dolari pentru pelerinajul nostru.

Am adormit şi m-am trezit în sunetele exaltante ale muzicii. Dean şi Marylou discutau, iar afară, cât vedeai cu ochii, erau doar întinderi verzi.

— Unde suntem?

— Tocmai am trecut de extremitatea Floridei, omule Flomaton îi zice.

Florida! Goneam la vale spre câmpia de coastă şi spre Mobile, în faţă erau norii înalţi de deasupra Golfului Mexic. Trecuseră doar treizeci şi două de ore de când ne luaserăm rămas bun de la prieteni, în zăpezile murdare ale nordului. Am oprit la o benzinărie şi aici Dean şi Marylou jucară ţurca în jurul rezervoarelor, iar Dunkel intră şi fură trei pachete de ţigări fără mare efort. Am scăpat cu bine. În timp ce intram în Mobile pe şoseaua lungă şi aglomerată, ne-am scos cu toţii hainele de iarnă şi ne-am bucurat de temperatura din sud. Aici începu Dean să-şi spună povestea vieţii, iar dincolo de Mobile, când se trezi în faţa unei intersecţii blocate. În loc să ocolească maşinile, trecu fix prin aleea unei staţii de benzină, fără să renunţe o clipă la viteza continentală ce depăşea suta. Feţe consternate ne urmăreau cum dispărem, iar Dean îşi continuă imperturbabil istorisirea:

— E adevărul gol-goluţ, am început-o la nouă ani, cu o fată pe care-o chema Milly Mayfair, în spatele garajului lui Rod de pe Grand Street, strada pe care a locuit şi Carlo în Denver. Pe atunci tata mai lucra încă din când în când la fierar, îmi amintesc cum striga mătuşă-mea de la fereastră: "Ce faci acolo în spatele garajului?" Ah, scumpa mea Marylou, dacă te-aş fl cunoscut atunci! Uau! Ce dulceaţă de fată trebuie să fi fost la nouă ani!

Râse ca un apucat, îi vârî un deget în gură, apoi îl linse, îi luă mâna şi o puse să-l mângâie. Ea şedea liniştită, zâmbind cu seninătate.

Lunganul de Ed Dunkel şedea, privea pe geam şi vorbea de unul singur. "Da, dom'le, am crezut că eram un strigoi în noaptea aceea." Se întreba ce o să-i spună Galatea Dunkel la New Orleans.

Dean continuă:

— Odată am mers cu un marfar de la New Mexico până în L.A. Aveam unşpe ani. Pe tata îl pierdusem la o oprire, plecase într-o altă direcţie. Trăiam cu toţii într-o junglă a vagabonzilor. Eram cu unul pe care-l chema Big Red, tata era beat, într-un vagon închis, vagonul s-a pus în mişcare, Big Red şi cu mine nu l-am ajuns, pe tata nu l-am mai văzut luni de zile. Am mers cu

un marfar lung până în California, zburam, nu alta, un marfar clasa întâi, un bolid al deşertului. Tot drumul am stat pe tampoane. Îţi închipui ce periculos, eram doar un puşti, habar n-aveam, sub un braţ ţineam o pâine, iar celălalt îmi era încolăcit de maneta de frână. Nu-i poveste, chiar aşa s-a întâmplat. Când am ajuns în L.A., eram aşa de dornic de lapte şi smântână că m-am angajat într-o lăptărie şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să beau o jumate de litru de smântână groasă, după care am borât.

— Săracul Dean, zise Marylou şi îl sărută.

El privi înainte mândru. O iubea.

Ne-am trezit deodată gonind pe lângă apele albastre ale Golfului şi tot atunci la radio începu o chestie absolut dementă: era programul Chicken Jazz'n Gumbo din New Orleans, numai discuri de jazz trăznet, interpretat de negri, cu un disc jockey care spunea "Nu vă faceţi nici un fel de griji!" Anticipam cu bucurie noaptea care ne aştepta în New Orleans. Dean îşi frecă mâinile deasupra volanului.

— Acum să vedeţi ce-o să ne mai distrăm!

La lăsarea serii eram deja pe străzile zumzăitoare ale oraşului.

— Ah, ce mai miros au oamenii ăştia! strigă Dean cu capul scos pe geam, adulmecând. Ah! Dumnezeule! Viaţă adevărată!

Depăşi un tramvai.

— Da!

Acceleră şi privi în toate direcţiile după fete.

— Ia uitaţi-vă la aia!

Aerul din New Orleans avea moliciunea unor eşarfe mătăsoase. Simţurile noastre, scăpate de uscăciunea îngheţată a nordului, erau asaltate de mirosul fluviului şi chiar de al oamenilor, al nămolului, al melasei şi al tuturor celorlalte emanaţii tropicale. Nu mai aveam răbdare să şedem.

— Uite-o şi pe asta! strigă Dean, arătând spre o altă femeie. Oh, iubesc, iubesc, iubesc femeile! Cred că femeile sunt minunate! Iubesc femeile!

Scuipa pe fereastră, icnea, se prindea cu mâinile de cap. Broboane mari de sudoare i se prelingeau pe frunte din cauza entuziasmului său sincer şi a epuizării.

Săltarăm maşina pe feribotul pentru Algiers şi ne trezirăm traversând fluviul Mississippi.

— Acum trebuie să ieşim din maşină ca să ne uităm la râu şi la oameni şi să simţim cum miroase lumea, zise Dean, luându-şi cu gesturi repezite ochelarii de soare şi ţigările şi năpustindu-se afară din maşină.

L-am urmat. Ne-am rezemat de rampă şi am privit apele cafenii ale marelui părinte al apelor, care vine din inima Americii ca un torent de suflete zbuciumate, purtând la vale buşteni din Montana şi mâluri din Dakota, tot ce se scurge din canalele din Iowa şi lucrurile înecate la Three Forks, acolo unde misterul se naşte în gheţar. New Orleans se pierdu în ceaţă, în timp ce bătrânul, somnorosul Algiers, cu coastele împădurite, se ivi brusc pe malul celălalt. În după-amiaza caniculară, negrii alimentau cuptoarele feribotului, care erau atât de încinse încât cauciucurile maşinii miroseau a ars. Dean se uita cu drag la ei, ţopăind de colo-colo în aerul fierbinte. Umbla precipitat pe punte şi mai sus, cu pantalonii largi atârnându-i. Deodată l-am văzut ţopăind entuziasmat pe podul suspendat. Mă aşteptam să-l văd zburând. Hohotele sale nebuneşti răsunau pe toată ambarcaţiunea "Hii-hii-hii-hii-hii!" Marylou era cu el. Într-o clipită, străbătu toată puntea, sosi înapoi gata să ne povestească totul, sări în maşină chiar în momentul când toţi claxonau de zor ca să pornească, apoi ne strecurarăm pe o porţiune extrem de îngustă, depăşind două sau trei maşini, şi iată-ne zburând ca săgeata pe străzile Algiersului.

— Încotro? Încotro? strigă Dean.

Ne-am hotărât ca mai întâi să ne spălăm puţin la o benzinărie şi să întrebăm de Bull.

În asfinţitul molcom, copiii se jucau, iar fetele purtau baticuri şi bluze de bumbac şi umblau în picioarele goale. Dean alergă pe stradă, dornic să vadă totul. Privea în jur, da din cap,

se freca pe burtă. Big Ed şedea confortabil în maşină, cu pălăria pe ochi, şi zâmbea către Dean. Eu stăteam pe aripa maşinii. Marylou era la toaletă. Dinspre malurile împădurite, unde se zăreau siluete minuscule cu undiţe, şi dinspre somnolenta deltă care se întindea de-a lungul ţărmurilor înroşite, marele fluviu cu spinarea-i cocoşată se încolăcea cu un foşnet abia auzit, aidoma unui şarpe, în jurul Algiersului. Tărâm peninsular şi amorţit, Algiersul, cu toate albinele şi colibele sale, avea toate şansele să fie acoperit într-o bună zi de ape. Soarele lumina tot mai pieziş, insectele erau tot mai multe, înfricoşătoarele ape se auzeau gemând.

Am mers la casa lui Old Bull Lee, aflată în afara oraşului, lângă taluz, la capătul unui drum ce străbătea o câmpie mlăştinoasă. Era o coşmelie dărăpănată, cu sălcii plângătoare în curte *şi* verande gata să se surpe, iarbă până la brâu, garduri gata să se prăvălească, şurile şi ele nişte ruine. Nimeni în preajmă. Am intrat direct în curte. Pe veranda din spate erau nişte ciubere. Am coborât din maşină şi m-am apropiat de uşa din plasă de sârmă. Jane Lee stătea în prag, cu mâna streaşină la ochi, privind spre soare.

— Jane, am zis. Eu sunt. Noi suntem.

Ştia.

— Da, ştiu. Bull nu e acasă. Nu se vede acolo un foc sau aşa ceva?

Ne-am uitat amândoi în direcţia soarelui.

— Vrei să spui soarele?

— Bineînţeles că nu de soare vorbesc. Am auzit sirene dintr-acolo. Nu observi o strălucire ciudată?

Era în direcţia New Orleans-ului. Norii arătau ciudat.

— Nu văd nimic, am spus.

Jane pufăi nemulţumită.

— Nu te-ai schimbat deloc, Paradise.

Atâta am avut să ne spunem după patru ani. Pe vremuri, Jane locuise cu mine şi nevastă-mea în New York.

— Şi Galatea Dunkel e aici? am întrebat.

Jane se mai uita după foc. Pe vremea aceea consuma zilnic trei tuburi de benzedrină. Faţa ei cu trăsături germanice, odinioară plină şi drăguţă, devenise dură, roşie, slabă. În New Orleans se molipsise de poliomielită şi acum şchiopăta puţin. Cu un aer spăşit, Dean şi gaşca coborâră din maşină şi se instalară mai mult sau mai puţin confortabil. Galatea Dunkel ieşi din princiara ei izolare ca să-l întâmpine pe cel ce-o oropsise. Galatea era o fată serioasă. Era palidă şi arăta de parcă plânsese întruna. Big Ed îşi trecu degetele prin păr şi o salută. Fata îl privi cu asprime.

— Unde ai fost? De ce mi-ai făcut una ca asta?

Lui Dean îi aruncă o căutătură ucigaşă. Ştia cu cine are de-a face. Dean n-o băgă în seamă, era prea flămând pentru asta. O întrebă pe Jane dacă are ceva de mâncare prin casă. Din acel moment se instală haosul.

Sărmanul Bull apăru cu Chevroletul lui texan şi-şi găsi locuinţa invadată de demenţi. Pe mine însă mă salută cu o căldură pe care n-o mai simţisem la el de multă vreme. Îşi cumpărase casa asta cu banii câştigaţi din cultivarea mazării negre în Texas, o afacere pornită cu un vechi coleg de şcoală al cărui tată, paralizat şi nebun, murise şi îi lăsase o avere. În fiecare săptămână, Bull mai primea vreo cincizeci de dolari de la propria lui familie, ceea ce nu era rău, atâta doar că aproape toţi mergeau pe droguri nevastă-sa cheltuia şi ea vreo zece dolari pe benzedrină. Lista lor de cumpărături era cea mai scurtă din ţinut. Nu mâncau mai nimic; nici ei, nici copiii, cărora părea să nu le pese. Aveau doi copii minunaţi: Dodie, de opt ani, şi micuţul Ray, de un an. Ray alerga gol puşcă prin curte, un copilaş blond al curcubeului. Bull îi zicea "Mica Bestie", după W.C. Fields. După ce intră cu maşina în curte şi se dădu jos extrem de lent, se îndreptă spre casă cu un aer obosit. Purta ochelari, pălărie moale, costum ponosit, şi arăta grozav de înalt, de slab şi de bizar, îmi spuse laconic:

— Ei, Sal, până la urmă ai ajuns. Hai în casă, să bem ceva.

Mi-ar trebui o noapte întreagă ca să povestesc despre Old Bull Lee. Voi spune deocamdată că era profesor şi se putea zice că avea tot dreptul să-i înveţe pe alţii, de vreme ce el însuşi învăţa neobosit lucruri pe care le considera şi le numea "realităţile vieţii" şi o făcea nu doar pentru că erau necesare, ci pentru că o dorea. La vremea lui, îşi purtase trupul înalt şi slab prin toată America şi cea mai mare parte a Europei şi a Africii de Nord doar ca să vadă cu ochii lui ce se întâmplă acolo, în anii '30, în Iugoslavia, se însurase cu o contesă rusoaică albă ca să o scape de nazişti. Avea fotografii cu echipa de cocainomani internaţionali din anii '30 tipi cu părul lung, sprijinindu-se unii de alţii. Alte fotografii îl arătau cu o pălărie de panama pe străzile Algerului. Pe contesa rusoaică n-o mai revăzuse niciodată. Fusese ucigaş în Chicago, barman în New York, curier al grefierului în Newark. La Paris şezuse în cafenele, privind chipurile morocănoase ale trecătorilor, în Atena, lângă un pahar cu ouzo, se uita la cei pe care îi considera cei mai urâţi oameni din lume. În Istanbul căutase adevărul vieţii prin mulţimea de opiomani şi vânzători de covoare. Citise Spengler şi marchizul de Sade în hoteluri englezeşti, în Chicago pusese la cale jaful unei băi turceşti, însă întârziase două minute ca să mai bea ceva şi se alesese doar cu doi dolari şi o fugă sănătoasă. Toate aceste lucruri le făcuse de dragul experienţei. Acum studiile sale se opriseră la consumul de droguri. Se afla în New Orleans, furişându-se pe străzi în compania unor personaje dubioase şi bântuind prin baruri cu negustori de droguri. Există o întâmplare ciudată din anii de colegiu care revelează o altă faţetă a personalităţii sale. Într-o după-amiază, avea invitaţi la cocktail în apartamentul său bine utilat. Deodată, dihorul pe care-l avea a ieşit şi a muşcat de gleznă un homosexual elegant şi frumuşel şi toată lumea a ţâsnit afară pe uşă, ţipând. Old Bull s-a ridicat iute, a pus mâna pe puşcă şi a zis: Iar a adulmecat şobolanul acela, şi a tras în perete, făcând o gaură cât pentru cincizeci de şobolani.

Pe perete atârna fotografia unei case urâte din Cape Cod. Prietenii îl întrebau "De ce ţii urâţenia asta pe perete?", iar Bull răspundea "Îmi place, pentru că e urâtă". Cuvintele astea îi rezumau toată viaţa. Odată l-am vizitat pe Strada 60 din mahalaua new-yorkeză. Când rni-a deschis, purta melon, un veston fără nimic pe dedesubt şi pantaloni de dandy, în dungi. Ţinea în mâini o cratiţă în care se aflau seminţe pentru păsări, iar el încerca să le zdrobească pentru a şi le pune în foiţa de ţigară. A mai făcut experienţe fierbând sirop de tuse cu codeină până ce a obţinut o pastă groasă, neagră, dar nu a prea avut succes. Şedea ore întregi cu Shakespeare "Bardul nemuritor" îi zicea pe genunchi, în New Orleans începuse să ţină pe genunchi Codicele Maya şi, cu toate că el continua să vorbească, cartea rămânea deschisă tot timpul. L-am întrebat odată:

— Ce-o să se întâmple cu noi când o să murim?

Mi-a răspuns:

— Când mori eşti pur şi simplu mort, atâta tot.

În cameră ţinea o garnitură de lanţuri de care zicea că are nevoie la şedinţele de psihanaliză. Doctorii experimentau narcoanaliza şi descoperiseră că Old Bull avea şapte personalităţi distincte şi fiecare dintre ele se degrada tot mai tare până când, în final, avea să ajungă un idiot violent şi va trebui imobilizat în lanţuri. Personalitatea de la vârf era un lord englez, cea mai de jos era idiotul. Pe la mijloc era un bătrân negru care şedea la coadă, aşteptând ca toţi ceilalţi şi spunând "Unii e ticăloşi, alţii nu e, asta-i viaţa".

Bull avea o slăbiciune pentru vechea Americă, mai ales cea a anului 1910, când cumpărai morfină de la farmacie fără reţetă, iar seara chinezii fumau opiu la fereastră.

Ţinuturile erau încă sălbatice şi oamenii se încăierau şi erau liberi şi era bogăţie şi libertate pentru toţi. Lucrul pe care-l detesta cel mai tare era birocraţia de la Washington. Apoi nu-i putea suferi pe liberali, iar la sfârşit veneau poliţaii. Tot timpul şi-l petrecea vorbind şi învăţându-i pe alţii. Jane şedea la picioarele lui, la fel făceam eu şi Dean; la fel făcuse şi Carlo Marx. Toţi învăţaserăm de la el. Era un tip cenuşiu, absolut banal, căruia nu i-ai fi dat nici o atenţie pe stradă, decât doar dacă i-ai fi privit mai îndeaproape ţeasta osoasă, cu straniul ei aer tineresc. Era aidoma unui predicator din Kansas cuprins de mistere şi înflăcărări exotice şi fenomenale.

Studiase medicina la Viena, studiase antropologia, citise totul, iar acum se apucase de opera vieţii lui, care era studiul lucrurilor în sine pe străzile vieţii şi ale nopţii. Se aşeză pe scaunul lui. Jane aduse băuturi, martini. Storurile din dreptul locului său erau trase întotdeauna, ziua şi noaptea. Acesta era locul lui în casă. Pe genunchi ţinea Codicele Maya şi o puşcă cu aer comprimat pe care o folosea din când în când ca să tragă în tuburile de benzedrină din cameră. Mă ridicam tot timpul ca să pun altele noi. Trăgeam câte-o duşcă şi discutam. Bull era curios să afle motivul acestei călătorii. Ne cerceta pe fiecare şi pufăia pe nas, pfumpf, cu un sunet care ar fi rezonat într-un rezervor gol.

— Dean, aş vrea să stai locului o clipă şi să-mi spui ce-ai de gând cu drumul ăsta de-a curmezişul ţării?

Dean n-a fost în stare decât să roşească şi să spună:

— Ah, bine, ştii cum e.

— Sal, de ce mergi pe coastă?

— Doar pentru câteva zile. Mă întorc la şcoală.

— Care-i povestea cu Ed Dunkel ăsta? Ce fel de personaj e?

În acel moment, Ed i-o punea lui Galatea în dormitor. Nu-i trebuise mult. Nu ştiam ce să-i spunem lui Bull despre Ed Dunkel. Văzând că nu ştim să spunem nimic despre noi, scoase trei beţişoare de "iarbă" şi ni le dădu, zicând că în curând va fi gata cina.

— E cel mai grozav lucru din lume pentru poftă de mâncare. Odată, am mâncat la prânz un cârnaţ oribil, convins că *e* delicios. Tocmai m-am întors de la Houston săptămâna trecută, unde am fost să-l văd pe Dale în legătură cu mazărea. Dormeam la un motel când, într-o dimineaţă, o împuşcătură m-a făcut să sar din pat. Un nenorocit blestemat tocmai îşi împuşcase nevasta în camera alăturată. Erau încă buimaci, aşa că tipul s-a urcat în maşină şi a şters-o, lăsând puşca pe duşumea, pentru şerif. Până la urmă l-au prins în Houma, beat criţă, în ţara asta nu mai eşti în siguranţă fără o armă la tine.

Îşi dădu deoparte haina şi ne arătă revolverul. Apoi deschise un sertar şi ne arătă restul arsenalului, în New York ţinuse la un moment dat sub pat un pistol-mitralieră.

— Acum am ceva mai bun o puşcă cu gaze Scheintoth. Ia uitaţi-vă ce frumuseţe! Am doar un cartuş. Cu arma asta pot doborî o sută de oameni deodată şi mai am timp şi s-o şterg. Singurul lucru prost e că nu am decât un cartuş.

— Sper să nu fiu pe aproape când o încerci, zise Jane din bucătărie. De unde ştii tu că e un cartuş cu gaze?

Bill pufăi. Nu-i lua niciodată în seamă înţepăturile, dar le auzea. Relaţia cu soţia lui era una din cele mai ciudate. Stăteau de vorbă până noaptea târziu. Lui Bull îi plăcea să domine conversaţia, îi dădea înainte cu vocea lui obosită şi monotonă, ea încerca să-l întrerupă, dar nu reuşea, în zori, el obosea şi atunci vorbea Jane şi el asculta, pufăind şi scoţând sunetul acela ciudat pe nas. Îl iubea la nebunie pe acest bărbat, dar într-un fel oarecum delirant, între ei nu putea fi vorba de figuri sau pretenţii, doar discutau şi-i lega un fel de camaraderie profundă care ne depăşea cu totul închipuirea. O detaşare stranie şi o aparentă lipsă de afecţiune era de fapt felul lor de a-şi comunica propriul set de vibraţii. Dragostea e totul. Jane era mereu undeva în preajmă şi, cu toate că el vorbea extrem de încet, ei nu-i scăpa nici un cuvânt.

Dean şi cu mine voiam grozav să petrecem o noapte de pomină în New Orleans şi doream ca Bull să ne însoţească. Cuvintele lui avură efectul unui duş rece.

— New Orleans e un oraş anost. Legea nu-ţi dă voie să intri în cartierele negrilor. Barurile sunt înfiorător de plicticoase.

Am spus:

— Dar trebuie să fie nişte baruri perfecte în oraş.

— Barul perfect nu există în toată America. Un bar ideal ne depăşeşte cu totul puterile. În 1910, un bar era locul unde bărbaţii se întâlneau în timpul lucrului sau după slujbă şi nu găseai în el decât o tejghea lungă, cuiere de alamă, scuipători, un pian mecanic, câteva oglinzi şi

butoaie de whisky la zece cenţi paharul şi butoaie de bere la cinci cenţi halba. Acum tot ce vezi e crom, femei abţiguite, poponari, barmani scârboşi, proprietari urâcioşi care se învârt de colo-colo, îngrijoraţi de soarta scaunelor de piele şi cu frică de poliţai. Toţi ţipă când nu trebuie şi se face brusc linişte când intră un străin.

L-am contrazis.

— Bine, spuse. O să mergem la New Orleans diseară şi o să vă lămuriţi.

Şi ne-a dus dinadins la cele mai plicticoase baruri. După cină, am lăsat-o pe Jane singură cu copiii. Ea citea ofertele de serviciu din Times-Picayune din New Orleans. Am întrebat-o dacă îşi caută o slujbă. Mi-a răspuns că nu, ci că pur şi simplu asta i se pare cea mai interesantă parte a ziarului. Bull ne însoţi în oraş şi continuă să vorbească.

— Uşurel, Dean, o să ajungem şi-acolo, sper. Hopa, vezi că este şi feribot, nu trebuie să treci prin apă.

Continuă să vorbească. Starea lui Dean era mai proastă, îmi mărturisi.

— Mi se pare că se îndreaptă spre destinul său ideal, care constă într-o psihoză compulsivă presărată cu o undă de iresponsabilitate şi violenţă de psihopat.

Îl privi pe Dean cu coada ochiului.

— N-o să reuşeşti nimic dacă mergi în California cu nebunul ăsta. De ce nu rămâi în New Orleans cu mine? Mergem să pariem la cursele de la Graetna şi ne relaxăm în curte. Am un set de cuţite faine şi fac o ţintă, în centru găsim şi nişte puicuţe pe cinste, dacă-ti arde de aşa ceva.

Pufăi. Eram pe feribot şi Dean sărise din maşină să se sprijine de parapet. Am ieşit şi eu, dar Bull rămase în maşină, fornăind, pfumpf. Un fel de ceaţă fantomatică stăruia în seara aceea deasupra apelor nămoloase, iar prin ea se zărea conturul întunecat al pădurilor. Pe malul celălalt, New Orleans sclipea portocaliu şi pe margine se zăreau spectrele cenuşii ale corăbiilor lui Cereno, cu balcoane spanioleşti şi pupe împodobite, asta doar până te apropiai şi constatai că sunt doar nişte cargoboturi vechi din Suedia şi Panama. Luminile feribotului străluceau în noapte. Aceiaşi negri dintotdeauna dădeau la lopată şi cântau. Bătrânul Big Slim Hazard lucrase şi el odată pe feribotul de Algiers ca simplu muncitor pe punte, îmi veni în minte şi Mississippi Gene şi, în timp ce fluviul curgea, sub stele, venind tocmai din inima Americii, am ştiut, am ştiut ca niciodată altcândva că tot ce cunoscusem vreodată şi urma să mai cunosc era Unul. Şi încă un lucru ciudat: în noaptea aia când am traversat fluviul cu Bull, o fată s-a sinucis, aruncându-se de pe punte, cu puţin înainte sau chiar după ce am trecut noi. Am văzut ştirea în ziar, a doua zi. Am bătut toate barurile anoste din Cartierul Francez şi ne-am întors acasă la miezul nopţii, în noaptea aceea Marylou s-a drogat ca la carte: marijuana, benzedrină, alcool, ba chiar l-a rugat pe Bull să-i facă o înţepătură cu morfină, lucru pe care el, desigur, l-a refuzat. I-a dat în schimb un martini. Era atât de dopată cu tot felul de chestii încât la un moment dat a devenit complet inertă şi stătea năucă pe verandă, alături de mine. Bull avea o verandă minunată, înconjura toată casa care, împrejmuită de sălcii, arăta în lumina lunii ca un vechi conac scăpătat din sud. Jane şedea înăuntru, citind ofertele de slujbe; Bull era în baie şi-şi făcea injecţia, ţinea în dinţi vechea lui cravată neagră transformată în garou şi-şi vâra acul în braţul chinuit şi ciuruit de sute de ori. Ed Dunkel era întins cu Galatea în patul impunător şi masiv pe care Bull şi Jane nu-l foloseau niciodată. Dean îţi răsucea ţigări de marijuana, iar Marylou şi cu mine maimuţăream aristocraţia sudului.

— Domnişoară Lou, dar sunteţi cât se poate de drăgălaşă şi atrăgătoare în seara aceasta!

— Vai, mulţumesc, Crawford, e extrem de amabil din partea ta să spui asemenea lucruri!

Uşile care dădeau spre verandă se deschideau mereu şi, pe rând, fiecare din actorii tristei noastre drame din noaptea americană îşi făcea apariţia ca să afle unde sunt ceilalţi, în cele din urmă am făcut o plimbare de unul singur până la taluz. Voiam să stau pe malul noroios şi să privesc fluviul, în loc să fac asta, a trebuit să mă uit la el cu nasul lipit de un gard de sârmă. Cu ce mai rămâi când începi să pui garduri între oameni şi râurile lor? "Birocraţia!" zice Old Bull. Şade cu Kafka pe genunchi, lampa arde deasupra capului, el pufăie, pfumpf. Casa lui veche

troznește din încheieturi, iar buștenii din Montana sunt purtați la vale de marele fluviu întunecat al nopții. "Nimic decât birocrație. Și sindicate! Mai ales sindicate!" Dar hohotul sinistru se va întoarce din nou.

Era dimineața devreme când m-am trezit și i-am găsit pe Old Bull și pe Dean în curtea din spate. Dean, îmbrăcat în salopeta sa de benzinar, îl ajuta pe Bull, Acesta găsise o bucată enormă de lemn putred și încerca în disperare să scoată cu un cleşte-ciocan cuiele din el. Ne-am holbat la cuie: erau milioane. Erau ca viermii.

— După ce voi scoate toate cuiele, îmi voi face o etajeră care va dura o mie de ani spuse Bull, înfăorându-se tot de o emoție juvenilă. De ce oare, Sal, în zilele noastre se construiesc rafturi care, după numai șase luni, crapă sub greutatea unui fleac de bibelou? La fel și casele, la fel și hainele. Ticăloșii au inventat materialele plastice din care se pot construi case care să dureze "pe vecie". Și cauciucurile. Americanii mor ca muștele în fiecare an din pricina cauciucului din pneuri, care se înfierbântă și explodează pe șosea. Ar putea face cauciucuri care să nu explodeze niciodată. La fel e și cu pasta de dinți. Există o anumită gumă de mestecat pe care au inventat-o, pe care nu o arată nimănui și, dacă o mesteci în copilărie, nu mai faci carii câte zile ai. La fel e cu hainele. Ei pot face haine care să dureze o veșnicie. Preferă totuși să facă haine ieftine, astfel încât fiecare să fie obligat să meargă la lucru, să apese ceasul de pontaj, să se organizeze în sindicate stupide, să încerce să se mențină la suprafață, în timp ce marii rechini se lăfăie la Washington și Moscova.

Ridică bucata enormă de lemn putred:

— Nu crezi că va deveni o etajeră splendidă?

Era dimineața devreme, iar Bull deborda de energie. Bietul meu amic introdusese atâta drog în organismul său încât cea mai mare parte a zilei și-o petrecea zăcând pe scaunul său, cu lampa aprinsă în toiul zilei, însă dimineața era magnific. Am început să aruncăm cuțite la țintă. Povestea cum a văzut el un arab în Tunis care nimerea ochiul unui om de la 13 metri distanță. Asta i-a adus aminte de mătușa sa, care vizitase Casbahul în anii '30.

— Era cu un grup de turiști conduși de un ghid. Purta un inel cu diamante pe degetul mic. La un moment dat s-a rezemat de un perete pentru a se odihni puțin, când un ay-rab s-a năpustit spre ea și, înainte de-a putea scoate vreun țipăt, i-a furat inelul, dragul meu. Imediat și-a dat seama că nu mai are degetul mic. Hi-hi-hi-hi-hi!

Când râdea, își strângea buzele laolaltă, făcând zgomotul să țâșnească din pântece, de la distanță, încovoindu-se pe genunchi. A râs mult timp.

— Hei, Jane! strigă bucuros. Chiar acum le povesteam lui Dean și lui Sal despre ce-a făcut mătușa mea în Casbah.

— Te-am auzit, spuse ea din ușa bucătăriei, privind la splendida, calda dimineață, cum numai în Golf afli.

Nori mari și minunați pluteau deasupra capetelor noastre, norii văii, cei care te fac să simți măreția rostogolirii sfintei și bătrânei Americi de la un capăt la altul. Numai vigoare Și bărbăție era Bull.

— Spuneți-mi, v-am povestit vreodată despre tatăl lui Dale? A fost cel mai nostim bătrân pe care-l poți întâlni vreodată. A avut o pareză, care îți mănâncă partea din față a creierului și astfel nu mai ești responsabil pentru nimic din ce-ți trăsnește prin cap. Avea o casă în Texas și, la un moment dat, la el lucrau dulgherii de dimineața până noaptea ca să-i construiască aripi noi. S-a trezit în mijlocul nopții și a spus: "Nu mai vreau blestemata asta de aripă; puneți-o acolo". Dulgherii au trebuit să demonteze totul și s-o ia de la capăt. În zori puteau fi văzuți reluând lucrul la aripa nouă. Apoi bătrânul s-a plictisit de toată tevatura și a zis: "S-o ia dracul, vreau să plec în Mâine". A urcat în mașină și a tâșnit cu o sută șaizeci la oră; o ploaie torențială de pene de pasăre a urmărit mașina pe sute de kilometri distanță. Se oprea în mijlocul câte unui oraș texan doar ca să-și cumpere whisky, în zgomotul asurzitor de claxoane, el țâșnea afară din magazin și urla: "Terminași cu blestematul vostru de sgomot, mulsime de ticăloși!" Sâsâia —

când ai pareză, sâsâi. Într-o noapte a venit la mine acasă, la Cincinnati, a claxonat şi a urlat: "Ieşi afară şi hai să mergem în Texas să-l vedem pe Dale". Se întorcea din Mâine. Pretindea că a cumpărat o casă ah, la facultate am scris o poveste despre el, în care era vorba despre un naufragiu oribil, cu oameni în apă agăţându-se de barca de salvare şi bătrânul era acolo cu o macetă, ciopârţindu-le degetele: "Plecaşi de aisi, mulsime de ticăloşi, asta este blestemata mea de barcă!" Ah, era oribil! Aş putea să vă povestesc toată ziulica despre el. Spuneţi, nu-i aşa că este o zi frumoasă?

Şi, desigur, era. Dinspre dig adia cea mai blinda briză. Am intrat în casă pentru ca Bull să măsoare peretele pentru etajeră. Ne-a arătat masa din sufragerie, pe care o construise tot el. Era din lemn de cincisprezece centimetri grosime.

— Asta e o masă care va dura o mie de ani, a spus Bull, aplecându-şi maniacal spre noi faţa sa lungă şi subţire.

A izbit-o cu zgomot.

Seara *se* aşeza la masa lui, ciugulind din mâncare şi aruncând oasele la pisici. Avea şapte pisici.

— Îmi plac pisicile, în mod deosebit mi-s dragi cele care ţipă când le ţin deasupra căzii de baie.

Insistă să ne demonstreze, dar era cineva la baie.

— Ei bine, a spus, nu putem face asta acum. Să vedeţi, am avut un conflict cu vecinii de alături.

Ne-a povestit despre vecini. Era o gaşcă de copii obraznici care aruncau cu pietre peste gardul şubred la Dodie şi Ray şi uneori şi la Old Bull. Le-a spus să înceteze. Tatăl copiilor a tâşnit afară şi a ţipat ceva în portugheză. Bull a intrat în casă şi s-a întors cu arma în mână, aplecându-se şovăielnic peste ea, cu incredibilul său zâmbet prostesc răsărind de sub borul pălăriei, timid şi perfid, în aşteptare, un clown grotesc, deşirat şi solitar sub nori. La vederea lui, portughezul trebuie să se fi gândit la cele mai cumplite coşmaruri.

Ne-am plimbat prin curte, căutând ceva de făcut. Exista un gard formidabil, lucrat de Bull pentru a se separa de respingătorii săi vecini. Nu avea să fie terminat niciodată. Sarcina îi depăşea puterile. L-a balansat în faţă şi-n spate pentru a ne demonstra cât este de solid.

Brusc a obosit şi s-a liniştit, a intrat în casă şi a dispărut în baie pentru a-şi lua doza de dinainte de prânz. A ieşit cu o privire sticloasă şi s-a aşezat calm sub lampa lui aprinsă. Lumina soarelui se strecura discret prin jaluzelele trase.

— Spuneţi, băieţi, de ce nu încercaţi acumulatorul meu de orgoni? Ar pune ceva vigoare în oasele voastre. Eu întotdeauna mă năpustesc cu o sută patruzeci la oră până la cel mai apropiat bordel, hăr-hăr-hăr!

Acesta era "râsul" râsului său, atunci când de fapt nu râdea. Acumulatorul de orgoni era o ladă obişnuită, destul de mare pentru ca să încapă în ea un om aşezat pe un scaun: un strat de lemn, un strat de tablă şi un alt strat de lemn ce captează orgonii din atmosferă şi îi ţine captivi suficient de mult timp pentru ca organismul uman să absoarbă mai mult decât în mod obişnuit. Potrivit părerilor lui Reich, "orgonii" sunt atomii vibratori ai principiului vital din atmosferă. Oamenii fac cancer pentru că îşi epuizează orgonii. Old Bull considera că acumulatorul său de orgoni s-ar putea îmbunătăţi dacă lemnul utilizat ar fi cât mai organic posibil, în acest scop, el legase ramuri stufoase şi crenguţe de tufe din baltă la closetul său mistic. Obiectul stătea acolo, în curtea plată şi fierbinte, o maşinărie scorojită, înghesuită şi împodobită cu inventivitate maniacală. Old Bull îşi lepădă hainele şi se aşează pe scaun ca să-şi contemple buricul.

— Spune, Sal, vrei să mergem după amiază să jucăm la curse în bomba de pariuri de la Graetna?

Era magnific. După masă, a moţăit puţin în scaunul său, cu arma cu aer comprimat în poală şi cu micul Ray, adormit şi el, încolăcit în jurul gâtului său. Era o privelişte încântătoare: tatăl şi fiul, un tată care cu siguranţă nu-şi va plictisi fiul, fiindcă aveau ce face împreună şi

despre ce vorbi. S-a trezit brusc şi m-a privit. I-a trebuit un minut ca să mă recunoască.

— De ce te duci pe Coastă, Sal? m-a întrebat şi într-o clipă a adormit la loc.

După-amiază am plecat la Graetna, numai Bull şi cu mine. Ne-am urcat în vechiul său Chevy. Hudsonul lui Dean era o maşină joasă care părea că alunecă, în timp ce a lui Bull era înaltă şi zgomotoasă. Ca în 1910. Localul de pariuri era situat lângă docuri, într-un bar enorm, numai crom şi piele, ce se deschidea în spate într-un vestibul imens unde numele şi numerele cailor participanţi erau afişate pe perete. Bişniţari din Louisiana se lăfăiau citind foaia curselor. Am băut o bere, apoi Bull s-a îndreptat agale spre jocurile mecanice şi a aruncat o piesă de o jumătate de dolar în una din maşini. Contorul a marcat "Jackpot"-"Jackpot"-"Jackpot"-"Jackpot", dar ultimul a atârnat pentru o clipă şi a alunecat înapoi la "Cireaşă". A pierdut la mustaţă mai bine de o sută de dolari.

— Mama dracului! a urlat Bull. Chestiile astea sunt măsluite. Ai văzut-o cu ochii tăi. Am avut jackpot, dar mecanismul s-a dat înapoi. Ei, asta este şi gata.

Am examinat foaia curselor. Nu mai pariasem de câţiva ani şi eram amuzat de toate numele noi. Era un cal, Big Pop, nume care m-a transpus în alte vremuri, pe când pariam împreună cu tata. Eram pe cale de a-i povesti asta lui Old Bull, când el a zis:

— Cred că o să mizez pe Ebony Corsair.

Într-un târziu i-am spus:

— Big Pop îmi aduce aminte de taică-meu.

El a reflectat o clipă, cu ochii săi albaştri şi clari fixaţi hipnotic într-ai mei, şi nu-mi mai dădeam seama la ce se gândea şi pe unde era. Apoi s-a dus şi a pariat pe Ebony Corsair. Big Pop a câştigat şi era cotat cu 50 la 1.

— Mama dracului, a zis Bull. Ar fi trebuit să ştiu mai bine, am mai trecut prin asta. Ah, când o să ne vină minţile la cap?

— Ce vrei să spui?

— Big Pop, asta vreau să spun. Ai avut o premoniţie, băiete, o premoniţie. Numai nenorociţii de tâmpiţi nu dau atenţie premoniţiilor. De unde ştii că taică-tu, care era un jucător înrăit, nu ţi-a comunicat pe moment că Big Pop va câştiga? Numele ţi-a trezit un sentiment cunoscut şi astfel a comunicat cu tine. La asta m-am gândit când i-ai menţionat numele. Vărul meu din Missouri a pariat odată pe un cal al cărui nume îi amintea de maică-sa şi a câştigat o groază de bani. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi în după-amiaza asta.

A dat din cap.

— Hai să ne cărăm. Asta-i ultima oară când mai pariez cu tine alături. Toate previziunile astea-mi distrag atenţia.

În maşină, în timp ce ne întorceam la vechea lui casă, mi-a spus:

— Omul îşi va da seama într-o zi că suntem în contact cu morţii şi cu lumea cealaltă, oriunde ne-am afla. Chiar acum am putea prevedea, dacă am avea destulă putere de concentrare, ce se va întâmpla în următorii o sută de ani şi astfel am fi capabili să luăm măsuri pentru evitarea a tot felul de catastrofe. Când un om moare, creierul său suferă o mutaţie despre care acum nu ştim nimic, dar care ar deveni foarte clară într-o zi dacă oamenii de ştiinţă s-ar pune pe treabă. Ticăloşii de acuma sunt interesaţi numai să vadă dacă pot arunca lumea în aer.

I-am povestit lui Jane despre asta. Şi-a tras nasul şi a spus:

— Mi se pare absurd.

A început să mătură prin bucătărie. Bull *s-a* dus în baie pentru doza de după-amiază.

Afară, pe drum, Dean şi Ed Dunkel jucau baschet cu mingea lui Dodie şi o găleată prinsă de un felinar. M-am dus la ei. Apoi ne-am dedat la exhibiţii atletice. Dean ne-a năucit total. Ne-a pus pe mine şi pe Ed să ţinem o rangă de fier la înălţimea şoldului şi a sărit peste ea de pe loc, ţinându-se de călcâie.

— Daţi-i bătaie, ridicaţi-o.

Am înălţat-o până la nivelul pieptului. Din nou a sărit peste ea, cu uşurinţă. Apoi a

încercat proba de săritură în lungime şi a realizat şapte metri şi ceva. Apoi ne-am întrecut la alergare pe şosea. Pot să alerg suta de metri în zece secunde şi jumătate. M-a depăşit ca vântul. În timp ce alergam, am avut o viziune nebunească, cu Dean alergând prin viaţă chiar aşa cu faţa lui osoasă îndreptată spre viaţă, cu braţele în rotaţie, cu fruntea transpirată, cu picioarele basculând ca ale lui Groucho Marx şi strigând "Da! Da, băiete, tu chiar te mişti!" Şi nimeni nu putea să se mişte aşa de repede ca el, ăsta-i adevărul. Apoi Bull a ieşit afară cu două cuţite şi ne-a învăţat cum să dezarmăm un cuţitar pe o alee întunecoasă. La rândul meu, i-am arătat un truc mişto, adică te laşi la pământ în faţa adversarului, îl prinzi cu gleznele şi, aruncându-l peste cap, îi prinzi încheieturile mâinilor într-un Nelson. A spus că-i bine. El ne-a arătat nişte figuri de jiu-jitsu. Micuţa Dodie a chemat-o pe maică-sa afară pe verandă şi a spus:

— Uită-te la caraghioşii ăştia.

Era o fetişcană mică şi atât de drăguţă şi dezgheţată, că Dean nu-ţi mai putea lua ochii de la ea.

— Uau! Să vezi tu când se face mare. Cum o să mai unduiască, tăindu-şi drum pe Canal Street, cu ochii ei frumoşi!

A şuierat printre dinţi.

Am petrecut o zi nebună în New Orleans, plimbându-ne prin centru cu familia Dunkel. În ziua aceea Dean îşi ieşise din minţi, îndată ce văzu în gară trenurile T & NO, vru să-mi arate totul dintr-o dată:

— Te-nvăţ să fii frânar cât ai zice peşte.

El cu mine şi cu Ed Dunkel am alergat peste şine şi ne-am căţărat într-un marfar în trei locuri diferite. Marylou şi Galatea ne aşteptau în maşină. Am străbătut cu trenul vreun kilometru până la docuri, făcându-le cu mâna acarilor şi cantonierilor. M-au învăţat metoda corectă de a coborî dintr-un vagon în mers: mai întâi piciorul din spate, laşi trenul să se depărteze de tine, te întorci şi pui şi celălalt picior jos. Mi-au arătat vagoanele frigorifice şi compartimentele pentru gheaţă, tocmai bune pentru o călătorie iarna, dacă vagoanele sunt goale.

— V-aduceţi aminte că v-am povestit despre drumul de la New Mexico la L.A.? a strigat Dean. Uite-aşa m-am agăţat.

Ne-am întors la fete după vreo oră şi bineînţeles că ele erau furioase. Ed şi Galatea au decis să-şi ia o cameră în New Orleans, să rămână aici şi să muncească. Asta-i convenea lui Bull, care se săturase până peste cap de toată adunătura. Iniţial, invitaţia fusese doar pentru mine. În camera din faţă, unde dormeau Dean şi Marylou, erau pete de gem şi de cafea, iar pe podea erau împrăştiate tuburi goale de benzedrină. În plus, acolo era camera de lucru a lui Bull, iar el nu putea lucra la rafturile lui. Sărmana Jane era deranjată din treabă de ţopăiturile şi continua agitaţie a lui Dean. Aşteptam banii mei de veteran; mătuşă-mea urma să mi-i trimită prin poştă. Apoi am plecat noi trei, Dean, Marylou şi cu mine. Când a sosit cecul, mi-am dat seama cât de mult regretam că părăsesc dintr-o dată minunata casă a lui Bull, dar Dean era nerăbdător s-o întindă.

Într-un amurg trist şi roşu, ne-am aşezat în sfârşit în maşină, iar Jane, Dodie, micul Ray, Bull, Ed şi Galatea stăteau în iarba înaltă, zâmbind. Era un rămas bun. În ultimul moment, Dean şi Bull s-au ciorovăit pentru nişte bani: Dean a vrut să împrumute, iar Bull a zis că nici nu poate fi vorba. Aveam sentimentul că revenisem la zilele din Texas. Cacealmistul Dean îşi îndepărta tot mai mult oamenii de el. Chicotea maniacal şi nu-i păsa. S-a scărpinat la şliţ, şi-a strecurat degetul în rochia lui Marylou, i-a lins genunchiul şi, făcând spume la gură, i-a spus:

— Scumpo, tu ştii şi eu ştiu că totu-i pe bune între noi, fără nici un dubiu, în termenii celei mai abstracte definiţii sau metafizici sau în orice termeni vrei tu să specifici, să te impui drăgălaş sau să mă sâcâi şi tot aşa şi, vrrruum!, maşina demară şi pornirăm din nou spre California.

8

Cum să vorbeşti despre sentimentul pe care-l ai când te desparţi de oameni şi vezi cum siluetele lor rămân în urmă şi apoi dispar cu desăvârşire? E lumea asta cea mult prea mare în care ne pierdem, este despărţirea. Dar acum gândul ni se îndreaptă spre următoarea aventură nebună, sub alte ceruri.

Am mers cu maşina prin lumina fierbinte şi umedă a Algiersului, înapoi la feribot, înapoi spre corăbiile pline de noroi, ce stăteau ancorate şi tăcute pe celălalt mal, înapoi pe Canal şi iată-ne, în plin asfinţit purpuriu, pe o şosea cu două benzi cu direcţia Baton Rouge. De aici am luat-o spre vest şi am traversat Mississippi într-un loc numit Port Allen. Port Allen unde râul e doar un fel de ploaie trandafirie boltită de un întuneric înceţoşat şi unde am condus cu luminile galbene de ceaţă pe un drum cotit, ajungând în cele din urmă să vedem din nou, dedesubtul podului, uriaşa masă de apă întunecată şi am traversat iar eternitatea. Şi ce este fluviul Mississippi? Un bulgăre de ţărână spălat de ape în noaptea ploioasă, sunetul blând al pâraielor de pe malurile Missouri-ului, o taină ce se dezvăluie, curenţi care se scurg pe albia eternă, o ofrandă adusă cenuşiilor valuri înspumate, o călătorie de-a lungul nesfârşitelor văi şi copaci şi taluzuri, tot la vale, la vale, pe lângă Memphis, Greenville, Eudora, Vicksburg, Natchez, Port Allen şi Port Orleans şi Port of the Deltas, pe lângă Potash, Venice şi Marele Golf al Nopţii şi, în sfârşit, în libertate.

La radio era o dramă poliţistă. Mă uitam pe fereastră şi am văzut un panou pe care scria FOLOSIŢI VOPSEAUA COOPER şi am spus "O.K., aşa o să fac", rulam prin întunericul amăgitor din câmpiile Louisianei, prin Latwell, Bunice, Kinder şi DeQuincy, orăşele tipice vestului, semănând tot mai mult cu zona bălţilor pe măsură ce ne apropiam de râul Sabine. În Old Opelousas am intrat într-o băcănie să cumpăr pâine şi brânză, în timp ce Dean se ocupa de benzină şi ulei. Era o prăvălie modestă, într-o căsuţă, îi auzeam pe ai casei, aşezaţi la cină în încăperea din spate. Am aşteptat o clipă. Vorbeau în continuare. Am luat pâine şi brânză şi am ieşit pe furiş. Abia aveam bani cât să ajungem la Frisco. Între timp, Dean luă şi el un cartuş de ţigări de la benzinărie şi acum aveam provizii pentru drum benzină, ulei, ţigări şi mâncare. Escrocii n-au scrupule. Puse maşina în mişcare şi o luarăm din loc.

Undeva, în apropiere de Starks, am văzut înălţându-se spre cer o vâlvătaie roşie. Ne-am întrebat ce poate fi şi peste câteva clipe am ajuns în dreptul ei. Un foc ardea dincolo de copaci şi pe şosea erau parcate multe maşini. Putea să fie un fel de foc de tabără sau orice altceva. Spre Deweyville peisajul deveni ciudat şi dezolant. Eram în zona mlaştinilor.

— Omule, îţi închipui ce-ar fi să găsim pe aici un local de jazz în care negrii cântă blues la chitară, beau poşircă şi ne fac cu mâna?

— Da!

Un ţinut plin de mistere. Treceam printre smârcuri, pe un drum neasfaltat, uşor ridicat, ale cărui margini înclinate erau acoperite cu plante cățărătoare, în cale ni se ivi o apariţie stranie: un negru cu cămaşă albă mergea pe drum cu braţele desfăcute, înălţate spre firmamentul cufundat în beznă. Probabil se ruga sau blestema. Am trecut iute pe lângă el şi m-am uitat pe fereastra din spate să-i văd albul ochilor.

— Uhuuu! spuse Dean. Fii atent. Ar fi mai bine să nu oprim prin locurile astea.

La un moment dat ne-am împotmolit la o răscruce şi tot a trebuit să oprim maşina. Dean a stins farurile din faţă. O pădure deasă de arbuşti cățărători ne înconjura şi aproape că puteai auzi foşgăiala a un milion de şerpi. Singurul lucru vizibil era butonul roşu de pe bordul maşinii. Marylou scâncea de spaimă, începurăm să hohotim ca nebunii ca s-o speriem. Şi noi eram înfricoşaţi. Voiam să ieşim din această citadelă a şerpilor, din acest întuneric vâscos, ca să gonim înapoi la America noastră familiară, înapoi la aşezările cu crescători de vite. Mirosea a petrol şi ape stătute. Acest manuscris al nopţii rămânea indescifrabil pentru noi. Se auzi ţipătul

unei bufniţe. Am luat-o la întâmplare pe unul din drumurile mocirloase şi curând traversam bătrânul, neîmblânzitul râu Sabine, sursa acestor mlaştini. Cu mare uimire am văzut apărând în faţa noastră mari construcţii luminoase.

— Texas! E Texasul! Oraşul petrolifer Beaumont!

Uriaşe rezervoare de petrol şi rafinării se zăreau sclipind ca nişte oraşe în aerul mirosind a ţiţei.

— Mă bucur că am scăpat de acolo, zise Marylou. Hai să ne mai jucăm de-a poveştile de groază.

Am gonit prin Beaumont, am trecut râul Trinity la Liberty şi ne-am îndreptat spre Houston. Acum Dean începu să vorbească despre vremurile petrecute de el la Houston în 1947.

— Hassel! Nebunul ăla de Hassel! Îl caut peste tot pe unde merg şi nu-l găsesc niciodată. Cât am fost în Texas, ne păcălea tot timpul. Mergeam cu Bull să cumpărăm de mâncare şi Hassel dispărea. Trebuia să-l căutăm prin toate locurile de întâlnire ale narcomanilor. Ne aflam în Houston.

— Umblam după el prin cartierul negroteilor. Omule, pârlea tot ce întâlnea în cale. Într-o seară ne-am rătăcit de el şi am luat o cameră la hotel. Lui Jane i se strica mâncarea în răcitor şi plecaserăm să-i aducem nişte gheaţă. Pe Hassel l-am găsit abia după două zile. O luasem şi eu razna uite, pe-aici, în plin centru, umblam după-amiaza prin supermagazine după femei ieşite la cumpărături (acum goneam prin noaptea pustie) şi am dat peste o năroadă de fetişcană trăznet care nici nu era în toate minţile, se tot fâţâia, încercând să şparlească o portocală. Era din Wyoming. Pe cât era de bine făcută, pe atât era de proastă. Bolborosea ceva când am găsit-o şi am dus-o în cameră. Bull se matolise încercând să îmbete un puşti mexican. Carlo era plin de heroină şi scria poezii. Hassel n-a apărut decât la miezul nopţii, l-am găsit dormind pe bancheta din spate a jeepului. Gheaţa se topise toată. Hassel spunea că înghiţise vreo cinci somnifere. Băiete, dacă memoria mi-ar funcţiona la fel de bine precum mintea, ce de lucruri ţi-aş mai putea povesti! Ah, dar ştim noi cum e cu timpul! Totul merge de la sine. Aş putea închide ochii şi maşina asta ar merge singură.

Orele patru dimineaţa în Houston: pe strada pustie ţâşni deodată un puştan pe motocicletă, înzorzonat şi gătit cu nasturi sclipitori, vizieră, geacă neagră lucioasă, un adevărat poet texan al nopţii, şi, agăţată de el ca un pui de indian, o fată cu părul fluturând. Goneau şi cântau "Houston, Austin, Fort Worth, Dallas şi uneori Kansas City şi alteori Antone, ah-haaa!" Se făcură nevăzuţi cât ai clipi.

— Uau! Ce tipă mişto îl ţinea de curea! Să-i dăm gaz!

Dean încercă să-i ajungă.

— N-ar fi grozav dacă am fi toţi laolaltă şi am face-o lată de-a binelea şi toţi am fi blânzi şi drăguţi şi amabili, fără ceartă, fără bombă-neli copilăreşti sau chinuri ale trupului interpretate greşit sau alte alea. Ah, dar ştim noi cum e cu timpul!

Se aplecă peste volan şi apăsă pe acceleraţie.

În cele din urmă, dincolo de Houston energia lui, oricât de debordantă ar fi fost, se epuiza şi am trecut eu la volan. Chiar atunci începu să plouă. Eram acum pe întinsa câmpie texană şi, vorba lui Dean, "Mergi şi mergi şi mâine seară tot în Texas eşti". Ploaia cădea şiroaie. Am luat-o printr-un orăşel de crescători de vite, pe o stradă principală desfundată, şi deodată m-am trezit într-o fundătură.

— Hei, ce fac acum?

Dormeau amândoi. Am întors şi am luat-o cu greu înapoi prin oraş. Deodată, un călăreţ cu pelerină de ploaie apăru în lumina farurilor. Era şeriful. Avea o pălărie mare pe care ploaia se scurgea şiroaie.

— Pe unde să ies spre Austin?

Îmi răspunse politicos şi am luat-o din loc. Ieşisem din oraş când m-am trezit deodată cu două faruri care-mi băteau direct în ochi prin ploaia ce biciuia parbrizul. Aoleu, m-am gândit, oi

fi mergând în sens greşit! Am luat-o la dreapta şi m-am pomenit mergând prin mocirlă. Am virat din nou pe şosea. Farurile se îndreptau tot spre mine. În ultima clipă am priceput că insul celălalt mergea pe banda greşită şi habar n-avea. Aveam cincizeci la oră şi am tras brusc lateral în noroi; slavă Domnului, nu era nici un şanţ! Maşina cu pricina dădu înapoi în ploaia care continua să se reverse, îmbrăcaţi cu cămăşi albe, cu braţe bronzate, murdare, patru muncitori cu mutre posace, plecaţi pe şest de la treabă ca să chefuiască pe unde or apuca, mă priveau prin întuneric fără să scoată o vorbă. Şoferul era la fel de pilit ca şi ceilalţi. Zise:

— Încotro-i Houstonul?

I-am arătat cu degetul în spate, îmi trăz-nise deodată prin minte că făcuseră toată manevra asta doar ca să întrebe de drum, la fel cum un cerşetor îţi barează calea când vrea să-ţi ceară de pomană. Aruncară priviri jalnice spre podeaua maşinii, pe care stăteau azvârlite sticle goale, şi o luară din loc zdrăngănind. Am pornit maşina. Mă împotmolisem zdravăn în noroi. Ploaia, Texasul pustiu. Am oftat din toţi rărunchii.

— Dean, am zis, scoală-te.

— Ce?

— Ne-am împotmolit.

— Ce s-a întâmplat?

I-am spus. Începu să înjure. Ne-am pus nişte încălţări vechi şi nişte jersee ponosite Şi-am ieşit cumva din maşină. Ploua torenţial. Mi-am lipit spinarea de capota din spate, am ridicat-o şi am săltat-o. Dean puse lanţuri sub roţile care alunecau. Cât ai clipi, ne umplurăm de noroi. Am trezit-o şi pe Marylou să asiste la oroarea asta şi am pus-o să accelereze, în timp ce noi împingeam. Maşina se zgâlţâia din toate încheieturile. Săltă brusc din şanţ şi intră pe sosea. Marylou o opri la timp ca să ne urcăm. Asta a fost tot o jumătate de oră al cărei rezultat a fost că eram uzi leoarcă şi ne simţeam oribil.

Am adormit, aşa murdar de noroi din cap până-n picioare. Dimineaţa, când m-am trezit, noroiul se întărise, iar afară era zăpadă. Ne aflam lângă Fredericksburg, pe platourile înalte. Se instalase una din cele mai cumplite ierni pe care le cunoscuse Texasul şi chiar istoria Vestului, când vitele piereau ca muştele în viscole puternice şi ninsese până şi în San Francisco şi L.A. Eram cât se poate de nefericiţi. Măcar de-am fi rămas cu Ed Dunkel în New Orleans. Marylou conducea, Dean dormea. Femeia conducea cu o mână pe volan, iar cealaltă mi-o întinse mie în spate. Murmura promisiuni despre San Francisco, îmi lăsa gura apă, dar n-aveam ce face. La zece am trecut eu la volan Dean dormea de ore întregi şi am condus mai multe sute de kilometri prin prerie, pe un drum înfricoşător, care urca şi cobora, mărginit de vegetaţia pitică, troienită de zăpadă. Cowboys cu şepci de baseball şi apărătoare de urechi treceau în căutarea vitelor. Din loc în loc se iveau căsuţe confortabile cu coşuri fumegânde. Mi-ar fi plăcut să intrăm, să bem lapte bătut şi să mâncăm fasole acolo, la gura sobei.

La Sonora m-am servit din nou cu pâine şi brânză pe gratis, în timp ce patronul trăncănea cu un fermier solid în cealaltă parte a prăvăliei.

Când află, Dean sări în sus de bucurie, îi era foame. Pentru mâncare nu mai aveam nici o leţcaie.

— Daaa, daaaa, spunea Dean, privind fermierii care se plimbau cu un aer preocupat pe strada principală din Sonora, fiecare din ei e un blestemat de milionar, mii de capete de vite, muncitori, case, cont în bancă. Dacă aş trăi aici, aş fi un idiot care colindă preria, as fi un iepuroi care ronţăie crengi, aş alerga după fetele lor drăguţe hii-hii-hii-hii! La dracu! Buf!

Îşi trase un pumn.

— Da! Bine! Vai de mine!

Nu mai înţelegeam ce vorbeşte. Se aşeză la volan şi până seara, când am ajuns la El Paso, mână ca nebunul vreo opt sute de kilometri atât mai rămăseseră din Texas, oprind doar o dată, lângă Ozona. Aici se dezbrăcă la piele şi alergă chiuind şi sărind prin prerie. Maşinile treceau în viteză şi nu-l vedea nimeni. Alergă înapoi la maşină şi continuarăm drumul.

— Acuma, Sal, Marylou, vreau să faceţi şi voi ca mine, să daţi jos de pe voi toate hainele ce rost au hainele? asta vreau să spun şi să staţi cu burticile voastre drăguţe la soare, ca şi mine. Haideţi!

Mergeam spre vest şi soarele bătea prin parbriz.

— Primiţi soarele în pântecele vostru.

Marylou se supuse şi, fără nazuri, făcui şi eu la fel. Stăteam toţi trei pe bancheta din faţă. Ca să ne distrăm, Marylou ne dădu cu cremă. Din când în când, pe lângă noi trecea huruind câte-un camion. De sus, din cabină, şoferul zărea o clipă minunăţia de blondă dezbrăcată şezând între doi bărbaţi goi. Îl vedeam prin parbrizul din spate cum pierde o clipă controlul maşinii şi apoi dispare în depărtare. Acum traversam câmpii întinse, fără zăpadă. Curând ajunserăm în ţinutul Pecos Canyon, cu stâncile sale portocalii. Cerul se deschidea albastru deasupra noastră. Am coborât din maşină să cercetăm ruinele unei vechi aşezări indiene. Dean era gol puşcă. Marylou şi cu mine ne-am luat pardesiele. Ne-am plimbat printre zidurile vechi, vociferând şi ţipând. Nişte turişti îl zăriră pe Dean gol în câmpie, dar nu le veni să-şi creadă ochilor şi-şi văzură de drum.

Dean şi Marylou parcară lângă Van Horn şi făcură dragoste în timp ce eu dormeam. M-am trezit pe când goneam de-a lungul formidabilei văi a lui Rio Grande, mergând de la Clint şi Ysleta spre El Paso. Marylou sări pe bancheta din spate, eu pe cea din faţă, şi am pornit mai departe. La stânga noastră, dincolo de vastele întinderi ale lui Rio Grande, se vedeau înălţimile acoperite cu arbuşti roşietici de la hotarul cu Mexicul, ţinutul Tarahumare. Un amurg blând îşi juca razele pe culmi. Drept înainte, în depărtare, luminile din El Paso şi Juarez erau presărate de-a latul unei văi atât de largi încât se puteau vedea mai multe şine de cale ferată pe care pufăiau în toate direcţiile trenuri, ca şi cum aici ar fi fost însăşi Marea Vale a Lumii. Am luat-o într-acolo.

— Clint, Texas! spuse Dean.

Radioul transmitea programul postului din Clint. La fiecare sfert de oră puneau un disc. Restul timpului era ocupat de reclame şi un curs prin corespondenţă pentru liceeni.

— Programul ăsta e transmis în tot Vestul, strigă Dean exaltat. Măi, omule, îl ascultam ziua şi noaptea când eram la şcoala de corecţie şi la închisoare. Toţi corespondam. Dacă iei examenul, primeşti prin fax o diplomă de liceu în facsimil. Mai devreme sau mai târziu, toţi feciorii de fermier din Vest scriu la postul ăsta. Numai asta ascultă: dai drumul la radio în Sterling, Colorado, sau în Lusk, Wyoming, şi mai ştiu eu unde şi auzi Clint, Texas, şi iar Clint, Texas. Şi muzica este veşnic hillbilly şi mexicană, cel mai prost program din toată istoria ţinutului, şi nimeni nu poate face nimic. Au nişte emiţătoare uriaşe şi n-au încotro, toţi trebuie să-i asculte.

Văzurăm antena înălţându-se deasupra colibelor din Clint.

— Ah, bătrâne, ce-aş mai avea de povestit! strigă Dean, pe punctul de a izbucni în lacrimi. Cu ochii aţintiţi spre Frisco şi spre coastă, am intrat în El Paso pe înnoptat, lefteri. Trebuia cu orice preţ să facem rost de nişte bani de benzină, altfel riscam să ne împotmolim.

Am făcut tot ce-am ştiut. Mai întâi am încercat la agenţia de voiaj, dar în seara aceea nimeni nu pleca spre vest. E locul unde te poţi asocia cu cineva ca să plăteşti pe din două preţul benzinei, lucru perfect legal în Vest. Personaje dubioase aşteptau cu valize ponosite. Am mers la staţia de autobuze Greyhound, poate reuşeam să convingem pe cineva să renunţe la bilet şi să vină cu noi. Dar n-am avut curajul să abordăm pe nimeni. Rătăceam abătuţi de colo-colo. Un băieţandru de colegiu o sorbea din ochi pe ispititoarea Marylou, încercând să nu se dea de gol. Dean şi cu mine ne-am sfătuit şi am decis că nu suntem peşti. Deodată un puştan cu aer de prostănac, proaspăt ieşit de la casa de corecţie, se lipi de noi şi Dean se duse cu el la o bere.

— Hai, omule, să dăm cuiva în cap şi să-i luăm banii.

— Îmi placi, omule! strigă Dean.

O tuliră. O clipă am fost îngrijorat. Dar Dean voia doar să vadă străzile din El Paso

împreună cu puştiul şi să se distreze. Marylou şi cu mine am aşteptat în maşină. Îmi puse braţele în jurul gâtului.

— La naiba, Lou, stai să ajungem la Frisco.

— Nu-mi pasă. Dean are să mă părăsească oricum.

— Când vrei să te întorci la Denver?

— Habar n-am. Nu-mi pasă ce fac. Nu pot să vin în Est cu tine?

— Trebuie să facem rost de ceva bani în Frisco.

— Ştiu o slujbă într-un local, tu după tejghea, iar eu chelneriţă. Ştiu un hotel unde putem sta pe credit. O să rămânem împreună. Uuf, sunt aşa de tristă.

— De ce eşti tristă, micuţo?

— Toate mă-ntristează. Oh, fir-ar să fie, cum aş vrea ca Dean să nu fie aşa nebun.

Dean se întoarse înapoi cu un aer amuzat şi, chicotind, urcă repede în maşină.

— Uh, ce mai nebun şi ăla! Ştiam eu cu cine am de-a face! Am cunoscut mii de ţipi ca el, sunt toţi la fel, mintea lor nu se abate o iotă de la mecanismul iniţial, ah, ramificaţiile infinite, nu e timp, nu e timp...

Ambala motorul, se aplecă peste volan şi ţâşni din El Paso.

— Va trebui să luăm autostopişti. Sunt sigur că o să găsim. Hepa! hepa! am pornit.

— Atenţie! strigă la un motociclist şi-l ocoli, fentă un camion şi săltă peste borna de hotar a oraşului.

Peste râu, într-un dezolant ţinut arid, se vedeau sclipind luminile din Juarez şi licăreau stelele din Chihuahua. Marylou îl privea pe Dean aşa cum o făcuse tot drumul, cu coada ochiului. Avea o expresie iritată şi tristă, ca şi cum ar fi vrut să-i taie capul şi să i-l ascundă în camera ei. Îl iubea cu duşmănie şi amărăciune pe omul care, în mod uimitor, era atât de stăpân pe sine, furios şi dispreţuitor şi zănatic. Zâmbetul ei îmbina un fel de credulitate afectuoasă cu o ură neîmpăcată care-mi dădea fiori, era o dragoste care, ştia ea, nu avea să rodească nicicând pentru că, atunci când îi privea chipul osos, cu fălcile căzute, pe care se citea siguranţa de sine şi nepăsarea tipic masculine, ea ştia că nebunia lui e fără leac. Dean era convins că Marylou e o curvă; ştia el că e o mincinoasă din naştere. Dar când avea privirea aceea, era dragoste în ea, iar când Dean o băga în seamă, se întorcea oferindu-i zâmbetul lui fals de cuceritor, cu fluturat de gene şi dinţi albi ca perlele, asta chiar dacă numai cu o clipă în urmă fusese pierdut în eternele sale reverii. Apoi Marylou şi cu mine râdeam, iar Dean nu arăta nici un semn de stinghereală, ci doar un fel de grimasă de bucurie aiurită care voia să spună: Nu-i aşa că ne distrăm, orice ar fi? Şi asta era tot.

După ce ieşirăm din El Paso, văzurăm pe întuneric o siluetă chircită făcând semn de pe margine. Era mult aşteptatul autostopist. Am oprit şi am tras în dreptul lui.

— Câţi bani ai, puştiule?

Puştiul era lefter. Avea vreo şaptesprezece ani, era palid, ciudat, cu o mână atinsă de poliomielită, şi fără nici un bagaj.

— Nu-i drăguţ? spuse Dean, întorcându-se spre mine cu sinceră admiraţie. Hai, băiete, te ducem noi...

Puştiul văzu că e rost de ceva. Zise că are o mătuşă în Tulare, California, care avea o băcănie şi, îndată ce vom ajunge acolo, o să ne dea nişte bani.

Dean râse de se prăpădi era exact povestea tânărului din North Carolina.

— Da! Da! urlă. Toţi avem mătuşi. Bine, hai să mergem, hai să-i cunoaştem pe toţi unchii şi pe toate mătuşile de pe TOT drumul!

Aşa ne-am pricopsit cu încă un pasager, care se dovedi a fi un tinerel cumsecade. Nu scotea nici un cuvânt ne asculta pe noi. După câteva minute în compania lui Dean, era probabil convins că dăduse peste nişte scrân-tiţi. Ne spuse că mergea cu autostopul din Alabama în Oregon, unde era casa lui. L-am întrebat ce făcuse în Alabama.

— Am fost la unchiul meu. Mi-a zis că are de lucru pentru mine într-o fabrică de

cherestea. Povestea cu slujba a căzut, aşa că mă întorc acasă.

— Mergi acasă, zise Dean, mergi acasă, da, ştiu, o să te ducem acasă, cel puţin până la Frisco, în orice caz.

Dar nu mai aveam nici un ban. Apoi mi-am amintit că aş fi putut împrumuta cinci dolari de la Hal Hingham, un vechi prieten, care locuia în Tucson, Arizona. Dean acceptă imediat şi o pornirăm spre Tucson.

Noaptea am trecut prin Las Cruces, New Mexico, şi în zori am ajuns în Arizona. M-am trezit dintr-un somn adânc, constatând că dormeau toţi ca bebeluşii, iar maşina era oprită numai Dumnezeu ştie unde, pentru că prin geamurile aburite nu se vedea nimic. Am coborât. Eram în munţi: un răsărit divin, aer răcoros, purpuriu, coaste montane roşii, văi cu păşuni ca de smarald, rouă şi nori aurii ce alunecau încet pe boltă; pe pământ găuri de popândăi, cactuşi şi arbori mesquite. Era timpul să trec eu la volan. I-am împins la o parte pe Dean şi pe puşti şi am coborât muntele cu frâna pusă şi motorul oprit, ca să economisesc benzină. Astfel am intrat în Benson, Arizona. Îmi trecu prin cap că am la mine un ceas de buzunar primit în dar de ziua mea de la frate-meu Rocco, un ceas ce valora patru dolari. L-am întrebat pe omul de la benzinărie dacă ştia vreo casă de amanet în Benson. Era una alături. Am bătut la uşă, cineva se sculă din pat şi într-o clipă căpătai un dolar pentru ceas. L-am dat pe benzină. Aveam acum destul ca să ajungem la Tucson. Dar deodată, chiar pe când eram pe punctul de a porni, se ivi un poliţist impunător, cu pistol, şi-mi ceru actele.

— Tipul de pe bancheta din spate are permis, i-am zis.

Dean şi Marylou dormeau amândoi acoperiţi cu pătura. Poliţaiul îi spuse lui Dean să iasă de acolo. Fără veste, îşi scoase pistolul şi urlă:

— Mâinile sus!

— Domnule ofiţer, l-am auzit pe Dean zicând pe tonul cel mai linguşitor şi ridicol cu putinţă, domnule ofiţer, îmi încheiam pantalonii.

Asta îl făcu până şi pe poliţist să schiţeze un zâmbet. Dean îşi făcu apariţia, plin de noroi, ponosit, cu tricou, frecându-şi burta, înjurând şi căutând peste tot permisul şi actele maşinii. Poliţaiul răscoli prin portbagaj. Toate actele erau în ordine.

— Am verificat numai, zise zâmbind. Puteţi pleca. Benson nu-i un oraş aşa de rău. S-ar putea să vă şi placă dacă aţi lua micul dejun aici.

— Da-da-da, zise Dean, fără să-i dea nici o atenţie, şi porni.

Am respirat uşuraţi. Poliţaii devin suspicioşi când o bandă de tinerei apar în maşini noi fără să aibă nici o leţcaie şi-şi amanetează ceasurile.

— Oh, mereu îşi bagă nasul, zise Dean, dar ăsta era mult mai cumsecade decât cutra aia din Virginia. Încearcă toţi să facă arestări senzaţionale, au impresia că-n fiecare maşină se află gangsteri din Chicago. N-au de lucru.

Pornirăm spre Tucson.

Situat la poalele lanţului muntos Catalina, Tucson se află pe valea presărată cu mesquite a unui râu. In oraş se construia mult. Oamenii veneau şi plecau, energici, ambiţioşi, harnici, veseli. Rufe la uscat, rulote, în centru străzi forfotitoare, pline de tot felul de panouri publicitare; una peste alta, toate aveau un aer californian. Fort Lowell Road, strada pe care locuia Hingham, şerpuia de-a lungul albiei încântătoare, umbrite de copaci. Hingham şedea în curte, adâncit în gânduri. Era scriitor. Venise în Arizona ca să lucreze în linişte la cartea lui. Era un lungan cu un aer neîndemânatic şi timid, un mucalit care, când ţi se adresa, mormăia cuvintele privind într-o parte şi întotdeauna ştia poveşti amuzante. Soţia şi copilaşul lui locuiau şi ei în casa mică de chirpici pe care o construise tatăl său vitreg, un indian. Mama îşi avea casa ei, aflată tot în curte. Era o americancă plină de entuziasm căreia îi plăceau oalele de lut, mărgelele şi cărţile. Hingham ştia de Dean din scrisorile mele de la New York. Năvălirăm peste el ca un nor de lăcuste flămânde, inclusiv Alfred, tinerelul cu braţul paralizat. Hingham era îmbrăcat cu un jerseu jerpelit şi-şi fuma pipa în aerul tare al deşertului. Apăru şi mama lui, care ne invită în

bucătărie să mâncăm. Am gătit o oală mare de macaroane.

Apoi am mers cu toţii la o prăvălie cu băuturi din apropiere, unde Hingham a încasat cinci dolari de pe un cec şi mi i-a dat.

Ne-am luat rămas bun cât se poate de laconic.

— A fost o adevărată plăcere, zise Hingham, privind într-o parte.

Dincolo de un pâlc de copaci, dincolo de şesul arid, se zărea lumina roşiatică a firmei de neon a unui han. Când obosea de scris, Hingham mergea acolo să bea bere. Era foarte singur şi voia să se întoarcă la New York. Te cuprindea tristeţea să-i vezi silueta înaltă dis-părând în întuneric pe măsură ce ne depărtam. Toţi cei din New York şi New Orleans rămăseseră la fel: acolo, sub bolta imensă, contururi tot mai neclare, cufundate în neant, încotro? ce să faci? de ce? să dormi. Dar gaşca cea smintită mergea înainte.

La ieşirea din Tucson zărirăm un alt stopist pe drumul întunecat. De data asta un okie[6] din Bakersfield, California, care spuse povestea.

— Mamă, Doamne, am plecat din Bakersfield cu o maşină de la agenţia de voiaj şi mi-am lăsat chitara în portbagajul alteia care n-a mai apărut neisprăviţi de chitarişti şi cowboy. ştiţi, sunt muu-zician, mergeam spre Arizona să cânt împreună cu Sagebrush Boys, trupa lui Johnny Mackaw. Şi-acum, drace, sunt în Arizona, fără un sfanţ, mi-au furat şi chitara. Măi băieţi, duceţi-mă înapoi în Bakersfâeld şi o să iau bani de la frate-meu. Cât vreţi?

Voiam doar atât cât să ne luăm benzină pentru a ajunge de la Bakersfield la Frisco, vreo trei dolari. Acum eram cinci.

— Sara bună, doamnă, o salută el pe Marylou, ducându-şi mâna la pălărie, şi o pornirăm.

Pe la miezul nopţii am zărit luminile din Palm Springs de undeva de sus, de pe un drum de munte, în zori înaintarăm cu greu prin trecătorile acoperite de zăpadă spre orăşelul Mojave, intrarea în marele defileu Tehachapi. Cântăreţul nostru se trezi şi ne povesti istorii amuzante. Drăguţul de Alfred stătea şi zâmbea. Ne spuse cum cunoscuse el un bărbat care-şi iertase nevasta pentru că-l împuşcase, o scosese din închisoare şi o mai încasase o dată. Treceam pe lângă puşcăria de femei când ne-a povestit asta. În faţa noastră se afla Defileul Tehachapi. Dean se aşează la volan şi ne duse până pe acoperişul lumii, în canion trecurăm pe lângă o fabrică de ciment învăluită în fum. Apoi o luarăm la vale. Dean opri motorul, puse frâna şi luă toate curbele în ac de păr, depăşi maşini şi făcu tot ce e posibil pe un drum fără ajutorul acceleratorului, îmi ţineam respiraţia. Uneori, pe porţiuni scurte, drumul urca. Depăşeam maşinile fără zgomot, doar din inerţie. Cunoştea cum scrie la carte fiecare urcuş şi coborâş al unui defileu. Când voia să facă o întoarcere la stânga pe lângă un zid jos de piatră, dincolo de care se zărea fundul pământului, se apleca spre stânga, cu mâinile pe volan, cu braţele încordate, şi rămânea aşa, iar când drumul o lua din nou spre dreapta, de data asta având stâncile în stânga, *se* lăsa pe dreapta, iar Marylou şi cu mine ajungeam, din reflex, să facem la fel. Astfel, ba plutind, ba bătând din aripi, am coborât spre San Joaquin Valley. De la înălţimea unde ne aflam se vedea, minunat şi verde, jos, la mai bine de un kilometru dedesubt, fundul de mare pe care se întindea California. Făcuserăm aproape cincizeci de kilometri fără să folosim benzină.

Deodată ne-am dezmeticit. În timp ce intram în oraş, Dean vru să ne povestească tot ce ştia despre Bakersfield. Îmi arătă case în care stătuse cu chirie, hoteluri de pe marginea căii ferate, săli de biliard, restaurante, locuri unde sărise din tren ca să culeagă struguri, restaurante chinezeşti unde mâncase, bănci din parc unde se întâlnise cu fete şi câteva locuri unde numai stătuse şi căscase gura. California lui Dean sălbatică, transpirată, importantă, tărâmul îndrăgostiţilor singuratici şi exilaţi şi excentrici care se adunau aici ca stolurile de păsări, locul unde, nu se ştie cum, toţi aveau aerul unor actori şi actriţe de film nefericiţi, frumoşi, decăzuţi.

— Omule, am stat ore în şir pe scaunul din faţa prăvăliei ăleia!

---

[6] *Okie* — originar din Oklahoma

Îşi amintea tot fiecare joc de pinaclu, fiecare femeie, fiecare noapte tristă. Şi iată că am trecut şi pe lângă acel depou unde Terry şi cu mine am stat pe lăzile vagabonzilor şi am băut vin într-o noapte cu lună din octombrie 1947 şi am încercat să-i spun şi lui. Dar era prea pornit.

— Aici am stat o dimineaţă întreagă bând bere, Ed Dunkel şi cu mine, încercam să i-o punem unei chelneriţe trăznet din Watsonville nu Tracy, ba da, Tracy şi o chema Esmeralda sau cam aşa ceva.

Marylou îşi făcea deja planuri legate de ce va face când va ajunge în Frisco. Alfred zise că mătuşa lui îi va da o mulţime de bani în Tulare. Cântăreţul ne conduse la fratele lui, care stătea într-un apartament din afara oraşului.

La amiază am oprit în faţa unei căsuţe acoperite cu trandafiri căţărători, iar al nostru okie intră să parlamenteze cu nişte femei. Aşteptarăm un sfert de oră.

— Încep să cred că tipul n-are mai mulţi bani decât mine, zise Dean. Ne-am blocat cu totul! Probabil că nimeni din familie n-o să-i dea nici un sfanţ după escapada lui prostească.

Cu un aer smerit, cântăreţul ieşi afară şi ne conduse spre oraş.

— Mamă, Doamne, ce-aş vrea să-l găsesc pe frate-meu!

Întrebă în stânga şi-n dreapta. Probabil se simţea de parcă ar fi fost prizonierul nostru, în cele din urmă merserăm la o brutărie mare, de unde ieşi cu fratele său, care purta salopetă şi părea a fi mecanic acolo. Vorbiră vreo câteva minute. Noi aşteptam în maşină. Okie povestea tuturor rudelor sale despre aventurile lui şi despre pierderea chitarei. Important e că obţinu banii, ni-i dădu şi acum puteam merge l Frisco. Îi mulţumirăm şi o luarăm din loc.

Următoarea oprire a fost la Tulare. Gonirăm în susul văii. Eu zăceam pe bancheta din spate, epuizat, la capătul puterilor, şi la un moment dat, pe când moţăiam, Hudsonul plin de noroi trecu în viteză pe lângă corturile din Sabinal unde cândva, demult, trăisem şi iubisem şi muncisem. Dean stătea ţeapăn, aplecat peste volan, scoţând tot ce putea din maşină. Când am ajuns în Tulare, dormeam. M-am trezit şi-am auzit o poveste total dementă.

— Sal, trezeşte-te! Alfred a găsit băcănia mătuşă-şi, dar ghiceşte ce s-a întâmplat! Mătuşa lui şi-a împuşcat soţul şi a intrat la puşcărie. Prăvălia e închisă. N-am primit nici un ban. Gândeşte-te numai. Ce lucruri se întâmplă. Cântăreţul ăla ne-a spus o poveste asemănătoare, ce de necazuri, ce de complicaţii, pfiii, fir-ar să fie!

Alfred îşi rodea unghiile. La Madera ieşeam de pe drumul spre Oregon, aşa că acolo ne-am luat rămas bun de la micul Alfred. I-am urat noroc şi ca Dumnezeu să-l ajute să ajungă cât mai repede acasă. Ne-a zis că a fost cea mai grozavă călătorie pe care-o făcuse vreodată.

Nici nu ne-am dat seama când am ajuns pe colinele din apropiere de Oakland şi iată-ne deodată pe o culme de unde am văzut San Francisco, fabulos şi alb, întinzându-se pe cele unsprezece coline mistice, şi Oceanul Pacific înaintând cu valurile sale de ceaţă aidoma unor grădini cu cartofi înfloriţi, şi fumul şi aurul după-amiezei târzii a timpului.

— Uite-l acolo! strigă Dean. Uau! Am reuşit! Ne-a ajuns benzina! Vreau apă! Nu mai vreau uscat! Nu putem merge mai departe Pentru că nu mai avem unde! Acum, Marylou scumpo şi tu, Sal, mergeţi voi amândoi la un hotel şi aşteptaţi să vă caut eu dimineaţă, după ce-mi aranjez treburile cu Camille şi îl caut pe Franţuz pentru slujba de la căile ferate. Şi primul lucru pe care-l faceţi când ajungeţi în oraş cumpăraţi un ziar cu oferte de serviciu.

Am traversat Oakland Bay Bridge, ajungând direct în oraş. În clădirile cu birouri din centru tocmai se aprindeau luminile. Te făceau să te gândeşti la Sam Spade. Am coborât clătinându-ne pe O'Farrell Street, am adulmecat şi ne-am dezmorţit oasele. Ne simţeam ca şi cum am fi debarcat pe uscat după o lungă călătorie pe mare. Strada în pantă ni se legăna sub picioare, în aer pluteau mirosuri discrete de friptură din cartierul chinezesc din Frisco. Ne-am luat toate lucrurile din maşină şi le-am îngrămădit pe trotuar.

Dean îşi luă rămas bun cât ai clipi. Ardea de nerăbdare să o vadă pe Camille şi să afle ce mai era nou. Marylou şi cu mine stăteam tăcuţi pe trotuar şi ne uitam cum pleacă.

— Vezi ce ticălos este? zise Marylou. Dean te lasă cu fundu-n baltă oricând i-o cere

interesul.

— Ştiu, am spus şi am privit suspinând spre est.

N-aveam bani. Dean nu pomenise nimic de asta.

— Unde-o să stăm?

Ne-am cărat boccelele cu zdrenţe de colo-colo pe străduţele romantice. Toţi arătau ca nişte vedete ratate ori starlete ofilite cascadori blazaţi, şoferi de curse pitici, personaje tipic californiene, cu un aer patetic, cu tristeţea lor de capătul lumii, Casanova chipeşi, depravaţi, blonde de motel cu ochi încercănaţi, borfaşi, proxeneţi, târfe, masori, comisionari ce mai, o mulţime de neisprăviţi, cum naiba să te descurci printre ei?

10

Cu toate astea, Marylou trăise destul printre oamenii aceştia nu departe de Tenderloin şi un recepţioner cu faţa cenuşie ne dădu o cameră pe credit. Ăsta a fost primul pas. Apoi a trebuit să şi mâncăm ceva, dar n-am reuşit decât pe la miezul nopţii, când, în camera ei de hotel, o cântăreaţă de la un club de noapte a pus un umeraş pe coşul de hârtii şi a instalat un fier de călcat cu talpa în sus pentru a încălzi o conservă de porc cu fasole. Am privit pe fereastră la neoanele pâlpâitoare şi m-am gândit unde este Dean şi de ce nu-i pasă de noi. În anul acela mi-am pierdut încrederea în el. Am stat în San Francisco o săptămână şi a fost cea mai nenorocită perioadă din viaţa mea. Am străbătut kilometri întregi cu Marylou, în căutare de bani de mâncare. Am fost chiar şi într-o clădire sordidă de pe Mission Street, la nişte marinari beţi pe care ea îi cunoşte ne-au oferit whisky.

Am locuit două zile împreună la hotel. Acum, că Dean dispăruse, am înţeles că n-o mai interesam cu adevărat pe Marylou. Până acum încercase să ajungă la el prin mine, prietenul lui. Ne-am certat. Am stat treji nopţi întregi şi i-am povestit visele mele. I-am spus de marele şarpe al lumii care sade încolăcit în pământ ca un vierme în măr, care va ieşi la iveală de sub o ridicătură care se va numi Dealul Şarpelui, se va târî pe câmpie, lung de o sută şaizeci de kilometri, şi va devora totul în cale. I-am spus că acest şarpe era Satana.

— Ce-o să se întâmple? scânci ea şi mă îmbrăţişa strâns.

— Un sfânt pe nume Doctor Sax îl va distruge cu ierburi fermecate pe care în acest moment le pregăteşte undeva în locuinţa sa subpământeană din America. S-ar putea de asemenea să aflăm că şarpele e doar un înveliş plin cu porumbei. Când şarpele va muri, stoluri imense de porumbei cenuşii vor zbura spre cer şi vor duce vestea păcii în lume.

Îmi ieşisem din minţi de foame şi amărăciune.

Într-o seară, Marylou dispăru cu patronul unui club de noapte. Eram flămând şi ne înţeleseserăm s-o aştept peste drum, în uşă la Larkin şi Geary, dar am văzut-o ieşind din holul clădirii elegante însoţită de prietena ei, de patronul clubului de noapte şi un bătrân libidinos cu un registru. Iniţial plecase în vizită la prietena ei. Am văzut ce târfă era. I-a fost teamă să-mi facă semn, deşi mă văzuse în gangul acela. Cu paşi mărunţi, se grăbi, urcă în Cadillac şi duşi au fost. Acum nu mai aveam pe nimeni şi nimic.

Am bătut străzile, adunând chiştoace de pe jos. Pe când treceam pe lângă un birt de pe Market Street, unde se serveau peşte şi cartofi prăjiţi, am văzut cum o expresie de groază apare pe chipul femeii dinăuntru. Era proprietara. Avea în mod clar impresia că eram înarmat şi aveam de gând să jefuiesc localul. Am mai mers câţiva paşi. Deodată mi se năzări că aceast era mama mea englezoaică de acum două sute de ani, iar eu eram tâlharul de fiu-său, întors de la temniţă pentru a se înfrupta din truda ei cinstită de la birt. Am încremenit în extaz pe trotuar. M-am uitat în josul străzii. Nu mai ştiam dacă e Market Street sau Canal Street din New Orleans: la capătul ei *se* vedea apa, ambiguă şi universală, exact aşa cum şi Strada 42 din New York duce tot la apă, astfel că niciodată nu ştii unde te afli. Mi-a venit în minte strigoiul lui Ed

Dunkel din Times Square. Eram în delir. Aş fi vrut să mă întorc şi să-i rânjesc straniei mele mame dickensiene. Eram cuprins de fiori din cap până-n picioare, părea că sunt locuit de o mulţime de amintiri care mă duceau înapoi în Anglia anului 1750 şi că acum, la San Francisco, eram doar un călător într-o altă viaţă şi într-un alt trup. "Nu" părea să spună privirea înfricoşată a acelei femei, "nu te întoarce să o chinui pe preacinstita şi vrednica ta mamă. Fiu nu-mi mai eşti, eşti aidoma tatălui tău, primul meu soţ. Grecul acesta bun s-a milostivit de mine". (Proprietarul localului era un grec cu braţe păroase.) "Mişel eşti, dedat băuturii şi petrecăreţ şi neruşinat şi vrei să te faci stăpân pe rodul umilei mele trude din birt. O, fiule! niciodată n-ai căzut în genunchi să ceri îndurare pentru iertarea păcatelor şi a ticăloşiilor tale? Pierdut eşti! Pleacă! Nu-mi chinui sufletul! Făcut-am bine că te-am dat uitării. Răni vechi nu mai deschide, fie ca şi când n-ai fi revenit niciodată şi nu m-ai fi privit să-mi vezi umilitoarea trudă şi puţinu-avut obţinut cu-atâta greu, nesătul şi lacom, neîmpăcat, lipsit de iubire, josnic, carne din carnea mea. Fiu al meu! Fiu al meu!" Mi-am adus aminte de Old Bull şi de viziunea cu Marele Bătrân din Graetna. Pentru o clipă doar, reuşisem să ajung la acea culme a extazului pe care dorisem dintotdeauna s-o ating, ieşirea completă din timpul cronologic în tărâmul umbrelor veşnice şi miracolul simţit în întunecimea lumii muritoare şi senzaţia că moartea mă îmboldeşte să merg înainte, ca o fantomă care se urmăreşte pe sine însăşi, iar eu mă grăbesc, precum marinarii legaţi la ochi, pe o scândură de unde toţi îngerii s-au aruncat în genunea sfintă a necreatului pustiu, ei, îngerii, preaputernice şi de neînchipuit străluciri ale Miezului arzător al Minţii, infinite tărâmuri ale belşugului deschizând aripile şi prăbuşindu-se în fermecate roiuri de fluturi ale paradisului. Auzeam un murmur şi-un foşnet indescriptibile care nu erau în auzul meu, ci veneau de peste tot şi nu aveau nimic de-a face cu sunetele. Am înţeles că murisem şi renăscusem de infinite ori, dar nu-mi mai aminteam, deoarece trecerile din viaţă în moarte şi înapoi la viaţă sunt atât de lesnicioase, o lucrare magică şi inutilă, ca totala obişnuinţă şi profunda ignoranţă a gestului de a adormi şi de a te trezi de un milion de ori. Am înţeles acum că doar stabilitatea Minţii lăuntrice făcea posibil acest du-te vino al naşterii şi al morţii, aidoma vântului care încreţeşte suprafaţa pură, senină, a oglinzii unei ape. Simţeam pendularea blinda a extazului ca pe o doză de heroină injectată în vena principală, ca pe o înghiţitură de vin băută într-o după-amiază târzie, şi m-am cutremurat. Picioarele mă furnicau. Credeam că am să mor atunci, pe loc. Dar n-am murit şi am mers mai departe vreo şase kilometri şi am cules zece chiştoace lungi şi m-am întors la camera de hotel a lui Marylou şi am turnat tutunul în pipa mea veche, pe care mi-am aprins-o. Eram prea tânăr ca să înţeleg ce se întâmplase cu mine. De la fereastră simţeam toate mirosurile de mâncare din San Francisco. Erau restaurante cu fructe de mare unde se serveau chifle fierbinţi în coşuleţe, bune şi ele de mâncat. Acolo până şi meniurile aveau consistenţa mâncării, ca şi cum mai întâi ar fi fost cufundate în supă fierbinte, iar apoi ar fi fost rumenite numai bine pentru a fi consumate. Arătaţi-mi doar peştele albastru imprimat pe un meniu cu preparate din peşte şi-o să-l mănânc. Vreau să simt mirosul untului şi al cleştilor de homar desenaţi. Erau restaurante ale căror specialităţi erau feliile groase de carne de vită în sânge au jus sau puiul fript, stropit din belşug cu vin. Erau locuri unde cârnaţii sfârâiau pe grătare şi cafeaua era ieftină. Ah, da, şi miresmele aromitoare ale mâncării chinezeşti, care soseau dinspre Cartierul Chinezesc, luându-se la întrecere cu sosurile de spaghetti dinspre North Beach, cu crabii fără carapace de la Fisherman's Wharf-nu, parcă erau ciozvârtele de la Fillmore, răsucindu-se în frigărui! Mai puneţi şi fasolea de pe Market Street, cartofii prăjiţi fierbinţi din noaptea de beţie de la Embarcadero şi stridiile înăbuşite de la Sausalito, de partea cealaltă a Golfului. Acesta este formidabilul meu vis despre San Francisco. Adăugaţi ceaţa, ceaţa ce stârneşte foamea, şi pâlpâitul neonului în noaptea blândă, păcănitul făcut de frumoasele cu tocuri înalte, porumbiţele albe în vitrina unei băcănii chinezeşti.

În starea asta m-a găsit Dean când a decis în sfârşit că merit să fiu salvat. M-a dus acasă la Camille.

— Unde-i Marylou, bătrâne?

— A fugit, curva.

După Marylou, prezenţa lui Camille era o adevărată uşurare. Era o tânără politicoasă şi bine crescută şi ştia că acei optsprezece dolari pe care i-i trimisese Dean erau de la mine. Dar încotro ai plecat, dulce Marylou? M-am odihnit câteva zile în casa lui Camille. De la fereastra camerei de zi, din clădirea de lemn de pe strada Liberty, în nopţile ploioase se puteau vedea luminile verzi şi roşii ale oraşului, în acest răstimp, Dean era angajat în cea mai ridicolă slujbă din toată cariera lui. Trebuia să facă demonstraţii pe la casele oamenilor cu un nou vas de gătit sub presiune. Vânzătorul îi dăduse o grămadă de mostre şi prospecte, în prima zi, Dean fu de o energie debordantă. L-am condus prin tot oraşul ca să-şi fixeze întâlniri. Ideea era să fie invitat la petreceri, iar acolo să sară deodată în picioare şi să facă o demonstraţie cu oala de fiert sub presiune.

— Omule, striga Dean exaltat, asta chiar e o ţicneală şi mai mare decât vremurile când lucram pentru Sinah. Sinah vindea enciclopedii în Oakland. Nimeni nu-l putea refuza. Turuia întruna, se mişca fără-ncetare, râdea, striga. Odată am năvălit într-o casă unde toată lumea se pregătea să meargă la o înmormântare. Sinah a îngenuncheat şi s-a rugat pentru mântuirea sufletului răposatului. Toţi ai casei se porniră pe plâns. A vândut atunci un set întreg de enciclopedii. Era cel mai ţicnit om pe care l-am cunoscut. Mă întreb ce-o mai fi făcând. Ne dădeam la tinerele fiice şi le pipăiam în bucătărie. Azi după-amiază eram cu cea mai sexy nevestică în bucătăria ei mică, o cu-prinsesem cu braţul şi-i demonstram. Ah! Mmm! Uau! Ţine-o tot aşa, Dean, i-am zis. Poate ai s-ajungi odată primar în San Francisco.

Joaca lui de-a oalele era bine pusă la punct. Seara îşi exersa talentul pe mine şi Camille. Într-o dimineaţă, pe când soarele răsărea, Dean stătea gol, cuprinzând cu privirea de la fereastră tot San Francisco. Chiar arăta ca viitorul primar păgân al oraşului. Dar energia l-a părăsit, într-o după-amiază ploioasă, agentul de vânzări veni să vadă ce face. Dean zăcea pe canapea.

— Ai încercat să vinzi ceva?

— Nu, a spus Dean, mi s-a oferit o altă slujbă.

— Bine, dar ce-ai de gând să faci cu mostrele astea?

— Nu ştiu.

Într-o tăcere apăsătoare, agentul îşi adună amărâtele alea de mostre şi plecă. Eram sătul până peste cap de toate şi la fel era şi Dean.

Dar într-o seară ne-a apucat din nou nebunia pe amândoi. Am mers să-l vedem pe Slim Gaillard într-un mic club de noapte din Frisco. Slim Gaillard este un negru înalt şi subţire care spune tot timpul "Bine-oruni" şi "Ce-ai zice de un mic burbon-oruni?" În Frisco, mulţimi de tineri semi-intelectuali entuziaşti Şedeau la picioarele sale, ascultând cum cântă ta pian, chitară şi bongo. Când se ambalează, îşi scoate cămaşa şi maieul şi-apoi ţin-te, frate. Face şi spune absolut orice-i trece prin cap. De exemplu, cântă "Betonieră, put-ti, put-ti", încetineşte brusc ritmul şi adastă melancolic deasupra bongo-ului, abia atingând tobele cu degetele, în timp ce publicul stă aplecat înainte ca să audă mai bine. Ai impresia că nu va dura decât un minut-două, dar o ţine aşa o oră, scoţând un zgomot abia perceptibil cu vârful unghiilor, până când sunetele nu se mai aud şi pe uşa deschisă năvăleşte înăuntru larma străzii. Pe urmă, lent, se ridică, ia microfonul şi murmură foarte încet "Extraordinar uuni... excelent-aani... hello-aruuni...bourbon-uuni... toţi aruuni.. ce mai fac băieţii din primul rând cu fetele lor-aruuni... aruuni... aani...oruniruuuni..." Şi iar o ţine aşa vreun sfert de oră, vocea-i devine din ce în ce mai stinsă, până se pierde de tot. Ochii lui mari şi trişti caută prin mulţime. Dean stă în spate şi spune "Doamne! Da!" şi-şi împreunează mâinile a rugăciune şi-asudă. "Sal, Slim cunoaşte timpul, cunoaşte timpul." Slim se aşază la pian şi loveşte două clape, două note do,

apoi încă două, una, două, şi deodată matahala de basist se trezeşte din visare şi constată că Slim cântă "C-Jam Blues" şi ciupeşte corzile cu degetul său arătător şi începe un ritm răsunător şi toată lumea începe să se legene, iar Slim are aceeaşi figură tristă ca întotdeauna, şi jazzul explodează vreo jumătate de oră, apoi Slim o ia razna de tot şi apucă tobele bongo şi bate ritmuri cubaneze îndrăcite şi strigă tot felul de aiureli în spaniolă, arabă, într-un dialect peruvian, în egipteană şi toate celelalte limbi pe care le cunoaşte şi chiar ştie o mulţime, în cele din urmă, spectacolul ia sfârşit. Durează cam două ore. Slim Gaillard merge şi se reazemă de un stâlp, privind trist pe deasupra tuturor, în timp ce oamenii vin să-i vorbească. I se aduce un bourbon. "Bour- bon-oruuni mulţumesc. Nimeni nu ştie ce-i în mintea lui Slim Gaillard. Odată, Dean a visat că năştea şi pântecele îi era umflat şi albastru, iar el stătea întins pe iarba din faţa unui spital din California. Acolo, sub un copac, într-un grup de oameni de culoare, stătea şi Slim Gaillard. Dean întoarse spre el o privire îndurerată, de mamă. Slim zise "Trist, dar adevărat-oruuni". Acum Dean se apropie de Dumnezeul lui pentru el Slim era Dumnezeu. Ezitând, se înclină respectuos şi îl invită la masa noastră. "Bine-oruuni", zise Slim. Mergea cu toată lumea, dar n-aveai nici o siguranţă că spiritul lui se află într-adevăr acolo. Dean luă o masă, cumpără de băut şi se aşeză ţeapăn în faţa lui Slim. Slim se uita visător undeva dincolo de el. De fiecare dată când spunea "oruuni", Dean zicea "Da!" Am stat acolo cu nebunii ăştia doi. Nu s-a întâmplat nimic. Pentru Slim Gaillard lumea întreagă era doar un mare "oruuni".

În aceeaşi noapte am dat şi de Lampshade la Fillmore and Geary. Lampshade e un negru solid care vine în cârciumile cu muzică din Frisco îmbrăcat cu haină, pălărie şi eşarfă, sare pe podiumul orchestrei şi începe să cânte. Pe frunte i se văd venele umflate. Se lasă pe spate şi, cu vocea lui răguşită cântă blues cât îl ţin puterile, în timp ce cântă, strigă către public: "O "Decât să muriţi ca să mergeţi în rai, mai bine începeţi cu Doctor Pepper şi terminaţi cu whisky!" Vocea lui acoperă totul. Se strâmbă, se scălâmbăie, face de toate. Veni la masa noastră, se aplecă spre noi şi spuse "Da!", apoi ieşi clătinându-se afară şi merse la o altă circiumă. Şi mai e şi Connie Jordan, un dement care, în timp ce cântă, îşi flutură braţele şi până la urmă stropii de sudoare ţâşnesc în toate direcţiile, dă cu picioarele în microfon şi ajunge să ţipe ca o femeie. Îl vezi pe urmă noaptea târziu, epuizat, ascultând jazz sessions nebuneşti la Jameson's Nook, cu ochii săi mari şi rotunzi, cu umerii lăsaţi, cu privirea tâmpă aţintită în gol, cu un pahar în faţă. N-am văzut în viaţa mea muzicieni mai trăzniţi. Toată lumea din Frisco cânta. Era capătul continentului; nu le păsa de nimic. Dean şi cu mine am bântuit astfel prin San Francisco până când mi-am încasat cecul şi eram pregătit să mă întorc acasă.

N-aş putea spune ce-am rezolvat cu călătoria asta la Frisco. Camille voia să plec, iar lui Dean nu-i păsa defel. Mi-am cumpărat o pâine şi mezeluri şi mi-am făcut din nou zece sandvişuri care să mă ajute să traversez ţara. Aveau să se strice toate până în Dakota. În ultima seară, Dean a luat-o din nou razna, a găsit-o pe Marylou undeva în centru, ne-am suit în maşină şi am mers prin tot Richmondul, de partea cealaltă a Golfului, intrând în toate coş-meliile din şesurile petrolifere în care se cânta jazz. La un moment dat, Marylou s-a aşezat şi un tip de culoare a tras scaunul de sub ea. La toaletă, fetele i-au făcut propuneri. Şi eu am fost acostat. Dean se învârtea peste tot ca nebunul. Era sfârşitul voiam să scap de tot şi toate.

În zori, m-am urcat în autobuzul de New York şi mi-am luat rămas bun de la Dean şi Marylou. Voiau să mănânce din sandvişurile mele. Nu le-am dat. A fost un moment deprimant. Ne gândeam toţi că nu o să ne mai vedem niciodată şi nu ne păsa.

Partea a treia

1

În primăvara lui 1949, având câtiva dolari puşi deoparte din cecurile mele de veteran, am plecat la Denver cu intenţia de a mă instala acolo. Mă şi vedeam în postura de patriarh al Americii de Mijloc. Eram singur. Nu era nimeni în oraş, nici Babe Rawlins, nici Ray Rawlins sau Tim Gray, nici Betty Gray, Roland Major, Dean Moriarty, Carlo Marx, Ed Dunkel, Roy Johnson, Tommy Snark, chiar nimeni. Hoinăream pe străzile Curtis şi Larimer. O vreme am lucrat la piaţa de fructe cu ridicata, unde fusesem pe punctul de a fi angajat în 1947, şi s-a dovedit a fi cea mai grea muncă pe care o făcusem vreodată. La un moment dat, puştii japonezi şi cu mine am avut de împins pe şine un vagon întreg, cale de vreo treizeci de metri, cu o unealtă care-l urnea doar cu câtiva milimetri la fiecare opintire. Lăzile cu pepeni le scoteam cu mare efort de pe podelele îngheţate ale camerelor frigorifice şi, strănutând, le azvârleam afară, în soarele orbitor. Pentru numele lui Dumnezeu, la ce bun?

În amurg mă plimbam. Mă simţeam ca o gânganie rătăcită pe întinderea uriaşă a pământului. Am trecut şi pe lângă hotelul Windsor, unde Dean Moriarty locuise împreună cu tatăl său în timpul crizei din anii '30 şi, la fel ca odinioară, l-am căutat peste tot pe nefericitul şi legendarul tinichigiu din sufletul meu. Aşa se întâmplă: fie găseşti pe cineva care seamănă cu propriul tău tată în locuri ca Montana, fie cauţi tatăl unui prieten acolo unde nu mai este. Fiecare muşchi mă durea în timp ce mă plimbam prin noaptea de culoarea liliacului, pe sub luminile de pe Strada 27 şi Welton, undeva prin cartierul negrilor din Denver, dorindu-mi să fiu unul din ei, simţind că tot ceea ce-mi oferise mai bun lumea albilor nu-mi era îndeajuns: nu era destulă fericire, nici destulă viaţă, destulă bucurie, destule distracţii sau muzică şi mai ales nu-mi ajungea noaptea. Am cumpărat de la o tarabă chili[7] în pungă de hârtie şi am mâncat în timp ce străbăteam străduţele întunecoase şi misterioase, îmi doream să fiu un mexican din Denver sau chiar un biet japonez extenuat de muncă, orice altceva decât fiinţa atât de prăpădită care eram, un "alb" deziluzionat. Toată viaţa mă animaseră ambiţii de om alb, de aceea părăsisem o femeie atât de cumsecade ca Terry în San Joaquin Valley. Treceam pe lângă verandele fără lumină ale caselor de mexicani şi negri. Se auzeau voci domoale. Din când în când se zărea licărind senzual genunchiul vreunei tinere misterioase, iar dincolo de tufele de trandafiri feţele întunecate ale bărbaţilor. Asemeni unor bătrâni înţelepţi, nişte copilaşi se legănau pe vechi balansoare. Trecură nişte negrese şi o tânără se desprinse de lângă însoţitoarele ei mai în vârstă, apropiindu-se de mine "Bună, Joe!", îşi dete brusc seama că nu eram Joe şi alergă înapoi, roşind. Aş fi vrut să fiu Joe. Eram însă doar eu, Sal Paradise, trist, rătăcit în acest întuneric violet, în această noapte insuportabil de blinda, dorind să schimb lumea mea cu cea a fericiţilor, inimoşilor, binecuvântaţilor negri ai Americii. Îmi veniră în minte Dean şi Marylou, care copilăriseră în acest cartier sărac. Ce mult îmi doream să-i întâlnesc!

La colţul străzilor 23 şi Welton se juca soft-ball sub reflectoarele care luminau şi rezervorul de benzină. Mulţimea entuziastă aclama fiecare joc. Tineri eroi necunoscuţi de toate rasele, albi, negri, mexicani, indieni, se aflau pe teren şi jucau cu o înduioşătoare seriozitate. Erau doar nişte puştani în uniformă. Niciodată de când mă ştiu nu mi-am permis să joc astfel, noaptea, sub reflectoare, în faţa familiei, a iubitei şi a puştimii din cartier. Pentru mine existaseră doar colegiul, reuşita, mutrele serioase; nici vorbă de o asemenea bucurie curată, pur omenească. Acum era prea târziu. Lângă mine şedea un negru bătrân, obişnuit al jocurilor de aici. Alături de el se afla un bătrân vagabond alb. Mai erau o familie de mexicani, nişte fete, nişte băieţi o omenire întreagă. Oh, trista lumină a acelei nopţi! Tânărul jucător arăta exact ca Dean. O blondă drăguţă din tribună semăna cu Marylou. Noaptea în Denver nu puteam decât să mor.

În Denver, în Denver Nu puteam decât să mor.

---

[7] Chili con carne — mâncare mexicană specifică, pipărată din carne tocată, fasole şi ardei iute

Pe treptele caselor de peste drum, simţindu-se bine şi din când în când privind şi la joc, şedeau familii de negri care povesteau şi priveau cerul înstelat printre crengile copacilor. In tot acest timp, pe şosea treceau maşini care se opreau la colţ când semaforul era roşu. Era multă bună dispoziţie şi atmosfera vibra de bucuria unei vieţi care nu cunoaşte dezamăgirile şi "amărăciunile albilor" şi altele asemenea. Bătrânul negru se apucă să deschidă cutia de bere din buzunarul de la haină. Bătrânul alb îl privi cu invidie şi se scotoci prin buzunar ca să vadă dacă el avea bani de una. Cum mai muream! Am plecat de acolo.

Am mers apoi la o fată bogată pe care o cunoşteam. Spre dimineaţă scoase o bancnotă de o sută de dolari din ciorapul de mătase şi spuse:

— Ai pomenit de o călătorie la Frisco. Astea fiind zise, ia banii ăştia şi distrează-te.

Aşa s-au rezolvat toate problemele mele: am mers la o agenţie de voiaj unde am dat unsprezece dolari, partea mea pentru benzină, şi am luat-o din loc.

Maşina era condusă de doi tipi. Spuneau că sunt proxeneţi. Alţi doi erau pasageri, ca şi mine. Ne-am aşezat confortabil şi ne-am concentrat asupra destinaţiei.

Am trecut prin defileul Berthoud, coborând spre marele podiş. Au urmat Tabernash, Troublesome, Kremmling, din nou la vale, prin trecătoarea Rabbit Ears, până la Steamboat Springs şi mai departe, am ocolit optzeci de kilometri pe un drum plin de praf, în sfârşit am ajuns la Craig şi la marele deşert american. Pe când treceam hotarul dintre Colorado şi Utah, l-am văzut pe Dumnezeu pe cer sub forma unor nori uriaşi arzând aurii deasupra deşertului. Părea a arăta cu degetul spre mine, spunându-mi "Treci pe aici şi mergi mai departe, eşti pe drumul spre paradis". Vai mie! Mă interesau mai mult vagoanele ruginite şi mesele de biliard din deşertul Nevada, plasate lângă un chioşc cu Coca-Cola, unde mai erau şi nişte coşmelii pe care atârnau tăbliţe ce zdrăngăneau în bătaia unui vânt spăimos şi mereu prezent. Pe ele se mai putea citi "Bill-şarpe-cu-clopoţei a locuit aici" sau "Annie gură-spartă a stat aici ani de zile". Da, vâjjj!

În Salt Lake City, proxeneţii au dat o raită pe la fetele lor şi am plecat mai departe, înainte să mă dumiresc bine, am văzut din nou legendarul San Francisco întinzându-se de-a lungul golfului, în noapte. Imediat am alergat la Dean. Locuia într-o casă micuţă. Ardeam de nerăbdare să văd ce-i mai trecea prin cap şi ce se va întâmpla acum, pentru că de data asta nu lăsasem în urmă nimic, arsesem toate punţile, tot şi toate îmi erau indiferente. Am bătut la uşa lui la ora două dimineaţa.

Deschise uşa gol puşcă şi în faţa lui ar fi putut la fel de bine să fie şi însuşi Preşedintele. Stătea în faţa lumii aşa cum îl făcuse mă-sa.

— Sal! spuse cu neprefăcută uimire. Nu mă gândeam că o vei face într-adevăr. Ai venit în sfârşit să mă vezi.

— Hâmm, da, am spus. Mi s-au înecat toate corăbiile. Tu cum eşti?

— Nu chiar aşa bine, nu aşa de bine. Dar trebuie să vorbim despre un milion de lucruri. Sal, a venit în sfârşit vremea ca noi doi să discutăm şi să lămurim lucrurile.

Am căzut de acord că aşa era şi am intrat. Sosirea mea se asemăna oarecum cu pogorârea unui demon în turma oilor nevinovate, deoarece, în timp ce Dean şi cu mine am început să discutăm aprins în bucătăria de la parter, de sus s-au auzit suspine. La tot ce-i spuneam lui Dean, el îmi răspundea în şoaptă, cu o voce tulburată, tremurată, "Da!" Camille ştia ce avea să se întâmple. Se părea că Dean fusese liniştit vreo câteva luni. Acum sosise îngerul, iar el urma s-o ia razna din nou.

— Ce e cu ea? am şoptit. Zise:

— E din ce în ce mai rău, amice: strigă şi face istericale, nu mă lasă să-l văd pe Slim Gaillard, se înfurie de fiecare dată când întârzii, iar când stau acasă nu-mi vorbeşte şi-mi spune că sunt o bestie ordinară.

Alergă la etaj s-o liniştească. Am auzit-o pe Camille urlând:

— Eşti un mincinos, eşti un mincinos, eşti un mincinos!

Am profitat de ocazie ca să dau o raită prin minunata lor locuinţă. Era clădită din lemn şi din cale-afară de dărăpănată, plasată printre casele de raport de pe Russian Hill, de unde se vedea golful. Erau patru încăperi trei la etaj şi un fel de bucătărie foarte spaţioasă la parter. Uşa acesteia dădea spre un teren acoperit cu iarbă, unde se aflau sforile de rufe. În spatele bucătăriei era o debara în care se aflau pantofii lui Dean, încă acoperiţi cu noroiul din Texas din acea noapte când Hudsonul rămăsese împotmolit pe malul râului Brazos. Firește că nu mai aveau nici un Hudson; Dean nu fusese în stare să-i achite ratele. Acum nu avea maşină. Din greşeală, un al doilea copil era pe drum. Suspinele lui Camille ne îngrozeau. N-am mai suportat şi am ieşit să aducem nişte bere ca s-o bem în bucătărie, în cele din urmă, a reuşit cumva să adoarmă sau poate şi-a petrecut noaptea cu privirea aţintită în întuneric. Habar n-aveam ce nu era în regulă, cu excepţia faptului că Dean reuşise s-o scoată din minţi. După plecarea mea din Frisco, Dean înnebunise din nou din cauza lui Marylou. Îşi petrecuse luni în şir spionând-o în apartamentul ei din Divisadero, unde ea primea în fiecare noapte un alt marinar, iar el trăgea cu ochiul la patul ei prin deschizătura cutiei poştale. Astfel o vedea el pe Marylou culcându-se mereu cu alţi bărbaţi. O urmărea prin oraş. Voia să fie sigur că e o târfă. O iubea, era mort după ea. În cele din urmă, cu totul din întâmplare, făcu rost de nişte marijuana din cea "rea", verde, cum i se spune printre negustori verde şi nepreparată şi fuma prea mult.

— În prima zi, îmi spuse, am zăcut în pat ţeapăn ca o scândură şi n-am putut nici să mă mişc, nici să scot vreo vorbă. Doar mă holbam cu ochii larg deschişi în tavan. Auzeam un fel de huruit şi aveam tot felul de viziuni minunate, multicolore, şi mă simţeam grozav. A doua zi mi-am reamintit totul ABSOLUT TOT ce făcusem sau cunoscusem sau citisem sau auzisem sau îmi închipuisem îmi revenise în memorie şi se rânduise după o logică nou-nouţă şi, fiindcă eram profund preocupat să păstrez şi să întreţin uimirea şi recunoştinţa pe care le simţeam, nu mă puteam gândi la nimic altceva şi spuneam numai "Da, da, da, da". Nu cu voce tare. Era doar un "Da" tăcut. Aceste viziuni au durat până a treia zi. Înţelesesem totul deja, viaţa mea era acum clară, ştiam că o iubesc pe Marylou, ştiam că, oriunde s-ar afla, trebuia să-mi găsesc şi să-mi salvez tatăl, ştiam că tu eşti bunul meu prieten etc., ştiam ce tip formidabil e Carlo. Ştiam o mulţime de lucruri despre toată lumea de pretutindeni. Pe urmă, în a treia zi, am început să am o serie de coşmaruri cumplite cu ochii deschişi şi erau atât de oribile şi înfricoşătoare şi "verzi" încât stăteam chircit cu braţele în jurul genunchilor şi spuneam doar "oh, oh, oh, ah, oh." M-au auzit vecinii şi au chemat doctorul. Camille era plecată cu fetiţa la părinţi. Toţi erau alarmaţi. Au intrat în casă şi m-au găsit lungit pe pat, cu braţele întinse, ca răstignit. Sal, am alergat la Marylou cu o parte din frunzele alea. Să ştii că acelaşi lucru i s-a întâmplat şi prostuţei ăleia aceleaşi viziuni, aceeaşi logică, aceeaşi limpezime finală, toate adevărurile adunate într-un bloc compact şi dureros care conducea la coşmaruri şi suferinţă... aaah! Mi-am dat apoi seama că o iubeam atât de mult încât doream s-o ucid. Am alergat acasă şi m-am dat cu capul de pereţi. Am mers la Ed Dunkel el şi Galatea sunt din nou în Frisco, l-am întrebat de un tip pe care-l cunoşteam şi care avea un pistol, am mers la ăla, am luat pistolul şi am fugit la Marylou, m-am uitat prin deschizătura de la cutia poştală, am văzut-o cu un tip în pat, a trebuit să renunţ, am ezitat, m-am întors peste o oră, am intrat, era singură, i-am dat pistolul şi i-am spus să tragă în mine. A ţinut mult pistolul în mână. I-am cerut să facem un pact al morţii. A refuzat. Am zis că unul din noi trebuie să moară. A zis că nu. M-am dat cu capul de pereţi. Măi omule, îmi ieşisem din minţi. Are să-ţi spună ea, ea m-a făcut să mă răzgândesc.

— Ce s-a întâmplat pe urmă?

— Asta a fost acum multe luni, după ce ai plecat tu. În cele din urmă s-a măritat cu un vânzător de maşini uzate, iar tâmpitul a zis că mă omoară dacă dă de mine. Dacă va fi nevoie, va trebui să mă apăr şi-o să-l omor şi-o să merg la San Quentin, deoarece, Sal, încă o nebunie ca asta sau de orice alt fel şi intru la San Quentin pe viaţă şi asta m-ar curăţa. Cu mâna asta cu tot.

În toată zăpăceala, nu observasem că suferise un accident teribil la mână.

— Am lovit-o pe Marylou în tâmplă pe douăzeci şi şase februarie, la ora sase seara de fapt

la şase şi zece, deoarece îmi amintesc că trebuia să-mi iau doza peste o oră şi douăzeci de minute. A fost ultima oară că ne-am văzut şi am luat tot felul de hotărâri. Şi acum fii atent: degetul mare mi-a ricoşat de tâmplă ei, iar ea n-a avut nici măcar o vânătaie, ba chiar a râs. În schimb, degetul meu s-a rupt aici, deasupra încheieturii, şi un doctor îngrozitor a pus oasele în ghips cu mare dificultate, de trei ori la rând, douăzeci şi trei de ore de aşteptare pe bănci tari etc., iar ultimul ghips avea un bold de tracţiune înfipt în vârful degetului, astfel că în aprilie, când mi-au scos ghipsul, s-a văzut că osul mi se infectase, am făcut o osteomielită care s-a cronicizat şi, după o operaţie care a dat greş şi o lună de ghips, rezultatul a fost amputarea unei bucăţi din vârful degetului.

Îşi desfăcu bandajul ca să-mi arate. O bună bucată din carnea de sub unghie lipsea.

— Totul mi-a mers de-a-ndoaselea. Trebuia să le întreţin pe Camille şi pe Amy şi lucram ca bezmeticul la Firestone ca vulcanizator lipind anvelope uzate, iar apoi a trebuit să ridic cauciucuri de şaptezeci şi cinci de kile de pe podea pe maşini, nu-mi puteam folosi decât mâna teafără, iar pe cea bolnavă mi-o tot loveam, până când am izbutit să mi-o rup din nou şi iar ghips, iar mi s-a infectat şi s-a umflat. Aşa că acum eu am grijă de fetiţă, în timp ce Camille lucrează, înţelegi? Pe toţi dracii, sunt în rahat până-n gât. Pe Moriarty, împătimitul de jazz, îl doare curul, nevastă-sa îi face zilnic injecţii cu penicilină pentru deget, iar astea-i provoacă urticarie, pentru că e alergic. Trebuie să ia şaizeci de mii de unităţi din zeama lui Fleming pe lună. Tot la patru ore trebuie să ia o tabletă contra alergiei. Trebuie să ia aspirină cu codeină pentru durerea de la deget. Trebuie să-şi opereze un chist inflamat la picior. Lunea viitoare se va scula la şase dimineaţa ca să meargă să-şi cureţe dinţii. De două ori pe săptămână un doctor îi vede piciorul, în fiecare seară ia sirop de tuse. Trebuie să-şi sufle şi să-şi tragă nasul întruna, deoarece peretele interior s-a surpat acolo unde s-a operat acum câţiva ani. Şi-a pierdut degetul mare de la mâna cu care arunca mingea. Cel mai grozav aruncător de pase de la şaptezeci de iarzi din istoria şcolii de corecţie din New Mexico. Şi cu toate astea, prietene, niciodată nu m-am simţit mai bine şi mai fericit şi mai împăcat cu lumea şi când văd copii drăgălaşi jucându-se la soare şi, Doamne, cât sunt de bucuros să te văd pe tine, nespus de minunatul meu Sal, şi ştiu, ştiu că toate vor fi bine. Pe formidabila mea fiică o s-o vezi mâine, poate să stea în picioare treizeci de secunde, are unsprezece kilograme şi şaptezeci şi doi de centimetri. Tocmai am calculat că este englezoaică în proporţie de treizeci şi unu virgulă trei la sută, e douăzeci şi şapte virgulă cinci la sută irlandeză, douăzeci şi cinci la sută nemţoaică, opt virgulă treizeci şi trei la sută olandeză, şapte virgulă cinci la sută scoţiancă şi sută la sută minunată.

Mă felicită călduros pentru cartea pe care o terminasem şi care fusese acceptată de editori.

— Ştim noi cum e cu viaţa asta, Sal, îmbătrânim toţi, încet-încet, şi ajungem să pricepem cum stau lucrurile, înţeleg bine ce-mi povesteşti despre viaţa ta, întotdeauna ţi-am apreciat sentimentele şi acum chiar că eşti destul de copt ca să-ţi găseşti şi tu o fată pe care să o creşti ca să o faci una cu sufletul tău, aşa cum am încercat şi eu cu nenorocitele astea de femei ale mele. Rahat! Rahat! Rahat! strigă.

Dimineaţă, Camille ne azvârli pe amândoi afară, cu bagaje cu tot. Totul ni s-a tras de la faptul că l-am sunat pe Roy Johnson, bătrânul Denver Roy, şi l-am invitat să bem o bere, în timp ce Dean avea grijă de fetiţă şi spăla vase şi rufe în curtea din spate, dar o făcea doar de mântuială, din cauza agitaţiei care-l cuprinsese. Johnson a fost de acord să ne ducă la Mill City să-l căutăm pe Remi Boncoeur. Camille se întoarse de la cabinetul doctorului unde lucra şi ne aruncă acea privire tristă a femeilor cu o viaţă chinuită. Am încercat să-i arăt acestei femei suferinde că nu aveam nici urmă de rea intenţie în ceea ce privea viaţa ei de familie, am salutat-o şi i-am vorbit cât se poate de afectuos, dar ea ştia că era doar un truc, poate chiar unul învăţat de la Dean, aşa că se mulţumi să-mi zâmbească trist. Dimineaţa se petrecuse o scenă îngrozitoare: şedea întinsă pe pat şi suspina şi tocmai atunci am simţit că trebuie să merg la baie, iar ca să ajung acolo trebuia să trec prin camera ei.

— Dean, Dean, am strigat, unde e barul cel mai apropiat?

— Bar? întrebă el surprins.

Era jos, se spăla pe mâini la chiuveta de la bucătărie.

Credea că vreau să mă îmbăt. Apoi i-am mărturisit dilema mea, iar el mi-a spus:

— Curaj, aşa face tot timpul.

Nu, nu eram în stare. Am luat-o la fugă, căutând cale de patru cvartale în sus şi în jos pe Russian Hill şi n-am găsit decât spălătorii automate, curăţătorii, localuri cu băuturi răcoritoare, saloane de cosmetică. M-am întors acasă. Urlau unul la celălalt, iar eu, cu un zâmbet forţat, m-am furişat în sala de baie, unde m-am încuiat. Câteva momente mai târziu, Camille azvârlea lucrurile lui Dean pe duşumeaua sufrageriei, spunându-i să-şi facă bagajele. Spre uimirea mea, deasupra canapelei am văzut un tablou în mărime naturală al Galateei Dunkel. Am înţeles deodată că fetele astea petreceau luni întregi de singurătate feminină, povestind despre nebunia bărbaţilor lor. Din casă s-a auzit hohotul dement al lui Dean, acompaniat de plânsul fetiţei. Imediat l-am văzut mişcându-se cu iuţeala fulgerătoare a lui Groucho Marx, ţinându-şi în sus degetul rupt înfăşurat într-un bandaj uriaş, aidoma unui far care rămâne nemişcat în mijlocul furiei dezlănţuite a valurilor. Încă o dată i-am văzut micul cufăr jerpelit, cu şosete şi lenjerie murdară iţindu-se pe la colţuri. Se aplecă deasupra lui şi îndesă în el tot ce-i cădea în mână. Apoi îşi luă valiza, cea mai mizeră valiză din Statele Unite. Era făcută din carton imprimat, care imita pielea, iar încuietorile îi erau lipite. Partea de sus era sfâşiată şi Dean o prinse cu frânghie. Înşfacă sacul de marinar şi-l umplu. Mi-am luat şi eu sacoşa şi mi-am îndesat boarfele, în timp ce Camille, întinsă pe pat, repeta:

— Mincinosule! Mincinosule! Mincinosule!

Am ţâşnit din casă şi ne-am opintit de-a lungul străzii până la cel mai apropiat tramvai. Arătam ca un morman de bagaje umblător, din care se înălţa drept în sus uriaşul deget bandajat al lui Dean.

Degetul acesta a devenit simbolul evoluţiei sale finale. Nu numai că îi păsa de tot (ca şi înainte), dar acum îi păsa şi în principiu de toate. Cu alte cuvinte, îi era totul egal şi el aparţinea lumii şi nu era nimic de făcut. Mă opri în mijlocul drumului.

— Măi omule, ai toate motivele să te burzu-luieşti: de-abia ai sosit în oraş şi suntem alungaţi şi te întrebi probabil cu ce-ai păcătuit de ţi se întâmplă una ca asta şi aşa mai departe. Colac peste pupăză, mai sunt şi accesoriile astea oribile hiii, hiii, hiii!, dar uită-te la mine. Te rog, Sal, uită-te la mine.

L-am privit. Purta un tricou cu mânecă scurtă, pantalonii jerpeliţi îi atârnau pe burtă, pantofii îi erau scâlciaţi. Nu se bărbierise, părul îi era zburlit şi neîngrijit, ochii roşii, degetul acela formidabil stătea suspendat undeva în dreptul inimii (aşa trebuia să-l ţină), iar pe faţă i se citea cel mai tâmp rânjet pe care l-am văzut vreodată. Se învârtea în cerc şi privea în toate direcţiile.

— Ce-mi văd ochii? Ah cerul albastru. Longfellow!

Se clătină un moment şi clipi. Se frecă la ochi.

— Şi ferestrele te-ai uitat vreodată la ferestre? Hai să vorbim despre ferestre. Eu chiar am văzut nişte ferestre aiurite care se strâmbau la mine, iar unele erau cu storurile lăsate şi-mi făceau cu ochiul.

Pescui din sacul de marinar un exemplar din Misterele Parisului a lui Eugene Sue şi, după ce-şi netezi puţin tricoul peste pântece, se apucă de citit acolo, la colţul străzii, cu un aer pedant.

— Haide, Sal, pe drum o să descoperim totul...

După o clipă uită ce spusese şi privi în jur, fără să vadă nimic. Eram bucuros că venisem: avea nevoie de mine.

— De ce te-a dat Camille afară? Ce-ai de gând să faci?

— Hă? zise. Ce? Ce?

Ne scormonirăm creierii încotro s-o luăm şi ce să facem. Mi-am dat seama că depindea de mine. Bietul, sărmanul Dean! Nici diavolul însuşi nu decăzuse mai tare: idiot, cu degetul

infectat, împresurat de valizele jerpelite ale zbuciumatei sale vieţi de copil orfan de mamă, cutreierând de nenumărate ori America de la un capăt la altul, destinat pierzaniei.

— Hai să mergem pe jos la New York, zise, şi pe drum o să cercetăm totul, daa.

Mi-am scos banii şi i-am numărat, apoi i i-am arătat.

— Am aici, i-am spus, suma de optzeci şi trei de dolari şi ceva mărunţiş şi, dacă vrei să vii cu mine, hai să mergem la New York şi pe urmă în Italia.

— Italia? întrebă şi ochii-i sclipiră. Italia, da cum o să ajungem acolo, dragul meu Sal?

Am stat pe gânduri.

— Fac eu bani, iau o mie de dolari de la editori. O să dăm iama prin toate femeile formidabile din Roma, Paris şi aşa mai departe. O să stăm în cafenelele de pe trotuare, o să locuim în bordeluri. De ce să nu mergem în Italia?

— Da, desigur, spuse Dean şi deodată pricepu că vorbeam serios şi pentru prima oară mă privi, cu colţul ochiului, deoarece niciodată până atunci nu-mi asumasem nici o responsabilitate faţă de existenţa sa chinuită.

Privirea îi era a unui om care, în ultima clipă, îşi cântăreşte şansele înainte de a paria. Era o privire victorioasă şi insolentă, chiar diabolică, şi mă aţinti cu ea îndelung. M-am uitat şi eu la el şi am roşit. L-am întrebat: Care-i problema?

Eram extrem de stânjenit. Nu-mi răspunse, continuă doar să se uite la mine cu un aer circumspect şi obraznic.

Am încercat să-mi amintesc tot ce i se întâmplase până acum în viaţă şi dacă nu cumva exista vreun motiv să fie suspicios. Am repetat răspicat şi ferm:

— Hai cu mine la New York. Am bani.

L-am privit. De stânjeneală, aproape că-mi dăduseră lacrimile. Continua să mă fixeze. Acum ochii îi erau lipsiţi de expresie şi priveau undeva dincolo de mine. Pesemne că a fost momentul cheie al prieteniei noastre, când şi-a dat seama că eu chiar mă gândisem la el şi la necazurile sale şi prin urmare încerca să plaseze această revelaţie undeva în categoriile lui mentale cumplit de întortocheate şi chinuite. Ceva se mişcă în fiecare din noi. Pentru mine era grija pe care o resimţeam deodată pentru un bărbat cu cinci ani mai tânăr decât mine şi de a cărui soartă fusesem legat în ultimii ani pentru el era o chestiune despre care aveam să aflu doar mai târziu, după felul cum avea să se poarte. Deveni dintr-o dată extrem de voios şi zise că totul era în regulă.

— Ce-a fost cu privirea aceea? i-am spus.

Întrebarea mea îi provocă suferinţă. Se posomorî. Rar se întâmpla ca Dean să se posomorască. Amândoi eram uluiţi şi nesiguri de ceva. Ne aflam pe vârful unei coline, într-o frumoasă zi însorită din San Francisco. Umbrele ni se proiectau pe caldarâm. Din clădirea vecină cu cea în care locuia Camille ieşiră pe rând unsprezece femei şi bărbaţi greci care se aliniară pe pavajul însorit, în timp ce un altul le zâmbea şi se deplasa cu un aparat de fotografiat în mână. Ne uitarăm prostiţi la acest popor străvechi care sărbătorea nunta uneia din fiice, probabil a o mia dintr-un neîntrerupt şir de generaţii cu pielea smeadă, care zâmbiseră la soare. Erau bine îmbrăcaţi; erau neobişnuiţi. Am fi putut la fel de bine să ne aflăm în Cipru. Deasupra noastră, în aerul strălucitor, zburau pescăruşii.

— Ei, spuse Dean pe un ton timid şi afectuos, mergem?

— Da, am zis, hai să mergem în Italia.

Şi ne-am luat bagajele: el luă cufărul cu mâna teafara, iar eu restul, abia târându-ne până la staţia de tramvai. Peste o clipă o luam la vale, cu picioarele spânzurând de pe platforma ce se clătina, doi eroi rataţi ai nopţii.

Mai întâi am mers la un bar de pe Market Street şi am pus la cale totul vom rămâne împreună şi vom fi prieteni până la moarte. Dean era extrem de tăcut şi preocupat. Privea bătrânii vagabonzi din circiumă, care-i aminteau de tatăl lui.

— Cred că e în Denver. De data asta e absolut şi neapărat necesar să-l găsim, poate-i la

închisoarea locală, poate e din nou pe Larimer Street, dar trebuie să-l găsim. De acord?

Da, eram de acord. Aveam să facem tot ceea ce nu mai făcuserăm până atunci sau alte lucruri pe care nu le făcuserăm doar pentru că fuseserăm prea naivi, în plus, ne-am promis două zile de distracţie pe cinste în San Francisco înainte de a o lua din loc şi, desigur, eram de acord să mergem cu o maşină la care să plătim o parte din benzină, ca să economisim cât mai mulţi bani. Dean pretinse că nu mai avea nevoie de Marylou, cu toate că încă o iubea. Am căzut de acord să ne stabilim la New York. Dean îşi luă costumul cu dunguliţe şi o cămaşă sport, apoi ne-am încuiat bagajele Pentru zece cenţi într-o garderobă din autogara Greyhound şi ne-am îndreptat spre locul de întâlnire cu Roy Johnson, care urma să ne fie şofer în cele două zile petrecute în Frisco. Roy acceptă. Veni imediat să ne ia de la intersecţia străzilor Market şi a Treia. Roy locuia acum în Frisco, era funcţionar şi se însurase cu o blondă mititică pe nume Dorothy. Dean îmi mărturisi că femeia avea nasul prea lung acest lucru, nu se ştie de ce, constituia pentru el un motiv de nemulţumire, dar nu era deloc adevărat. Roy Johnson era un puşti arătos, zvelt, brunet, cu faţa ascuţită şi păr lins pe care şi-l tot dădea la o parte de pe tâmple. Avea un fel de a fi extrem de deschis şi era tot numai zâmbet. Fireşte că se ciondănise cu nevastă-sa, Dorothy, pe chestia condusului maşinii, dar, hotărât să dovedească cine e bărbat în casă (locuiau într-o cămăruţă), se ţinu totuşi de promisiunea pe care ne-o făcuse, însă nu fără consecinţe. Dilema sa luă forma unei tăceri încrâncenate. Ne plimbă pe Dean şi pe mine prin tot Frisco-ul la orice oră din zi şi din noapte, fără să scoată o vorbă. La stopuri însă trecea pe roşu, iar curbele le lua strâns, pe două roţi. Ce mai, ăsta era modul lui de-a ne spune la ce chinuri îl supuneam. Se afla undeva între pretenţiile tinerei lui soţii şi cele ale vechiului său conducător de gaşcă din sălile de biliard ale Denverului. Dean era încântat şi nicidecum tulburat de felul lui de a conduce. Nu-i dădeam nici o atenţie lui Roy, şedeam în spate şi pălăvrăgeam.

Pe urmă am mers la Mill City ca să-l căutăm pe Remi Boncoeur. Am observat cu oarecare mirare că bătrâna navă Admiral Frisbee nu se mai afla în golf şi, desigur, că nici Remi nu mai locuia în antepenultimul apartament al casei din canion. Ne deschise uşa o negresă tânără şi frumoasă. Dean şi cu mine am stat mult de vorbă cu ea. Roy Johnson ne aştepta în maşină, citind Misterele Parisului de Eugene Sue. Am aruncat o ultimă privire spre Mill City şi am ştiut că nu avea nici un rost să dezgrop trecutul. Ne-am decis în schimb s-o căutăm pe Galatea Dunkel ca să avem un loc de dormit. Ed o părăsise din nou şi să fiu al naibii dacă ea nu uneltea să-l aducă înapoi. O găsirăm şezând cu picioarele încrucişate pe covorul oriental din apartamentul lor cu patru camere din Mission Street, cu un pachet de cărţi de ghicit în faţă. Fată bună. Erau semne nu prea îmbucurătoare că Ed trăise aici o vreme şi era clar că plecase doar din cauza unor nedumeriri şi ezitări.

— Are să se întoarcă, spuse Galatea. Individul ăsta nu se poate descurca fără mine.

Le aruncă o privire furioasă lui Dean şi lui Roy Johnson.

— De data asta a fost Tommy Snark. Înainte de a apărea el, Ed era foarte fericit şi mergea la lucru şi ieşeam în oraş şi ne simţeam minunat. Dean, tu ştii. Apoi au început să stea ore întregi în baie, Ed în cadă şi Snarky pe capacul de la WC, şi vorbeau, vorbeau, vorbeau, numai prostii din astea.

Dean râse. De ani de zile fusese profetul găştii, iar acum începuseră şi ceilalţi să-i înveţe trucurile. Tommy Snark îşi lăsase barbă Şi ochii săi mari, albaştri şi îndureraţi îl căutaseră pe Ed în Frisco. Se întâmplase de-adevăratelea (nu era glumă) că Tommy trebuise să-şi amputeze degetul mic din cauza unui accident pe care îl avusese în Denver şi încasase o sumă frumuşică de bani. Fără absolut nici un motiv, s-au hotărât să-i tragă clapa Galateei şi au plecat în Portland, Mâine, unde se pare că Snark avea o mătuşă. Acum erau probabil fie în trecere prin Denver, fie ajunseseră deja în Portland.

— Când banii lui Tom se vor termina, Ed se va întoarce, zise Galatea, privind în cărţi. Prostul naibii, habar n-are de nimic şi nici n-a avut vreodată! Tot ceea ce-i trebuie e să ştie că îl iubesc.

Aşa cum stătea acolo, pe covor, cu părul lung ce-i atingea podelele, ghicind în cărţi, Galatea semăna cu fiica grecilor pe care-i văzusem făcând fotografii la soare. A început să-mi placă de ea. Am hotărât să ieşim împreună seara, iar Dean urma s-o ia pe Marie, o blondă de un metru optzeci care locuia pe aceeaşi stradă.

În acea seară Galatea, Dean şi cu mine am mers s-o luăm pe Marie. Fata asta avea un apartament la subsol, o fetiţă şi-o rablă de maşină pe care Dean şi cu mine a trebuit s-o împingem, în timp ce fetele apăsau demarorul. Am mers la Galatea şi toţi s-au aşezat în cerc — Marie, fiica ei, Galatea, Roy Johnson şi Dorothy, soţia lui, toţi cu mutre posomorite, ocupând mobilierul înghesuit. Eu stăteam într-un colţ, adoptând o poziţie neutră faţă de problemele din Frisco, iar Dean stătea în mijlocul camerei, cu degetul lui mare ca un balon ridicat în dreptul pieptului, hlizindu-se.

— Dar-ar naiba, zise, ne pierdem toţi degetele, haa, haaa, haaa.

— Dean, de ce te porţi aşa prosteşte? întrebă Galatea. A sunat Camille şi-a zis că ai părăsit-o. Nu-ţi dai seama că ai o fiică?

— Nu a părăsit-o el, ea l-a dat afară! am zis, ieşind din neutralitate.

Toţi m-au privit chiorâş. Dean rânjea.

— Ce vreţi să facă, nenorocitul, cu un deget ca ăla? am adăugat.

S-au uitat toţi la mine, mai ales Dorothy Johnson, care avea cea mai ucigătoare privire. Nu era altceva decât un fel de şezătoare, iar în centru se afla Dean, acuzatul, socotit pesemne responsabil pentru tot ce nu mergea bine. M-am uitat pe fereastră să văd forfota de pe Mission Street. Voiam să plec să ascult jazzul formidabil din Frisco, şi, luaţi aminte, era doar a doua seară în oraş.

— Cred că Marylou a fost foarte, foarte înţeleaptă că te-a părăsit, Dean, zise Galatea. De ani de zile nu ţi-ai asumat responsabilitatea pentru nimeni. Atâtea lucruri îngrozitoare ai făcut încât nici... nici nu mai am cuvinte.

Şi de fapt asta era problema: şedeau toate acolo, aţintindu-l pe Dean cu priviri încărcate de ură, iar el stătea în picioare pe covor şi chicotea atâta făcea, chicotea. Schiţă câţiva paşi de dans. Bandajul de la deget îi era din ce în ce mai murdar; atârna şi începuse să se desfacă. Am avut brusc revelaţia că Dean, datorită nenumăratelor sale păcate, era pe cale de a deveni Idiotul, Imbecilul, Sfântul Sfinţilor. Nu-ţi pasă decât de propria ta persoană şi de distracţiile tale. Te preocupă doar chestia aia dintre picioare şi banii şi amuzamentul pe care le poţi obţine pe seama unor oameni pe care nu dai nici o ceapă degerată. Şi nu numai atât, dar şi felul cum te porţi e prostesc. Nu-ţi trece niciodată prin cap că viaţa e serioasă şi că există oameni care încearcă să ducă un trai decent în loc să se prostească toată vremea. Ăsta era Dean, SFÂNTUL PROST.

— Camille plânge amarnic seara asta, dar nu cumva să crezi că te vrea înapoi. A zis că nu mai vrea să te vadă niciodată şi că de data asta e definitiv. Şi, cu toate astea, tu eşti aici şi te strâmbi la noi şi cred că nu-ţi pasă de nimeni şi nimic.

Nu era adevărat, eu ştiam mai bine şi aş fi putut să le-o spun. Nu avea însă nici un rost. Mi-ar fi plăcut să-i pun braţul în jurul umerilor şi să le zic: Fiţi atente, trebuie să ştiţi un lucru băiatul are necazurile lui. Şi încă ceva, nu se plânge niciodată şi v-a făcut pe toate să vă simţiţi bine doar fiind el însuşi şi, dacă asta nu vă ajunge, atunci trimiteţi-l în faţa plutonului de execuţie, de vreme ce se pare că tot asta aveţi de gând până la urmă...

Din toţi cei de faţă, doar Galateei Dunkel nu-i era frică de Dean şi putea sta calmă, cu chipul posomorit, spunându-i în faţă, răspicat, ce gândea. Pe vremuri, în Denver, Dean îi aduna pe toţi şi stăteau pe întuneric, fiecare cu iubita lui, şi le vorbea, le vorbea, le vorbea şi nu se mai oprea, cu o voce ciudată care hipnotiza parcă. Se zicea că fetele îi cădeau în braţe atrase doar de forţa lui de persuasiune şi de ceea ce le spunea. Asta se întâmpla când el avea cincisprezece, şaisprezece ani. Discipolii îi erau acum însuraţi şi nevestele lor se răzbunau pe el pentru sexualitatea şi viaţa lor, pe care de fapt el le făcuse posibile. Am ascultat mai departe.

— Acum mergi în Est cu Sal, zise Galatea, şi ce crezi că o să realizezi cu asta? Dacă tu

pleci, Camille trebuie să stea acasă cu fetiţa că la slujbă nu mai poate merge şi nu vrea să te mai vadă niciodată şi n-o condamn. Dacă-l întâlneşti pe Ed pe drum, spune-i să vină acasă, că de nu, îl omor.

Pur şi simplu. A fost o seară extrem de deprimantă. Mă simţeam ca într-un vis jalnic, cu surori şi fraţi străini. Pe urmă se lăsă tăcerea. Altă dată Dean şi-ar fi salvat pielea vorbind acum însă rămase şi el tăcut, în picioare, în faţa tuturor, jerpelit şi amărât şi tâmp în lumina becurilor. Faţa-i osoasă şi dementă era asudată, i se vedeau venele zvâcnind şi spunea "Da, da, da", ca şi cum ar fi trăit revelaţii formidabile şi cred că aşa şi era şi ceilalţi gândeau la fel şi erau înspăimântaţi. Era BEAT, rădăcina, sufletul beatitudinii. Ce ştia el? încerca din toate puterile să-mi spună ce aflase şi de asta mă invidiau, că-i eram alături şi-l apăram şi eram plin de el, aşa cum încercaseră să fie şi ele odinioară, îşi întoarseră privirile spre mine. Ce căutam eu acolo, un străin pe coasta de vest, într-o asemenea noapte minunată? Am alungat acest gând.

— Mergem în Italia, am spus şi m-am spălat pe mâini de toată afacerea.

Imediat după aceea, atmosfera se încărcă de o ciudată senzaţie de satisfacţie maternă, pentru că fetele acelea îl priveau pe Dean aşa cum o mamă îşi priveşte cel mai iubit şi mai răsăcit dintre fii, iar el, cu degetul lui nenorocit şi cu revelaţiile lui, ştia asta foarte bine şi de aceea a putut, într-o linişte perfectă, să iasă din casă fără să zică o vorbă şi să ne aştepte jos până aveam să luăm şi noi o hotărâre în privinţa timpului. Asta simţeam noi că se întâmplă cu strigoiul aflat afară, pe trotuar. M-am uitat pe fereastră. Era singur în prag, cercetând strada. Amărăciune, reproşuri, sfaturi, moralitate, tristeţe le lăsase pe toate în urmă şi în faţa lui se afla numai şi numai dintotdeauna curata şi strălucitoarea bucurie de a exista.

— Hai, Galatea, hai, Mărie, să mergem la localurile în care se cântă jazz şi să uităm totul. Dean va muri şi el într-o zi. Atunci ce-o să-i mai spuneţi?

— Cu cât moare mai repede, cu atât mai bine, zise Galatea şi vorbele ei exprimau poziţia oficială a aproape tuturor celor din încăpere.

— Foarte bine, am zis, dar acum e viu şi pariez că vreţi să ştiţi ce-o să facă în continuare, pentru că el are secretul pe care toţi ne dăm de ceasul morţii să-l aflăm şi asta îl face să-şi sfarme creierii şi, dacă-şi va pierde minţile, nu vă bateţi capul, nu va fi din vina voastră, ci a lui Dumnezeu.

Nu erau de acord, îmi spuseră că eu nu-l cunoşteam cu adevărat pe Dean. Ziseră că era cel mai mare ticălos din câţi trăiseră vreodată şi că voi afla şi eu asta pe pielea mea cândva. Protestele lor m-au amuzat. Roy Johnson luă apărarea doamnelor şi spuse că el îl cunoştea pe Dean mai bine ca oricine şi că Dean era doar un escroc interesant şi amuzant. Am ieşit să-l caut pe Dean şi am schimbat câteva vorbe pe tema asta.

— Ah, omule, nu-ţi bate capul, totul este perfect şi în ordine.

Îşi freca pântecele şi-şi lingea buzele.

Coborâră şi fetele şi începurăm noaptea cea mare împingând din nou la maşină.

— Iupiii!! Să mergem! strigă Dean şi sărirăm pe bancheta din spate a rablei care porni, zdrăngănind, spre micul Harlem de pe Folsom Street.

Ne-am aruncat în noaptea caldă şi nebună la auzul unui trompetist ce chema de undeva de peste drum "II-IIAH! II-IIAH! II-IAH!", acompaniat de bătăi din palme ce ţineau ritmul şi voci care strigau "Hai, dă-i, dă-i, dă-i!" Dean coborâse deja din maşină. Alerga cu degetul înălţat în aer şi urla "Cântă, omule, cântă!" Un grup de negri îmbrăcaţi în costume de sâmbătă seara chiuia de mama focului în faţa localului. Era o cârciumă cu podele de rumeguş, cu un podium mic pe care membrii orchestrei se înghesuiau cu pălăriile pe cap, cântând peste capetele celor din public, un loc absolut dement. Femei ţicnite şi şleampete, cu halatele pe ele, treceau de colo-colo, iar pe alei se auzea zdrăngănit de sticle, în spate, pe un coridor întunecos ce pornea de la toaletele murdare, o mulţime de bărbaţi şi femei rezemau pereţii şi beau vin şi whisky şi scuipau către stele. Vin şi whisky. Solistul cu pălărie tocmai sufla paroxistic, în finalul unei minunate improvizaţii, un refren suitor şi coborâtor care trecea de la "Ii-iah!" la un şi mai

frenetic "Ii-di-lii-iah!" şi care răsuna puternic, însoţit de bubuiturile unei tobe jerpelite bătute de un negru solid şi agresiv, cu ceafă de taur, pe care-l durea în cot de toate şi nu-l interesa decât să-şi maltrateze "butoaiele" prăpădite, zdrong, tara-ta-bum, zdrong. Muzică dezlănţuită şi solistul care ştia meserie şi toată lumea ştia că ştie. Dean îşi băgase şi el capul în mulţimea în delir. Cu strigăte şi ochi holbaţi, toţi îl îndemnau pe trompetist să nu se lase, iar el se ghemui şi se ridică şi suflă din nou, înălţând sunetul într-un ţipăt subţire deasupra tumultului. O negresă lungană şi subţirică se bâţâia din toate încheieturile în sunetul trompetei şi el i-o vâra sub nas "Ii! Ii! Ii!" Toată lumea se legăna şi răcnea. Galatea şi Marie aveau pahare de bere în mână şi stăteau în picioare pe scaune, bâţâindu-se şi ţopăind. Grupuri-grupuri de negri se înghesuiau să intre pe uşă, împiedicându-se unii de alţii.

— N-o lăsa, omule! răcni un tip cu voce tunătoare şi scoase un muget care s-a auzit probabil până în Sacramento: Ah-haaaa!!!

— Uauuu! zise Dean.

Îşi freca pieptul şi pântecele; sudoarea-i curgea şiroaie pe faţă. Bum, trosc, toboşarul îşi lovea tobele de se auzea din subsol până sus la etaj, cu formidabilele lui beţe, rata-ta-bum! Un grăsan înalt sărea pe scenă, făcând să se îndoaie şi să scârţâie scândurile. "Iu-huuu!" Pianistul îşi răsfira degetele, lovind clapele cu putere, iar acordurile se auzeau doar în momentele când marele trompetist îşi trăgea sufletul pentru a ataca încă o notă erau acorduri chinezeşti şi pianul trosnea din toate încheieturile şi corzile vibrau, boing! Solistul sări jos de pe scenă şi se porni să cânte printre oameni. Pălăria îi căzuse pe ochi. Cineva i-o dădu pe ceafă. Făcu un pas înapoi, bătu din picior şi scoase un sunet jos şi răguşit, trase aer, ridică trompeta şi dădu drumul unui ţipăt înalt şi prelung. Dean se afla chiar în faţa lui, cu faţa spre gura trompetei, bătând din palme, asudând peste clape, iar solistul îl observă şi scoase un teribil hohot de râs tremurat în trompetă şi toată lumea râse şi dansă. În cele din urmă, trompetistul se hotărî să dea lovitura şi ţinu un do de sus atât de prelung încât totul părea a se fărâma, ţipetele deveniră tot mai puternice, iar eu am crezut că poliţiştii din secţia învecinată or să dea buzna peste noi. Dean era în transă. Ochii solistului erau aţintiţi asupra sa: în faţa lui se afla un ţicnit care nu numai că înţelegea, dar era şi împătimit şi voia să ştie mai mult, mult mai mult decât exista şi se putea afla, astfel că între ei se declanşa un fel de duel. Din trompetă ieşeau acum nu muzică, ci ţipete şi iar ţipete, un "Baaaa" care cobora la "Biiip" şi iar sus la "Iiiii!" şi iar disonanţe şi sunete care răsunau lateral ca un fel de ecou. Încercă toate figurile posibile: ţinu trompeta în sus, în jos, lateral, cu capul în jos, orizontal, la treizeci de grade, la patruzeci de grade, pentru ca într-un sfârşit să se prăvălească în braţele cuiva, dându-se bătut, şi toată lumea se înghesuia şi urla "Da! Da! A făcut-o şi pe asta". Dean se şterse cu batista.

Apoi solistul se urcă din nou pe rampă şi ceru un ritm lent. Privi îngândurat spre uşa deschisă, peste capetele oamenilor, şi începu să cânte "Închide-ţi ochii". O clipă atmosfera se domoli. Trompetistul era îmbrăcat cu o jachetă uzată, de piele de căprioară, cămaşă purpurie, pantofi scâlciaţi, pantaloni şifonaţi, şi-l durea-n cot. Arăta ca un Hassel de culoare. Ochii săi mari şi căprui priveau cu melancolie, iar ritmul cântecelor sale era lent, întrerupt de pauze lungi şi meditative. Dar la al doilea refren se înfierbântă, înşfacă microfonul, coborî din nou de pe scenă şi începu. Ca să cânte o notă, se apleca, atingându-şi vârful pantofilor, şi se ridica să sufle şi sufla cu o asemenea intensitate încât se clătina pe picioare, abia având timp să-şi revină pentru nota următoare. "Câââân-tăăă, muu-zii-căăă." Dădu capul pe spate, ochii peste cap, iar microfonul îi rămase undeva jos. Se scutura, se legăna. Apoi se aplecă în faţă, aproape căzând peste microfon, "Ca-n vis să dan-să-ăm", şi privi afară, spre stradă, cu buzele strâmbate dispreţuitor â la Billy Holliday, "în timp ce ne iubiiim", se lăsă într-o parte, "sărbătoarea iubiriiii", clătină din cap cu dezgust şi imensă oboseală, "va face să pară totul", cum va face să pară? toţi ardeau de nerăbdare să ştie, gemu, "O.K." Pianistul atinse o clapă. "Aşa că, haide, iubito, închide-ţi minunaţii ochi-şoori", buzele îi tremurau, ne privi pe mine şi pe Dean cu o expresie care însemna probabil "Hei, ce tot facem noi în lumea asta tristă şi întunecată?", se

apropia sfârşitul cântecului şi pentru asta era nevoie de pregătiri speciale şi aveai timp berechet să te duci până la ceruri şi-napoi de vreo duzină de ori şi ce mai conta asta? pentru că aici aveam de-a face cu sâmburele şi miezul celei mai umile şi beat vieţi din lumea mizerabilă a omului şi el le spunea şi le cânta "Închide-ţi," şi cântul şi-l îndrepta spre plafon şi prin el spre stele şi mai departe, "ooochiii", şi ieşi împleticindu-se de pe scenă să mai reflecteze. Se aşeză într-un colţ, cu nişte băieţi pe care nici nu-i vedea. Lăsă privirea în jos şi plânse. Era cel mai bun.

Dean şi cu mine am mers să-i vorbim. L-am invitat la maşină. Acolo începu deodată să strige:

— Da! Nimic nu-mi place mai mult decât să mă distrez! Unde mergem?

Dean sălta în sus şi-n jos, chicotind ca un dement.

— Mai târziu! Mai târziu! spuse solistul, îmi chem şoferul să ne ducă la Jameson's Nook, trebuie să cânt acolo. Băiete, trăiesc ca să cânt. Cânt *Închide-ţi ochii* de două săptămâni, nu vreau să cânt altceva. Voi ce-aveţi de gând?

I-am spus că peste două zile plecăm la New York.

— Dumnezeule, n-am fost niciodată acolo şi-am auzit că e un oraş formidabil, dar eu n-am a mă plânge nici aici. Sunt însurat, ştiţi.

— Da? zise Dean atent. Şi unde e scumpa de ea acum?

— Ce vrei să spui? întrebă solistul, privindu-l cu coada ochiului. Ţi-am spus doar că sunt însurat cu ea, nu?

— Da, sigur că da, zise Dean. Întrebam doar. Poate are nişte prietene? Sau surori? O petrecere, ştii, vreau doar să mă distrez.

— Puah, la ce bun, viaţa-i prea tristă ca să tot alergi după distracţii, zise solistul, cobo-rându-şi privirea pe stradă. Rahat! zise. N-am nici un ban şi nu-mi pasă de nimic în noaptea asta.

Ne-am întors în local să vedem ce se mai întâmplă. Fetelor li se făcuse lehamite de toată alergătura şi ţicneala noastră, aşa că plecaseră Pe jos la Jameson's Nook. Oricum, maşina nu mergea. La bar ni se înfăţişă o privelişte oribilă: un hipiot alb, cu mutră de fătălău, îmbrăcat cu cămaşă înflorată, intrase şi se rugase de baterist să-l lase şi pe el să cânte. Muzicienii îl priveau cu suspiciune.

— Ştii să cânţi?

Pe un ton afectat, el zise că da. Se uitară unii la alţii şi ziseră "Da, asta face omul, rahat!" Aşa că fătălăul se aşeză la tobele mari, ei porniră un ritm iute, iar el începu să mângâie prosteşte coardele cu periuţele, legănându-şi gâtul cu acel extaz psihanalizabil care nu înseamnă nimic altceva decât prea multă marijuana şi mâncăruri necondimentate şi distracţii neghioabe din zona cool. Dar nu-i păsa. Zâmbea voios în gol şi ţinea ritmul uşurel, cu subtilităţi de bop, un fundal de improvizaţii şi arabescuri pentru bluesul sănătos pe care-l cântau băieţii care, de altfel, îl ignorau complet. Negrul voinic, cu ceafă de taur, îşi aştepta rândul.

— Ce face omul ăla? zise. Cântă muzică, măi, adăugă. Ce naiba! Rahat! mai spuse şi-şi feri privirea cu dezgust.

Apăru şoferul trompetistului. Era un negru scund şi curăţel, la volanul unui Cadillac enorm. Ne-am urcat cu toţii. Şoferul se aplecă în faţă şi maşina ţâşni, trecând prin Frisco fără a încetini deloc şi aşa un şofer grozav era de s-a strecurat cu peste o sută la oră printre celelalte maşini fără ca nimeni să-l observe. Dean era extaziat.

— Uită-te la individul ăsta, bătrâne! Uită-te cum stă la volan şi nu i se clinteşte nici un muşchi şi mână înainte şi poate vorbi toată noaptea în timp ce conduce, dar el nu-şi bate capul cu vorbitul, ah, omule, toate lucrurile, absolut toate lucrurile despre care aş putea, aş vrea oh, da! Să mergem, hai, să nu ne oprim, haide odată! Da!

Şi băiatul luă o curbă şi goni tot aşa până în fată la Jameson's Nook, unde parcă, în acel moment opri şi un taxi din care sări un predicator negru, micuţ, slab şi cam ofilit, care-i aruncă un dolar şoferului şi urlă "Cântă!" şi se repezi în club, alergă drept la barul de jos şi strigând

întruna "Cântăcântăcântă!" şi, în timp ce urca din nou, se împiedică de abia, abia reuşi să-şi păstreze echilibrul, pentru ca apoi să dea uşa în lături şi să se prăvălească de-a binelea în sala pentru concerte de jazz, cu mâinile întinse înainte, ca să se poată sprijini de orice ar fi întâlnit în cale, izbindu-se chiar de Lampshade, care în sezonul acela lucra pe post de chelner la Jameson's Nook. Muzica bubuia puternic, iar el rămase pironit în uşă, zbierând "Cântă pentru mine, omule, cântă!" Şi ăl de cânta era un negru scund cu o trompetă alto, iar Dean zicea despre el că precis locuia cu maică-sa, exact ca Tom Snark, dormea toată ziua şi cânta toată noaptea şi cânta o sută de măsuri înainte de a fi gata să-şi dea drumul de-a binelea.

— E Carlo Marx! se auzi strigătul lui Dean peste tumultul vocilor.

Şi aşa şi era. Acest răsfăţat al bunicii, cu trompeta legată de gât, avea ochi rotunzi şi sclipitori, picioare subţiri, mici şi strâmbe, şi sărea şi ţopăia cu instrumentul lui, azvârlind din picioare, cu ochii aţintiţi asupra publicului (doar câteva persoane care râdeau, aşezate la vreo zece mese într-o încăpere de aproximativ nouă metri pătraţi), şi nu se mai oprea. Se exprima extrem de simplu. Îi plăcea să surprindă publicul cu o variaţiune nouă şi simplă a unei măsuri. Făcea cam aşa: "ta-tup-tader-rara, ta-tup-tader-rara", repeta, se juca, săruta trompeta, zâmbea, până ce motivul se transforma în "ta-tup-ii-da-de-dera-RUP! ta-tup-ii-da-de- dera-RUP!" şi toate astea, pentru el şi cei care-l ascultau, erau un fel de hohote de râs şi bună dispoziţie. Su-netul îl avea limpede ca al unui clopot, înalt, curat, şi ni-l sufla în faţă doar de la vreo jumătate de metru. Dean stătea acolo şi nimic pe lume nu mai exista pentru el, ţinea capul plecat, mâinile încleştate, trupul îi sălta pe călcâie şi sudoarea, mereu sudoarea aceea a lui, curgea şi se prelingea pe lângă gulerul şifonat şi i se aduna într-o băltoacă la picioare. Ne-au trebuit cinci minute ca să ne dăm seama că erau acolo şi Galatea şi Marie.

Iuhuu, nopţile din Frisco, capătul continentului şi al îndoielilor, adio neîncredere oarbă, adio mascaradă, în apropiere, Lampshade trecea ca o vijelie cu tăvile de bere. Ţinea ritmul în tot ce făcea şi-i cânta chelneriţei "Păzea, fetiţo, fetiţo, fă loc, fă loc, că vine Lampshade pe loc" şi trecea pe lângă ea cu tăvile deasupra capului şi năvălea în bucătărie prin uşile batante şi dansa cu bucătăreasa şi se întorcea asudat tot.

Trompetistul şedea la masa lui fără să se clintească, avea în faţă un pahar de care nu se atinsese şi privea în gol cu o expresie tâmpă, cu mâinile atârnându-i până aproape de duşumea, cu picioarele desfăcute ca o limbă despicată, năruit sub povara oboselii şi a unei tristeţi nesfârşite şi a ce-o mai fi fost în sufletul lui: un om care în fiecare seară se consuma până la ultima picătură şi care apoi îi lăsa pe ceilalţi să-i dea lovitura de graţie. Era prins ca-ntr-un vârtej. Şi tot el, răsfăţatul bunicii, acest mic Carlo Marx, sărea şi ţopăia cu trompeta lui fermecată şi cânta două sute de măsuri de blues, fiecare mai dezlănţuită decât cealaltă, şi nu dădea nici un semn că energia i-ar scădea sau că ar vrea să renunţe. Publicul era electrizat.

Peste o oră, iată-ne la colţul străzilor a patra şi Folsom, împreună cu Ed Fournier, un solist din San Francisco, aşteptându-l pe Dean, aflat într-un bar din apropiere, ca să-l sune pe Roy Johnson să vină să ne ia. Nu făceam mare lucru, doar vorbeam, când deodată ne-a fost dat să asistăm la o scenă neobişnuită, de-a dreptul dementă. De Dean era vorba. Voia să-i dea lui Roy Johnson adresa barului, îi spuse să aştepte puţin la telefon până aleargă afară să se uite, iar pentru asta trebui să se strecoare printr-o mulţime de băutori gălăgioşi îmbrăcaţi cu cămăşi albe, să meargă până-n mijlocul străzii ca să se uite la indicator, să vadă numele şi numărul. Da, aşa făcu. Cocoşat ca şi Groucho Marx, ieşi cu mare iuţeală din bar, aidoma unui strigoi, cu degetul lui umflat ca un balon iţindu-se în întuneric, se opri şi se răsuci în mijlocul drumului, căutând în toate părţile tăbliţele indicatoare. Erau greu de văzut pe întuneric, aşa că se învârti de vreo zece ori cu degetul ridicat, totul într-o tăcere agitată şi neliniştită, un individ cu părul vâlvoi şi cu degetul mare umflat, un fel de gâscă sălbatică în văzduh, învârtindu-se şi răsucindu-se în beznă, cu cealaltă mână umblând distrat la şliţ. Ed Fournier tocmai spunea:

— Când cânt, dau drumul la tonuri armonioase oriunde mă duc, iar dacă oamenilor nu le plac, n-am ce le face. Hei, omule, prietenul ăla al tău e ţicnit bine, uită-te la el ce face.

Şi ne-am uitat.

Era linişte totală, Dean văzu în sfârşit tăbliţele şi alergă val-vârtej înapoi la telefon, vârându-se practic pe sub picioarele celor ce ieşeau şi trecând înainte şi-napoi prin faţa barului, cu o asemenea iuţeală încât clienţii apucau să-l vadă doar întorcându-şi iute capul spre dreapta şi spre stânga. Câteva clipe mai târziu apăru şi Roy Johnson şi, cu aceeaşi repeziciune ameţitoare, Dean traversă strada şi urcă în maşină fără cel mai mic zgomot. Pornirăm.

— Roy, ştiu că eşti şucărit cu nevastă-ta pe chestia asta, dar trebuie neapărat să ajungem la intersecţia Străzii 46 cu Geary în incredibilul timp de trei minute, că altfel totul e pierdut, îhâm! Da. (Tuşi.) Mâine dimineaţă, Sal şi cu mine plecăm la New York şi asta este în mod absolut ultima noastră noapte de distracţie şi ştiu că nu te superi.

Nu, Roy Johnson nu se supăra, doar că trecea pe roşu la fiecare stop şi ne ducea cu cea mai mare viteză spre nebunia noastră. In zori, merse acasă să se culce. Dean şi cu mine ne puseserăm la băute cu un negru pe care-l chema Walter şi care, după ce comanda băuturile la bar, le alinia pe tejghea şi zicea ″Vin-spodiodi", ceea ce însemna o duşcă de porto, una de whisky şi iar una de vin.

— Un înveliş dulce pentru împuţitul ăsta de whisky! urla el.

Ne invită acasă la el să bem o bere. Locuia într-una din clădirile din spate de la Howard. Când am intrat, nevastă-sa dormea. Singura lumină din apartament era becul de deasupra patului ei. În timp ce ea stătea întinsă şi ne zâmbea, ne-am suit pe un scaun şi am desfăcut becul. Dean a făcut asta, privind-o galeş. Soţia lui Walter era cu peste cincisprezece ani mai în vârstă decât el şi era cea mai blinda femeie din lume. Apoi a trebuit să ne aplecăm din nou peste pat, ca să băgăm prelungitorul în priză, jar ea continua să ne surâdă. Nu l-a întrebat pe Walter: nici unde fusese, ce oră era, nimic. În cele din urmă, după ce instalaserăm becul, ne-am aşezat în bucătărie, în jurul unei măsuţe modeste, ca să ne bem berea şi să povestim mai departe. Se iviră zorii. Era vremea să plecăm, aşa că am dus prelungitorul înapoi în dormitor şi am înşurubat becul la loc. Soţia lui Walter zâmbea întruna în timp ce noi repetam aceste operaţii. N-a rostit nici un cuvânt. Afară în stradă se crăpa de ziuă şi Dean zise:

— Vezi, bătrâne, asta zic şi eu femeie. Nici un cuvânt de dojană, nici o mustrare, nici o mutră. Bărbatu-său se poate întoarce cu cine vrea, la orice oră din noapte, şi poate bea bere şi sta la poveşti în bucătărie şi poate pleca atunci când doreşte. Acesta este bărbatul şi acesta este castelul lui.

Arătă spre clădire. O luarăm alene din loc. Noaptea cea mare se sfârşise. O maşină a poliţiei ne urmări cu suspiciune de-a lungul câtorva străzi. Am cumpărat gogoşi calde de la o brutărie de pe Strada Trei şi le-am mâncat pe strada aceea cenuşie şi mizeră. Un individ înalt, cu ochelari, venea agale, însoţit de un negru cu şapcă de şofer de camion. Erau o pereche ciudată. Un camion mare trecu pe lângă noi şi negrul arătă spre el entuziasmat şi încercă să exprime ceea ce simţea. Albul înalt aruncă o privire furişă peste umăr şi îşi numără banii.

— E Old Bull Lee! chicoti Dean. Îşi numără banii şi îşi face griji tot timpul, iar celălalt nu vrea decât să vorbească despre camioane şi alte chestii pe care le ştie.

Ne-am ţinut după ei o vreme. Flori sacre plutind în văzduh, toate aceste chipuri obosite în zori, în America Jazzului.

Trebuia să dormim. La Galatea Dunkel nici vorbă să putem merge. Dean cunoştea un mecanic pe nume Ernest Burke, care locuia cu tatăl său într-o cameră de hotel de pe Strada Trei. Cândva se înţelegeau bine, dar nu şi în ultima vreme, aşa că ideea era ca eu să încerc să-i conving să ne lase să dormim pe duşumea. A fost oribil. A trebuit să sun de la un local deschis pentru micul dejun. Răspunse bătrânul, cu un ton precaut, îşi amintea de mine din ceea ce-i spusese fiu-său. Spre surprinderea noastră, coborî în hol şi ne lăsă să intrăm. Era doar un hotel cenuşiu şi deprimant din Frisco. Am urcat şi bătrânul a fost atât de amabil că ne-a oferit tot patul.

— Eu tot trebuie să mă scol, zise şi se retrase în chicinetă să-şi facă o cafea.

Începu să ne povestească despre vremea când lucrase la calea ferată, îmi amintea de tata. Nu m-am culcat şi i-am ascultat poveştile. Dean nu era atent şi se spăla pe dinţi şi-şi făcea de lucru spunând "Da, da, aşa e" la tot ceea ce zicea bătrânul. În cele din urmă am adormit. Ernest sosi dimineaţa de pe drum, dintr-o călătorie în regionala vestică, şi se culcă, iar Dean şi cu mine ne sculărăm, eliberând patul. La ora aceasta bătrânul domn Burke se spilcuia pentru o întâlnire cu tomnatica sa iubită, îşi puse un costum din stofă verde, o pălărie din tweed, tot verde, şi o floare la rever.

— Mecanicii ăştia bătrâni şi romantici din Frisco duc o viaţă tristă, dar pasionată, i-am spus lui Dean din baie. A fost foarte drăguţ din partea lui că ne-a lăsat să dormim aici.

— Daaa, daaa, zise Dean, fără să mă asculte.

Se grăbi să iasă în căutarea unei agenţii de voiaj, pentru o maşină. Eu a trebuit să alerg la Galatea Dunkel ca să iau bagajele. Era aşezată pe podea, cu cărţile de ghicit în faţă.

— La revedere, Galatea, şi sper să fie totul bine.

— Când se întoarce Ed, am să-l duc în fiecare seară la Jameson's Nook şi-am să-l las să-şi facă damblaua. Crezi că o să meargă, Sal? Nu mai ştiu ce să fac.

— Ce spun cărţile?

— Asul de pică este departe de el. E înconjurat de cărţile de cupă regina de cupă îi este mereu aproape. Vezi valetul ăsta de pică? Ăsta-i Dean, e şi el undeva în preajmă.

— Ei, noi plecăm la New York peste o oră.

— Odată Dean o să plece într-una din aceste călătorii şi n-o să se mai întoarcă.

Mă lăsă să mă bărbieresc şi să mă spăl, apoi îmi luai rămas bun. Am dus bagajele jos şi am oprit un maxi-taxi care făcea o rută regulată şi-l puteai lua de pe traseu şi te ducea unde voiai pentru vreo cinşpe cenţi. Era plin de pasageri ca în autobuz, dar aceştia vorbeau Şi glumeau ca-ntr-o maşină mică. În acea zi, Mission Street era plină de larma şantierului de construcţii, a copiilor care se jucau, a, negrilor care chiuiau venind de la muncă, de Praf, agitaţie, de zumzetul şi forfota a tot ceea ce alcătuieşte cel mai activ oraş al Americii, iar deasupra cerul senin şi bucuria mării învăluite în ceaţă, ceaţă care noaptea mângâie ţărmul şi face ca toată lumea să fie înfometată după hrană şi distracţii, îmi părea nespus de rău că plecam. Stătusem doar şaizeci de ore. Cu apucatul de Dean, goneam prin lume fără a avea cât de cât răgaz s-o văd. După-amiaza ne aflam în drum spre Sacramente şi de acolo din nou spre est.

Maşina era a unui homosexual înalt şi subţire care se întorcea acasă, în Kansas, purta ochelari fumurii şi conducea extrem de precaut. Maşina era ceea ce Dean numea "un Plymouth poponar" nu avea putere de tracţiune. "Maşină efeminată!" îmi şopti Dean la ureche. Mai erau doi pasageri, un cuplu, un fel de turişti care doreau să se oprească peste tot ca să doarmă. Nici nu începusem bine călătoria spre Denver că ei şi voiau să poposească la Sacramente. Dean şi cu mine i-am lăsat în pace şi am rămas singuri în spate, ca să putem discuta.

— Da, omule, solistul ăla de aseară aflase CEVA şi, odată găsit, l-a păstrat. N-am mai văzut niciodată pe cineva care să-L ţină aşa de mult.

Voiam să ştiu ce înseamnă acel "CEVA".

— Ah, bine, râse Dean îmi pui întrebări despre imponderabile îhâm! Păi, e cam aşa: un tip pe care toată lumea îl ascultă, nu? Depinde de el să exprime ce e în sufletul celorlalţi, începe prima măsură, apoi îşi ordonează ideile, oamenii zic da, da, dar nu pricep, apoi se ridică la înălţimea destinului şi trebuie să se menţină acolo. Deodată, în mijlocul refrenului, el găseşte acel ceva, toată lumea se dezmeticeşte şi ştie, îl ascultă, acel ceva el îl cântă şi îl tot cântă mai departe. Timpul se opreşte. El umple vidul cu substanţa vieţilor noastre, cu mărturii ale tensiunilor sale viscerale, reminiscenţe de idei, transpuneri de teme mai vechi. Cântecul lui trebuie să treacă punţi şi să vină înapoi şi transmite un asemenea simţământ de infinită apropiere de sonoritatea acelui moment anume încât toată lumea ştie că nu melodia contează, ci acel ceva.

Dean nu mai putu continua. Transpirase tot în timp ce-mi vorbise.

Apoi am început eu şi de când mă ştiu n-am vorbit atât de mult. I-am spus lui Dean că, pe când eram puşti şi mergeam cu maşina, îmi imaginam că ţin în mână o seceră mare cu care tai toţi copacii şi stâlpii de pe drum, ba chiar şi fiecare deal pe lângă care treceam.

— Da! Da! strigă Dean. Şi eu făceam asta, numai că aveam un alt fel de seceră să-ţi spun şi de ce. Deoarece eu străbăteam câmpiile întinse ale Vestului, secera mea trebuia să fie mult mai lungă şi trebuia să se îndoaie în dreptul munţilor din depărtare, tăindu-le vârfurile, şi apoi să ajungă şi mai departe, la munţii care se zăreau dincolo de primii, şi în acelaşi timp să taie toţi stâlpii de pe marginea drumului, care erau doar stâlpi obişnuiţi. Din acest motiv ah, bătrâne, trebuie să-ţi spun, ACUM, acum am acel CEVA! trebuie să-ţi povestesc despre vremea când tatăl meu şi cu mine şi cu încă un prăpădit de vagabond de pe Larimer Street am mers în Nebraska în toiul crizei ca să vindem pliciuri de muşte. Dacă ai şti cum le făceam! Cumpăram bucăţi vechi de plasă din sârmă obişnuită şi bucăţi de sârmă pe care le răsuceam câte două, apoi petece de pânză albastră şi roşie pe care le coseam la capete totul luat doar pe câţiva cenţi din magazine ieftine, şi făceam mii de pliciuri, apoi urcam în hodoroaga vagabondului şi mergeam pe la toate fermele din Nebraska, unde le vindeam cu un cent bucata. Banii ni-i dădeau mai mult din milă, eram doar doi vagabonzi şi-un băiat şi bătrânu' meu cânta mereu pe vremea aia "Aleluia, sunt un baga-baga-bont". Ascultă numai, bătrâne, după două săptămâni de trudă nemaiauzită şi mers de colo-colo şi umblătură pe caniculă ca să vândă nenorocitele alea de pliciuri care nu erau bune de nimic, au început să se certe cum să împartă câştigul şi-au tras o cafteală pe cinste la marginea drumului şi apoi s-au împăcat, au cumpărat vin şi-au început să-l bea şi-au ţinut-o aşa cinci zile şi cinci nopţi, în timp ce eu mă ascunsesem şi plângeam undeva pe-aproape, iar când au terminat nu mai aveau nici un ban şi eram exact acolo de unde porniserăm: Larimer Street. Tata a fost arestat şi eu a trebuit să vorbesc la tribunal ca să-l elibereze, că era tăticul meu şi nu aveam mamă! Sal, am ţinut nişte discursuri grozav de mature, la numai cei opt ani ai mei, în faţa unor avocaţi ce se arătau simţitori.

Ne era cald, mergeam spre est şi eram excitaţi.

— Hai să-ţi mai povestesc şi eu, am spus, şi va fi doar o paranteză la ce-ai zis tu şi o concluzie la gândul meu dinainte. Copil fiind, stăteam pe bancheta din spate a maşinii tatălui meu şi mă închipuiam călare pe un cal alb, trecând peste orice obstacol care se ivea în cale: ocoleam stâlpi şi case, uneori săream peste ele când se iveau prea brusc, alergam peste dealuri şi pieţe aglomerate prin care.

— Da! Da! Da! oftă Dean în extaz. Singura diferenţă în ceea ce mă priveşte este că eu alergam, nu aveam cal. Tu erai un puşti din Est care visa la cai. Sigur că n-o să luăm în serios asemenea lucruri, deoarece ştim amândoi că sunt numai clişee şi literatură, atâta doar că eu, în schizofrenia mea, probabil mai accentuată, chiar alergam după maşină şi uneori cu viteza incredibilă de o sută cincizeci de kilometri, trecând peste fiecare tufiş şi gard şi casă şi uneori fugind repede până la dealurile din apropiere şi înapoi, fără să ies nici o clipă din ritm.

Amândoi asudaserăm povestind aceste lucruri. Uitaserăm complet de tovarăşii de drum, care au început să se întrebe ce se întâmplă pe bancheta din spate. La un moment dat, şoferul spuse:

— Pentru numele lui Dumnezeu, se clatină maşina cu voi.

Şi aşa şi era: maşina se legăna în timp ce Dean şi cu mine pendulam în ritmul şi înăuntrul acelui CEVA care era miezul bucuriei noastre exuberante de a vorbi şi de a trăi până la capăt nenumăratele şi extravagantele şi inocentele întâmplări care pâlpâiseră dintotdeauna tainic în sufletele noastre.

— Ah, omule! Omule! Omule! gemu Dean. Şi nu e nici măcar începutul, iar acum iată-ne în sfârşit mergând spre est împreună, n-am fost niciodată în Est împreună, Sal, gândeşte-te, o să vedem amândoi Denverul şi-o să vedem ce fac toţi, deşi asta nu prea contează pentru noi, problema este că ştim ce este acel CEVA şi cunoaştem TIMPUL şi ştim că totul e cu adevărat MINUNAT!

Apoi îmi şopti, prinzându-mă de mânecă:

— Acuma uită-te şi tu la ăia din faţă. Au griji, numără kilometrii, se gândesc unde-or să doarmă la noapte, câţi bani costă benzina, cum e vremea, cum o să ajungă acolo şi, cu toate astea, ei or să ajungă acolo oricum, ştii. Dar ei nu ştiu decât să se agite şi să trădeze timpul cu false urgenţe şi altele, temători şi plângăcioşi, sufletele lor nu se vor linişti până nu se vor agăţa de o grijă clară şi dovedită şi, odată găsită, mutrele lor vor căpăta expresia adecvată şi vor umbla aşa, cu un aer nefericit, şi timpul va trece pe lângă ei şi ei ştiu asta şi şi asta-i nelinişteşte îngrozitor. Ascultă! Ascultă! "Ei bine", maimuţări el, "nu ştiu, poate n-ar trebui să luăm benzină de la pompa asta! Am citit recent în National Petroffious Petroleum News că această benzină are prea mult mucilagiu octanic în ea şi mi-a spus cineva odată că s-ar putea să aibă şi o cantitate clandestină de sulă cu înaltă frecvenţă şi nu ştiu, chiar cred că nu am nici un chef..." Bătrâne fii numai atent la toate astea.

Mă înghiontea furios în coaste ca să pricep mai bine. Am încercat din toate puterile. Bing, bang, era Da! Da! Da! la noi în spate şi tipii din faţă asudau de teamă şi-şi doreau să nu ne fi luat cu ei. Şi era doar începutul!

În Sacramente, homosexualul a mers pe furiş să-şi ia o cameră la hotel şi ne-a invitat pe Dean şi pe mine sus să bem ceva. Perechea care era cu noi a dormit la nişte rude. La hotel, Dean a încercat toate şmecheriile ca să-l convingă pe tipul nostru să-i dea nişte bani. Era nebunie curată. Poponarul începu prin a spune că era foarte încântat că i-am acceptat invitaţia, pentru că-i plăceau bărbaţii tineri şi nici n-o să ne vină să credem că fetele nu-i plăceau şi recent legase prietenie cu un bărbat din Frisco, relaţie în care el juca rolul bărbatului, iar celălalt pe al femeii. Dean îl asalta cu întrebări "de afaceri" şi dădea din cap entuziasmat. Tipul zise că mai mult ca orice şi-ar dori să ştie ce gândea Dean despre toate astea. Prevenindu-l mai întâi că în tinereţe se prostituase şi el, Dean îl întrebă câţi bani avea. Eu eram în baie. Poponarul se posomori brusc şi cred că a priceput motivele reale ale lui Dean, aşa că nu-i dădu nici un ban şi făcu nişte vagi promisiuni pentru Denver. Îşi tot număra banii şi-şi controla portofelul. Dean ridică braţele, semn că se dădea bătut.

— Vezi, băiete, e mai bine să nu-ţi baţi capul. Oferă-le ceea ce-şi doresc ei în secret şi-ai să vezi cum intră imediat în panică.

Dar reuşise totuşi să-l convingă pe proprietarul Plymouthului să-l lase pe el să conducă, aşa că adevărata noastră călătorie abia acum începea.

Am plecat din Sacramento în zori, astfel că la amiază traversam deşertul Nevada, după o trecere vijelioasă prin munţii Sierra, care-i făcuse pe homo şi pe ceilalţi doi să se agate disperaţi unii de alţii pe bancheta din spate. Acum noi stăteam în faţă şi eram stăpâni pe situaţie. Dean era din nou fericit. Tot ce-i trebuia era un volan în mâini şi patru roţi pe Şosea. Povesti ce şofer prost era Bull şi, ca să o demonstreze, zise:

— Ori de câte ori un camion mare ca acela se ivea în depărtare, lui Bull îi trebuia o grămadă de timp ca să-l zărească, pen'că nu vedea, omule, nu vede bine.

Se frecă furios la ochi ca să-mi arate ce şi cum.

— Iar eu îi spuneam "Hopa, Bull, fii atent, un camion" şi el zicea "Hă? Ce spui, Dean?" "Camionul! Camionul!" şi-n ultimul moment se îndrepta spre camion uite-aşa.

Şi Dean mână Plymouthul drept spre camionul care venea spre noi, ezită o clipă şi se clătină în faţa lui, văzurăm chipul şoferului, devenit brusc cenuşiu, cei din spate îşi ţineau răsuflarea de groază, iar Dean evită ciocnirea în ultima clipă.

— Uite-aşa, vezi, exact aşa, aşa de rău conducea.

Nu-mi era deloc teamă; îl cunoşteam pe Dean. Cei din spate însă încremeniseră. De fapt, le era teamă şi să protesteze: doar Dumnezeu ştia de ce era Dean în stare. Gonea prin deşert, demonstrând cum nu se face când eşti la volan, cum sofa taică-su pe diverse rable, cum luau şoferii de elită curbele, cum ăia nepricepuţi virau prea departe la început şi trebuiau apoi să revină pe şosea şi aşa mai departe. Era o după-amiază însorită şi fierbinte. Reno, Battle Mountain,

Elko, toate oraşele aflate de-a lungul drumului prin Nevada apăreau şi dispăreau cu iuţeală unul după celălalt, iar în amurg ne aflam deja în şesul de la Salt Lake, unde, în miraculoasa câmpie, se zăreau departe, la vreo sută şi cincizeci de kilometri, luminiţele pâlpâi-toare din Salt Lake City. De două ori ne-au apărut, o dată deasupra, o dată dedesubtul liniei orizontului, când limpezi, când estompate. I-am spus lui Dean că suntem legaţi cu toţii de ceva invizibil şi, ca să-i dovedesc, i-am arătat nesfârşitul şir de stâlpi de telefon care se arcuiau până la orizont, până dincolo de acei o sută cincizeci de kilometri de sare. Bandajul desfăcut, acum murdar, îi fâlfâia în aer şi faţa îi era luminată.

— Oh, da, omule, dragă Doamne, da, da!

Fără veste, opri maşina şi se prăbuşi. M-am întors şi l-am văzut ghemuit în colţ, dormind, îşi lăsase faţa pe mâna teafără, iar cea bandajată, cuminte, îi rămăsese suspendată.

Cei din spate răsuflară uşuraţi. I-am auzit şoptind indignaţi: "Nu-l mai putem lăsa la volan, e dement, o fi scăpat de la vreun balamuc".

I-am luat apărarea lui Dean şi m-am lăsat pe spate ca să le vorbesc.

— Nu e nebun, o să fie bine. Şi nu vă faceţi griji în privinţa condusului, e cel mai bun din lume.

— Pur şi simplu nu mai suport, şopti fata pe un ton de isterie reprimată.

M-am aşezat confortabil şi m-am bucurat de înserarea ce se lăsa peste deşert, aşteptând ca sărmanul Dean-îngerul să se trezească. Eram pe o colină de unde se zăreau licărind limpezi luminile din Salt Lake City, iar el deschise ochii spre această lume fantomatică tocmai în locul unde se născuse, fără nume şi întinat, cu mulţi ani în urmă.

— Sal, Sal, uite, aici m-am născut, gândeşte-te! Oamenii se schimbă, în fiecare zi roănâncă an după an şi fiecare masă îi mai schimbă puţin. Iii! Uite!

Era atât de tulburat încât îmi venea să plâng. Încotro ne vor duce toate astea? Turiştii au insistat să conducă ei restul drumului până la Denver. O.K., nu ne păsa. Am stat în spate şi am discutat. Dar dimineaţa obosiră şi Dean luă iar volanul pe când ne aflam în deşertul răsăritean din Colorado, la Craig. Aproape toată noaptea ne târâserăm cu infinite precauţii prin trecătoarea Strawberry din Utah şi pierduserăm o grămadă de vreme. S-au culcat. Dean o luă val-vârtej spre înaltul zid de piatră al defileului Berthoud, care se zărea la o depărtare de vreo sută cincizeci de kilometri, pe acoperişul lumii, o formidabilă poartă învăluită în nori, aidoma Gibraltarului. Trecu prin defileu ca un cărăbuş, exact ca la Tehachapi, oprind motorul şi plutind, depăşind toate vehiculele, necurmând nici o clipă înaintarea ritmică pe care înşişi munţii i-o uşurau, până când am văzut din nou întinsa câmpie fierbinte a Denverului. Dean era din nou acasă.

Cu o imensă şi prostească uşurare, ne lăsară la intersecţia străzilor 27 şi Federal. Valizele noastre jerpelite erau din nou pe trotuar; aveau încă mult drum de făcut. Dar nu contează, drumul e viaţă.

În Denver ne aştepta acum o altă situaţie, total diferită de cea din 1947. Aveam de ales între a lua imediat o maşină ca să ne continuăm drumul sau a sta câteva zile ca să ne distrăm şi să-l căutăm pe tatăl lui Dean.

Eram frânţi de oboseală şi murdari. Am intrat în closetul unui restaurant şi, fiindcă pean nu putea ajunge la chiuvetă din cauza mea, m-am mutat la un alt pişoar înainte de a fi terminat. I-am spus:

— Uite ce şmecherie.

— Da, bătrâne, zise el în timp ce se spăla pe mâini, este o şmecherie grozavă, dar îţi face rău la rinichi şi, cum îmbătrâneşti câte puţin de fiecare dată când faci chestia asta, te aşteaptă clipe grele şi vezica o să-ţi dea bătaie de cap pe când vei ajunge să stai şi tu pe băncile din parc.

Mi-a sărit muştarul.

— Cine-i bătrân? Nu sunt cu mult mai în vârstă decât tine!

— N-am zis asta, omule!

— Ah, am spus, faci mereu bancuri proaste pe seama vârstei mele. Nu sunt un fătălău

zaharisit ca ăla cu maşina şi nu am nevoie de sfaturi în legătură cu rinichii mei.

Ne-am întors în local şi, tocmai pe când chelneriţa punea pe masă sandvişurile calde cu friptură de vită şi în mod normal Dean s-ar fi repezit să-şi devore mâncarea, i-am spus în culmea furiei:

— Şi să nu mai aud nimic despre asta.

Deodată ochii lui Dean se umplură de lacrimi. Se ridică şi-şi lăsă mâncarea caldă acolo şi ieşi din restaurant. Mă întrebam dacă a plecat pentru totdeauna. Nu-mi păsa, eram atât de mânios... Îmi sărise ţandăra şi dădusem vina pe el. Dar vederea mâncării rămase neatinsă pe masă mă întrista mai mult ca orice. Nu trebuia să fi spus. Îi place aşa de mult să mănânce. Niciodată nu-şi lăsase astfel Mâncarea. Ce mama dracului! N-avea decât. Dean rămase în faţa restaurantului exact cinci minute, apoi se întoarse şi se aşeză la masă.

— Ei bine, am zis, ce-ai făcut acolo afară ai strâns din pumni? M-ai înjurat, te-ai gândit şi la alte poante în legătură cu rinichii mei?

Dean scutură din cap fără să scoată o vorbă.

— Nu, bătrâne, nu, n-ai deloc dreptate. Dacă vrei într-adevăr să ştii, ei bine.

— Hai, spune.

Ziceam asta şi nu-mi luam privirile din farfurie. Mă simţeam ca un criminal.

— Am plâns, zise Dean.

— Pe naiba, tu nu plângi niciodată.

— Tu spui asta? De ce crezi că nu plâng?

— Nu mori destul ca să plângi.

Fiecare cuvânt pe care-l rosteam era ca un cuţit pe care-l aruncam înspre mine. Tot ceea ce ţinusem în mine, ascuns de privirea fratelui meu, ieşea acum la suprafaţă: ce urât eram şi ce murdărie descopeream în adâncul minţii mele impure.

Dean clătină din cap.

— Ba da, omule, plângeam.

— Dă-i înainte. Pariez că ai plecat fiindcă erai prea furios.

— Crede-mă, Sal, te rog, dacă vreodată ai avut încredere în mine, te rog din suflet să mă crezi!

Ştiam că spune adevărul şi totuşi nu voiam să-mi bat capul cu adevărul şi când, în sfârşit, m-am uitat în ochii lui, cred că eram total confuz din cauza ghiorăielilor din burta mea nenorocită. Atunci am ştiut că greşeam.

— Ah, Dean, îmi pare rău. Niciodată nu m-am purtat aşa cu tine. Mă ştii doar. Ştii că nu mai am prieteni în ultima vreme. Habar n-am cum să mă mai descurc cu lucrurile astea. Le ţin în mână ca pe nişte bucăţi de rahat şi nu ştiu cum să scap de ele. Hai s-o lăsăm baltă.

Minunatul meu escroc începu să mănânce.

— Nu e vina mea! Nu sunt eu de vină! am spus. Nimic din ceea se întâmplă în lumea asta puchinoasă nu e din vina mea, nu vezi? Nu vreau să fie şi nu poate să fie şi nu va fi.

— Da, bătrâne, da, bătrâne. Dar, te rog, potoleşte-te şi crede-mă.

— Te cred, chiar te cred.

Asta a fost trista poveste a acelei după-amiezi. Seara, când Dean şi cu mine am mers să cerem adăpost unei familii din Oklahoma pe care o cunoşteam eu, s-au ivit tot felul de complicaţii formidabile.

În cele două săptămâni în care stătusem singur în Denver fuseserăm vecini. Mama familiei era o femeie pe cinste, care purta blugi şi, ca să-şi întreţină copiii, conducea iarna camioane care duceau cărbuni în munţi. Avea patru copii şi bărbatul o părăsise cu câţiva ani în urmă, pe când colindau ţara cu o rulotă. Străbătuseră drumul din Indiana tocmai până în L.A. După ce se distraseră bine, îmbătându-se duminica seara pe la hanuri, hlizindu-se şi cântând

noaptea la chitară, mocofanul o luase peste câmp şi dus a fost. Copiii erau minunaţi. Băiatul cel mare nu era acasă în vara aceea; era plecat într-o tabără la munte. Următoarea ca vârstă era o fiică de treisprezece ani care scria poezii, culegea flori de câmp şi voia să se facă actriţă la Hollywood. O chema Janet. Mai erau cei mici: Jimmy, care şedea afară lângă foc şi striga după "ca-to-ful" lui înainte ca acesta să se fi copt măcar pe jumătate, şi micuţa Lucy, care aducea în casă râme, broaşte râioase, bondari şi alte creaturi târâtoare, cărora le dădea nume şi adăpost. Aveau patru câini. Îşi trăiau viaţa modestă şi fericită pe o străduţă cu case noi şi erau subiectul bârfelor răutăcioase ale unor vecini cam dubioşi, care-i reproşau bietei femei că o părăsise soţul şi curtea le era veşnic plină de gunoaie. Noaptea, luminile din Denver desenau o roată de jur împrejur, deoarece casa era situată în acea parte a vestului unde munţii descresc treptat spre câmpie şi unde, în vremuri străvechi, valurile blânde ale Mississippi-ului, aidoma celor ale mării, împresurau ca pe nişte insule vârfurile Evans şi Pike şi Longs. Aşadar, am mers cu Dean la ei. A fost nebun de bucurie la vederea copiilor, mai ales a lui Janet, dar l-am avertizat să nu se atingă de ea, deşi probabil că nu era cazul. Mama era o femeie grozavă căreia îi plăceau bărbaţii şi Dean îi plăcu din prima clipă, dar era timidă şi tot aşa era şi el. Ne zise că Dean îi amintea de bărbatul ei.

— E leit... Ah, şi-al meu era nebun, vă spun.

În consecinţă, se lăsă cu bere şi larmă mare în sufrageria neîngrijită, cine gălăgioase şi radio Lone Ranger pus la maximum. Complicaţiile dădură buzna ca un roi de fluturi: femeia toţi îi spuneau Frankie reuşise în sfârşit să-şi adune bani ca să-şi cumpere o maşină, pe care şi-o dorea de vreo doi ani. Dean îşi asumă îndată responsabilitatea de a o alege şi de a hotărî preţul, pentru că, firește, voia s-o folosească şi el. La fel ca odinioară, dorea să iasă la agăţat fete şi să le ducă în munţi. Sărmana, nevinovata Frankie nu făcea nici un fel de mofturi. Dar când ajunseră în parcul de maşini şi vorbiră cu vânzătorul, i se făcu teamă să dea banii din mână. Ca urmare, Dean se aşeză pe jos în praful de pe Alameda Boulevard şi începu să-şi care pumni în cap.

— De o sută de dolari nu poţi lua ceva mai bun!

Jură că nu mai discută cu ea, blestemă până *se* făcu stacojiu era cât pe ce să sară în maşină şi să plece cu ea oricum.

— Oh, aceşti proşti proşti proşti din Oklahoma, n-or să se lecuiască niciodată, sunt complet şi incredibil de dobitoci când vine momentul să acţioneze, îi loveşte paralizia, frica, isteria, nimic nu-i înspăimântă mai mult decât ceea ce-şi doresc. E iar tata tata tata, mereu tata!

Dean era foarte agitat în seara aceea, fiindcă urma să ne întâlnim cu văru-său, Sam Brady, la un bar. Purta o bluză curată, cu mânecă scurtă, şi era foarte emoţionat.

— Ascultă, Sal, trebuie să-ţi vorbesc despre Sam e văru-meu.

— Apropo, l-ai căutat pe taică-tu?

— După-amiază am fost la Jiggs' Buffet, unde bătrânul bea pe vremuri bere la halbă într-o veselie şi pe patron îl apucau pandaliile, aşa că trebuia să iasă împleticindu-se de acolo. Nu l-am găsit. Am mers şi la vechea frizerie de lângă Windsor. Nu era nici acolo, tipu' mi-a zis că s-ar putea să lucreze închipuieşte-ţi! Într-o bombă pentru muncitorii de la calea ferată sau cam aşa ceva, pentru Boston and Maine în New England! Da' nu cred, tipii ăştia născocesc mereu poveşti de doi bani. Ascultă-mă cu atenţie: în copilărie, vărul Sam Brady era eroul meu. Făcea contrabandă cu whisky în munţi şi o dată s-a caftit cu pumnii cu frate-su, vreo două ore s-au bătut, de ţipau femeile ca din gură de şarpe. Dormeam împreună. E singurul din familie care a avut grijă de mine. Şi-n seara asta am să-l revăd prima oară după şapte ani, iar el tocmai s-a întors din Missouri.

— Şi care-i miza?

— Nici una, omule, vreau doar să aflu ce s-a mai întâmplat în familie am şi eu o familie, nu uita şi-n mod special vreau să-mi spună lucruri din copilărie pe care eu le-am uitat. Vreau să-mi amintesc, să-mi amintesc, chiar vreau!

Niciodată nu-l văzusem pe Dean atât de bucuros şi emoţionat, în timp ce aşteptam, el intră

în vorbă cu o mulţime de şmecheri şi pungaşi din centru, ca să afle ce găşti mai apăruseră şi care erau noutăţile. Apoi se interesă de Marylou, care fusese recent în Denver.

— Sal, în tinereţile mele, când veneam aici la colţ să fur mărunţişul de pe taraba de ziare ca să-mi cumpăr tocăniţă de vită, tipul dur de colo era tot numai ură şi-o ţinea tot într-un caft, unul mai fioros decât celălalt, îmi amintesc până şi cicatricile lui, şi uite că anii, aaanii lungi de stat acolo, au sfârşit prin a-l înmuia şi a-l pedepsi aspru, astfel că a devenit blând şi amabil şi răbdător cu toată lumea şi a rămas ţintuit pur şi simplu de colţul ăsta, vezi tu cum se întâmplă lucrurile?

Apoi apăru Sam, un tip bine de vreo treizeci şi cinci de ani, cu părul ondulat şi mâinile bătătorite. Dean îl privea cu uimire.

— Nu, zise Sam Brady, nu mai beau.

— Vezi? Vezi? îmi şopti Dean la ureche. Nu mai bea şi înainte era cel mai mare contrabandist de whisky din oraş. Acum a devenit credincios, mi-a spus la telefon, priveşte-l, uite cum se schimbă oamenii: eroul meu a devenit atât de ciudat.

Sam Brady era suspicios faţă de mai tânărul său văr. Numai ce-am ieşit să dăm o raită cu vechiul său coupe hodorogit şi îndată îi făcu lui Dean cunoscută poziţia lui.

— Ascultă, Dean, nu te mai cred şi nu am de gând să cred nimic din ce ai de gând să-mi spui. Am venit în seara asta pentru că am o hârtie pe care vreau s-o semnezi pentru familie. De taică-tu nu mai vrea să ştie nimeni şi nu mai vrem să avem absolut nimic de-a face cu el şi, îmi pare rău s-o spun, nici cu tine.

L-am privit pe Dean. Faţa-i era înnegurată şi se posomorâse.

— Daaa, daaa, zise.

Vărul lui ne mai plimbă o vreme, ba chiar ne cumpără şi îngheţată pe băţ. Cu toate astea, Dean îl asalta cu nenumărate întrebări despre trecut, la care acesta îi răspunse şi, pentru o clipă, Dean aproape că uită şi începu să transpire din nou de emoţie. Ah, unde era oare amărâtul de taică-su în acea seară? Vărul ne lăsă în dreptul tristelor lumini ale unui parc de distracţii de pe Alameda Boulevard. Fixară cu Dean o întâlnire pe a doua zi după-amiază, pentru semnătura de care avea nevoie, şi plecă. I-am spus lui Dean că-mi părea rău că nu mai avea pe nimeni pe lume care să-l creadă.

— Nu uita că eu cred în tine. Îmi pare indescriptibil de rău pentru suferinţa prostească pe care ţi-am pricinuit-o ieri după-masă.

— Bine, bătrâne, te cred, zise Dean.

Ne plimbarăm prin parcul de distracţii. Erau acolo căluşei, roţi mari, floricele de porumb, ruletă, rumeguş şi sute de puştani din Denver care forfoteau în toate părţile. Praful se ridica spre stele, o dată cu cea mai tristă muzică de pe pământ. Dean purta blugi strâmţi, albastru-deschis, un tricou cu mâneci scurte şi arăta din nou ca un personaj din Denver. Tinerei cu motociclete, purtând căşti şi mustăţi şi jachete împodobite cu mărgele, stăteau în spatele corturilor, însoţiţi de fete drăguţe, îmbrăcate cu blugi Levis şi cămăşi roz. Mai erau şi multe fete mexicane, iar una din ele cred că avea doar vreun metru înălţime, era pitică şi avea cel mai frumos şi blând chip din lume. Ea se întoarse spre partenerul ei şi zise:

— Omule, hai să-l chemăm pe Gomez şi s-o-ntindem.

Când o văzu, Dean se opri ca trăsnit. Era ca şi cum un cuţit uriaş, ivit din noapte, l-ar fi înjunghiat pe neştiute.

— Omule, o iubesc, ah, cum o iubesc.

Ne-am ţinut după ea până când traversă şoseaua ca să telefoneze de la un motel. Dean pretinse că se uită în cartea de telefon, dar în realitate nu-şi mai putea desprinde privirile de ea. Am încercat să intru-n vorbă cu prietenii păpuşii, dar nu ne-au luat în seamă. Sosi Gomez cu o rablă de camion şi le luă pe fete. Dean rămase în drum, cu mâinile încleştate la piept.

— Ah, bătrâne, simt că mor.

— De ce naiba nu i-ai zis nimic?

— Nu pot, n-am putut...

Ne-am hotărât să luăm bere şi să mergem acasă la Frankie să ascultăm discuri. A luat o sacoşă de cutii de bere şi am făcut autostopul. Micuţa Janet, fiica de treisprezece ani a lui Frankie, era cea mai drăguţă fată din lume şi era pe cale de-a deveni o femeie splendidă. Formidabile erau degetele ei lungi, subţiri, sensibile, cu care gesticula ca-ntr-un fel de dans al Cleopatrei. Dean şedea într-un colţ mai îndepărtat al încăperii, privind-o pe sub gene şi zicând "Da, da, da". Janet îi simţi prezenţa; se întoarse spre mine ca s-o protejez. Cu câteva luni în urmă, în vară, petrecuserăm mult timp împreună, povestind despre cărţi şi alte lucruri care o interesau.

În noaptea aceea nu s-a întâmplat nimic. Am dormit. Totul s-a pornit a doua zi. După-amiază, Dean şi cu mine am mers în centru să ne rezolvăm treburile şi să vedem de-o maşină pentru New York. Mai târziu, în drum spre casă, pe Broadway, Dean se repezi brusc într-o prăvălie de articole sportive, luă calm o minge de softball de pe tejghea şi ieşi afară jucându-se cu ea. Nu-l observă nimeni. Aşa se întâmplă de obicei, nimeni nu observă asemenea lucruri. Era o vreme caniculară, iar oraşul părea aţipit. Ne-am jucat cu mingea în timp ce mergeam.

— Mâine sigur o să găsim o maşină.

O prietenă îmi dăduse o sticlă de un sfert de bourbon Old Granddad. Am deschis-o la Frankie acasă. Dincolo de lanul de porumb din spatele casei locuia o puicuţă frumuşică pe care Dean o ochise chiar din ziua sosirii, în aer plutea scandalul. Aruncase cu prea multe pietricele în fereastra ei şi asta o speriase, în timp ce ne beam bourbonul şi povesteam deprimaţi în camera de zi care, ca de obicei, era plină de resturi, câini şi jucării împrăştiate, Dean tot Jeşea pe uşa din spate, de la bucătărie, traversa lanul de porumb, arunca pietricele şi fluiera. Din când în când, Janet ieşea să tragă cu ochiul. Deodată Dean se întoarse, extrem de palid.

— Bucluc, băiatule. Mama fetei ăleia vine după mine cu puşca şi a chemat de pe stradă o bandă de puştani să vină să mă bată.

— Cum adică? Unde sunt?

— Dincolo de lan, bătrâne.

Dean era beat şi nu-i păsa. Am ieşit amândoi şi-am trecut prin lanul luminat de lună. Am văzut grupuri de oameni adunaţi pe drumul neasfaltat.

— Uite-i că vin! am auzit.

— O clipă, am spus. Vă rog să-mi spuneţi ce s-a întâmplat.

Undeva mai în spate se zărea, cu un aer ameninţător, mama fetei, cu o puşcă mare pe braţ.

— Blestematul ăla de prieten al tău ne-a plictisit destul. Eu nu sunt genul care să chem poliţia. Dacă mai vine o singură dată, am să trag şi am să trag ca să-l omor.

Puştanii stăteau cu pumnii încleştaţi. Eram atât de beat că nici mie nu-mi păsa, dar am reuşit totuşi să-i potolesc puţin.

Am spus:

— N-o să mai vină. Sunt cu ochii pe el e fratele meu şi ascultă de mine. Te rog, pune puşca aia deoparte şi nu-ţi mai face nici o grijă.

— Nici o singură dată, am zis! se auzi prin întuneric vocea ei hotărâtă şi sumbră. Când vine bărbatu-meu acasă, îl trimit pe el să vă aranjeze.

— Nu trebuie să faci asta. N-o să vă mai bată la cap, înţelege. Liniştеşte-te şi totul va fi O.K.

În spatele meu, Dean înjura printre dinţi. Fata trăgea cu ochiul pe fereastra dormitorului. Îi cunoscusem mai demult pe oamenii ăştia şi aveam destulă trecere în ochii lor ca să-i potolesc puţin. L-am luat pe Dean de braţ şi ne-am întors prin lanul luminat de lună.

— Iu-piii! urlă. Noaptea asta am să mă îmbăt.

Eram din nou la Frankie şi la copiii ei. Din senin, Dean luă un disc cu muzică hillbilly, pe care îl asculta mica Janet, şi-l sparse lovindu-l de genunchi. În cameră se afla însă şi o înregis-

trare favorită de-a lui Congo Blues, cu Dizzy Gillespie şi cu Max West la tobe. I-l mai dădusem lui Janet să-l asculte, dar acum, fiindcă plângea, i-am spus să ia discul şi să i-l spargă în cap lui Dean. Zis şi făcut. Dean a rămas cu gura căscată, simţind complotul. Am râs cu toţii. Totul era în regulă. Apoi Mama-Frankie a vrut să ieşim la bere la o circiumă de pe şosea.

— Haideţi! strigă Dean. Fir-ar a dracului, dac-am fi cumpărat maşina aia marţi, nu trebuia să mergem pe jos.

— Nu mi-a plăcut blestemata aia de maşină! urlă Frankie.

Uuuu, uuuu, începură să plângă copiii. Cuibărită ca o molie, veşnicia se lăsă grea peste camera cenuşie şi dezordonată, cu tapet jupuit, lampă roz, chipuri agitate. Micuţul Jimmy era speriat. L-am culcat pe canapea şi am pus câinele peste el. Aşa ameţită cum era, Frankie chemă un taxi şi, în timp ce-l aşteptam, sună telefonul. Era prietena mea. Avea un văr mai vârstnic care nu mă putea suferi, iar în după-amiaza aceea îi scrisesem lui Old Bull Lee, care acum era în Mexico City, povestindu-i aventurile lui Dean şi ale mele şi câte ceva despre şederea noastră în Denver. Scrisesem "Am o prietenă care-mi dă whisky şi bani şi face nişte cine grozave."

Am făcut prostia să-i dau vărului ei mai vârstnic scrisoarea să o pună la poştă, după ce luasem o cină cu pui fript. A deschis-o, a citit-o şi i-a dus-o pe dată, ca s-o convingă că eram un escroc. Ca urmare, mă sunase şi, în timp ce plângea, îmi spunea că nu vrea să mă mai vadă niciodată. Apoi în telefon se auzi şi vărul, care mă bruftuluia pe un ton triumfător, spunându-mi că sunt un ticălos. Taxiul claxona afară, copiii se smiorcăiau, câinele lătra, Dean dansa cu Frankie, iar eu urlam tot ce cunoşteam în materie de înjurături, inventând şi altele noi, pentru ca în cele din urmă, în delirul meu alcoolic, să le spun tuturor celor care mă ascultau să se ducă dracului, după care am trântit receptorul în furcă şi am plecat să mă îmbăt şi mai tare.

Am ieşit din maşină bulucindu-ne ca să intrăm într-o cârciumă aflată undeva pe lângă coline. Am cerut bere. Totul se năruia şi, ca lucrurile să devină şi mai fantastice, la bar se afla un tip în delir, care dădea din mâini şi din picioare şi care-l îmbrăţişa pe Dean şi-i gemu în faţă. Pe Dean îl apucară din nou pandaliile. Începu să transpire puternic şi, în sfârşit, ca toată nebunia să fie şi mai insuportabilă, alergă afară, fură o maşină chiar de pe aleea din faţă, trase o tură până în centrul Denverului şi reveni cu o alta, mai nouă şi mai bună. Când m-am uitat în jur, am văzut deodată poliţai şi oameni care forfoteau în lumina farurilor de la maşina patrulei de poliţie, discutând despre automobilul furat.

— Cineva fură aici ca-n codru, zicea un poliţai. Ah, da, ah, da.

Poliţaii plecară să facă, desigur, cercetări. Dean intră în bar şi schiţă câţiva paşi de dans cu bietul puştan aflat în delir, despre care aflasem că era proaspăt însurat şi trăgea o beţie de pomină în timp ce mireasa îl aştepta.

— Ah, bătrâne, ăsta-i cel mai formidabil tip! urlă Dean. Sal, Frankie, merg să iau o maşină ca lumea şi-apoi plecăm şi-l luăm şi pe Tony (sfântul cel spasmofilic) şi tragem o tură pe cinste în munţi.

Se repezi afară, în aceeaşi clipă, un poliţist se năpusti înăuntru şi zise că o maşină furată din centrul oraşului e parcată în faţă. Oamenii discutau, adunaţi în grupuri. De la fereastră l-am văzut pe Dean cum urcă în maşina aflată cel mai la îndemână şi o-ntinde fără să-l observe nimeni. Peste câteva minute era înapoi, de data asta cu una decapotabilă, nou-nouţă.

— E o frumuseţe! îmi şopti la ureche. Cealaltă se îneca prea tare. Am lăsat-o la intersecţie şi am văzut-o pe frumoasa asta parcată în faţa unei ferme. Am tras o raită prin Denver. Haide, omule, haideţi să facem *toţi* o plimbare.

Şi toată amărăciunea şi nebunia ce-i însoţiseră viaţa în Denver ţâşneau din el aidoma unor pumnale. Faţa-i era împurpurată şi asudată şi avea o expresie de răutate.

— Nu, n-o să am nimic de-a face cu maşini furate.

— Ooo, haide, omule! Tony o să vină cu mine, nu-i aşa, scumpule şi dragule de Tony?

Iar Tony suflet rătăcit ce gemea şi făcea spume, un tip subţirel, brunet, cu priviri sfioase — se sprijinea de Dean şi gemea de ţi se rupea sufletul, deoarece i se făcuse rău, iar apoi, ca

acţionat de un ciudat şi tainic resort intuitiv, i se făcu frică de Dean, îşi azvârli braţele în sus şi se dădu înapoi cu o figură înspăimântată. Dean îşi înclină capul şi transpiră. Ieşi şi plecă cu maşina. Frankie şi cu mine am luat un taxi din faţa cârciumii şi am pornit-o spre casă. Înaintam pe nesfârşita întunecime de pe Alameda Boulevard, pe al cărui asfalt fierbinte, la începutul verii, îmi pierdusem multe nopţi, cântând şi icnind şi ronţăind stelele de pe cer şi lăsând seva inimii să mi se scurgă picătură cu picătură, când Dean apăru deodată în spatele nostru, la volanul decapotabilei furate. Claxona ca un smintit, ne înghesuia, ţipa. Şoferul se făcu alb la faţă.

— E doar un prieten de-al meu, am zis.

Lui Dean i se făcu lehamite de noi. Ţâşni în faţă cu peste o sută patruzeci la oră, lăsând un nor de praf în urma eşapamentului. Intră apoi pe strada unde locuia Frankie şi opri în faţa casei. La fel de brusc, demară din nou, făcu o întoarcere de o sută optzeci de grade şi o luă spre oraş, în timp ce noi coboram din taxi şi plăteam. Peste doar câteva minute, pe când aşteptam neliniştiţi în curtea întunecată, se întoarse cu o altă maşină, nedecapotabilă şi uzată, frână într-un nor de praf în faţa casei, ieşi clătinându-se din ea, se duse ţintă în dormitor şi căzu pe pat, beat mort. Şi iată-ne cu o maşină furată drept în pragul casei.

A trebuit să-l trezesc, fiindcă nu eram în stare să pornesc maşina ca s-o duc naibii undeva mai departe. Se sculă împleticindu-se, doar cu şortul pe el, coborârăm amândoi la maşină, în timp ce copiii chicoteau de zor la ferestre, şi o pornirăm în mare viteză, săltând dintr-o parte în alta a drumului pietruit, ti-di-dam, ti-di-dum, până când motorul îşi dădu duhul sub un plop de lângă vechea moară.

— Nu pot merge mai departe, zise Dean simplu, ieşi din maşină şi o luă înapoi prin lanul de porumb, vreun kilometru, doar în şort, în lumina lunii.

Odată ajunşi acasă, el se culcă. Totul era o formidabilă harababură: Denverul, prietena mea, maşinile, copiii, sărmana Frankie, camera de zi cu pete de bere şi cu conserve. Am încercat să dorm. Un greier mă ţinu treaz o vreme. Noaptea, în această parte a Vestului stelele sunt mari ca focurile de artificii cel puţin aşa le văzusem eu în Wyoming şi la fel de singuratice ca Prinţul Dharma, care nu-şi găseşte drumul înapoi spre tărâmul lui ancestral, dar cutreieră mereu spaţiile dintre punctele de pe oiştea Carului Mare, încercând să-l găsească. Astfel că stelele străbăteau încet noaptea şi pe urmă, cu mult înainte de răsărit, o lumină roşie apărea în depărtare, deasupra pământurilor arse de soare şi de vânturi din West Kansas, iar păsările îşi începeau trilul deasupra Denverului.

8

Dimineaţa ne-a fost îngrozitor de rău. De cum se sculă, Dean traversă lanul de porumb ca să vadă dacă maşina ne putea duce spre est. I-am spus că nu vreau asta, dar el insistă. La întoarcere era palid.

— Omule, aia e o maşină a poliţiei şi toate secţiile de poliţie din oraş îmi cunosc amprentele, de pe vremea când am furat cinci sute de maşini într-un an. Şi, bătrâne, tu vezi ce fac cu ele: doar mă plimb! Trebuie să plec! Hei, o să sfârşim la închisoare dacă nu o întindem imediat de-aici.

— Ai dreptate, am zis şi am început să ne facem în mare viteză bagajele.

Cu cravate şi cămăşi iţindu-se din valize, ne luarăm iute rămas bun de la mica şi drăgălaşa noastră familie ca să plecăm spre şoseaua care ne era adăpost şi unde nimeni nu ne cunoştea. Micuţa Janet plângea după noi sau poate după mine, iar Frankie se purta politicos, aşa că am sărutat-o şi mi-am cerut scuze.

— Ăsta chiar e nebun sadea, zise. Şi-mi aminteşte grozav de bărbatu-meu. E leit. Sper din tot sufletul ca Mickey al meu să nu devină la fel, că văd că toţi sunt aşa acum.

I-am spus la revedere şi micuţei Lucy, care-şi ţinea în palmă gândăcelul favorit, iar micuţul Jimmy dormea. Toate astea au durat doar câteva clipe, în zorii unei minunate zile de duminică, în timp ce porneam din nou la drum cu valizele noastre ponosite. Ne grăbeam, în orice clipă, de după o curbă putea să apară o maşină a poliţiei care să ne înhaţe.

— Dacă femeia aia cu puşcă află ceva, ne-am ars, zise Dean. Neaparat trebuie să găsim un taxi. Doar aşa o să fim în siguranţă.

Era cât pe ce să trezim din somn pe cineva de la o fermă ca să ne dea voie să telefonăm, dar un câine ne alungă. Situaţia devenea tot mai primejdioasă cu fiecare clipă. Maşina stricată putea fi găsită în lanul de porumb de vreun fermier trezit devreme, în cele din urmă, o bătrânică amabilă ne dădu voie să sunăm. Am chemat un taxi din centrul Denverului, dar nu apăru. Am mers mai departe pe şosea, începuse aglomeraţia de maşini de dimineaţă şi nouă ni se părea că toate maşinile arată ca ale poliţiei. Deodată am văzut apărând o patrulă şi am ştiut atunci că sfârşitul era aproape, aşa cum o ştiusem dintotdeauna, şi că viaţa mea avea să intre în cea mai îngrozitoare etapă, cu puşcărie şi toată mizeria de după gratii. Dar era taxiul pe care-l aşteptasem şi din clipa aceea începu drumul nostru spre est.

La agenţia de voiaj exista o ofertă formidabilă pentru cineva care voia să conducă o limuzină Cadillac '47 la Chicago. Proprietarul venise cu ea tocmai din Mexico, dar obosise şi voia să continue drumul cu trenul. Îi erau suficiente un act de identitate şi promisiunea că maşina o să ajungă la destinaţie. Actele mele l-au convins că totul avea să fie în ordine. I-am spus să fie liniştit. Lui Dean i-am zis:

— Să nu-ţi faci de cap şi cu maşina asta.

Dean ţopăia de bucurie şi nerăbdare. Aveam de aşteptat cam o oră. Ne-am întins pe iarbă lângă biserica unde, în 1947, după ce o condusesem acasă pe Ritta Bettencourt, şezusem o vreme împreună cu vagabonzii cerşetori, apoi am adormit epuizat, cu faţa spre cerul în care ciripeau păsările. De fapt, cred că de undeva se auzea o orgă. Între timp, Dean a dat o raită prin oraş. Într-un bufet a cunoscut o chelneriţă cu care şi-a dat întâlnire pe după-amiază, urmând s-o ia cu Cadillacul, aşa că veni să-mi spună şi mie noutăţile. Mă simţeam mai bine acum, dar noi complicaţii aveau să se ivească în curând.

Când apăru Cadillacul, Dean se urcă la volan şi o şterse imediat cu el "să ia benzină", iar funcţionarul de la agenţie se uită la mine Şi mă întrebă:

— Când vine înapoi? Pasagerii sunt gata de plecare.

Arătă spre doi tineri irlandezi de la un seminar iezuit de undeva din Est, care, aşezaţi pe-o bancă, aşteptau cu valizele lângă ei.

— S-a dus după benzină. Vine imediat.

Am mers până la colţ şi m-am uitat după Dean care, lăsând motorul în funcţiune, o aştepta pe chelneriţă să se schimbe în camera de la hotel. De unde eram, o vedeam şi pe ea cum şade la oglindă şi se dichiseşte şi-şi pune ciorapii de mătase şi tare-aş fi vrut să merg cu ei. Apoi ieşi în fugă şi urcă repede în Cadillac. M-am întors să-i liniştesc pe patron şi pe pasageri. Din prag, am mai zărit sclipirea stinsă a Cadillacului care traversa Cleveland Place, cu Dean îmbrăcat în tricou şi bine dispus, gesticulând şi vorbindu-i fetei, aplecându-se peste volan, în timp ce ea stătea alături fără să se amuze prea tare, dar având un aer victorios. În plină zi, au mers la o parcare, au tras lângă zidul de cărămidă din spate (Dean lucrase cândva aici) şi chiar acolo, pretindea el, i-a pus-o cât ai clipi şi nu numai atât, dar a şi convins-o să vină după noi în Est, adică vineri, după ce-o să-şi primească leafa, să ia autobuzul şi să ne întâlnim în apartamentul lui Ian MacArthur din Lexington Avenue, în New York. A fost de acord. O chema Beverly. După o jumătate de oră, Dean porni ca o vijelie, lăsă fata la hotel, cu pupături de rămas bun şi promisiuni, şi se înfiinţa în faţa agenţiei de închirieri ca să-şi ia echipajul.

— Da, era şi timpul! zise patronul, cu mutra lui de şmecher de pe Broadway. Credeam că ai întins-o cu Cadillacul ăla.

— E responsabilitatea mea, am zis, nu-ţi bate capul, şi am spus asta deoarece Dean era

pradă unei asemenea agitaţii încât toţi vedeau că e ţicnit.

Adoptă însă o mină aferată şi-i ajută pe băieţii iezuiţi să-şi încarce bagajele. Nici nu se aşezaseră bine, iar eu abia apucasem să-mi iau rămas bun de la Denver, că şi ţâşnirăm, cu motorul duduind. Abia ce am făcut vreo trei kilometri pe şosea că vitezometrul se strică Dean mergea cu o sută şaptezeci la oră.

— Ei bine, fără vitezometru n-o să ştiu cât de repede merg. O să bag viteză până la Chicago şi-o să ştiu cu cât am mers după câte ore va dura drumul.

Părea că nu avem nici o sută zece, dar pe autostrada dreaptă ce ducea spre Greeley maşinile rămâneau în urma noastră ca muştele moarte.

— Motivul pentru care mergem spre nord-est e că trebuie neapărat să trecem pe la ferma lui Ed Wall din Sterling. Trebuie să-l cunoşti şi să-i vezi ferma, iar corabia asta trage aşa de bine că putem merge până acolo fără să avem probleme cu timpul, ba chiar să ajungem cu mult înaintea sosirii trenului.

O.K., eram de acord, începu să plouă, dar Dean n-o lăsă mai moale. Era o maşină mare şi frumoasă, ultima din limuzinele de modă veche, neagră, cu o caroserie mare şi alungită, cu cauciucuri albe şi probabil cu geamuri incasabile. Iezuiţii Sf. Bonaventura şedeau în spate, încântaţi şi bucuroşi că totul se mişcă Şi că sunt pe drum şi habar n-aveau de viteza cu care mergeam. Au încercat să intre în vorbă cu Dean, dar n-au primit nici un răspuns. Şi-a scos tricoul şi a şofat aşa, cu pieptul gol.

— Ah, Beverly e o fetiţă tare dulce şi mişto, o să ne întâlnim la New York şi ne căsătorim îndată ce obţin actele de divorţ de la Camille. Totul se mişcă, Sal, uite că am pornit din nou. Da!

Cu cât ne depărtam mai repede de Denver, cu atât mă simţeam mai bine şi chiar că mergeam al naibii de repede. Era întuneric când am ieşit de pe autostradă la Junction, pe un drum neasfaltat care urma să ne ducă prin sumbrele câmpii din East Colorado până la ferma lui Ed Wall, aflată în ţara coioţilor nimănui. Continua să plouă şi noroiul era alunecos. Dean încetini la o sută zece. I-am spus să meargă şi mai încet, ca să nu derapăm, iar el spuse:

— Nu-ţi bate capul, omule, doar mă cunoşti.

— Nu de data asta, i-am zis. Mergi mult prea repede.

Zbura, nu alta, pe drumul acela alunecos şi, tocmai când spuneam asta, am dat de o ieşire de pe autostradă, la stânga. Dean trase de volan ca s-o prindă, dar maşina cea uriaşă derapa şi se clătină puternic.

— Atenţie! urlă Dean, căruia nici că-i păsa şi care se luptă o clipă cu îngerul său, apoi ne-am trezit cu spatele în şanţ şi botul maşinii pe drum.

O linişte grozavă se aşternu peste noi. Se auzea vaietul vântului. Eram în mijlocul preriei sălbatice. La vreo cinci sute de metri se zărea o casă. De furios şi sătul ce eram de Dean, înjuram întruna. Nu zise nimic, îşi luă o haină şi ieşi să ceară ajutor de la fermă.

— E fratele tău? mă întrebară băieţii din spate. E ca un diavol cu maşinile, nu-i aşa? Şi, după câte a povestit, la fel e şi cu femeile.

— E nebun, am zis, şi da, e fratele meu.

L-am văzut pe Dean cum se întorcea cu fermierul şi cu un tractor. Au legat lanţurile şi ne-au scos din şanţ. Maşina era plină de noroi şi o aripă era zob. Fermierul ne ceru cinci dolari. Fetele lui ne priveau, stând în ploaie. Cea mai drăguţă şi mai timidă stătea mai retrasă şi avea motive s-o facă, fiindcă era absolut şi definitiv cea mai frumoasă fată pe care Dean şi cu mine o văzuserăm vreodată. Avea vreo şaisprezece ani, pielea îi era de nuanţa florii de măceş, iar ochii albaştri. Avea un păr minunat şi toată fiinţa ei amintea de modestia şi supleţea unei căprioare. Tresărea de fiecare dată când ne uitam înspre ea. Stătea acolo, în bătaia vuiturilor puternice dinspre Saskatchewan şi, aidoma unor valuri, părul îi flutura în jurul frumosului său chip. Roşea întruna.

Ne-am terminat treaba cu fermierul, am mai privit o dată îngerul preriei şi am mers mai departe cu viteză mai mică până se lăsă întunericul şi Dean zise că ferma lui Ed Wall se afla

undeva în faţa noastră:

— Ah, o fată ca aceea mă sperie, am spus. Aş renunţa la orice şi m-aş arunca la picioarele ei şi, dacă nu m-ar vrea, pur şi simplu m-aş azvârli de pe acoperişul lumii.

Iezuiţii se amuzau. Nu erau în stare decât să facă remarci ironice şi să istorisească poveştile lor de colegiu din Est şi zău că n-aveau nimic în bietele lor creiere de pasăre decât o grămadă de lecturi prost asimilate din Toma d'Aquino. Dean şi cu mine nu-i luam deloc în seamă. În timp ce străbăteam câmpiile noroioase, ne povesti despre vremurile când fusese cowboy, ne arătă fâşia de drum unde călărise o dimineaţă întreagă, apoi locul unde reparase gardul uriaşei proprietăţi a lui Ed Wall. Pe urmă ne arătă şi locul unde bătrânul Wall, tatăl lui Ed, obişnuia să-şi facă apariţia pe pajişte, pe urmele vreunei juninci, strigând: "Prindeţi-o, prindeţi-o, fir-ar a dracu'!"

— Trebuia să-şi schimbe maşina o dată la şase luni, zise Dean. Pur şi simplu nu-i păsa. Când vreo vită se rătăcea, pornea cu maşina după ea, mergea până la prima adăpătoare, cobora şi alerga s-o prindă. Număra fiecare leţcaie şi o punea într-un vas de lut. Un fermier bătrân şi trăsnit. Am să-ţi arăt acolo, lângă baraca pentru muncitori, câteva dintre maşinile pe care le-a stricat. Am venit aici când am fost eliberat condiţionat, după ultimul scandal pe care l-am făcut într-o circiumă. Aici trăiam când am scris scrisorile alea pe care le-ai citit la Chad King.

Am ieşit de pe drum şi am cotit-o pe un drumeag aflat de-a lungul păşunii de iarnă. Deodată, în lumina farurilor se iviră feţele lungi şi triste ale unor vaci.

— Uite-le, vacile lui Wall! N-o să putem trece printre ele! Va trebui să coborâm şi să le mânăm de aici! Hee-hee-hee!

Dar n-a trebuit. Am mers doar mai departe, foarte încet, săltând uşor, pe când ele treceau şi mugeau, împrejmuind maşina ca valurile mării. Dincolo de ele se zărea lumina de la ferma lui Ed Wall. În jurul acelei lumini singuratice se întindeau cât vedeai cu ochii zeci de kilometri de câmpie.

Întunecimea adâncă ce se lasă peste prerie este de neînchipuit pentru cel ce vine din Est. Nu se vedeau nici stelele, nici luna, absolut nici o lumină, în afară de cea de la bucătăria doamnei Wall. Dincolo de umbrele curţii se întindea o lume pe care n-o puteai vedea decât o dată cu venirea zorilor. După ce ciocănirăm la uşă şi-l strigarăm pe Ed Wall, care mulgea vacile în grajd, am făcut cu grijă câţiva paşi prin bezna aceea, nu mai mult de vreo şaizeci de metri. Mi s-a părut că aud coioţii. Wall zise că era probabil unul din caii sălbatici ai tatălui său, care necheza în depărtare. Ed Wall era cam de-o vârstă cu noi, era înalt, voinic şi ager, avea dinţi ascuţiţi şi era zgârcit la vorbă. El şi Dean stătuseră pe vremuri la colţul străzii Curtis şi fluieraseră după fete. Acum ne conduse politicos într-un salon întunecat, sumbru şi nefolosit, şi cotrobăi până găsi nişte lămpi cu apărătoare, pe care le aprinse, îl întrebă pe Dean:

— Ce naiba ai păţit la deget?

— Am lovit-o pe Marylou şi s-a infectat aşa de tare că a trebuit să-i amputez vârful.

— De ce dracu' ai făcut una ca asta?

Se vedea că pe vremuri îi fusese lui Dean ca un frate mai mare. Clătină din cap. Doniţa cu lapte era încă la picioarele lui.

— De fapt, întotdeauna ai fost un ticălos ţicnit.

În tot acest răstimp, nevasta lui pregătea o masă copioasă în bucătăria încăpătoare. Se scuză pentru îngheţata de piersici:

— Nu e decât frişca şi piersici îngheţate.

Fireşte că era îngheţata cea mai bună pe care o mâncasem vreodată. Mai întâi ne servi cu feluri modeste, pentru ca în final să ne ofere de toate din belşug, în timp ce mâncam, pe masă apăreau tot alte bunătăţi.

Nevasta lui Ed era o blondă bine făcută şi, ca toate femeile care trăiesc în spaţii largi, se plângea că-i e urât. Ne înşiră programele radio pe care le asculta de obicei la această oră a serii. Ed Wall şedea şi se uita ţintă la mâinile sale. Dean înghiţea cu lăcomie. Voia să-i ţin hangul

într-o istorie aiurită, cum că eu eram, chipurile, proprietarul Cadillacului şi un tip foarte bogat, iar el mă însoţea ca prieten şi şofer. Ed Wall nu fu deloc impresionat. De fiecare dată când dinspre grajd se auzea vreun zgomot, devenea brusc atent.

— Ei bine, băieţi, sper să reuşiţi să ajungeţi la New York.

Nu numai că nu credea că eu eram proprietarul Cadillacului, ci, mai mult, era convins că Dean îl furase. Am stat la fermă vreo oră. Ed Wall îşi pierduse încrederea în Dean, exact ca şi Sam Brady. Îl privea cu suspiciune. Odinioară se distraseră de minune împreună, când, după strânsul finului, străbăteau braţ la braţ străzile din Laramie, Wyoming. Dar toate astea erau moarte şi-ngropate acum.

Dean sălta în sus şi-n jos pe scaun.

— Da, sigur, da, sigur, cred că tre' s-o luăm din loc fin'că tre' să fim la Chicago mâine seară şi deja am pierdut câteva ore.

Băieţii de la colegiu îi mulţumiră politicos lui Wall şi plecarăm. M-am întors să privesc cum se afunda în oceanul nopţii lumina de la bucătărie. Apoi am privit drept în faţă.

9

Cât ai clipi, eram din nou pe şoseaua principală şi-n noaptea aceea prin faţa ochilor mi s-a desfăşurat întreg statul Nebraska. O sută şaptezeci la oră, un drum ţâşnind ca o săgeată, oraşe adormite, fără circulaţie, şi trenul Union Pacific apărând în spatele nostru în lumina lunii.

Nu mi-a fost deloc teamă în noaptea aia: era perfect legal să mergem cu aşa o viteză şi să povestim şi să lăsăm toate oraşele din Nebraska în urmă, unul după altul, cu iuţeală de vis Ogallala, Gothenburg, Kearney, Grand Island, Columbus. Era o maşină formidabilă. Se ţinea pe şosea la fel cum barca pluteşte pe apă. Lua curbele lente cu graţie şi eleganţă, cu bucurie parcă.

— Ah, bătrâne, e ca-ntr-un vis, oftă Dean. Gândeşte-te ce-am face noi dac-am avea o maşină ca asta. Ştii că există un drum care duce direct în Mexic şi mai departe, în Panama? Şi poate şi mai departe, până la capătul Americii de Sud, unde indienii sunt înalţi de peste doi metri şi consumă cocaină la poalele munţilor? Da! Tu şi cu mine, Sal, am cutreiera toată lumea cu o maşină ca asta pentru că, bătrâne, drumul duce până la urmă spre întreaga lume. Nu poate merge în altă parte, nu-i aşa? Oh, şi-o să ajungem în bătrânul Chi cu frumuseţea asta. Gândeşte-te, Sal, n-am fost niciodată la Chicago, niciodată n-am avut timp să mă opresc.

— O să apărem ca nişte gangsteri cu Cadillacul ăsta.

— Da! Şi fetele! Putem agăţa fete, Sal! De fapt, m-am hotărât să conduc mai repede ca să ne rămână timp o seară să ne dăm barosani cu maşina asta. Acuma tu relaxează-te şi eu am să mân drăcia asta până la capăt.

— Cu ce viteză mergi acum?

— Cred că mă menţin la o sută şaptezeci. Nici nu se simte. Mai avem de străbătut tot statul Iowa pe timpul zilei şi bătrânul Illinois, pen' care nu-mi trebuie prea mult.

Băieţii adormiră, iar noi am vorbit fără încetare toată noaptea.

Era cu totul remarcabil felul în care Dean o lua razna, iar apoi revenea deodată la sufletul său care cred că e înfăşurat într-o maşină rapidă, un ţărm de ocean unde să ajungă şi o femeie care să-l aştepte la capăt de drum, cu atâta calm şi raţiune de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Păţesc asta de fiecare dată când sunt în Denver. Nu mai suport oraşul ăsta. Măi să fie, Dean e o stafie. Vrrruum.

I-am spus că mai fusesem pe drumul ăsta din Nebraska şi în 1947. Şi el mai fusese.

— Sal, când lucram pentru spălătoria New Era din Los Angeles în nouă-sute-patruzeci-şi-patru, îmi falsificasem vârsta, am făcut o călătorie la pista de curse de la Indianapolis cu intenţia expresă de a asista la cursa clasică ţinută cu prilejul Zilei Eroilor. Ziua făceam autostopul, iar noaptea furam maşini ca să câştig timp. Aveam şi un Buick de douăzeci

de dolari în L.A., prima mea maşină, dar frânele şi semnalizarea nu trecuseră de verificarea tehnică, aşa că m-am hotărât să-mi iau permisul în alt stat, ca să pot conduce fără să fiu arestat, şi am venit aici. Pe când făceam autostopul printr-unul din oraşele astea, cu plăcuţele de înmatriculare ascunse sub haină, un şerif mai suspicios, care a considerat că eram prea tânăr ca să umblu creanga pe drum, m-a înhăţat pe strada principală. A găsit plăcuţele şi m-a azvârlit într-o închisoare cu doar două încăperi, pe care le împărţeam cu un delincvent local care mai bine ar fi stat la azilul de bătrâni, fiindcă nu se putea hrăni singur (nevasta şerifului se ocupa de el) şi stătea toată ziua cu balele curgându-i şi smiorcăindu-se. La anchetă, tipul mi-a pus o grămadă de întrebări, la început pe un ton părintesc, a trecut apoi la ameninţări menite să mă înspăimânte, mi-a confruntat scrisul etc., ca în cele din urmă, după cel mai formidabil discurs pe care l-am ţinut vreodată în viaţa mea ca să-mi scap pielea, culminând cu mărturisirea că minţeam în privinţa furtului de maşini din trecut şi că eram doar în căutarea lui taică-meu, care lucra la o fermă din apropiere, tipul să mă lase să plec. Firește că n-am mai ajuns la curse. Toamna următoare am repetat figura, de data asta ca să-i văd pe cei de la Notre-Dame, California, care jucau la South Bend, Indiana. De data asta n-am avut nici un necaz, dar, închipuie-ţi, Sal, am avut bani doar de bilet şi nici o leţcaie în plus, aşa că n-am mâncat nimic tot drumul, nici la dus, nici la întors, excepţie făcând ce am primit de pomană de la diverşi ţicniţi întâlniţi pe drum şi de la ţipe faine. Singurul individ din Statele Unite ale Americii care a suferit atât pentru un amărât de meci.

L-am întrebat ce căuta în L.A. în 1944.

— Fusesem arestat şi închis în Arizona, în cea mai nenorocită puşcărie în care am fost vreodată. Trebuia să evadez şi am reuşit cea mai formidabilă evadare din viaţa mea asta fiindcă veni vorba de evadări în sensul cel mai general. Prin pădure, ştii tu, târâş, prin mlaştini şi apoi spre ţinutul muntos. Bătaia cu furtunul şi toate celelalte şi asa-zisa moarte accidentală care m-ar fi aşteptat m-au făcut să ies din pădurile alea şi s-o iau de-a lungul lizierei, ca să stau departe de drumeaguri, cărări şi drumuri. Trebuia să scap şi de hainele de puşcăriaş, aşa că am realizat cea mai perfectă şterpeleală de haine cămaşă şi pantaloni de la o benzinărie situată lângă Flagstaff. Am ajuns peste două zile la L.A. Îmbrăcat ca benzinar, am mers la prima pompă de benzină care mi-a ieşit în cale şi m-am angajat acolo. Mi-am luat o cameră şi mi-am schimbat numele (Lee Bullay) şi-am petrecut un an grozav în L.A., cu o gaşcă nouă de prieteni şi câteva gagici pe cinste şi totul s-a sfârşit într-o seară, când ne plimbam cu maşina pe Hollywood Boulevard şi i-am spus unui amic să ţină volanul cât o sărut pe iubita mea eu eram la volan, ştii şi nu m-a auzit şi am intrat direct într-un stâlp e drept, doar cu vreo treizeci la oră şi mi-am rupt nasul. Ai văzut cum arăta nasul meu înainte un adevărat nas grecesc. După aia am mers la Denver şi am întâlnit-o pe Marylou într-un local cu răcoritoare. Ah, bătrâne, avea doar cincisprezece ani şi purta blugi şi aştepta doar să vină cineva s-o ia! Trei zile şi trei nopţi de discuţii în Ace Hotel, etajul trei, camera din colţul de sud-est, sfântă cameră plină de amintiri şi binecuvântată scenă a zilelor de atunci! Era aşa de dulce, aşa de *tânără,* hmmmm, aahhh! Dar, hei, priveşte, hep, hep, o trupă de bătrâni vagabonzi stau la foc lângă calea ferată, fir-aş să fiu!

Aproape că încetini.

— Vezi, n-am să ştiu niciodată dacă tata e printre ei.

Se vedeau doar nişte siluete aplecându-se asupra unui foc de lemne.

— Niciodată nu mă pot hotărî să întreb. Ar putea fi oriunde.

Am mers mai departe. Undeva, în urma sau în faţa noastră, tatăl lui zăcea beat sub vreun tufiş, fără nici o îndoială că da, cu saliva curgându-i pe bărbie, pantalonii uzi, urechile murdare, nasul plin de bube, poate cu sânge în păr, iar deasupra lui, strălucind, luna.

L-am luat de braţ.

— Ah, omule, acum chiar că mergem acasă!

New York-ul avea să-i devină domiciliu fix pentru prima oară. Avea emoţii, ardea de nerăbdare.

— Gândește-te, Sal, când ajungem în Pennsy o să ascultăm din nou formidabilul bop din Est pus de disc jockeys. Înainte, carapace bătrână, înainte!

Magnificul automobil făcea vântul să urle, în faţa lui câmpiile se desfăceau ca un sul de hârtie, asfaltul fierbinte îl atingea cu deferentă ce mai, o ambarcaţiune imperială! Când am deschis ochii, se iveau, palizi, zorii. Ne îndreptam spre ei ca o vijelie. Chipul colţuros şi chinuit al lui Dean era, ca de obicei, aplecat peste bord, urmându-şi cu obstinaţie ţelul.

— La ce te gândeşti, la taică-tu?

— Ah-ha, ah-ha, veşnica poveste, ştii tu: fete, fete, fete.

Am adormit şi m-am trezit în atmosfera uscată şi fierbinte a unei dimineţi de duminică de iulie în Iowa, iar Dean încă şofa şi şofa şi tot nu redusese viteza. Pe colinele acoperite cu porumb din Iowa lua curbele cu minimum o sută douăzeci, iar la drum drept mergea cu peste o sută şaptezeci, ca de obicei, în afară de cazul când circulaţia din ambele direcţii îl obliga să stea în rând şi să se târască cu mizerabila viteză de o sută la oră. Când se ivea ocazia, ţâşnea în faţă şi depăşea câte şase maşini deodată, lăsându-le în spate într-un nor de praf. Un ţicnit care conducea un Buick nou-nouţ ne-a văzut şi s-a hotărât să se ia la întrecere cu noi. Când Dean era pe punctul de a depăşi mai multe maşini, individul ţâşni fără veste pe lângă noi, zbierând şi claxonând şi semnalizând cu luminile din spate în semn de provocare.

— Aşteaptă numai, râse Dean. Am să-l tachinez pe ticălosul ăsta vreo treizeci de kilometri. Fii numai atent.

Lăsă Buickul să câştige avans, iar apoi acceleră şi-l ajunse din urmă în modul cel mai insolent. Apucatul din Buick îşi ieşi şi mai tare din minţi; acceleră până la o sută şaizeci. Reuşirăm să-l vedem. Părea un fel de hipster din Chicago, care călătorea împreună cu o femeie destul de în vârstă ca să-i fie şi probabil îi şi era mamă. Dumnezeu ştie ce gândea ea, dar el ştiu că gonea. Avea părul brunet şi zburlit ca italienii din vechiul Chi şi purta o cămaşă sport. Poate în mintea lui credea că eram o bandă nouă din L.A., care dădeam buzna în Chicago, poate câţiva din oamenii lui Mickey Cohen, fiindcă limuzina era exact ca la carte, iar plăcuţele erau cu număr de California. Adevărul era că pur şi simplu ne plăcea să facem pe nebunii. Tipul risca enorm doar ca să rămână în faţa noastră: depăşea în curbe şi o dată abia apucă să intre înapoi pe banda lui când îi apăru în faţă un camion, gata-gata să-l atingă. Am parcurs astfel vreo sută treizeci de kilometri prin Iowa, iar cursa era atât de palpitantă încât n-am avut timp să-mi fie frică. Apoi smintitul se dădu bătut şi intră la o benzinărie, probabil la ordinul doamnei vârstnice. În timp ce treceam vâjind pe lângă el, ne făcu voios cu mâna. Am mers mai departe, Dean cu pieptul gol, eu cu picioarele cocoţate pe bord, iar băieţii din spate dormind. Ne-am oprit să luăm micul dejun la un restaurant unde patroana, o femeie căruntă, ne-a servit porţii de cartofi în plus, în timp ce din orăşelul din apropiere se auzeau sunând clopotele. Din nou la drum.

— Dean, e ziuă, nu conduce aşa repede.

— Nu-ţi bate capul, bătrâne, ştiu ce fac.

Am început să bat în retragere. Dean se repezea la maşinile de pe şosea precum îngerul Spaimei. Tot căutând un spaţiu în care să se vire, le făcuse să se înghesuie una într-alta. Le atingea barele, frâna, accelera, îşi lungea gâtul sa vadă curba, apoi maşina uriaşă răspundea ia atingerea lui şi depăşea şi exact în ultimul moment reuşea să intre în rând, în timp ce din sens contrar apărea un alt şir compact, iar eu tresăream de groază. Nu mai rezistam. În Iowa doar rareori găseşti drumuri drepte şi, când în sfârşit am dat de unul, Dean reveni la viteza lui obişnuită de o sută şaptezeci pe oră şi pe lângă mine trecură ca fulgerul scene pe care mi le aminteam din 1947 o fişie lungă de drum pe care Eddie şi cu mine fuseserăm blocaţi în trafic timp de două ore. Tot drumul acela vechi din trecut desfăşurându-se ameţitor, ca şi cum pocalul vieţii s-ar fi răsturnat şi toate şi-ar fi ieşit din ţâţâni. Mă dureau ochii de la lumina zilei de coşmar.

— Ah, fir-ar să fie, Dean, mă duc pe bancheta din spate, nu mai suport, nu mă mai pot uita.

— Hii-hii-hii, schelălăi Dean şi depăşi o maşină pe un pod îngust, derapa în praf, apoi goni mai departe.

Am trecut pe bancheta din spate şi m-am ghemuit să dorm. Unul din băieţi mi-a luat locul în faţă, ca să se distreze. Mă cuprinse o spaimă grozavă la gândul că în dimineaţa aceea vom avea un accident, aşa că m-am culcat pe jos, am închis ochii şi am încercat să adorm. Când fusesem marinar, obişnuiam să mă gândesc la valurile de sub chila vaporului şi la hăurile fără fund de dedesubt. Acum simţeam, doar la câţiva centimetri sub mine, drumul zbătându-se ca o pânză de corabie, fluturând şi şuierând la viteze incredibile de-a curmezişul unui continent chinuit, cu acel Ahab nebun la volan. Când am închis ochii, în minte aveam doar drumul, desfăşurându-se în interiorul meu. Când i-am deschis, am văzut umbrele copacilor vibrând pe podeaua maşinii. Nu aveam nici o scăpare. M-am resemnat. Iar Dean continua să şofeze; n-avea de gând să doarmă deloc până nu ajungeam la Chicago.

După-amiază am traversat din nou bătrânul Des Moines. Aici, firește, am fost încolţiţi în trafic şi a trebuit să încetinim şi m-am întors pe scaunul din faţă. Ni se întâmplă un accident ciudat şi penibil. Un negru gras şi familia lui se aflau în faţa noastră, într-o limuzină. Pe bara din spate era prins un burduf din acelea de pânză, plin cu apă, care li se vând turiştilor la trecerea prin deşert. Insul frână brusc şi, fiindcă Dean vorbea cu băieţii şi nu observase, îl izbirăm din plin cu vreo opt kilometri pe oră, astfel că din burduf apa ţâşni ca dintr-un buboi. Nu se strică nimic altceva în afară de bara de protecţie, care se îndoi puţin. Dean şi cu mine ieşirăm să vedem. Deznodământul fu un schimb de adrese şi de replici, în timp ce Dean nu-şi lua ochii de la nevasta tipului, ai cărei frumoşi sâni cafenii se ghiceau sub bluza moale de bumbac.

— Daa, daa.

Îi dădurăm adresa baronului nostru din Chicago şi plecarăm mai departe.

Pe malul celălalt al fluviului Des Moines o patrulă a poliţie ne ajunse din urmă cu sirenele urlând şi somându-ne să oprim.

— Acu' ce-o mai fi?

Poliţistul coborî din maşină.

— Aţi făcut vreun accident pe drum?

— Accident? I-am spart unuia burduful în intersecţie.

— A zis că a fost lovit de nişte tipi într-o maşină furată, care apoi au plecat.

Asta a fost una din puţinele ocazii când un negru a acţionat bazându-se pe bănuieli prosteşti. Luaţi total prin surprindere, am izbucnit în râs. Am mers cu poliţistul şi am stat vreo oră pe iarbă, în faţa secţiei, aşteptând să sune la Chicago, la proprietarul Cadillacului, care să confirme calitatea noastră de şoferi cu acte-n regulă. După spusele poliţistului, domnul baron a zis:

— Da, e maşina mea, dar nu garantez pentru ceea ce ar fi putut face băieţii ăia.

— E vorba de un accident neînsemnat aici, în Des Moines.

— Da, mi-aţi mai spus asta. Eu ziceam doar că nu pot oferi nici o garanţie pentru ceea ce au făcut ei în trecut.

Totul se lămurise şi am plecat mai departe. Newton, Iowa, fusese şi locul unde mă plimbasem eu în zorii unei zile din 1947. După-amiază am traversat din nou bătrânul şi somnorosul Davenport şi albia joasă, albicioasă, a Mississippi-ului. Au urmat Rock Island şi câteva minute de aglomeraţie pe şosea. Soarele se împurpurase şi lumina privelişti surprinzătoare, cu afluenţi minunaţi care curgeau alene printre copacii şi fermecătoarea verdeaţă a Illinoisului şi a Americii de Mijloc. Peisajul începea să aibă din nou contururile blânde şi dulceaţa Estului se sfârşise cu întinderea aridă a Vestului. Timp de câteva ore, statul Illinois se desfăşură în faţa ochilor mei cu o mişcare amplă, în timp ce Dean mâna cu aceeaşi viteză. Obosit cum era, avea tendinţa de a risca tot mai mult. Pe un pod îngust care traversa unul din minunatele râuri de care am pomenit, se precipită deodată într-o situaţie aproape imposibilă. Două maşini treceau hurducăind peste pod. Din direcţia opusă venea un trailer uriaş, al cărui şofer îşi făcuse socoteala că va ajunge acolo exact când ele vor fi traversat. Asta pentru că nu era loc decât

pentru un singur vehicul, în spatele camionului se iţeau din când în când alte maşini, ca să vadă dacă nu e rost de-o depăşire, în faţa celor două care traversau erau altele care abia se târau. Drumul era aglomerat şi toată lumea ardea de dorinţa de a merge mai repede. Dean ateriza în această situaţie cu o sută şaptezeci la oră şi nu şovăi nici o clipă. Trecu de maşinile care rulau încet, derapă şi aproape lovi balustrada din stânga a podului, merse drept înainte spre camionul care nu încetinea, făcu brusc la dreapta, abia-abia evitând roata din stânga faţă a trailerului, aproape că lovi prima din cele două maşini angajate în traversare, se retrase ca să depăşească, dar trebui să revină în şir când o altă maşină *se* ivi de după camion ca să se uite, totul durând câteva clipe, într-o mişcare fulgerătoare care lăsă în urmă doar un nor de praf şi nu un îngrozitor accident în serie, cu maşini răsturnate în toate direcţiile şi un camion dat peste cap, într-o fatală după-amiază purpurie, undeva pe câmpiile aţipite din Illinois. Mie nu-mi ieşea din cap că un faimos clarinetist de bop murise recent într-un accident de maşină tocmai în Illinois, probabil într-o zi ca aceasta. M-am mutat din nou pe bancheta din spate.

Băieţii stăteau şi ei acolo, iar Dean ţinea morţiş să ajungă la Chicago înainte de a se însera. La o trecere de nivel am luat doi vagabonzi care reuşiră să se scormonească de o jumate de dolar pentru benzină. Cu o clipă înainte şedeau printre grămezi de traverse, dând gata vreun rest de vin, iar acum se treziseră într-o splendidă limuzină Cadillac, plină de noroi, dar neînfrântă, care gonea spre Chicago. De fapt, trebuie să spun că insul care se aşeză lângă Dean nu-şi putea lua ochii de la drum şi-şi bolborosea bietele sale rugăciuni de vagabond.

— Ei bine, ziseră, habar n-am avut c-o să ajungem aşa repede la Chicago.

Prin oraşele aţipite din Illinois, unde limuzinele gangsterilor erau o privelişte familiară, apariţia noastră a fost destul de neobişnuită: toţi eram nebărbieriţi, şoferul era gol până la brâu, apoi mai erau cei doi vagabonzi şi eu, pe bancheta din spate, ţinându-mă de centura de siguranţă laterală, cu capul dat pe spate şi cu o privire dispreţuitoare. Arătam chiar ca o bandă din California, sosită să-i scoată din pâine pe răsfăţaţii din Chicago, o bandă de desperados scăpaţi dintr-o puşcărie de sub luna din Utah. Când am oprit într-un orăşel, la o pompă, ca să bem Coca-Cola şi să luăm benzină, oamenii au ieşit să se uite la noi, dar nu au zis nici pâs. Cred că erau atenţi cum arătăm şi ce înălţime avem, ca să poată da ulterior informaţii, în caz de nevoie. Dean îşi înfăşură tricoul ca pe-un fular în jurul gâtului, negocie ceva cu fata de la benzinărie, fu succint şi eficient ca de obicei, se întoarse la maşină şi o întinserăm rapid. Curând purpuriul luă locul roşului, traversarăm cel din urmă din râurile fermecate şi zărirăm în depărtare fumurile oraşului Chicago. Venisem de la Denver, *via* ferma lui Ed Wall, aproape o mie nouă sute de kilometri, în exact şaptesprezece ore, nepunând la socoteală cele două petrecute în şanţ şi cele trei de la fermă şi alte două la poliţia din Newton, Iowa. Cred că am avut o medie de o sută zece kilometri la oră, cu un singur şofer, de-a curmezişul întregii ţări. Ceea ce e un record cam nebunesc.

10

Marele Chicago pâlpâia roşiatic în faţa noastră. Ne-am trezit dintr-o dată pe Madison Street, într-un furnicar de vagabonzi, din care unii şedeau întinşi pe trotuar, cu picioarele pe carosabil, iar alţii, o mulţime, forfoteau prin cârciumi şi străduţe lăturalnice.

— Hepa! Hepa! Atenţie la bătrânul Dean Moriarty! Din întâmplare, s-ar putea să fie la Chicago anul ăsta.

Pe vagabonzii noştri i-am lăsat pe strada aceea şi ne-am îndreptat spre centru. Scrâşnet de tramvaie, băieţi cu ziare, fetişcane, miros de prăjeală şi bere, neoane sclipitoare asta era.

— Suntem în oraşul cel mare, Sal! lupiii!

Primul lucru pe care-l aveam de făcut era să parcăm Cadillacul într-un ungher ferit, să ne spălăm şi să ne îmbrăcăm de seară. Peste drum de YMCA am găsit o alee de cărămidă roşie

unde am parcat limuzina cu botul spre stradă, gata de plecare, apoi am mers cu băieţii de la colegiu în camera pe care şi-o luaseră în cămin, unde ne-au lăsat să folosim dependinţele timp de o oră. Dean şi cu mine ne-am bărbierit şi am făcut duş, apoi eu mi-am scăpat portofelul în vestibul, Dean l-a găsit şi era pe punctul de a şi-l strecura pe furiş în buzunar când fu dezamăgit amarnic constatând că era al nostru. Ne-am luat rămas bun de la băieţi, care, bucuroşi că ajunseseră teferi, mergeau să mănânce la un bufet.

Iată-ne în bătrânul, cafeniul Chicago, cu locuitorii lui jumătate estici, jumătate vestici, care mergeau la lucru Şi scuipau. Dean stătea la bufet şi se freca pe burtă şi nu mai putea de plăcere. Voia să intre în vorbă cu o femeie între două vârste care îndruga o poveste cum că nu are bani, ci doar nişte chifle, şi oare n-ar vrea cineva să-i dea nişte unt. Sosi unduindu-şi şoldurile, fu refuzată şi plecă scuturându-şi dosul.

— Uuuu! zise Dean. Hai să mergem după ea, s-o ducem la bătrânul nostru Cadillac. O să ne distrăm de minune.

Dar am uitat de ea şi am luat-o direct spre North Clark Street, după o tură în Loop ca să vedem localurile unde se cânta bop. Şi ce mai noapte a fost!

— Ah, bătrâne, zise Dean în timp ce stăteam în faţa unui bar, priveşte strada vieţii, chinezii veniţi la Chicago. Ce oraş ciudat, pfiuu, şi femeia aceea de sus, de la fereastră, care se uită în jos, uite, sânii-i atârnă greu prin cămaşa de noapte, are ochii holbaţi. Phii, Sal, trebuie să mergem şi să nu ne mai oprim până ajungem acolo.

— Să mergem unde, bătrâne?

— Nu ştiu, dar trebuie să ne mişcăm.

În cale ni s-a ivit o trupă de tineri muzicieni bop care-şi scoteau instrumentele din maşini. S-au instalat într-o cârciumă, iar noi i-am urmat. Au început să cânte. În sfârşit. Şeful era un solist zvelt, cam veştejit, cu părul creţ şi buze subţiri, cu umerii înguşti acoperiţi de o cămaşă sport largă, iar în ochi i se putea citi siguranţa de sine. Luă saxofonul şi se încruntă la el şi dădu drumul unui jazz răcoros şi complex, bătând delicat din picior ca să prindă idei, aplecându-se în faţă ca să le evite pe altele şi zicând "Gintă" extrem de discret când ceilalţi preluau solo-ul. Mai era şi Prez, un blond voinic şi arătos, un fel de boxer cu pistrui, dichisit cu un costum ecosez, imitaţie de piele de şagrin, cu gulerul aranjat pe spate şi cravata desfăcută lejer exact cât trebuia, care asuda şi-şi ridica saxofonul şi se răsucea, scoţând un sunet ca al lui Lester Young.

— Vezi, bătrâne, Prez are grijile tehnice ale unui muzician care cântă pentru bani, e singurul bine îmbrăcat, uite cum intră în panică dacă trage vreun falset, dar uită-te la şeful lor, ce calm e, le spune să fie liniştiţi şi să cânte pe el îl interesează doar cum sună muzica, doar grava ei exuberanţă. E un adevărat artist, îi dă lecţii tânărului Prez, boxerul. Acum ceilalţi sunt atenţi!

Al treilea era saxofonul alto, un tânăr licean negru şi contemplativ, din şcoala lui Charlie Parker, cu gura ca o cicatrice adâncă, mai înalt decât colegii lui şi cu un aer grav. Îşi ridica instrumentul şi sufla în el calm şi gânditor şi scotea triluri şi motive gen Miles Davis. Aceştia erau copiii marilor inovatori bop.

A fost odată Louis Armstrong, cântând la frumoasa lui trompetă în noroaiele din New Orleans. Înaintea lui fuseseră muzicienii trăsniţi care mărşăluiau la paradele oficiale şi transformau marşurile în ragtime. Pe urmă a apărut swingul şi Roy Elridge, viguros, viril, scoţând din trompetă valuri de forţă şi logică şi subtilitate se apleca asupra ei cu ochi sclipitori şi cu un zâmbet minunat şi trimitea sunetele prin radio să legene lumea jazzului. Sosise apoi Charlie Parker, care copilărise doar cu maică-sa într-o căsuţă de lemn din Kansas City, unde cântase la saxofon alto printre buşteni, repetând în zile ploioase, mergând în oraş să-i vadă pe bătrânii interpreţi de swing Basie şi Benny Moten cu a lor Hot Lips Page şi celelalte, Charlie Parker plecând de acasă şi sosind în Harlem, întâlnindu-se cu nebunul de Thelonius Monk şi cu celălalt smintit, Gillespie, Charlie Parker la începuturile carierei sale, când cânta învârtindu-se în cerc. Puţin mai tânăr decât Lester Young, tot din K.C., un scrântit de geniu, sumbru, a cărui

muzică acoperea toată istoria jazzului. Când îşi ţinea saxofonul în sus, în poziţie orizontală, scotea cel mai formidabil sunet. Pe urmă părul îi crescu şi deveni mai leneş şi saxul îi coborî mai jos, ajunse în sfârşit să-l ţină vertical, şi acum, când purta pantofi cu talpa groasă ca să nu mai simtă cărările tari ale vieţii, instrumentul îi zăcea rezemat de piept, iar el sufla lejer şi scotea fraze tot mai simple. Aceştia erau copiii bopului din noaptea americană.

Mai erau şi alte ciudăţenii, deoarece, în timp ce altistul negru cânta gânditor şi demn, puştiul înalt, subţirel şi blond de pe Curtis Street, Denver, îmbrăcat cu blugi şi curea cu ţinte, ţinea muştiucul în gură, aşteptându-i pe ceilalţi să termine, şi când asta se întâmplă, începu el şi zău că trebuia să te uiţi în jur să vezi de unde venea soloul, pentru că răsuna dinspre buze care zâmbeau angelic şi era un solo ca de basm, blând, dulce. Singuratic ca America, un ţipăt ascuţit în noapte.

Dar ce era cu ceilalţi şi cu restul sunetelor? Basistul era un roşcovan cu ochii holbaţi, îşi mişca şoldurile la fiecare trăsătură de arcuş şi ţinea gura căscată, în transă, când ajungea la momente fierbinţi.

— Bătrâne, uite unul care ştie ce să-i facă instrumentului ăluia!

Bateristul era posomorât, ca tipul nostru de pe Folsom Street, din Frisco, complet ameţit, uitându-se în gol, mestecând gumă cu ochii holbaţi, mişcându-şi gâtul smucit şi cu un extaz satisfăcut. Pianistul un italian solid ca un şofer de camion, cu mâini zdravene emana o bucurie frustă şi meditativă. Au cântat o oră. Nu-i asculta nimeni. Vagabonzii de pe North Clark Street se lălăiau pe la bar, curvele ţipau furioase, chinezii se furişau încolo şi-ncoace. Se auzeau zgomote de tăvăleală. Ei continuau să cânte. Afară, pe trotuar, iată o nouă apariţie un puştan de vreo şaisprezece ani, cu barbişon şi o cutie de trombon. Slab ca un ţâr, cu faţa schimonosită, voia cu tot dinadinsul să se alăture acestui grup, să cânte cu ei. Îl cunoşteau şi nu voiau să aibă de-a face cu el. Se furişă înspre bar şi scoase pe şest trombonul, ducându-l la buze. Nu-i dădură intrarea. Nu se uitară spre el. Îşi terminară treaba, împachetară instrumentele şi plecară la alt local, îi venea să sară în sus, puştiului ăluia slăbănog din Chicago. Cu un gest brusc, îşi puse ochelarii cu lentile fumurii, îşi duse trombonul la buze şi-i dădu drumul: "Bauuuuu!" Apoi se năpusti afară după ei. Nu voiau să-l lase să cânte cu ei, exact aşa cum procedase şi echipa de fotbal care juca în spatele rezervorului de benzină.

— Toţi tipii ăştia trăiesc cu bunicile lor, la fel ca Tom Snark şi altistul nostru, Carlo Marx, spuse Dean.

Ne-am repezit şi noi afară, după gaşcă. Intraseră în clubul Anita O' Day, unde au cântat până a doua zi dimineaţa la nouă. Dean şi cu mine am stat şi noi cu berile în faţă toată noaptea.

În pauze alergam afară şi trăgeam ture cu Cadillacul, să agăţăm tipe din Chicago. Le era teamă de maşina noastră mare, zgâriată, profetică. În delirul său frenetic, Dean lovea maşina de hidranţi când dădea în marsarier şi râdea maniacal. Până la ora nouă, maşina se rablagise de tot: frânele nu mai funcţionau, aripile erau îndoite, cilindrii zdrăngăneau. Dean nu o mai putea opri la stopuri, se smucea nervoasă în toate părţile. Noaptea asta o costase mult. Dispăruse limuzina cea strălucitoare, în locul ei aveam o rablă plină de noroi. "Pfiiiu!" Băieţii mai cântau încă la Neets'.

Deodată, Dean se uită cu atenţie spre un ungher întunecat din spatele podiumului orchestrei şi zise:

— Sal, a venit Dumnezeu.

M-am uitat şi eu. George Shearing. Şi, ca de obicei, stătea cu capul sprijinit de mâna palidă, absorbind prin toţi porii sunetele americane din preajmă şi pregătindu-le pentru propriul său uz, pentru al său vis englezesc al unei nopţi de vară. Insistară să cânte. Acceptă. Cântă nenumărate arpegii a căror tonalitate urca tot mai sus, până când sudoarea începu să-i ţâşnească peste claviatură şi toată lumea rămase încremenită de uimire şi teamă. După o oră l-au coborât de pe podium. S-a întors în ungherul său întunecat, bătrânul Dumnezeu Shearing, iar băieţii spuneau:

— După asta nu ne mai rămâne nimic de făcut.

Dar şeful lor cel subţirel se încruntă:

— Haideţi să cântăm totuşi.

Ceva tot o să iasă. Întotdeauna mai este ceva, puţin mai departe nu se sfârşeşte niciodată. Încercară să găsească noi motive după căutările lui Shearing; încercau din răsputeri. Se zvârcoleau şi se răsuceau şi continuau să cânte. Din timp în timp, se desluşea câte-un ţipăt armonic care avea să devină cândva singura melodie din lume şi va face sufletele oamenilor să tresalte de bucurie. O găseau, o pierdeau, se trudeau din greu până o găseau din nou, râdeau, gemeau, iar Dean şedea la masă şi asuda şi le spunea hai-hai-hai. La nouă dimineaţa toată lumea muzicieni, fete în pantaloni strâmţi, barmani şi trombonistul slăbănog şi nefericit, toţi ieşeau împleticindu-se în tumultul zilei din Chicago, mergând să se culce până la următoarea seară de bop frenetic.

Dean şi cu mine ne simţeam abandonaţi. Venise vremea să înapoiem Cadillacul propritarului său, care locuia pe Lake Shore Drive, într-un apartament elegant, cu un garaj enorm în care lucrau negri mânjiţi de ulei. Am ajuns acolo şi am descărcat grămada de noroi în culcuşul său. Mecanicul nu a recunoscut Cadillacul. I-am dat actele maşinii. Când o văzu, se scărpină în cap. A trebuit să o întindem repede şi aşa am făcut. Am luat autobuzul până în centrul Chicago-ului şi asta a fost tot. Cu toate că avea adresele noastre şi ar fi putut să ne reclame, baronul nostru nu ne-a reproşat niciodată nimic în legătură cu starea în care-i dădusem maşina.

11

Era vremea să mergem mai departe. Am luat autobuzul până la Detroit. Mai aveam ceva bani. Ne-am târât bagajul mizer prin staţia de autobuze. Bandajul de la degetul lui Dean era acum negru ca smoala şi desfăcut. După toate prin câte trecuserăm, arătam amândoi cât se poate de jalnic. Dean se prăbuşi epuizat şi adormi pe bancheta autobuzului care huruia de-a lungul statului Michigan. Am început o conversaţie cu o ţărăncuţă care arăta trăsnet şi purta o bluză de bumbac cu decolteu adânc, ce lăsa să i se vadă frumoşii sâni bronzaţi. Era proastă. Povestea despre serile petrecute la ţară, pe verandă, unde făcea floricele de porumb. Altă dată povestea ei mi-ar fi făcut plăcere, dar fiindcă ea nu simţea nici o bucurie când povestea, ştiam că o face doar pentru că aşa crede că e bine.

— Şi cum altfel te mai distrezi? am întrebat-o, încercând să aduc în discuţie prietenii şi sexul.

Ochii ei mari, negri, mă priveau lipsiţi de expresie, cu un fel de melancolie care părea a veni din urmă cu multe generaţii, care nici una nu făcuseră ceea ce trebuia făcut, orice ar fi fost aia, căci toată lumea ştie ce este.

— Ce vrei să faci cu viaţa ta?

Voiam s-o zgâlţâi, s-o trezesc. N-avea nici cea mai vagă idee ce dorea. Bâigui ceva despre slujbe, filme, vizite la bunica ei în timpul verii, că dorea să meargă la New York să vadă Roxy sau cum i-ar plăcea să se îmbrace, ceva în stilul hainelor pe care le purtase de Pastele trecut, bonetă albă, trandafiri, pantofiori roz şi haină de gabardină de culoarea levănţicii.

— Ce faci duminică după-amiaza? am întrebat-o.

Şedea pe verandă. Băieţii care treceau cu bicicletele se opreau la o vorbă. Citea reviste umoristice, se întindea în hamac.

— Ce faci într-o noapte caldă de vară?

Şedea pe verandă. Privea maşinile ce treceau pe drum. Pregătea floricele de porumb împreună cu mama ei.

— Dar taică-tu ce face în nopţile de vară?

Lucrează, e de serviciu în tura de noapte la o fabrică de boilere, şi-a petrecut toată viaţa câştigând bani pentru a întreţine o femeie şi nazurile ei, neprimind în schimb nici încredere, nici dragoste.

— Ce face frate-tău într-o noapte de vară?

Se plimbă cu bicicleta şi pierde vremea pe la cofetărie.

— Ce doreşte el cel mai mult să facă? Ce dorim noi din toate puterile să facem? Ce dorim?

Nu ştia. Căscă, îi era somn. Era prea mult. Nimeni nu înţelegea. Nimeni nu va înţelege niciodată. Totul se sfârşise pentru ea. Avea optsprezece ani, era frumoasă şi era pierdută.

La Detroit, Dean şi cu mine, zdrenţăroşi şi murdari ca şi când am fi scăpat dintr-o invazie de lăcuste, am coborât obosiţi din autobuz. Ne-am decis să ne petrecem noaptea în cinematografele care rămâneau deschise pe Skid Row. Era prea frig ca să stăm în parc. Şi Hassel fusese pe aici, pe Skid Row din Detroit, şi adesea colindase, cercetând cu ochii săi întunecaţi, sălile de tir şi cinematografele non-stop şi barurile aglomerate. Era ca şi cum stafia lui ne-ar fi urmărit. Nu-l vom mai găsi niciodată în Times Square. Ne-am gândit că şansa ni l-ar putea scoate în cale pe bătrânul Dean Moriarty, dar n-a fost aşa. Pentru treizeci şi cinci de cenţi, am intrat într-un cinematograf prăpădit şi am stat la balcon până dimineaţa, când am fost alungaţi jos. Se strânseseră acolo toţi nenorociţii; negri amărâţi care, bazându-se doar pe zvonuri, veniseră din Alabama să lucreze în fabricile de automobile, vagabonzi albi, hipsterii cu plete care ajunseseră la capătul drumului şi beau vin, târfe, perechi obişnuite şi neveste care nu aveau ce face, nici unde să meargă şi nimeni în care să mai creadă. Dacă ai fi cernut tot. Detroitul printr-o sită de nuiele, esenţa drojdiei deznădăjduite a societăţii tot nu s-ar fi ales mai bine. Primul film a fost cu cowboy-ul cântăreţ Eddie Dean şi frumosul său cal alb Bloop. Al doilea a fost un film despre Istambul, cu George Raft, Sidney Greenstreet şi Peter Lorre. De şase ori am văzut aceste două filme de-a lungul întregii nopţi. Le-am văzut treji, le-am auzit prin somn, le-am simţit în timp ce visam, iar dimineaţa eram complet pătrunşi de ciudatul Mit Cenuşiu al Vestului şi de straniul Mit întunecat al Estului. De atunci, toate acţiunile mi-au fost dictate în subconştient de către această oribilă experienţă osmotică. L-am auzit pe zdrahonul de Greenstreet râzând batjocoritor de o sută de ori, l-am auzit pe Peter Lorre făcându-şi apariţia sinistră, am fost alături de George Raft în spaimele sale paranoice, am călărit şi am cântat cu Eddie Dean şi i-am împuşcat pe hoţii de vite de nenumărate ori. Oamenii trăgeau câte-o duşcă şi se uitau în jur prin sala întunecată, doar, doar vor găsi ceva de făcut sau pe cineva cu care să vorbească, în faţă, toată lumea păstra o tăcere vinovată; nimeni nu vorbea. Pe când lumina cenuşie a zorilor se furişa pe la ferestre şi-i învăluia cornişele, eu sforăiam cu capul spânzurat peste braţul de lemn al scaunului, până când cele şase îngrijitoare care măturaseră mizeria adunată de-a lungul nopţii au ajuns cu grămada lor de gunoi chiar sub nasul meu. Abia am scăpat să nu mă mături şi pe mine. Acest lucru mi-a fost relatat de Dean, care, aflat cu zece rânduri mai în spate, privise toată scena. Toate mucurile de ţigări, sticlele, pliantele, rămăşiţele de toate felurile fuseseră adunate în această grămadă. Dacă aş fi fost luat şi eu o dată cu ea, Dean nu m-ar mai fi văzut niciodată. Ar fi trebuit să colinde toată America şi să caute prin toate coşurile de gunoi înainte de a mă găsi, embrion pierdut printre rămăşiţele vieţii mele, ale lui, ale tuturor celorlalţi care au avut sau nu ceva de-a face cu mine. Ce i-aş fi putut spune din pântecele acela de gunoi? "Nu mă deranja, bătrâne, sunt fericit unde mă aflu. M-ai pierdut într-o noapte la Detroit, în august patruzeci şi nouă. Ce drept ai să-mi tulburi reveria din această pubelă împuţită?" În 1942 am fost vedeta uneia din cele mai josnice drame a tuturor timpurilor. Eram marinar şi am mers la Imperial Cafe din Scollay Square din Boston, unde am băut şaizeci de pahare de bere. Apoi m-am retras la toaletă, unde m-am încolăcit în jurul unui bideu şi am adormit, în timpul nopţii, cel puţin o sută de marinari şi civili deopotrivă au intrat şi şi-au eliminat excrementele fetide peste mine până am devenit de nerecunoscut. La urma urmei, ce contează? Anonimatul în lumea oamenilor este mai bun decât recunoaşterea în paradis, pentru că, de fapt, ce *e* paradisul? Ce e pământul? Totul e în mintea noastră.

În zori, Dean şi cu mine am ieşit bodogănind din acea încăpere a ororilor şi am plecat să găsim o maşină la agenţia de voiaj. După ce ne-am petrecut o bună parte a dimineţii prin baruri de negri, agăţând ţipe şi ascultând discuri de jazz la tonomate, ne-am târât bagajele groteşti prin autobuzele cu care am parcurs cele cinci mile până la casa unui om care urma să ne ia patru dolari la fiecare pentru drumul până la New York. Era un tip blond, între două vârste, care purta ochelari, avea nevastă, un puşti şi o casă bună. Am aşteptat în curte până a fost gata. Drăgălaşa de nevastă-sa, îmbrăcată într-o rochie de bumbac, ne oferi cafea, dar nu ne-am putut opri din vorbă. Dean era atât de frânt de oboseală şi de agitat încât tot ceea ce vedea i se părea minunat. Se găsea în pragul unui nou delir pios. Asuda din greu. Pe când ne aflam deja în Chryslerul cel nou şi porniserăm spre New York, sărmanul om îşi dete seama că se află în compania a doi maniaci, dar se strădui să facă faţă şi, pe când ajunseserăm la Briggs Stadium, se obişnui cu noi şi începu o discuţie despre Detroit Tigers.

Am traversat Toledo prin noaptea ceţoasă şi ne-am continuat drumul prin bătrânul Ohio. Mi-am dat seama că începusem să străbat oraşele americane ca un comis-voiajor, un călător jerpelit cu marfă proastă şi fasole stricată în sacoşa cu boarfe şi nimeni care să le cumpere. Undeva, pe lângă Pennsylvania, tipul obosi şi Dean îi luă locul la volan, conducând dintr-o bucată tot restul drumului până la New York. Am ascultat la radio show-ul lui Symphony Sid, cu ultimele succese bop, şi iată-ne intrând în cea dinţii şi cea din urmă metropolă a Americii. Am ajuns dimineaţa devreme. În Times Square se făcea curăţenie, deoarece New York-ul nu se odihneşte niciodată, întorceam capul din reflex, uitându-ne după Hassel.

Peste o oră, Dean şi cu mine ne aflam în Long Island, în noul apartament al mătuşii mele. Ea era ocupată cu zugravii, nişte cunoştinţe de familie, cu care se târguia în privinţa preţului, iar noi, veniţi din San Francisco, urcam scările clătinându-ne.

— Sal, îmi spuse mătuşă-mea, Dean poate sta aici câteva zile, dar după aceea trebuie să plece, mă înţelegi?

Călătoria luase sfârşit. În seara aceea, Dean şi cu mine ne-am plimbat prin Long Island, printre rezervoarele de benzină, peste podurile de cale ferată, printre felinarele de ceaţă. Mi-l amintesc cum stătea sub unul din ele.

— În timp ce treceam pe lângă ultimul felinar, eram pe punctul de a-ţi mai spune ceva, Sal, dar am să continui acum cu o paranteză, spunându-ţi altceva, iar pe când vom ajunge la următorul stâlp am să revin la gândul iniţial. De acord?

Sigur că eram de acord. Eram aşa de obişnuiţi cu distanţele, că am străbătut toată insula până nu am mai avut unde merge pe uscat; rămăsese doar Oceanul Atlantic. Ne-am dat mâna şi am hotărât să rămânem prieteni pentru totdeauna.

Peste vreo cinci zile am mers la o petrecere în New York, unde am întâlnit o fată pe care o chema Inez. I-am spus că aveam un prieten pe care ar trebui să-l cunoască. Eram beat şi i-am spus că era cowboy.

— Ah, de mult voiam să cunosc un cowboy.

— Dean? am strigat ca să acopăr vocile celor veniţi la petrecere şi erau acolo Angel Luz Garcia, poetul, Walter Evans, Victor Villanueva, poetul venezuelean, Jinny Jones, o fostă iubită de-a mea, Carlo Marx, Gene Dexter şi nenumăraţi alţii. Hai încoace, bătrâne. Dean se apropie timid. Peste numai o oră, în mijlocul acelor tipi beţi şi trăsniţi ("Petrecerea e în onoarea sfârşitului de vară, desigur."), el se afla în genunchi, pe podea, cu capul culcat pe pântecele ei, vorbindu-i, făcând promisiuni şi asudând. Era o brunetă înaltă şi atrăgătoare şi, după expresia lui Garcia, "coborâtă direct dintr-un tablou de Degas", ce mai, o adevărată şi superbă cochetă pariziancă. În doar câteva zile se târguiau la telefon cu Camille pentru actele de divorţ, ca să se poată căsători. Şi nu era doar asta, căci peste câteva luni Camille născu cel de-al doilea copil al lui Dean, consecinţă a celor câtorva nopţi petrecute împreună la începutul acelui an. Şi, peste alte câteva luni, Inez născu şi ea. Astfel că acum, cu un copil nelegitim aflat undeva în Vest, Dean avea patru micuţi şi nici un ban şi cu toate astea era tot numai o agitaţie şi extaz şi grabă,

ca întotdeauna. Aşa că n-am mai plecat în Italia.

Partea a patra

1

Făcusem nişte bani din vânzarea cărţii. I-am dat mătuşii mele chiria pentru restul anului. În fiecare primăvară, când peste fluviu, dinspre New Jersey, se simt chemările depărtării, nu mai rezist şi trebuie s-o iau din loc. Aşa că am plecat. Pentru prima oară de când ne cunoşteam, mi-am luat rămas bun de la Dean şi l-am lăsat în New York. Lucra într-o parcare de la intersecţia străzilor Madison şi 40. La fel ca întotdeauna, alerga cu pantofii săi scâlciaţi, îmbrăcat în tricou şi cu pantalonii prea largi, reuşind să facă ordine în avalanşa de maşini ce-l năpădea la ora prânzului.

Când veneam eu să-l vizitez de obicei spre seară nu avea de lucru. Stătea în gheretă, socotind bilete şi frecându-se pe burtă. Radioul mergea întotdeauna.

— Bătrâne, l-ai auzit vreodată pe nebunul ăla de Martz Glickman comentând meciuri de baschet? La mijlocul terenului, bate mingea-fentă-punct de set, se răsuceşte, două puncte. Este cel mai formidabil comentator pe care l-am auzit vreodată.

Plăcerile sale erau acum extrem de modeste. Locuia cu Inez într-un apartament mizer de pe Strada 80 Est. Când venea seara acasă, se dezbrăca de toate hainele, îşi punea un halat de mătase chinezească ce-i ajungea până la solduri şi se aşeza într-un balansoar să-şi fumeze narghileaua umplută cu marijuana. Acestea erau plăcerile sale domestice, la care se mai adăuga şi un pachet de cărţi de joc porno.

— Mă preocupă doiul ăsta de caro. Tu poţi vedea unde îi este cealaltă mână? Pariez că nu. Uită-te bine şi-ncearcă să vezi.

Vru să-mi dea doiul de caro pe care era un tip cu aer mohorât şi o târfă lascivă şi tristă, întinşi pe pat şi încercând o poziţie.

— Haide, bătrâne, am folosit-o de multe ori!

Inez gătea în bucătărie şi se uita din când în când la noi, cu un zâmbet strâmb. Pentru ea totul era în regulă.

— O vezi? O vezi, bătrâne? Aşa-i Inez. Asta face, îşi bagă nasul pe uşă şi zâmbeşte. Ah, am vorbit cu ea şi am lămurit lucrurile cum nu se poate mai bine. Vara asta o să ne mutăm la o fermă din Pennsylvania, eu îmi iau o maşină cu care să pot da raite prin New York ca să mă distrez, ne luăm şi o casă mare şi o să facem o grămadă de copii în următorii ani. Îhâm! Ahem! Doamne!

Sări din scaun şi puse un disc cu Willie Jackson, Gator Tail. Stătea acolo, bătând din palme, legănându-se şi mişcându-şi genunchii în ritm.

— Uuuu! Ticălosul ăsta! Prima oară când l-am ascultat am crezut că o să moară a doua zi, dar trăieşte încă.

Se purta exact la fel cum făcuse cu Camille în celălalt capăt al continentului, la Frisco. Acelaşi geamantan jerpelit se iţea de sub pat, gata de drum. Inez o suna adesea pe Camille şi vorbea mult cu ea. Povesteau până şi despre penisul lui Dean sau cel puţin aşa pretindea el. Îşi scriau despre excentricităţile lui. Desigur, el trebuia să-i trimită lunar lui Camille o parte din câştigul său, altfel ar fi sfârşit prin a lucra şase luni la penitenciar. Ca să recupereze banii, făcea tot felul de şmecherii la parcare. Era un adevărat artist la păcălit clienţii. L-am văzut cum îi ura Crăciun fericit unui domn îmbrăcat bine şi o făcea cu atâta volubilitate încât acela nici nu a

observat că, în loc de o bancnotă de douăzeci, a primit înapoi una de cinci. Am mers şi am cheltuit banii la Birdland, un local unde se cânta bop. Pe scenă se afla Lester Young, cu eternitatea apăsând greu pe pleoapele sale enorme.

Într-o noapte, era pe la trei, am povestit la colţul străzilor Madison şi 47.

— Bine, Sal, fir-ar să fie, tare-aş vrea să nu pleci! O să fiu prima oară singur la New York, fără vechiul meu prieten.

Şi mai spuse:

— New York, pot sta aici, dar Frisco e oraşul meu. De când sunt aici nu am avut nici o altă fată decât Inez numai în New York mi se întâmplă aşa ceva! Fir-ar a dracului! Dar când mă gândesc să traversez din nou continentul... Sal, n-am mai vorbit deschis de o grămadă de vreme.

În New York eram mereu la petreceri cu băutură, mereu cu o mulţime de prieteni. Pare-se că nu prea i se potriveau lui Dean. Arăta mult mai în largul său într-o noapte ceţoasă şi ploioasă, singur pe Madison Avenue.

— Inez mă iubeşte, mi-a spus-o şi mi-a promis că pot face orice, că din partea ei n-o să am necazuri, înţelegi, bătrâne, noi îmbătrânim şi necazurile se tot înmulţesc, într-o zi o să ne plimbăm amândoi pe o alee, în zori, scormonind prin pubele.

— Vrei să spui că o să sfârşim prin a deveni nişte bătrâni vagabonzi?

— De ce nu, bătrâne? Sigur că aşa se va întâmpla, dacă vrem. Nu-i nici o nenorocire să sfârşeşti astfel, îţi petreci toată viaţa fără să te bagi în sufletul altora, inclusiv al politicienilor şi al bogătaşilor, şi, în consecinţă, nimeni nu te bate la cap şi trăieşti aşa cum vrei.

I-am dat dreptate. Ajungea la aceste decizii Tao în modul cel mai simplu şi direct cu putinţă.

— Care este drumul tău, bătrâne? Un drum de băiat cuminte, un drum de smintit, un drum de curcubeu, un drum de ambiţios, orice drum. Este drumul care duce oriunde, pe care oricine poate merge oricum. Unde oricine cum?

Am clătinat amândoi din cap în ploaie.

— Rahaat, trebuie să fii atent la băiatul ăsta. Nu e un adevărat bărbat dacă nu regulează bine. Fă ce-ţi zice doctorul, îţi spun drept, Sal, indiferent unde mă aflu, cufărul meu se iţeşte mereu de sub pat, sunt gata întotdeauna să plec sau să fiu azvârlit afară. Am hotărât să nu mai controlez nimic. Tu m-ai văzut cum am încercat şi am făcut tot posibilul şi tu ştii că asta nu contează şi noi doi cunoaştem timpul, ştim cum să-l încetinim, cum să umblăm să căutăm şi, ce mai, vechile trucuri. Noi ştim.

Am oftat amândoi în ploaie, în noaptea aceea, pe valea Hudsonului ploaia cădea şi de sus, şi de jos. Cheiurile uriaşe ale fluviului întins aidoma unei mări erau înecate de ploaie, la Poughkeepsie debarcaderele vechilor vapoare cu aburi erau şi ele cufundate în apă, lacul de acumulare de la Split Rock dădea peste maluri, Vanderwhacker Mount mustea de apă.

— Da, spuse Dean, viaţa mă duce înainte. De curând i-am scris bătrânului meu la închisoare, în Seattle. Ieri am primit prima scrisoare de la el după ani de zile.

— Nu mai spune.

— Daaa, daaa. Îmi spune că vrea să-şi vadă copilaşul când ajunge la Frisco. Am găsit o locuinţă cu treişpe pe lună pe Strada 40 Est. Dacă-i trimit bani, vine să locuiască la New York, cu condiţia să ajungă aici. Nu ţi-am povestit despre sora mea, am o dulceaţă de soră mai mică. Mi-ar plăcea s-o aduc aici să stea cu mine.

— Unde e?

— Tocmai asta e, nu ştiu. Bătrânul o să încerce să dea de ea, dar *tu* ştii ce-o să facă.

— Aşadar, a mers la Seattle?

— Şi direct în puchinoasa de închisoare.

— Unde era?

— Texas, Texas... Aşa că înţelegi, omule, sufletul meu, sarea lucrurilor, situaţia mea. Ai observat că sunt mai liniştit.

— Da, e adevărat.

Dean se liniştise la New York. Voia să vorbească despre asta. Îngheţasem de tot în ploaia rece. Ne-am dat întâlnire acasă la mătuşa mea, înainte de plecare.

Veni duminica următoare, după-amiază. Aveam televizor. Am pus un meci la televizor, un altul la radio şi tot mutam pe un al treilea, încercând să fim atenţi la ce se întâmpla în fiecare moment.

— Fii atent, Sal, Hodges sunt în baza a doua la Brooklyn, aşa că, în timp ce fundaşul de rezervă intră la Phillies, mutăm la Giants în Boston şi totodată vedem că Di Maggio are trei mingi, iar aruncătorul se pregăteşte, aşa că e uşor de aflat ce s-a întâmplat cu Bobby Thomson când l-am lăsat acu' treizeci de secunde cu un om în baza a treia. Da!

Mai târziu am ieşit şi am jucat baseball cu puştanii pe un teren plin de zgură de lângă depoul din Long Island. Am jucat şi baschet, cu atâta entuziasm că băieţii ne-au spus:

— Mai încet, c-o să vă daţi duhul.

Săreau în jurul nostru şi ne-au învins fără probleme. Dean şi cu mine am asudat de tot. La un moment dat, Dean a căzut pe burtă pe terenul de beton. Gâfâiam de zor să luăm mingea de la băieţi; ei ne driblau şi o recuperau. Au intrat şi alţii în joc, care aruncau peste capetele noastre. Săream la coş ca nebunii, dar, fără mare efort, puştanii ne înhăţau mingea din palmele asudate şi driblau mai departe. Eram ca un solist dintr-un local de mâna a treia jucând baschet împotriva lui Stan Getz şi Cool Charlie. Băieţii credeau că suntem nebuni. Dean şi cu mine am mers acasă pasându-ne mingea de pe un trotuar pe celălalt. Am încercat pase speciale peste tufişuri, fiind cât pe ce să nimerim în stâlpii de felinar. Când apăru o maşină, am alergat şi i-am azvârlit mingea înapoi lui Dean chiar pe lângă bara din spate. El se aruncă după ea, se rostogoli în iarbă şi mi-o returnă rapid, astfel că a trebuit s-o prind de dincolo de o camionetă de pâine. Abia am prins-o că am şi aruncat-o lui Dean, care a trebuit să se răsucească, să se dea înapoi, ca în cele din urmă să cadă pe spate peste gardul viu. Acasă, Dean îşi scoase portofelul, oftă şi-i înapoie mătuşii mele cei cincisprezece dolari pe care i-i datora pentru amenda pe care o plătise ea pentru noi în Washington. A fost foarte plăcut surprinsă. Am luat o cină copioasă.

— Ei bine, Dean, zise mătuşa, sper că o să fii în stare să ai grijă de copilaşul care e pe drum şi de data asta o să rămâi însurat.

— Da, daaa, da.

— Nu-i bine să hoinăreşti aşa prin toată ţara, făcând copii cum te taie capul. Micuţii au să crească fără nici un fel de sprijin. Trebuie să le dai o şansă să trăiască.

Dean privi în jos şi dădu din cap. În amurgul sângeriu, ne luarăm rămas bun pe un pod de peste o autostradă imensă.

— Sper să te găsesc în New York când mă-ntorc, i-am spus. Sper din tot sufletul, Dean, ca odată să locuim amândoi pe aceeaşi stradă, împreună cu familiile noastre, şi să apucăm să îmbătrânim împreună.

— Ai dreptate, bătrâne, ştii doar că mă rog pentru asta, ţinând seama de necazurile pe care le-am avut amândoi şi pe care o să le mai avem, aşa cum ştie şi mătuşa ta şi cum mi-a şi spus-o. Nu am vrut copilul acesta. Inez a insistat, ba chiar ne-am certat pe chestia asta. Ştiai că Marylou s-a măritat cu un vânzător de maşini uzate din Frisco şi că aşteaptă un copil?

— Da. Toţi ajungem la asta acum.

Încreţituri pe suprafaţa vidului întors cu capu-n jos, asta ar fi trebuit să spun. Adâncul lumii e de aur, iar lumea e cu capu-n jos. Scoase o fotografie a lui Camille cu fetiţa cea mică, făcută în Frisco. Pe asfaltul însorit se zărea umbra tristă a unui bărbat, două picioare lungi cu pantaloni.

— Cine-i ăla?

— Doar Ed Dunkel. S-a întors la Galatea şi au plecat la Denver. Au stat o zi să facă fotografii.

Ed Dunkel, cu compasiunea lui neobservată, la fel ca a sfinţilor. Dean mai scoase nişte

fotografii. Mi-am dat seama că va veni o vreme când aceste fotografii vor fi privite cu uimire de copiii noştri, care vor crede că părinţii lor au dus o viaţă lină, ordonată, aşa cum apare în fotografie, iar dimineaţa se sculau să umble mândri pe străzile vieţii, şi nu-şi vor închipui niciodată mizeria şi nebunia şi agitaţia din viaţa noastră adevărată, din noaptea noastră, nu vor şti nimic despre iadul prin care am trecut, despre lipsa de sens a vidului prin care ne-am strecurat. Jalnice forme de ignoranţă.

— La revedere, la revedere.

Dean se îndepărtă printre umbrele lungi ale înserării. Deasupra lui, locomotivele pufăiau şi şuierau. Umbra lui se ţinea de el, îi maimuţărea mersul şi gândurile şi propria fiinţă. Se întoarse şi-mi făcu semn timid, cu sfială. Imită saltul prinzătorului de minge, ţopăi în sus şi-n jos, strigă ceva ce n-am înţeles. Alergă în cerc. Se apropia de colţul de beton al trecerii peste calea ferată, îmi făcu un ultim semn. I-am răspuns. Deodată se aplecă spre viaţa lui şi dispăru repede din faţa mea. Am oftat adânc, prins în întunericul vieţii mele. Şi eu aveam un drum al naibii de lung de parcurs.

2

Pe la miezul nopţii următoare, cântând acest cântecel,

Acasă în Missoula,
Acasă în Truckee,
Acasă în Opelousas,
Eu n-am nici o casă.
Acasă în vechea Medora,
Acasă în Wounded Knee,
Acasă în Ogallala,
Nicăieri nu e casa mea,

am luat autobuzul de Washington. Pe-acolo am pierdut ceva vreme hoinărind, am dat o fugă şi până la Blue Ridge, am auzit pasărea de la Shenandoah şi am vizitat mormântul lui Stonewall Jackson. În amurg am stat să scuip în Kanawha River şi m-am plimbat prin peisajul rustic şi nocturn dinspre Charleston, West Virginia. La miezul nopţii a fost Ashland, Kentucky, apoi o fată singură sub marchiza unui cinematograf închis. A urmat întunecatul şi misteriosul Ohio, şi Cincinnati în zori, apoi din nou şesurile din Indiana şi, ca întotdeauna, St. Louis, pierdut în norii de ceaţă ai după-amiezei. Pietrişul şi noroiul şi buştenii din Montana, vapoarele cu abur stricate, vechile indicatoare, iarba şi frânghiile de-a lungul fluviului. Poemul fără sfârşit. Noaptea au fost Missouri, câmpiile din Kansas, vitele apărând din spaţiile necuprinse, orăşelele minuscule cu marea licărind la capătul fiecărei străzi, zorii de zi în Abilene. Păşunile din East Kansas s-au preschimbat în preriile din West Kansas, care urcă panta spre noaptea Vestului.

În autobuz cu mine se găsea şi Henry Glass. Urcase la Terre Haute, Indiana, iar acum îmi spunea:

— Ţi-am spus de ce nu pot suferi costumul ăsta pe care-l port e împuţit. Dar toate sunt la fel.

Îmi arătă actele. Tocmai fusese eliberat din penitenciarul federal din Terre Haute. Fusese acuzat de furt şi vânzare de maşini în Cincinnati. Era un puşti de vreo douăzeci de ani, cu părul creţ.

— Îndată ce ajung la Denver, vând costumul ăsta la o prăvălie de amanet şi-mi iau blugi. Ştii ce mi-au făcut la închisoarea aia? Izolare cu o Biblie. Am folosit-o ca să pot sta pe podeaua de piatră. Când au văzut ce făceam cu ea, au luat-o şi mi-au dat una mică, de buzunar. Nu mai

puteam sta pe ea, aşa că am citit tot Vechiul şi Noul Testament. Hei-hei mă înghionti, în timp ce-şi mesteca acadeaua şi mesteca tot timpul, fiindcă stomacul îi era într-un asemenea hal că nu putea înghiţi nimic, ştii că sunt nişte lucruri cu adevărat formidabile în Biblia aia.

Îmi explică şi ce însemna "a semnifica".

— Orice tip care urmează să plece din închisoare şi începe să vorbească de data eliberării "semnifică" celorlalţi care trebuie să rămână. Aşa că îl luăm de gât şi-i spunem "Să nu-mi semnifici tu mie!" E o chestie nasoală să semnifici, mă înţelegi?

— N-am să semnific, Henry.

— Dacă face cineva asta, mi se urcă sângele la cap şi-s în stare să fac moarte de om. Ştii de ce am stat toată viaţa în puşcărie? Pentru că mi-am ieşit din fire când aveam treişpe ani. Eram la cinema cu un băiat care a făcut o glumă proastă despre maică-mea ştii tu cuvântul ăla urât şi eu mi-am scos cuţitul şi-am sărit la gâtu' lui şi l-aş fi omorât dacă oamenii nu m-ar fi tras deoparte. Judecătorul m-a-ntrebat "Ştiai ce faci când ţi-ai atacat prietenul?" "Da, domnule judecător, ştiam, voiam să-l omor pe ticălosul ăla şi încă mai vreau." Aşa că n-am avut parte de circumstanţe atenuante şi m-au trimis direct la şcoala de corecţie. Am făcut şi hemoroizi de atâta stat la izolare. Ferească-te sfântu' de puşcăriile federale sunt cele mai rele. La dracu, aş putea vorbi toată noaptea, atâta-i de mult de când n-am mai stat de vorbă cu cineva. Habar n-ai ce bine mă simt că am ieşit. Şi tu erai în autobuz când m-am urcat, treceai prin Terre Haute... La ce te gândeai?

— Doar stăteam, nu mă gândeam la nimic.

— Mie-mi venea să cânt. M-am aşezat lângă tine fin'că-mi era groază să mă aşez lângă o fată, de teamă să nu mă apuce năbădăile şi să-i bag mâna sub fustă. Trebe să am răbdare.

— Vezi că, dacă mai ajungi o dată la puşcărie, or să te-nchidă pe viaţă. la-o mai uşurel.

— Asta şi vreau, singuru' necaz e că mi se suie sângele la cap şi nu mai ştiu ce fac.

Mergea să locuiască cu fratele şi cumnata sa. Aveau o slujbă pentru el în Colorado. Biletul îi fusese cumpărat de autorităţi, iar la destinaţie îl aştepta ofiţerul pentru eliberări condiţionate. Iată un puşti la fel cum fusese Dean odată: nu-şi putea controla izbucnirile, sângele i se urca la cap, doar că el nu avea ciudata sfinţenie înnăscută care să-l salveze de fatalitatea gratiilor.

— Fii bun şi ai grijă să nu-mi sară muştarul în Denver, bine, Sal? Poate ajung totuşi teafăr la frate-miu.

Odată ajunşi în Denver, l-am luat de braţ şi l-am dus pe Larimer Street să-şi amaneteze costumul primit de la puşcărie. Nici n-a apucat bine să-l despacheteze, că bătrânul ovrei a mirosit despre ce era vorba.

— Nu vreau porcăria asta. Băieţii de la Canyon City mi-aduc din astea în fiecare zi.

Toată Larimer Street era sufocată de costume făcute în puşcării, pe care foştii puşcăriaşi încercau să le vândă. Henry sfârşi prin a-l purta sub braţ, învelit într-o pungă de hârtie, dar acum era îmbrăcat în blugi nou-nouţi şi o cămaşă sport. Am mers la vechiul bar al lui Dean, de pe strada Glenarm, ca să-i telefonăm lui Tim Gray. Pe drum, Henry aruncă pachetul într-o pubelă. Se făcuse seară.

— Tu? chicoti Tim Gray. Vin imediat.

Peste zece minute apăru la bar în pas vioi, însoţit de Stan Shephard. Fuseseră amândoi într-o excursie în Franţa, iar acum erau teribil de nemulţumiţi de viaţa pe care-o duceau în Denver. Henry le-a plăcut imediat şi i-au cumpărat bere. El începu să zvârle în stânga şi-n dreapta cu banii primiţi de la penitenciar, lată-mă din nou în noaptea blinda şi întunecată din Denver, cu aleile sale binecuvântate şi casele sale nebuneşti. Am colindat prin toate barurile din oraş, cârciumile de pe West Colfax, barurile Five Points ale negrilor, atelierele.

Stan Shephard aşteptase de ani întregi să mă întâlnească, iar acum eram amândoi gata să ne încercăm norocul împreună.

— Sal, de când m-am întors din Franţa nu mai ştiu ce să fac cu mine. E adevărat că mergi în Mexic? Drace, n-aş putea veni cu tine? Pot face rost de o sută de dolari şi, odată ajuns acolo,

aş putea încasa cecul de studii pentru Mexico City College.

O.K., ne-am înţeles, Stan venea cu mine. Era un flăcău timid din Denver, cu părul tuns scurt, cu un zâmbet şmecheresc şi mişcări lente, nonşalante, tip Gary Cooper. "Drace!" spunea şi-şi vâra degetul mare sub centură, apoi o lua cu paşi mărunţi în josul străzii, trecând încet dintr-o parte în alta. Bunicul lui îi găsea mereu nod în papură. Nu fusese de acord cu călătoria în Franţa şi acum nu voia să-l lase să plece în Mexic. Stan bântuia prin Denver ca un vagabond tocmai din cauza lui bunică-su. În noaptea aceea, după ce am băut împreună şi l-am ferit pe Henry, să nu i se suie sângele la cap în cârciuma Hot Shoppe de pe Colfax, Stan rămase să doarmă în camera de hotel a lui Henry de pe strada Glenarm.

— Nu pot nici măcar să mă întorc noaptea târziu. Bunicul sare cu gura pe mine, apoi se leagă de maică-mea. Sal, îţi spun, trebuie s-o şterg rapid din Denver, altfel înnebunesc.

Eu am stat la Tim Gray, pe urmă Babe Rawlins mi-a aranjat o cămăruţă simpatică la un subsol şi acolo am tras-o tot într-o petrecere vreo săptămână. Henry dispăru la fratele lui şi nu l-am mai întâlnit niciodată şi nicicând nu vom şti dacă de atunci i-a mai semnificat cineva sau dacă l-or fi închis sau dacă e liber să-i sară ţandăra în libertatea nopţii.

Tim Gray, Stan, Babe şi cu mine am petrecut toate după amiezele din săptămâna aceea în plăcutele baruri din Denver, unde chelneriţele poartă pantaloni mulaţi şi se apropie de tine cu o privire sfioasă şi iubitoare, nu chelneriţe oţărâte, ci din cele care se îndrăgostesc de clienţi şi au relaţii scandaloase şi gâfâie şi asudă şi suferă când se mută dintr-un bar în altul. Nopţile le-am petrecut la Five Points, ascultând jazz, bând alcool în cârciumile ameţitoare ale negrilor şi sporovăind până dimineaţa în camera mea de la subsol. La amiază leneveam în curtea din spate a lui Babe, printre puştii din Denver care se jucau de-a cowboy-ii şi indienii şi-şi dădeau drumul peste noi din cireşii înfloriţi. Mă simţeam minunat şi lumea întreagă era la picioarele mele, pentru că nu visam. Stan şi cu mine plănuiam să-l luăm şi pe Tim Gray cu noi, dar Tim era prea legat de viaţa lui din Denver.

Mă pregăteam să plec în Mexic când, pe neaşteptate, într-o noapte m-a sunat Denver Doll şi mi-a spus:

— Sal, ghici cine vine la Denver?

Habar n-aveam.

— E deja pe drum, aşa se zvoneşte prin târg. Dean a cumpărat o maşină şi vine să meargă cu tine.

Deodată mi l-am închipuit pe Dean aidoma unui înger înfricoşător, arzând ca o vâlvătaie în depărtare, apropiindu-se ca un nor, cu viteză uluitoare, urmărindu-mă peste câmpie precum Călătorul cu Giulgiu şi năpustindu-se asupra mea. I-am văzut sminteala de pe uriaşul său chip osos şi din ochii sclipitori, i-am văzut aripile, i-am văzut vechiul car ruginit din care ţâsneau flăcări, am văzut urma arsă a trecerii lui pe drum. Îşi croia propria cale peste lanurile de porumb, prin oraşe, distrugând poduri şi secând albiile râurilor. Se îndrepta spre vest precum o urgie. Am ştiut că îl apucase din nou nebunia. Nu exista nici o şansă să trimită bani vreuneia dintre soţiile sale, de vreme ce el scotea economiile de la bancă şi-şi cumpăra maşină. O luam din nou de la capăt. În urma lui fumegau ruinele înnegrite. Se năpustea iarăşi spre vest, pe deasupra continentului chinuit şi înspăimântător, şi curând avea să sosească. Am început să ne pregătim în grabă pentru sosirea lui. Noutatea era că urma să mă ducă în Mexic.

— Crezi că are să mă ia şi pe mine? m-a întrebat Stan, nedumerit.

— Vorbesc eu cu el, i-am spus mohorât.

Nu ştiam la ce să ne aşteptăm. Unde-o să doarmă? Ce-o să mănânce? Se găsesc fete pentru el?

Era de parcă ar fi sosit însuşi Gargantua. Trebuiau făcute pregătiri pentru a lărgi străzile Denverului şi de a adapta nişte legi, pentru a le potrivi trupului său suferind şi extazurilor sale explozive.

Sosirea lui Dean s-a petrecut ca într-un film demodat. Eram acasă la Babe. Era o

după-amiază strălucitoare. Câteva cuvinte despre casă. Mama lui Babe era în Europa. Mătuşa care rămăsese să aibă grijă de ea se numea Charity, avea şaptezeci şi cinci de ani şi era sprintenă foc. Familia Rawlins avea ramificaţii în tot vestul, iar ea făcea naveta de la o casă la alta, ajutându-i pe toţi. La un moment dat avusese zeci de copii în grijă. Acum plecaseră, o abandonaseră cu toţii. Era bătrână, dar o interesa tot ce făceam şi discutam. Clătina cu tristeţe din cap când ne vedea bând whisky în camera de zi.

— Tinere, ai putea face asta în curte.

La etaj în vara aceea la ei era ca la pensiune locuia un tip pe nume Tom, care era incurabil îndrăgostit de Babe. Ziceau că e dintr-o familie bogată din Vermont, iar acasă îl aştepta o carieră solidă şi alte chestii. Dar el prefera să stea în preajma lui Babe. Serile şedea în camera de zi, cu chipul îmbujorat, ascuns după un ziar, şi auzea tot ce spuneam, dar nu reacţiona în nici un fel. Se înroşea mai ales când spunea Babe ceva. Când îl forţam să abandoneze ziarul, se uita la noi suferind şi cu un nesfârşit plictis.

— Ei? Ah, da, cred că da. Cam asta zicea de obicei.

Charity şedea în colţul ei, croşetând şi aţintindu-şi privirea ageră asupra noastră. Era treaba ei să ne vegheze, să aibă grijă ca nimeni să nu înjure. Babe stătea pe canapea, chicotind înfundat. Tim Gray, Stan Shephard şi cu mine ne lăfăiam pe scaune. Sărmanul Tom era chinuit în ultimul hal. S-a ridicat, a căscat, a zis:

— Ei, altă zi, altă distracţie, noapte bună.

Şi a dispărut la etaj.

Babe nu voia să-l accepte ca iubit. Era îndrăgostită de Tim Gray, iar acesta se strecura ca un ţipar din îmbrăţişarea ei. Şi şedeam noi aşa într-o după-amiază însorită, pe la ora cinei, când deodată Dean îşi opri rabla în faţa casei şi sări din ea, îmbrăcat într-un costum de stofă, cu vestă şi ceas de buzunar. "Hep! Hep!" am auzit pe stradă.

Era cu Roy Johnson, care tocmai se întorsese din Frisco împreună cu soţia lui, Dorothy. Aşadar, locuiau din nou în Denver, la fel ca Ed *şi* Galatea Dunkel şi Tom Snark. Toată lumea era iar în Denver. Am ieşit afară, pe verandă.

— Ei bine, băiete, zise Dean în timp ce-mi întindea mâna lui mare, văd că totul e-n ordine la voi. Bună ziua bună ziua bună ziua, zise către toată lumea.

— Ah, da, Tim Gray, Stan Shephard, ce mai faceţi?

I l-am prezentat lui Charity.

— Oh, da, ce mai faceţi? Acesta e prietenul meu, Roy Johnson, care .a fost aşa de amabil şi m-a însoţit până aici tuşi, dregându-şi glasul, maiorul Hoople, domnule, zise apoi, întin-zându-şi mâna spre Tom, care-l privea ţintă. Daa, daa. Bine, Sal, bătrâne, care-i treaba, când plecăm în Mexic? Mâine după-masă? Bine, bine, îhâm! Sal, acum am exact şaişpe minute ca să ajung la casa lui Ed Dunkel, de unde am să recuperez vechiul meu ceas de la căile ferate, pe care am să-l amanetez pe Larimer Street înainte să închidă şi între timp am să verific foarte rapid dacă bătrânul meu nu *e* cumva la Jiggs' Buffet sau prin preajmă, pe urmă am fixat o întâlnire cu frizerul pe care Doll mi-a spus dintotdeauna să-l ţin din scurt, iar eu nu m-am schimbat deloc în ultimii ani şi continui cu treaba asta... Îhâm, îhâm! La şase fix, fix, mă auzi? te rog să fii aici, de unde am să te iau ca să dăm o fugă până acasă la Roy Johnson, unde-o să ascultăm Gillespie şi alte discuri cu bop, asta aşa, ca o oră de relaxare înaintea oricărui program pe care tu şi Tim şi Stan şi Babe l-aţi făcut pentru seara asta şi care n-avea cum să tină seama de sosirea mea care întâmplător s-a petrecut acum patruzeci şi cinci de minute în vechiul meu Ford din treizeci şi şapte pe care-l vedeţi parcat în faţă, am venit dintr-una, cu o pauză mai lungă în Kansas City, la vărul meu, nu Sam Brady, ci ăla mai tânăr.

Şi-n timp ce spunea toate astea, se afla într-o nişă din camera de zi, ascuns de privirile tuturor, şi îşi schimba cu iuţeală costumul cu un tricou şi îşi muta ceasul în alţi pantaloni, pe care-i scosese din eternul său cufăr jerpelit.

— Inez? am întrebat. Ce s-a întâmplat la New York?

— Oficial, eu sunt plecat ca să obţin un divorţ mexican, care e mai rapid şi mai ieftin decât oricare altul. Am în sfârşit acordul lui Camille şi totul este în regulă, totul este bine, totul este minunat şi acum ştim că nu ne doare capul de nimic, nu-i aşa, Sal?

Bine, O.K., eu sunt întotdeauna gata să-l urmez pe Dean, aşa că ne-am grăbit să schimbăm planurile şi am pus la cale o noapte pe cinste. Şi chiar a fost o noapte de neuitat. La casa fratelui lui Ed Dunkel era o petrecere. Doi alţi fraţi ai lui sunt şoferi de autobuz. Şedeau acolo şi se minunau de tot ce vedeau. Pe masă erau bucate minunate, prăjitură şi băuturi. Ed Dunkel arăta fericit şi prosper.

— Ei, te-ai împăcat cu Galatea?

— Da, domnule, zise Ed, şi încă cum. Avem de gând să mergem la Universitatea din Denver, eu şi cu Roy.

— Ce vreţi să studiaţi?

— Oh, sociologia şi altele asemenea. Zi-i, aşa că Dean înnebuneşte tot mai tare pe an ce trece?

— Da, aşa e.

Galatea Dunkel era şi ea acolo, încerca să vorbească cu cineva, dar Dean ocupase toată scena. Shephard, Tim, Babe şi cu mine şedeam pe scaune de bucătărie, lângă perete, şi-l ascultam. Ed Dunkel se învârtea nervos în spatele lui. Bietul său frate era abandonat şi el pe undeva.

— Hep! Hep! spunea Dean, trăgându-se de tricou, frecându-şi pântecele, ţopăind încolo şi-ncoace. Da, uitaţi-vă, suntem toţi împreună şi au trecut mulţi ani peste noi şi totuşi nici unul dintre noi nu s-a schimbat cu adevărat, asta-i uimitor, dăinu-dăinu-irea... de fapt, ca să vă dovedesc asta, am aici un pachet de cărţi cu care vă pot ghici exact destinele.

Erau cărţile pornografice. Dorothy şi Roy Johnson şedeau încremeniţi într-un colţ. Era o petrecere de doliu. Apoi Dean deveni deodată tăcut şi se aşeză pe un taburet de bucătărie, între mine şi Stan, privind ţintă în faţă cu o expresie de uimire câinească şi nu mai fu atent la nimeni. Pur şi simplu dispăru câteva clipe ca să-şi recupereze energiile. Dacă l-ai fi atins, s-ar fi legănat ca un pietroi aşezat pe muchia unei prăpăstii. Ar fi putut să se prăbuşească sau poate doar s-ar fi legănat pe loc. Apoi piatra s-a preschimbat într-o floare şi faţa i s-a luminat de un zâmbet minunat şi a privit în jur, de parcă atunci s-ar fi trezit din somn, şi a spifs:

— Ah, uită-te la oamenii ăştia minunaţi care stau aici cu mine! Nu-i aşa că e frumos? Sal, de ce, cum i-am spus lui Min ieri, de ce, îhâm, ah, da.

Se ridică şi se îndreptă cu mâna întinsă spre unul din şoferii de autobuz.

— Ce mai faci, mă numesc Dean Moriarty. Da, îmi amintesc bine de tine. Totul e în ordine? Uite, uite. Ce prăjitură minunată! Pot să mănânc şi eu? Doar eu? Mizerabilul de mine? Sora lui Ed zise da.

— Oh, ce grozav! Oamenii sunt atât de drăguţi. Prăjituri şi lucruri drăguţe aranjate pe masă şi toate de dragul unor minunate mici bucurii şi plăceri. Hmm, ah, da, excelent, splendid, ahâm!

Şi stătea în mijlocul încăperii, legănându-se şi mâncând prăjitura şi privind smerit spre ceilalţi. Se întoarse şi privi cu uimire în jurul său. Oamenii discutau în grupuri şi el zise:

— Da! Aşa e!

Un tablou de pe perete îl făcu să se oprească încremenit. Se apropie să-l vadă mai de aproape, se dădu înapoi, îşi îndoi genunchii, sări în sus, vru să-l vadă din toate poziţiile şi unghiurile posibile, se trase de tricou şi exclamă "Drace!" Nu avea habar ce impresie făcea şi nici nu-i păsa. Cei din jur începuseră să-l privească pe Dean cu chipuri luminate de afecţiune părintească, în sfârşit devenise înger, aşa cum o ştiusem dintotdeauna, dar, ca orice înger, încă mai avea izbucniri de furie, iar în noaptea aceea, după ce am plecat cu toţii de la petrecere şi ne-am dus, gaşcă gălăgioasă, la barul de la Windsor, Dean se îmbată cumplit şi demonic şi serafic.

Vă mai amintiţi poate că Windsor, odinioară cel mai mare hotel din Denver, pe vremea Goanei după Aur în restaurantul de la parter pereţii purtau încă urmele gloanţelor, îl adăpostise cândva şi pe Dean. Locuise împreună cu tatăl său într-una din camerele de sus. Cunoştea bine locul şi bău în circiuma asta de parc-ar fi fost fantoma tatălui său. Turnă pe gât vin, bere şi whisky de parcă ar fi băut apă. Faţa-i devenise stacojie şi transpirată, urla şi răcnea la bar, se împleticea pe ringul de dans, unde fetele dansau cu flăcăi din Vest, încercă să cânte la pian, îi îmbrăţişa pe foştii puşcăriaşi şi le ţinu hangul în hărmălaia generală, între timp, toată gaşca noastră şedea în jurul a două mese mari, puse cap la cap. Erau acolo Denver D. Doll, Dorothy şi Roy Johnson, o fată din Buffalo, Wyoming, prietenă cu Dorothy, Stan, Tim Gray, Babe, eu, Ed Dunkel, Tom Snark şi alţii, vreo treişpe în total. Doll se simţea excelent: pusese pe masă un automat cu alune în care turna bănuţi şi apoi ronţăia alunele. Ne sugeră să scriem toţi câteva rânduri pe o carte poştală pe care să i-o trimitem lui Carlo Marx la New York. Am scris tot felul de aiureli. Sunetul muzicii country răsuna în noaptea de pe Larimer Street.

— Nu ne distrăm de minune? strigă Doll. La toaletă, Dean şi cu mine am izbit uşa şi am încercat s-o spargem, dar era groasă de două degete. Mi-am rupt degetul mijlociu şi nu mi-am dat seama decât a doua zi. Eram beţi turtă. Pe mesele nostre se găseau cincizeci de pahare de bere. Te învârteai în jurul ei şi trăgeai câte-o duşcă din fiecare. Foştii puşcăriaşi din Canyon City se distrau şi sporovăiau cu noi. În holul de la intrarea restaurantului, bătrâni prospectori stăteau visători sub pendula care ticăia, rezemaţi în bastoane. Furia asta le era bine cunoscută din alte vremuri. Totul era în mişcare. Toţi chefuiau. Petreceau şi la un castel unde am mers cu toţii cu excepţia lui Dean, care dispăruse pe traseu şi am stat în jurul unei mese mari din vestibul, strigând.

Afară erau o piscină şi nişte grote. În sfârşit aflasem castelul unde avea să se arate marele şarpe al lumii.

Noaptea târziu am rămas doar Dean şi cu mine şi Stan Shephard şi Tim Gray şi Ed Dunkel şi Tommy Snark, toţi înghesuiţi într-o maşină, şi lumea era a noastră. Ani continuat în cartierul mexican şi la Five Points, am colindat peste tot, aşa beţi cum eram. Stan Shephard îşi ieşise din minţi de bucurie. Urla încontinuu, cu o voce ascuţită, "Pui de căţea! Fir-ar a *dracului!"* şi se plesnea peste genunchi. Dean era topit după el. Repeta tot ceea ce spunea Stan, exclama şi-şi ştergea sudoarea de pe faţă.

— Ce bine o să ne distrăm în drum spre Mexic cu individul ăsta nemaipomenit, Stan! Da!

Era ultima noastră noapte în binecuvântatul Denver, o noapte cum nu s-a mai pomenit. Am sfârsit în camera de la subsol, bând vin la lumina lumânării, iar Charity, doar în cămaşă de noapte, umbla tiptil la etaj, luminându-şi calea cu o lanternă. Era cu noi şi un tip de culoare pe nume Gomez. Îl agăţaserăm la Five Points, unde dădea târcoale fără să-i pese de nimic. Când l-am văzut, Tommy Snark l-a strigat:

— Hei, te cheamă Johnny?

Tipul s-a dat înapoi câţiva paşi, apoi a trecut pe lângă noi din nou şi a spus:

— Vrei să repeţi ce ai spus?

— Am întrebat dacă eşti un tip pe care-l cheamă Johnny?

Gomez se dădu din nou înapoi şi încercă iar.

— Acum semăn mai mult cu el? Fin'că îmi dau toată silinţa să fiu Johnny, dar nu prea o nimeresc.

— Măi bătrâne, hai cu noi! strigă Dean, iar Gomez urcă în maşină cu noi.

Vorbeam în şoaptă, ca demenţii, ca să nu deranjăm vecinii. La nouă dimineaţa toată lumea plecase, mai puţin Dean şi Shephard, care turuiau ca nişte maniaci. Cei din casă se sculaseră ca să pregătească micul dejun şi auzeau voci stranii din subteran, care spuneau "Da! Da!" Babe ne pregăti o masă copioasă. Venise vremea s-o întindem spre Mexic.

Dean a dus maşina la cel mai apropiat garaj şi a pus-o la punct. Era un Ford '37, cu uşa din dreapta scoasă din balamale şi prinsă de ramă. Scaunul din faţă, din dreapta, era şi el stricat, aşa

că acela care-l ocupa trebuia să stea cu faţa întoarsă spre tavanul scorojit.

— Exact ca Min şi Bill, zise Dean. Până-n Mexic o să mergem zgâlţâindu-ne şi tuşind. Va dura zile întregi.

M-am uitat pe hartă: erau vreo mie şase sute de kilometri, cei mai mulţi prin Texas, până la graniţă, la Laredo, iar apoi mai mult de o mie de kilometri prin Mexic, până la marele oraş de lângă înălţimile accidentate ale munţilor Isthmus şi Oaxacan. Nu-mi puteam imagina călătoria asta. Era cea mai fabuloasă dintre toate. Nu dinspre est spre vest mergeam noi acum, ci de la nord spre magicul sud. Întreaga emisferă vestică ni se desfăşura în faţa ochilor, urmând uriaşa spinare stâncoasă care cobora până în Ţara de Foc, iar noi zburam pe ea, spre alte tropice şi alte lumi.

— Bătrâne, călătoria asta chiar o să ne ducă până la LUCRUL ACELA! spuse Dean cu încredere nestrămutată, bătându-mă pe braţ. Aşteaptă şi-ai să vezi. Iu-huu! Iu-pii!

M-am dus cu Shephard să-şi rezolve treburile pe care le mai avea în Denver şi l-am cunoscut pe sărmanul său bunic, care stătea în pragul casei şi zicea:

— Stan Stan Stan.

— Ce e, bunicule?

— Nu merge.

— Ah, dar e totul aranjat, trebuie să mă duc. De ce faci asta?

Bătrânul era cărunt, avea ochi căprui şi-şi ţinea gâtul încordat.

— Stan, repetă el simplu, nu merge. Nu-l face pe bătrânul tău bunic să plângă. Nu mă lăsa iarăşi singur.

Mi se rupea inima când îl vedeam.

— Dean, zise bătrânul, adresându-mi-se, nu mi-l lua pe Stan al meu. Când era mic, îl duceam în parc şi-i vorbeam despre lebede. Apoi sora lui cea mică s-a înecat în iazul acela. Nu-mi lua băiatul.

— Nu, zise Stan, plecăm. Rămâi cu bine.

Se zbătea să scape din strânsoare. Bunicul îl apucă de braţ.

— Stan, Stan, Stan, nu pleca, nu pleca, nu pleca.

Am luat-o din loc cu capetele plecate, iar bătrânul încă mai stătea în pragul casei sale de pe o străduţă lăturalnică din Denver, cu perdele de mărgele la uşi şi mobilier umplut cu paie în salonaş. Era palid ca moartea, încă îl mai striga pe Stan. Încremenise în prag şi nu făcea nimic ca să plece de acolo, doar murmura "Stan" şi "Nu pleca" şi se uita neliniştit după noi în timp ce noi făceam colţul.

— Doamne, Shep, nu ştiu ce să zic.

— Las-o baltă! mormăi Stan. Întotdeauna a fost aşa.

Ne-am întâlnit cu mama lui Stan la bancă, unde scotea nişte bani pentru el. Era o femeie frumoasă, cu părul alb, şi părea foarte tânără. Stăteau amândoi şuşotind pe podeaua de marmură. Stan purta un costum Levis, cu geacă şi blugi, şi arăta ca un om care e decis să plece în Mexic. Aici era traiul lui dulce din Denver, iar el pleca în lumea largă cu prea-zelosul neofilit Dean. Dean apăru de după colţ. La tanc. Doamna Shephard insistă să ne ofere o ceaşcă de cafea.

— Aveţi grijă de Stan al meu, zise. Nu se ştie ce se poate întâmpla în ţara aia.

— O să avem toţi grijă unii de alţii, am zis.

Stan o luase înainte cu mama lui, iar eu mergeam în urmă cu smintitul de Dean. Îmi povestea despre inscripţiile de pe pereţii toaletelor din Est şi Vest.

— Sunt total diferite, în Est fac glume proaste şi stupide şi referinţe directe, tot felul de detalii scatologice şi desene, iar în Vest doar îşi scriu numele, Red O'Hara, Blufftown, Montana, a trecut pe aici, data, cu solemnitate, cum ar zice Ed Dunkel, motivul fiind enorma singurătate, care *e î*n mod clar alta după ce ai traversat Mississippi.

Da, chiar în faţa noastră se afla un tip de-ăsta, singuratic, şi mama lui Shephard era o mamă cât se poate de drăguţă şi nu-i plăcea deloc că el pleacă, dar ştia că nu are de ales. Am

înţeles că fugea de bunicul său.

Iată-ne pe toţi trei călătorind împreună prin noapte, Dean în căutarea tatălui său, în timp ce al meu era mort, iar Stan fugind de bătrânul său. A sărutat-o pe mama lui în mijlocul mulţimii grăbite de pe Strada 17, iar ea s-a urcat într-un taxi şi ne-a făcut cu mâna, la revedere, la revedere.

Ne-am îmbarcat în faţa casei lui Babe şi ne-am luat rămas bun. Tim venea cu noi până la casa lui din afara oraşului. Babe era frumoasă. Avea părul lung şi blond, iar pistruii i se vedeau mai bine din cauza soarelui. Arăta exact aşa cum fusese când era mică. Ochii îi erau adumbriţi ca de un fel de ceaţă. Zicea că poate va veni şi ea, împreună cu Tim, dar nu au venit. La revedere, la revedere.

Am luat-o din loc. L-am lăsat pe Tim în curtea casei sale din câmpie şi am privit înapoi să văd cum rămâne în urmă. Băiatul acela ciudat a stat acolo vreo două minute, uitându-se după noi, şi numai Dumnezeu ştie cât era de mâhnit. Silueta lui se făcea tot mai mică şi încă mai stătea nemişcat, cu o mână pe frânghia de rufe, ca un căpitan la bordul corăbiei, iar eu îmi răsucisem gâtul ca să-l privesc, până când în urmă n-a mai rămas decât o tot mai mare absenţă în acel spaţiu care era orientat spre est, spre Kansas şi mai departe, spre casa mea din Atlantida.

Ne-am îndreptat rabla zgomotoasă spre sud, înspre Castle Rock, Colorado, în timp ce soarele se înroşea, iar crestele stâncoase ale munţilor dinspre vest arătau ca o berărie din Brooklyn într-un amurg de noiembrie. Departe, printre umbrele purpurii ale muntelui, se vedea umblând cineva, umblând fără încetare, dar nu desluşeam cine. Poate era bătrânul cărunt a cărui prezenţă o ghicisem cu ani în urmă acolo sus, printre piscuri. Zacatecan Jack. Îl simţeam tot mai aproape, chiar dacă rămânea mereu în urmă. În spatele nostru, Denver, se topea precum oraşul de sare, fumul i se destramă în văzduh şi pieri din faţa ochilor noştri.

Era luna mai. Cum a fost oare posibil ca din acele după-amieze blânde din Colorado, cu fermele şi şanţurile de irigaţii şi vâlcelele umbroase unde mergeau copiii să se scalde, deci cum s-a putut întâmpla ca din toate astea să apară o gânganie ca aceea care l-a înţepat pe Stan Shephard? Îşi ţinea braţul pe dinafară uşii stricate, şedea comod şi povestea fericit, când deodată pe braţ i-a apărut o insectă care şi-a lăsat acul lung în carnea lui şi l-a făcut să urle. Se ivise dintr-o după-amiază americană. Stan îşi smuci braţul şi şi-l plesni până când reuşi să scoată acul, dar peste câteva minute braţul începu să se umfle şi să-l doară. Dean şi cu mine habar nu aveam ce putea fi. Trebuia să aşteptăm să vedem dacă se dezumflă. Aşadar, iată cum, aflaţi în drum spre necunoscutele tărâmuri de la miazăzi şi la o distanţă de abia vreo cinci kilometri de oraşul natal, sărman oraş al copilăriei noastre, o ciudată gânganie exotică s-a ivit din tainice putregaiuri şi ne-a umplut inimile de teamă.

— Ce-i asta?

— N-am ştiut că pe-aici există o insectă care poate produce o asemenea umflătură.

— La dracu'!

Călătoria noastră părea pusă sub semnul unei sumbre fatalităţi. Am mers mai departe. Braţul lui Stan era mai rău acum. Urma să oprim la primul spital care ne ieşea în cale ca să-i facem o injecţie cu penicilină. Am trecut de Castle Rock şi am ajuns la Colorado Springs pe timp de noapte. La dreapta noastră se desluşea ameninţătoare umbra imensă a culmii Pike's Peak. Ne-am dat drumul la vale, pe şoseaua care ducea prin ţinutul indienilor pueblo.

— De mii şi mii de ori am făcut autostopul pe drumul ăsta, zise Dean. Intr-o noapte m-am ascuns uite acolo, după gardul acela de sârmă unde, fără nici un motiv, m-a cuprins spaima.

Am hotărât să ne spunem fiecare pe rând povestea, iar Stan a fost primul.

— Avem un drum lung de făcut, făcu Dean introducerea, aşa că trebuie să fim răbdători şi să relatăm fiecare detaliu care ne vine-n minte. Oricum nu vom reuşi să povestim totul, la-o-ncet, îl preveni pe Stan, care începuse deja, şi relaxează-te.

Stan se porni să-şi povestească viaţa în timp ce goneam prin întuneric, începu cu călătoria în Franţa, dar, ca să poată explica unele lucruri mai dificile, trebui să se întoarcă la anii

copilăriei, petrecuţi în Denver. El şi Dean îşi amintiră de vremurile când se întâlneau în timpul raitelor cu bicicleta.

— Ai uitat ceva. Ştiu... garajul lui Arapahoe? Îţi aminteşti? Ţi-am azvârlit o minge, iar tu ai izbit-o cu pumnul şi a căzut în canal. Eram la gimnaziu. Acum ştii?

Stan era nervos şi nerăbdător. Voia să-i spună lui Dean totul. Acesta devenise acum arbitru, bătrân înţelept, judecător, ascultător, cel care aproba şi confirma. Da, da, continuă, te rog. Am trecut prin Walsenburg, apoi am trecut şi prin Trinidad, unde, în faţa unui foc de tabără, se afla probabil Chad King cu un grup de antropologi şi, la fel ca odinioară, îşi spunea şi el povestea vieţii şi habar n-avea că, exact în acel moment, noi treceam pe şosea spre Mexic, povestindu-ne vieţile. Ah, nespus de tristă noapte americană! Am ajuns apoi în New Mexico şi am trecut de înălţimile rotunjite de la Raton pentru a ne opri în cele din urmă la un restaurant, unde-am înfulecat hămesiţi nişte hamburgeri, din care am luat cu noi vreo câţiva ca să-i mâncăm dincolo de graniţă.

— Statul Texas se află înaintea noastră şi o să-l străbatem pe verticală, Sal, zise Dean. Data trecută l-am parcurs pe orizontală şi drumul a fost la fel de lung. Intrăm în Texas peste câteva minute şi n-o să ieşim din el decât mâine seară pe la vremea asta şi nu vom opri nicăieri. Gândeşte-te numai.

Am mers mai departe. Pe necuprinsa câmpie a nopţii se zărea primul oraş din Texas, Dalhart, prin care trecusem şi în 1947. Luminile sale pâlpâiau undeva la vreo optzeci de kilometri depărtare, ca pe un fund de mare. În lumina lunii nu se zăreau decât mesquite şi vegetaţie săracă. La orizont se vedea luna. Se rotunji, crescu imensă şi ruginie, apoi se rostogoli ca un fruct copt până când luceafărul de dimineaţă se ivi strălucitor şi rouă îmbroboni geamurile maşinii, iar noi mergeam înainte. După Dalhart oraş pustiu ca o cutie de carton, am luat-o la vale, spre Amarillo, unde am ajuns dimineaţa, trecând printre ierburile care odinioară unduiau pe lângă grupuri de corturi din piei de bivol. Acum aici erau pompe de benzină şi tonomate uriaşe, cu partea de sus împodobită şi muzică din 1950, care porneau cu zece cenţi şi aveau cântece oribile. Tot drumul de la Amarillo la Childress, Dean şi cu mine i-am povestit lui Stan subiectele cărţilor pe care le citiserăm şi pe care el voia să le ştie. Pe o căldură teribilă, la Childress am virat direct spre sud, intrând pe un drum secundar, şi am gonit prin pustietăţi infernale spre Paducah, Guthrie şi Abilene, Texas. Acum Dean trebuia să doarmă, aşa că eu şi Stan ne-am instalat în faţă, la volan. Vechea maşină se înfierbântase, se hurduca, dar nu se lăsa. Rafale de vânt şi nisip se năpusteau asupra noastră dinspre orizontul pâlpâitor. Stan a povestit mai departe despre Monte Carlo şi Cagnes-sur-Mer şi aşezările albastre de lângă Menton, unde oameni cu feţe tuciurii colindau străzile mărginite de ziduri albe.

Texasul nu-şi dezminte faima. Am intrat încet în Abilene şi ne-am trezit ca să ne uităm afară.

— Închipuiţi-vă cum e să locuieşti într-un loc ca ăsta, la o mie şase sute de kilometri de oraşele mari. Hep, hep, bătrânul Abilene de lângă calea ferată, unde se încărcau vite şi se trăgea în poliţai şi se bea pe rupte! Fiţi atenţi! urlă Dean, aplecându-se pe geam cu gura schimonosită ca a lui W.C. Fields.

Nici că-i păsa de Texas sau de vreun alt loc. Texani cu feţe stacojii treceau iute pe trotuarele încălzite şi nu-l băgau în seamă. Ne-am oprit să mâncăm pe şoseaua din sudul oraşului, înserarea părea la milioane de kilometri depărtare, iar noi ne-am reluat drumul spre Coleman şi Brady, inima Texasului, întinderi acoperite doar cu tufişuri şi din loc în loc câte-o casă lângă o albie aproape secată şi un drum ocolit de vreo optzeci de kilometri şi o căldură ce nu se mai domolea.

— Mexicul nostru de chirpici e încă departe, spuse somnoros Dean de pe bancheta din spate, aşa că daţi-i înainte, băieţi, şi-o să sărutăm senorite în zori, pentru că Forduleţul ăsta bătrân merge bine dacă ştii cum să-i vorbeşti şi să-l iei cu binişorul, atâta doar că partea din spate e pe punctul de a *se* desprinde, dar nu vă faceţi griji până ajungem acolo. Şi adormi.

Am trecut la volan şi am condus până la Fredericksburg şi iată că din nou drumul se întretăia cu unul din trecut: aici, undeva, mă ţinusem de mână cu Marylou într-o dimineaţă cu ninsoare din 1949, dar unde oare să fie Marylou acum? "Cântă!" urlă Dean prin somn şi probabil că visa la jazzul din Frisco şi poate la mambo, care ne aştepta în Mexic. Stan vorbea întruna; Dean declanşase resortul cu o seară înainte, iar acum nu se mai putea opri. Ajunsese cu relatarea la perioada trăită în Anglia, unde făcuse autostopul de la Londra la Liverpool, părul îi crescuse lung, pantalonii îi erau jerpeliţi şi bizari şoferi de camion englezi îl duceau de colo-colo prin vidul întunecat al Europei. Aveam toţi trei ochii roşii de la vânturile aidoma mistralului care suflau prin bătrânul Tex-ass. În pântece aveam fiecare câte-o piatră şi ştiam că ne apropiem, chiar şi încet, de ţintă. Maşina abia putea trage cu şaizeci la oră. De la Fredericksburg am coborât întinsele podişuri dinspre apus. Fluturi mici au început să se izbească de parbriz.

— Coborâm pe tărâmul fierbinte, băieţi, ţara şobolanilor de deşert şi a tequilei. E prima oară că mă aflu în Texas atât de departe spre sud, adăugă Dean cu încântare. Fir-aş să fiu, aici vine bătrânu' meu iarna, vagabond prefăcut ce e!

Ne-am pomenit deodată în miezul unei călduri tropicale, la poalele unui deal de vreo opt kilometri la capătul căruia, în faţa noastră, se vedeau luminile din San Antonio. Era neîndoios că acesta fusese teritoriu mexican. Casele de pe marginea drumului erau altfel, staţiile de benzină mai dărăpănate, felinarele mai rare. Plin de încântare, Dean luă volanul ca să ne conducă în San Antonio. Am intrat în oraş printre căsuţe tipice sudului, fără pivniţe şi cu vechi balansoare pe verande. Am oprit la o pompă de benzină ca să schimbăm uleiul. Familii întregi de mexicani adăstau leneş sub lumina fierbinte a becurilor înnegrite de insectele verii, îşi luau sticle de bere dintr-o ladă frigorifică şi azvârleau banii vânzătorului. In preajmă erau colibe şi arbori pletoşi şi aerul era impregnat de mirosul scorţişoarei sălbatice. Fetişcane mexicane gălăgioase se plimbau cu băieţi.

— Uuuu! strigă Dean. Si! Mariana!

De peste tot se auzea muzică. Stan şi cu mine am băut câteva sticle de bere care ni s-a urcat la cap. Iată-ne la capătul Americii şi totuşi încă ne simţeam în miezul ei fierbinte. Bolizi fără caroserie treceau vâjâind pe lângă noi. San Antonio, ah-haaa!

— Hei, ascultaţi la mine! Ce-ar fi să stăm câteva ore în San Antonio ca să căutăm un spital pentru braţul lui Stan? Iar tu şi cu mine, Sal, o să dăm o raită pe străzile astea. Ia uită-te la casele alea de peste drum, se vede până-n camera din faţă, şi uite şi la fetele alea drăguţe care stau şi citesc reviste True Love, iu-pii! Să mergem!

O vreme am colindat străzile, întrebând unde este cel mai apropiat spital. Era aproape de centru, unde totul arăta mai îngrijit şi mai americănesc, erau jumătăţi de zgârie-nori şi multe lămpi de neon şi magazine nenumărate şi, cu toate astea, maşinile se năpusteau din întuneric ignorând total regulile de circulaţie. Am parcat maşina în faţa spitalului, iar eu l-am însoţit pe Stan înăuntru, în timp ce Dean a rămas în maşină, să se schimbe. Holul spitalului era plin de mexicance sărace, unele însărcinate, altele bolnave sau cu copii bolnavi. Era o privelişte tristă. M-am gândit la sărmana Terry şi la ce s-o fi ales de ea. Stan a trebuit să aştepte o oră întreagă până a apărut un internist care să se uite la braţul lui. Infecţia lui avea un nume, dar nici unul din noi nu ne-am străduit să-l reţinem. I-au făcut o injecţie cu penicilină.

Între timp, Dean şi cu mine ne-am dus să dăm o raită pe străzile din zona mexicană a oraşului San Antonio. Aerul era parfumat şi blând cel mai blând aer pe care-l cunoscusem vreodată, era întunecat şi misterios şi vibra tot. Siluete de fete cu batice albe apăreau pe neaşteptate din bezna zumzăitoare. Dean umbla în vârful picioarelor şi nu scotea nici un cuvânt.

— Ah, este prea minunat ca să-ţi mai vină să faci ceva! şopti. Haide doar să ne furişăm şi să ne uităm la toate. Uite! Uite! O sală de biliard trăsnet!

Am intrat. Vreo duzină de băieţi jucau biliard la trei mese; toţi erau mexicani. Dean şi cu mine am cumpărat Cola şi am pus bănuţi în tonomat, am ascultat Wynonie Blues Harris şi

Lionel Hampton şi Lucky Millinder şi ne-am bucurat grozav. Dean mă îndemnă să privesc.

— Trage cu coada ochiului şi, în timp ce-l ascultăm pe Wynonie şi ne bucurăm, cum spui tu, de aerul înmiresmat, uită-te la pustiu' ăla schilod care joacă biliard la masa unu. El e calul de bătaie al tuturor. Aşa a fost toată viaţa. Se poartă fără milă cu el, dar îl iubesc.

Pustiul schilod era un fel de pitic malfor-mat, cu faţa mare şi frumoasă, un chip mult prea mare pe care sclipeau umezi nişte ochi căprui enormi.

— Nu vezi, Sal? Un Tom Snark mexican din San Antonio. Aceeaşi poveste, oriunde te duci. Vezi cum îl lovesc peste fund cu tacul? Ha-ha-ha, ascultă-i cum râd. Vezi, el vrea să câştige jocul, ba chiar a pariat patru bănuţi. Priveşte! Priveşte!

Ne-am uitat cum piticul cu figură angelică încerca să dea o lovitură de pe lateral. Rată. Ceilalţi răcniră.

— Ah, bătrâne, zise Dean, uită-te acum.

Îl înşfăcaseră pe băiat de ceafă şi-l îmbrânceau într-un fel de hârjoană. El schelălăia. Se strecură afară în noapte, dar nu înainte de a se uita în urmă cu o privire sfioasă şi tandră. Ah, bătrâne, ce mult mi-ar plăcea să-l cunosc pe băiatul ăsta formidabil, să ştiu ce gândeşte şi ce fel de fete are... Oh, omule, aerul ăsta mă ameţeşte!

Am ieşit şi am mai străbătut la întâmplare câteva cvartale întunecate şi misterioase. Nenumărate case erau ascunse dincolo de curţile asemănătoare unor jungle. Am zărit fete pe verande, fete ascunse cu băieţi în tufişuri. N-am fost niciodată în acest nemaipomenit San Antonio! Gândeşte-te numai ce-o să fie în Mexic! Hai să mergem! Hai să mergem! Am alergat înapoi la spital. Stan era gata şi zicea că se simte mult mai bine. L-am luat de umeri şi i-am povestit tot ce văzusem.

Eram pregătiţi pentru ultimii două sute treizeci de kilometri până la frontiera magică. Am sărit în maşină şi am pornit. Eram aşa de obosit că am dormit tot drumul de la Dilley şi Encinal până în Laredo şi nu m-am trezit decât la două dimineaţa, când parcam în faţa restaurantului.

— Uf, oftă Dean, aici se termină Texasul, *e* capătul Americii, mai mult nu ştim.

Era formidabil de cald. Sudoarea curgea pe noi cu găleţile. Nu era rouă, nu sufla nici o adiere de vânt, nimic, cu excepţia milioanelor de fluturi care se izbeau de toate becurile şi a mirosului greu, fetid, al unui fluviu cu apele calde, ascuns de întuneric ochilor noştri Rio Grande, cel ce izvorăşte în răcoroasele vâlcele din Munţii Stâncoşi şi sfârşeşte croindu-şi văi largi cât lumea şi amestecându-şi caldele ape cu nămolurile Mississippi-ului în Golful cel mare.

În dimineaţa aceea, Laredo arăta sinistru. Tot felul de şoferi de taxi şi bişniţari de frontieră se învârteau de colo-colo în căutarea unei afaceri. Nu erau mulţi era prea târziu. Aici venea scursura şi drojdia Americii, aici se trăgeau tâlharii cei mai abjecţi, aici veneau cei dezorientaţi, care aveau nevoie de un loc în care să dispară fără urmă. Contrabanda înflorea în aerul greu şi dulceag. Poliţaii aveau mutrele stacojii şi mohorâte, fără urmă de aroganţă. Chelneriţele erau îngălate şi dezgustate, în imediată apropiere se simţea prezenţa copleşitoare a uriaşului Mexic şi aproape că puteai mirosi fumul milioanelor de tortillas care se prăjeau. Nu aveam nici cea mai mică ideea despre cum va fi în Mexic. Ne aflam din nou la nivelul mării şi abia am putut înghiţi câteva firimituri din gustarea pe care o comandaserăm. Am învelit în şerveţele mâncarea rămasă ca să o luăm cu noi pe drum. Ne simţeam mizerabil şi eram trişti. Dar totul s-a schimbat după ce am trecut misteriosul pod de peste fluviu şi roţile maşinii au atins ceea ce era deja în mod oficial pământ mexican, asta cu toate că ne aflam încă doar pe şoseaua amenajată pentru controlul de frontieră. Peste drum începea Mexicul. Am privit cu uimire. Spre surprinderea noastră, arăta exact aşa cum ne aşteptam. Era trei dimineaţa şi indivizi cu pălării de paie şi pantaloni albi trândăveau cu zecile în faţa prăvăliilor cu faţade coşcovite.

— Uită-te la tipii ăia! şopti Dean. Ooo, oftă el încet, stai, stai.

Vameşii mexicani se iviră cu rânjetul pe buze şi ne rugară să ne scoatem bagajele. Aşa am făcut. Nu ne puteam lua ochii de la ceea ce vedeam peste drum. Abia aşteptam să ne repezim într-acolo şi să ne pierdem urma pe acele misterioase străzi spaniole. Era doar Nuevo Laredo,

dar pentru noi era ca Lhassa cea sfântă.

— Bătrâne, tipii ăia stau treji toată noaptea, şopti Dean.

Ne-am grăbit să rezolvăm problema actelor. Am fost preveniţi să nu bem apă de la robinet. Mexicanii ne-au controlat bagajele într-un mod cu totul neprofesionist, de parcă n-ar fi fost funcţionari. Se mişcau încet şi erau amabili. Dean se uita la ei fascinat. Se întoarse spre mine.

—Tu vezi cum sunt poliţiştii *în* ţara asta? Nu pot să cred! Am impresia că visez.

Se frecă la ochi.

Apoi a trebuit să schimbăm bani. Am văzut maldăre de pesos pe o masă şi am înţeles că opt pesos făceau un dolar american sau cam aşa ceva. Ne-am schimbat aproape toţi banii şi, încântaţi, ne-am îndesat grămezile de bancnote în buzunare.

Pe urmă ne-am întors cu faţa spre Mexic, cuprinşi de sfială şi uimire, în timp ce zecile de mexicani adunaţi în noapte ne priveau pe sub borurile pălăriilor. Undeva, mai încolo, se auzea muzica de la restaurantele deschise toată noaptea şi pe ale căror uşi ieşea fum.

— Pfiuu, şopti Dean foarte încet.

— Gata! rânji unul din vameşii mexicani spre noi. Sunteţi gata, băieţi. Daţi-i drumul. Bine venit în Mehico. Distraţi bine. Grijă bani. Atenţie şofat. Spun asta personal, sunt Red, toată lumea spune la mine Red. Întrebaţi de Red. Mâncaţi bine. Nu faceţi griji. Totul bine. Nu greu să te distrezi în Mehico.

— Da! a spus Dean, înfiorat, şi am trecut cu pas uşor strada spre Mexic.

Am parcat maşina şi am luat-o toţi trei voiniceşte pe strada spaniolă, pe sub felinarele ce luminau slab. În întuneric, bătrânii aşezaţi pe scaune arătau ca nişte asiatici drogaţi şi ca nişte ghicitori. Nimeni nu se uita la noi, dar toţi ştiau fiecare mişcare pe care o făceam. Am luat-o brusc la stânga şi am intrat într-un restaurant unde, dintr-un tonomat american de prin anii treizeci, răsuna muzică de chitare campo. Şoferi de taxi în cămăşi cu mâneci scurte şi flăcăi cu pălării de pai stăteau pe scaune înalte şi înfulecau grămezi informe de tortillas, fasole, tacos şi tot ce vrei. Am cumpărat trei sticle de bere rece cerveza îi ziceau şi costau treizeci de centi mexicani, care făceau vreo zece centi americani. Am cumpărat ţigări mexicane cu şase centi pachetul. Ne tot uitam la minunaţii noştri bani mexicani, cu care puteam cumpăra atâtea, ne jucam cu ei şi priveam în jurul nostru, zâmbind către toată lumea, în urma noastră se afla America şi tot ceea ce Dean şi cu mine cunoşteam despre viaţă şi despre drum. In sfârşit aflaserăm tărâmul magic de la capătul drumului, însă farmecul său nu ni-l putuserăm imagina niciodată.

— Gândeşte-te că tipii ăştia stau treji toată noaptea, şopti Dean. Şi mai gândeşte-te la continentul acesta uriaş din faţa noastră, cu enormul lanţ al munţilor Sierra Madre, pe care i-am văzut în filme, şi jungla şi un întreg podiş pustiu ca al nostru, care ajunge până în Guatemala şi Dumnezeu mai ştie unde, phii! Ce-o să facem? Ce-o să facem? Hai s-o luăm din loc!

Am ieşit şi ne-am întors la maşină. Am aruncat o ultimă privire spre America de dincolo de podul peste Rio Grande, apoi i-am întors spatele şi am tulit-o.

Ne-am pomenit deodată în deşert şi cale de vreo optzeci de kilometri nu se zărea nici un far de maşină. Şi iată că tocmai acum începu să se crape de ziuă deasupra Golfului Mexic, astfel că se puteau distinge siluetele fantomatice ale cactuşilor yucca şi ale altor specii.

— Ce ţinut sălbatic! am strigat.

Dean şi cu mine ne treziserăm de-a binelea. În Laredo fuseserăm frânţi de oboseală. Stan, care mai călătorise în ţări străine, dormea liniştit pe bancheta din spate. Dean şi cu mine rămaseserăm singuri, cu întreg Mexicul în faţa noastră.

— Sal, e un moment în care totul rămâne în urmă şi ne aflăm într-o situaţie cu totul nouă şi necunoscută. Anii care au trecut, necazurile, distracţia... iar acum asta! Putem fi liniştiţi, putem să nu ne gândim la absolut nimic, ci doar să mergem, uite-aşa, cu feţele îndreptate înainte, şi vom înţelege lumea aşa cum, la drept vorbind, alţi americani n-au mai făcut-o înaintea noastră

au fost şi alţii pe-aici, nu-i aşa? Războiul mexican. Au venit cu tunurile.

— Drumul ăsta, i-am spus, este şi calea pe care o apucau odinioară americanii certaţi cu legea ca să treacă graniţa spre vechiul Monterrey, aşa că, dacă priveşti cu atenţie deşertul ce devine tot mai cenuşiu şi-ţi vei imagina fantoma unui bătrân tâlhar din Tombstone avântându-se în galop singuratic spre necunoscut, vei înţelege şi mai mult.

— Asta-i lumea, zise Dean. Dumnezeule! strigă, lovind volanul. Asta-i lumea! Şi drumul ne-ar putea duce drept înainte, spre America de Sud. Gândeşte-te! Pui de căţea! La naiba!

Am gonit mai departe. Se făcuse lumină de-a binelea, astfel că am început să vedem mai bine nisipul alb al deşertului, iar în depărtare, presărate din loc în loc, colibe. Dean încetini ca să le vadă mai bine.

— Colibe prăpădite, cum vezi numai în Death Valley, ba chiar mai rău. Oamenii ăştia chiar nu-şi bat capul cu aparenţele.

Conform hărţii, primul oraş mai acătării se numea Sabinas Hidalgo. Aşteptam cu nerăbdare să-l vedem.

— Şoseaua asta arată la fel ca orice şosea americană, strigă Dean, cu excepţia unui amănunt aiurit: observi că bornele sunt marcate în kilometri şi indică distanţa până la Mexico City. Vezi, e singurul oraş din ţară, totul arată înspre el.

Mai erau doar şapte sute şaptezeci şi şapte de mile până la metropolă, în kilometri, cifra urca la peste o mie.

— Fir-ar să fie! Trebuie să bag gaz! strigă Dean.

Frânt de oboseală, am stat cu ochii închişi o vreme şi-l auzeam pe Dean cum loveşte volanul cu pumnii şi zice "Drace!" şi "Ce-o să ne mai distrăm!" şi "Mamă, ce mai ţară!" şi "Da!" Am traversat deşertul şi am ajuns la Sabinas Hidalgo pe la şapte dimineaţa. Am încetinit de tot ca să privim. L-am trezit şi pe Stan.

Stăteam încordaţi să nu pierdem nimic. Strada principală era plină de noroi şi gropi. De fiecare parte erau faţade coşcovite, de chirpici. Treceau asini cu desagi în spinare. Din pragul uşilor, în umbră, ne priveau femei desculţe. Strada era plină până la refuz cu oameni de la ţară mergând pe jos, care începeau o nouă zi. Bătrâni cu mustăţi răsucite în jos ne priveau. Privelişte a trei tineri americani bărboşi şi murdari părea să le suscite curiozitatea într-un mod deosebit, deoarece erau obişnuiţi cu turiştii bine îmbrăcaţi, înaintam zdruncinându-ne pe Strada Mare cu vreo şaisprezece kilometri la oră şi priveam cu nesaţ totul. Un pâlc de fete mergea în faţa noastră şi, în timp ce le depăşeam, una din ele a zis:

— Încotro, omule?

M-am întors spre Dean, uluit.

— Ai auzit ce-a spus?

Dean era atât de surprins încât a continuat să şofeze cu viteză mică, spunând:

— Da, am auzit ce-a spus. Sigur ca naiba că am auzit, oh, ah, nu ştiu ce să mă fac, aşa sunt de tulburat şi de bine dispus în dimineaţa asta dintâi. În sfârşit am ajuns în rai. Nu ar fi putut fi nici mai răcoros, nici mai măreţ, nu ar fi putut fi nicidecum altfel.

— Hai înapoi să le agăţăm! am zis.

— Da, zise şi Dean şi încetini la opt kilometri. Era încântat. Nu trebuia să facă ce făcea de obicei în America.

— Sunt milioane de-a lungul drumului! zise.

Cu toate astea, întoarse şi se apropie de fete. Mergeau la lucru la câmp. Ne zâmbiră. Dean se holbă la ele cu priviri obosite.

— Fir-ar a dracu', zise el în şoaptă. Oh! E prea formidabil ca să fie adevărat. Fete, fete! Şi mai ales acum, în halul şi-n starea în care mă aflu, Sal, mă uit la aceste case pe lângă care trecem, aceste minunate uşi deschise prin care vezi înăuntru paturi de paie pe care dorm copilaşi cafenii ce tresar înainte de a se trezi, cu gândurile ajungându-i din urmă din pustietatea somnului, cu fiinţele lor ce se ridică la viaţă, în timp ce mamele le pregătesc micul dejun în

cratiţe de tablă. Uită-te la obloanele care ţin loc de ferestre şi la bătrâni, ah, bătrânii sunt aşa de calmi şi mândri şi de nimic tulburaţi. Aici nu există suspiciune, nimic de felul acesta. Toţi sunt liniştiţi, toţi te privesc direct în faţă cu ochi căprui şi nu spun nimic, doar te privesc, iar în privirea lor toate virtuţile omeneşti sunt moderate şi estompate, dar n-au dispărut. Gândeşte-te la toate prostiile scrise despre Mexic, cu ai lui gringos adormiţi şi toate rahaturile ştii tu, rahatul ăla cu latinii slinoşi şi uite că oamenii de aici sunt dintr-o bucată, amabili şi nu vorbesc în plus. Sunt atât de surprins de asta!

Şcolit în noaptea cea aspră a drumului, Dean ajunsese să vadă lumea aşa cum era. S-a aplecat peste volan, a privit în stânga şi-n dreapta şi am mers încet mai departe. Ne-am oprit să luăm benzină în capătul celălalt al oraşului. Aici, o adunare de fermieri cu pălării de paie şi mustăţi pe oală mormăiau şi glumeau în faţa pompelor străvechi. Pe câmp se zărea un bătrân care ara cu un asin. Soarele se ridica pur deasupra activităţilor pure şi străvechi ale rasei umane.

Ne-am reluat drumul spre Monterrey. În faţa noastră se ridicau munţi imenşi, acoperiţi cu zăpadă. Ne rostogoleam drept spre ei. În faţă ni se deschise un defileu, după care am intrat într-o trecătoare, în câteva minute am ieşit din deşertul plin de mesquite şi am început să urcăm prin aerul răcoros. Pe o parte drumul era mărginit de un zid de piatră ce dădea spre o prăpastie şi pe cealaltă de pereţi de stâncă pe care erau înscrise cu var nume de preşedinţi. ALEMAN! Şoseaua era complet pustie. Şerpuind printre nori, ne-a dus până pe platoul de pe creastă, unde se afla marele oraş manufacturier Monterrey, din care fumul se înălţa spre bolta albastră şi norii dinspre Golf se desenau ca lâna albă. Era ca la intrarea în Detroit: treceai de-a lungul unor străzi flancate de zidurile înalte ale fabricilor, atâta doar că aici se vedeau asini stând la soare pe pajiştile din faţă, iar cartierele erau alcătuite din case cu pereţi groşi de pământ. Mii de tineri adăstau în pragul uşilor şi târfele priveau pe fereastră şi în prăvăliile ciudate se vindea probabil tot ce-ţi puteai imagina şi pe trotuarele înguste forfotea o lume ca-n Hong Kong.

— Iupii! strigă Dean. Şi totul e la soare. Ai observat cum e soarele ăsta mexican, Sal? Îţi dă ameţeli. Uhooo! Nu vreau să mă mai opresc, drumul ăsta mă conduce *el* pe mine!

Ne-am gândit să oprim în Monterrey, dar Dean voia să economisească timp pentru a ajunge în Mexico City şi mai ştia şi că drumul va fi tot mai interesant pe măsură ce înaintam — înainte, tot înainte. Conducea ca un diavol şi nu s-a odihnit deloc. Stan şi cu mine eram frânţi, aşa că ne-am lăsat păgubaşi şi am dormit. După ce am ieşit din Monterrey, m-am uitat şi eu în jur şi am văzut două imense şi stranii piscuri gemene aflate dincolo de Oraşul Vechi, acolo unde mergeau cei urmăriţi de lege. În faţă era Montemorelos; coboram din nou spre altitudini unde aerul era tot mai fierbinte şi mai ciudat. Dean nu se rabdă să nu mă scoale ca să văd ceva.

— Uite, Sal, trebuie să vezi şi tu.

M-am uitat. Treceam printre mlaştini şi de-a lungul drumului, din loc în loc, mergeau mexicani ciudaţi, îmbrăcaţi în zdrenţe, cu machete prinse în brâul din frânghie, iar unii dintre ei retezau tufişuri. Se opreau, privindu-ne inexpresivi. Printre tufişurile dese se puteau vedea colibe din bambus asemănătoare celor africane, acoperite cu paie. Fete tinere, ciudate, cu pielea întunecată, ne priveau din misterioase arcade de verdeaţă.

— Ah, bătrâne, mi-ar plăcea să opresc şi să mă ţin de mână cu fiinţele acestea drăgălaşe, striga Dean, dar vezi şi tu că mereu e prin preajmă vreo bătrână sau vreun bătrân, de obicei undeva mai departe, uneori la mai bine de trei sute de metri, adunând găteje sau lemne sau având grijă de animale. Fetele astea nu sunt niciodată singure. Nimeni nu e vreodată singur în ţara asta. În timp ce tu dormeai, m-am uitat cu atenţie la drum şi la ce e în preajmă şi n-am pur şi simplu cuvinte să-ţi spun ce gânduri mi-au trecut prin minte!

Transpira. Ochii-i erau roşii şi aveau o privire dementă, dar în acelaşi timp supusă şi iubitoare găsise oameni aidoma lui. Am mers mai departe prin ţinutul mlăştinos cu vreo şaptezeci şi ceva de kilometri la oră.

— Sal, cred că mare lucru nu se mai schimă în peisaj de acum încolo, aşa că, dacă ai vrea să conduci tu, eu am să dorm.

Am trecut la volan şi am mers mai departe printre propriile mele reverii, mai întâi prin Linares, prin ţinutul mlăştinos şi canicular, am traversat apele aburinde ale lui Rio Soto la Marina de lângă Hidalgo şi apoi mai departe. In faţă se deschidea o imensă vale cu vegetaţie abundentă şi lungi porţiuni de pământ cultivat, cu plante încă verzi. De pe un pod vechi şi îngust, grupuri de bărbaţi ne-au privit cum trecem. Dedesubt curgea râul fierbinte. Pe urmă am început să urcăm până când ne-a întâmpinat din nou un ţinut arid. Mergeam spre oraşul Gregoria. Băieţii dormeau, iar eu eram la volan, singur cu veşnicia, şi drumul mergea drept ca o săgeată. Nu semăna deloc cu şoselele din Carolina sau Texas sau Arizona sau Illinois. Era ca şi cum acest drum ar fi traversat lumea întreagă spre locurile unde aveam în sfârşit să ne aflăm pe noi înşine printre indienii felahi[8] ai acestei lumi, printre cei care reprezintă filonul esenţial al unei umanităţi arhaice suferinde, filon care înconjoară ecuatorul ca un cordon ombilical, trecând prin Malaezia (lungul deget al Chinei) şi prin marele subcontinent indian, prin Arabia şi Maroc şi prin deserturile şi jungla care sunt aidoma şi în Mexic, apoi peste ocean, în Polinezia şi în misticul Siam al Veşmântului Galben şi mai departe, de jur împrejur, astfel că poţi auzi acelaşi vaiet îndurerat, fie că te afli sub zidurile măcinate de vreme ale Cadizului, în Spania, fie că eşti la douăzeci de mii de kilometri depărtare, în adâncurile Capitalei Lumii, Benares. Aceşti oameni erau fără nici un dubiu indieni şi nu semănau nici pe departe cu acei Pedro şi Pancho despre care ne vorbesc stupidele poveşti ale Americii civilizate; aveau pomeţi înalţi şi ochi migdalaţi şi un fel de a fi "răbdător. Viaţa nu li se părea o glumă. Erau indieni măreţi şi gravi şi umanitatea întreagă se trăgea din ei. Apa aparţine chinezilor, dar uscatul este al indienilor, în deşertul "istoriei" prezenţa lor e la fel de hotărâtoare precum a stâncilor în deşert. Şi ei ştiau asta când ne priveau trecând, nişte americani în aparenţă bogaţi şi înfumuraţi, veniţi să se distreze în ţara lor, ştiau bine cine era tatăl şi cine era fiul străvechii vieţi de pe pământ şi de aceea buzele lor nu rosteau nici un cuvânt. Fiindcă, atunci când lumea "istoriei" va cădea din nou pradă distrugerii şi Apocalipsa felahilor va reveni, precum a mai făcut-o de atâtea ori, privirile acestor oameni din peşterile Mexicului vor fi la fel cu ale celor din peşterile din Băii, acolo unde a început totul, acolo unde Adam a fost alăptat şi învăţat să cunoască lumea. Acestea erau gândurile mele în timp ce conduceam maşina spre Gregoria, oraşul ars de soare.

Mai devreme, în San Antonio, îi promisesem în glumă lui Dean că am să-i găsesc o fată. Era un pariu şi o provocare, în timp ce opream maşina la o pompă de benzină din apropierea însoritului Gregoria, un puştan cu picioarele murdare traversă drumul şi îmi oferi spre vânzare o apărătoare de parbriz.

— Place? Şaizeci pesos. Habla Espanol? Sesenta peso. Eu numesc Victor.

— Nuu, am spus pe-un ton de glumă, cumpăr señorita.

— Sigur, sigur! strigă el entuziasmat. Aduc la tine fete, când vrei. Acum prea cald, adăugă el dezgustat. Fete nu bune când zi caldă. Aşteaptă seara. Place apărătoarea?

Nu voiam apărătoarea, dar voiam fetele. L-am trezit pe Dean.

— Hei, bătrâne, ţi-am spus în Texas că-ţi fac rost de o fată. E-n regulă, întinde-ţi oasele şi trezeşte-te, băiete, ne aşteaptă fetele.

— Cum? Ce? strigă el, sărind în sus derutat. Unde? Unde?

— Băiatul ăsta, Victor, are să ne arate unde.

— Atunci hai să mergem, să mergem!

Dean coborî din maşină şi-l înşfacă de mână pe Victor, în staţia de benzină mai era un grup de băieţi care stăteau şi rânjeau, jumătate din ei desculţi şi toţi cu pălării de paie pleoştite.

— Bătrâne, îmi zise Dean, nu-i grozav cum îşi petrec ăştia după-amiaza? E mult mai *mişto*

---

[8] Felahi — termen utilizat în ținuturile arabe pentru țăranii agricultori și sedentari pentru a-i deosebi de locuitorii nomazi ai deșertului (beduini), în engleză, termenul se referă mai ales la locuitorii Deltei Nilului, care și-au păstrat până târziu, în veacul nostru, modul de viață arhaic.

decât sălile de biliard din Denver. Victor, ai fete? Unde? A donde? strigă el în spaniolă. Ia te uită, Sal, vorbesc spaniola.

— Întreabă-l dacă putem găsi nişte iarbă. Hei, puştiule, ai ma-rii-juaa-na?

Puştiul dădu din cap cu gravitate.

— Sigur, când vrei, omule. Hai cu mine.

— Hii! Iu-pii! Iu-pi-ai! zbiera Dean.

Era treaz de-a binelea şi ţopăia de colo-colo pe liniştita stradă mexicană. "Hai să mergem toţi!" Eu le dădeam ţigări Lucky Strike celorlalţi băieţi. Era clar că le plăceam grozav, mai ales Dean. Se întorceau unul spre altul şi făceau tot felul de comentarii pe seama ţicnitului de american.

— Uită-te la ei, Sal, cum se uită şi cum vorbesc despre noi. Ah, Dumnezeule, ce lume!

Victor urcă în maşină cu noi şi am luat-o din loc. Stan Shephard dormise tun până atunci şi se trezi în plin balamuc.

Am ieşit din oraş şi am luat-o înspre deşert, pe un drum neasfaltat şi desfundat pe care maşina se zgâlţâia mai mult ca oricând. Undeva, în faţa noastră, se afla casa lui Victor. Era situată la marginea unui câmp de cactuşi şi era înconjurată de un pâlc de copaci. Aici se găsea, doar o colibă de chirpici şi-o curte în care pierdeau vremea nişte bărbaţi.

— Cine-s ăia? strigă Dean, plin de nerăbdare.

— Fraţii mei. Şi mama e acolo. Şi sora. Asta e familia mea. Eu însurat, locuiesc la centru.

— Maică-ta, zise şovăielnic Dean, ea ce-o să zică de marijuana?

— Oh, ea o să-mi aducă.

În timp ce aşteptam în maşină, Victor coborî şi alergă spre casă, îi spuse câteva cuvinte unei femei în vârstă, care merse imediat în grădină şi începu să adune frunzele ce fuseseră culese şi lăsate să se usuce în bătaia soarelui deşertului, între timp, fraţii lui Victor ne zâmbeau de sub copac. Aveau de gând să vină să ne întâmpine, dar le trebuia ceva timp să se ridice şi să ajungă până la noi. Victor veni înapoi, zâmbind fermecător.

— Bătrâne, zise Dean, Victor ăsta este cel mai simpatic şi drăguţ şi formidabil individ pe care l-am cunoscut vreodată. Uită-te numai la el cât de calm şi liniştit se mişcă. Pe aici nu e nevoie să te grăbeşti.

Dinspre deşert sufla un vânt stăruitor care pătrundea în maşină. Era foarte cald.

— Vezi ce cald? zise Victor, arătând spre tavanul Fordului, în timp ce se aşeza pe scanul din faţă, alături de Dean. Iei ma-rii-gua-na şi nu mai cald. Tu aşteaptă.

— Da, zise Dean, aranjându-şi ochelarii de soare, aştept. Sigur că da, Victor, băiete.

În scurtă vreme, fratele cel înalt al lui Victor sosi cu frunzele de marijuana puse pe o foaie de ziar. I le puse lui Victor în poală, apoi se sprijini lejer de portiera maşinii, dând din cap, zâmbindu-ne şi spunând:

— Salut.

La rândul său, Dean dădu din cap şi-i zâmbi extrem de amabil. Nu vorbea nimeni. Era bine. Victor începu să răsucească cea mai mare ţigară care se pomenise vreodată. O răsuci (folosea acum hârtie maro de împachetat) până obţinu o ţigară de tip Corona, de dimensiuni impresionante. Dean se uită la ea cu ochii holbaţi. Cât se poate de firesc, Victor o aprinse, trase un fum şi o dădu mai departe. Era ca şi cum te-ai fi aplecat deasupra unui horn şi ai fi tras în piept fumul. Simţeai în gât o căldură enormă. Ne-am ţinut respiraţia şi am expirat cu toţii aproape în acelaşi timp. Brusc, drogul îşi făcu efectul. Sudoarea ne-a îngheţat pe frunte şi ne simţeam ca pe plajă la Acapulco. Am privit pe geamul din spate al maşinii şi am văzut încă unul din ciudaţii fraţi ai lui Victor un tip înalt, cu aspect de indian peruvian, care se sprijinea de un stâlp şi ne zâmbea, prea timid ca să vină să dea mâna cu noi. Acum maşina părea împresurată de fraţi, deoarece în dreptul lui Dean se ivi un altul. Apoi se întâmplă un lucru dintre cele mai neobişnuite. Ne ameţiserăm atât de tare încât am renunţat la orice formalitate şi ne-am concentrat asupra lucrurilor de interes imediat, astfel că acum ne aflam în situaţia ciudată ca,

americani şi mexicani, să trăim împreună extazul şi, mai mult, ajungeam să simţim chiar alături de noi strania apropiere a chipurilor timide, a pometţilor înalţi, a porilor pielii, a degetelor bătătorite venind dintr-o altă lume. Fraţii indieni începură să vorbească despre noi şi să comenteze cu voci joase. Îi vedeam cum ne privesc, cum ne cântăresc şi-şi împărtăşesc impresiile, cum le corectează şi le modifică, "da, da". Pe de altă parte, Dean, Stan şi cu mine vorbeam despre ei în engleză.

— Îţi place fratele acela ciudat din spatele nostru, cel care nu s-a mişcat de lângă stâlp şi nu şi-a redus nici cu o iotă intensitatea zâm-betului său plin de bucuroasă şi stranie sfială? Şi cel din stingă mea, mai vârstnic, mai sigur pe sine, dar trist, stingherit, ai zice, aproape ca un vagabond de la oraş, în timp ce Victor e un respectabil om căsătorit să fiu al naibii dacă nu e ca un afurisit de rege egiptean, vezi? Tipii ăştia sunt formidabili. Chiar că n-am mai întânit niciodată aşa ceva! Şi uite cum vorbesc şi se miră de noi. Ca şi cum am putea fi de-ai lor, dar există totuşi nişte diferenţe, probabil se uită la hainele noastre şi noi facem la fel, de fapt şi li se par ciudate lucrurile pe care le avem în maşină şi că râdem altfel decât ei şi poate chiar şi mirosul nostru e diferit de al lor. Spun drept că mi-aş da mâna dreaptă să ştiu ce spun despre noi.

Şi Dean făcu o încercare.

— Hei, Victor, ce-a spus frate-tău?!

Victor întoarse spre el ochii săi căprui cu o expresie îndurerată.

— Da, da.

— Nu, nu m-ai înţeles. Despre ce vorbiţi?!

— Oh, zise Victor, extrem de tulburat, nu place la voi ma-rii-gua-na asta?

— Ba da, sigur, e foarte bună! Despre ce vorbiţi?

— Vorbim? Da, vorbim. Cum place la voi Mexicul?

Era greu să ne înţelegem în lipsa unei limbi comune. Şi toţi devenirăm tăcuţi şi liniştiţi; marijuana îşi făcea efectul şi ne lăsarăm cu plăcere în voia adierii dinspre deşert, pritocind fiecare în limba şi rasa lui gânduri despre eternitate.

Venise vremea să mergem la fete. Fraţii se întoarseră la locurile lor din umbra copacilor, mama ne privea din pragul însorit, iar noi o luarăm încet spre oraş.

Acum însă zdruncinăturile nu mai erau neplăcute. A fost un drum dintre cele mai încântătoare, era de parcă ne-am fi găsit pe creasta unduitoare a valurilor mării albastre, iar figura lui Dean strălucea de o lumină neobişnuită, aidoma aurului, în timp ce ne atrăgea atenţia asupra virtuţilor arcurilor maşinii. Săltăm când în sus şi când în jos şi până şi Victor înţelese şi râse. Apoi arătă spre stânga, indicând direcţia în care trebuia s-o luăm, şi Dean se uita şi se apleca într-acolo cu nespusă încântare, învârtea volanul şi ne ducea lin şi ferm spre ţintă, iar între timp îl asculta pe Victor, răspunzându-i exaltat şi grandilocvent:

— Da, desigur! Fără nici o îndoială! Sigur că da! Da, cum nu! Păi îmi vorbeşti despre lucrurile la care ţin cel mai mult! Desigur! Da! Te rog, spune mai departe!

Victor vorbea cu seriozitatea şi magnifica elocvenţă a limbii spaniole, într-o clipă de nebunie, am crezut că Dean reuşea să pătrundă înţelesul spuselor sale doar cu ajutorul purei intuiţii, a unei bruşte revelaţii de geniu izvorâte din nemăsurata sa fericire, în acel moment el semăna atât de mult cu Franklin Delano Roosevelt o halucinaţie a privirii mele arzătoare şi a minţii înfierbântate încât m-am tras înapoi şi am suspinat de uimire. Cu fiinţa vibrând de miriade de fiori, mă luptam să-l văd pe Dean, iar el arăta precum Dumnezeu. Eram într-o asemenea euforie încât a trebuit să-mi las capul pe spate. Mişcările maşinii îmi provocau fiori de extaz. Simplul gând de a privi pe fereastră Mexicul care în mintea mea se transformase în altceva aducea cu renunţarea la un minunat şi strălucitor cufăr cu comori spre care ţi-e teamă să priveşti deoarece privirea ţi se întoarce spre înlăuntru, copleşită de prea marea lor bogăţie. Mi s-a oprit respiraţia. Am văzut şiroaie de aur curgând din cer, pătrunzând prin tavanul murdar al bietei noastre maşini, prin ochii mei, înăuntrul lor. Am privit pe fereastră la străzile dogoritoare şi însorite şi am văzut o femeie stând în prag şi am crezut că ascultă tot ce vorbim şi dă din cap

viziunile paranoice obişnuite provocate de drog. Dar ploaia de aur continuă. Multă vreme am fost inconştient şi doar târziu am reuşit să privesc dincolo de focul şi tăcerea în care fusesem scufundat, ca şi cum, după somn, aş fi revenit în lume sau, după vid, m-aş fi trezit într-un vis, şi mi s-a spus că ne aflam în faţa casei lui Victor, iar el era deja lângă portiera maşinii, arătându-ni-l pe micuţul său fiu.

— Place copilaşul meu? Cheamă Perez, are şase luni.

— Păi, zise Dean, cu faţa transfigurată de o încântare care friza extazul, e cel mai frumos copil pe care l-am văzut vreodată! Uitaţi-vă la ochii lui. Hei, Sal şi Stan, ne spuse, întorcând spre noi o figură gravă şi plină de tandreţe, vreau ne-a-pă-rat să vedeţi ochii acestui mic mexican care este fiul minunatului nostru prieten, Victor, şi să vă gândiţi că, atunci când va creşte mare, sufletul său deosebit va vorbi prin ferestrele care sunt ochii săi şi asemenea ochi arată cu siguranţă că sufletul lui este dintre cele mai minunate.

Fusese un discurs frumos. Şi era un copil frumos. Victor privi îndurerat spre micul său înger. Ne-am fi dorit cu toţii un fiu ca acela. Ne aplecaserăm cu o asemenea intensitate asupra sufletului său, încât probabil că băiatul simţi ceva şi schiţă o grimasă care se transformă în plâns amarnic şi într-o tristeţe neştiută pe care nu o puteam alina, deoarece rădăcinile sale erau prea adânci şi misterioase. Am încercat din răsputeri: Victor îl strânse la piept şi îl legănă, Dean îi gunguri drăgăstos, eu i-am mângâiat braţele mici. Plânsul îi deveni şi mai puternic.

— Ah, zise Dean, îmi pare nespus de rău, Victor, că l-am necăjit.

— Nu e necăjit, plânge doar.

În spatele lui Victor, în prag, prea sfioasă ca să vină afară, stătea desculţă micuţa lui soţie, aşteptând nerăbdătoare şi neliniştită să ţină din nou băieţelul în braţele sale cafenii şi moi. După ce ne arătase copilul, Victor se urcă în maşină şi, fălos, ne făcu semn s-o luăm la dreapta.

— Da, zise Dean şi conduse maşina prin străduţe înguste ca-n Algeria, de pe marginile cărora eram priviţi cu uimire de chipuri blânde.

Am ajuns la bordel. Era o clădire magnifică, acoperită cu stucaturi care luceau în lumina aurie. Pe stradă, rezemaţi de ramele ferestrelor ce dădeau înăuntrul bordelului, se aflau doi poliţai cu pantaloni largi, somnoroşi, plictisiţi, care ne priviră cu interes în timp ce intram şi care au stat acolo cele trei ore cât ne-am făcut de cap sub nasul lor pentru ca, la ieşire, să le dăm fiecăruia echivalentul a douăzeci şi patru de cenţi, asta la sugestia lui Victor, de ochii lumii, cum s-ar zice.

Şi iată fetele. Unele şedeau pe canapelele din jurul ringului de dans, altele beau la tejgheaua cea lungă a barului din dreapta, în centru se afla un gang ce conducea spre nişte cabine minuscule, de felul celor în care-ţi pui costumul de baie pe plajele municipale. Erau în curte, în plin soare. După tejghea stătea proprietarul, care, când auzi că ne place mambo, dispăru imediat şi se întoarse cu un vraf de discuri, cele mai multe cu Perez Prado, şi le puse să se audă în difuzoare. Într-o clipă, tot oraşul Gregoria auzea ce bine se distrează cei de la Sala de Băile. Afară, în hol, muzica răsuna atât de puternic că doar pentru asta fuseseră făcute tonomatele încât Dean şi cu Stan şi cu mine am avut revelaţia zguduitoare că niciodată nu îndrăzniserăm să punem muzica cât de tare doream şi că de fapt abia acum era aşa cum ne-o doriserăm dintotdea-una. Ne mergea direct la suflet. După câteva minute, jumătate din locuitorii din partea aceea a oraşului se aflau la ferestre, privind cum dansează americanos cu fetele. Stăteau alături de poliţai pe trotuarul neasfaltat, privind înăuntru cu indiferenţă şi naturaleţe. More Mambo Jambo, Chattanooga de Mambo, Mambo Numero Ocho, toate melodiile astea teribile răsunau şi ardeau în după-amiaza aurie şi misterioasă aidoma sunetelor pe care probabil le vom auzi în ultima zi a lumii, la înfricoşata Judecată de Apoi. Trompetele răsunau atât de tare încât aveai impresia că se aud până în deşert unde, oricum, îşi aveau originea. Tobele te înnebuneau. Ritmul mambo este ritmul conga de pe Congo, fluviul Africii şi al lumii; este de fapt ritmul lumii. Uum-to, ta-puu-puum, uum-ta, ta-puu-puum. Sunetele pianului curgeau monoton din difuzoare. Solistul striga de parcă şi-ar fi dat sufletul. Refrenele finale ale trompetelor, însoţite

de bătaia paroxistică a tobelor conga şi bongo de pe formidabilul disc cu Chattanooga, îl făcură pe Dean să încremenească o clipă, apoi fu scuturat ca de friguri şi transpiră. Pe urmă, când trompetele sfredeliră aerul cu vibraţii aidoma ecoului dintr-o văgăună sau peşteră, el deschise ochii mari şi rotunzi de parcă l-ar fi văzut pe diavol, apoi îi strânse la loc. Şi eu mă simţeam zgâlţâit ca o marionetă. Auzeam trompetele şfichiuind lumina pe care o văzusem şi tremuram ca varga.

Am dansat frenetic cu fetele pe ritmul rapid al melodiei Mambo Jambo. Am început să le desluşim personalităţile diferite. Erau nişte fete pe cinste, în mod ciudat, cea mai dezlănţuită dintre ele era jumătate indiancă, jumătate albă, venise din Venezuela şi avea doar optsprezece ani. Părea să se tragă dintr-o familie bună. Doar Dumnezeu ştie de ce se prostitua în Mexic, la vârsta ei şi cu înfăţişarea ei delicată şi diafană. Vreo durere cumplită o adusese încoace. Bea îngrozitor de mult. Nici nu termina bine o băutură că şi începea alta. Sorbea paharele unul după celălalt, ideea fiind să ne facă să cheltuim cât mai mulţi bani. Cu toate că era după-amiază, purta un halat subţire de casă şi dansa nebuneşte cu Dean şi se agăţa de gâtul lui, milogindu-se, cerşindu-i parcă îndurare. Dean era aşa de beat că nu ştia cu ce să înceapă, cu fetele sau cu mambo. Au plecat împreună la vestiare. Eu nimerisem o fată grasă şi neinteresantă, care avea un căţeluş şi care se supără pentru că nu-mi plăcea de căţelul ce încercase să mă muşte, în cele din urmă cedă şi porni să-l ducă undeva în spate, dar, pe când se întoarse, fusesem agăţat de o altă fată, care arăta mai bine, dar nu grozav, şi care se încolăcise de gâtul meu ca o lipitoare, încercam să scap ca să ajung în hol, la o negresă de şaisprezece ani care şedea cu un aer visător şi-şi inspecta buricul printr-o deschizătură a bluzei lungi. N-am reuşit. Stan era cu o fată de cincisprezece ani, cu pielea ca aluna şi o rochie pe jumătate încheiată, pe jumătate descheiată. O nebunie, ce mai. Mai bine de douăzeci de bărbaţi stăteau la ferestre şi priveau.

La un moment dat, mama micii negrese ea nu era de culoare, ci doar cu pielea de o nuanţă mai închisă intră şi se întreţinu câteva clipe cu fiica sa, pe un ton tânguitor. Văzând acest lucru, mi se făcu ruşine să o mai caut pe cea pe care o doream cu adevărat. Am lăsat-o pe lipitoare să mă ducă într-o cameră din spate, unde, ca într-un vis, în bubuitul şi mugetul a mai multor difuzoare dinăuntru, am făcut patul să salte timp de vreo jumătate de oră. Era o cameră pătrată care în loc de tavan avea nişte stinghii de lemn, o icoană într-un colţ şi o chiuvetă în celălalt. Pe holul întunecat fetele se auzeau strigând ″Agua, agua caliente!", ceea ce înseamnă "apă caldă". Stan şi Dean dispăruseră şi ei pe undeva. Fata îmi ceru treizeci de pesos, cam trei dolari şi jumătate, şi se milogi pentru încă zece pesos, înşirându-mi o poveste lungă despre nu mai ştiu ce. Nu cunoşteam valoarea banilor mexicani; ştiam doar că am un milion de pesos. I-am dat bani cu generozitate. Am alergat înapoi să dansăm. Pe stradă se adunaseră şi mai mulţi oameni. Poliţaii arătau la fel de plictisiţi ca de obicei. Frumoasa venezueleancă a lui Dean mă trase într-un bar mai ciudat, care părea că ţine de bordel. Aici un tânăr barman vorbea şi ştergea pahare, iar un bătrân cu mustaţă pe oală discuta ceva cu însufleţire. Şi aici se auzea urlând în difuzor muzica de mambo. Părea că lumea întreagă îşi ieşise din minţi. Venezuela mi se agăţă de gât şi mă rugă să-i iau de băut. Pe ea barmanul o refuza. A continuat să cerşească până când a primit şi şi-a vărsat paharul, dar nu intenţionat, pentru că i-am văzut mâhnirea din sărmanii ei ochi încercănaţi şi rătăciţi. "Ia-o încet, drăguţo", i-am spus. Trebuia s-o ţin să nu cadă de pe scaun. N-am văzut în viaţa mea o femeie mai beată şi avea doar optsprezece ani. I-am mai luat un pahar. Se agăţase de pantalonii mei şi cerşea îndurare. A dat băutura pe gât. N-am avut inima să mă culc cu ea. Fata cu care fusesem avea trezeci de ani şi ştia să-şi poarte mai bine de grijă. Venezuela se zvârcolea şi suferea în braţele mele şi tare mult aş fi dorit s-o duc acolo în spate, s-o dezbrac şi doar să-i vorbesc aşa îmi spuneam. Deliram de dorinţa de-a o avea pe ea şi pe cealaltă, pe mica negresă.

Sărmanul Victor stătuse tot timpul rezemat de balustrada de alamă a barului, cu spatele la tejghea, grozav de bucuros că prietenii săi americani se distrează bine. Ochii îi sclipeau de dorinţă, dar nu se apropia de nici o femeie, fiindcă era credincios soţiei sale. Dean îi azvârlea bani. În tot acest vârtej nebunesc, am avut la un moment dat ocazia să-l privesc pe Dean.

Ajunsese într-un asemenea hal de sminteală că nici nu mă recunoscu. "Da, da!" era tot ce spunea. Părea că nu se mai sfârşeste. Era aidoma unui lung şi spectral vis arab în plină după-amiază Ali Baba, aleile şi curtezanele. Am alergat din nou cu fata mea în cameră. Dean şi Stan au schimbat fetele între ei. O vreme am dispărut toţi, aşa că publicul a trebuit să aştepte reluarea spectacolului. Umbrele după-amiezii erau tot mai lungi şi mai răcoroase.

Misterul nopţii avea să învăluie curând vechiul şi frumosul oraş Gregoria. Ritmul de mambo nu încetase nici o clipă, continua frenetic, ca o nesfârşită călătorie în junglă. Nu-mi puteam lua ochii de la mica negresă, de la ţinuta ei de regină pe care şi-o păstra chiar şi când barmanul o punea să facă treburi mărunte, să ne aducă nouă băuturi sau să mătură în spate. Dintre toate fetele de acolo, ea avea cea mai mare nevoie de bani. Probabil că mama ei venise să-i ceară bani pentru surorile şi fraţii mai mici. Mexicanii sunt săraci. Nici prin cap nu mi-a trecut să mă apropii de ea şi să-i dau nişte bani. Am sentimentul că i-ar fi acceptat cu un oarecare dispreţ care, venit din partea uneia ca ea, mă făcea să şovăi, în nebunia mea, în acele câteva ore cât a durat totul am fost chiar îndrăgostit. Recunoscusem inconfundabila durere care-mi străpungea sufletul, suspinele şi chinul şi, dincolo de toate acestea, veşnica mea teamă şi sfială de a face primul pas. Ciudat este că nici Dean şi nici Stan nu au reuşit să se apropie de ea: demnitatea ei dârză o făcea să rămână săracă în acel vechi şi dezmăţat bordel. La un moment dat, l-am văzut pe Dean cum se apleca înspre ea ca o statuie, gata să se repeadă, dar în aceeaşi clipă, la vederea privirii ei reci, uluirea i se aşternu pe chip, nu-şi mai scarpină pântecul, respiră adânc şi în cele din urmă îşi plecă fruntea. Ea era regina.

Acum Victor ne apucă brusc de braţ şi ne făcu semne disperate.

— Ce s-a întâmplat?

Făcea tot ce-i stătea în putere să ne facă să înţelegem. Apoi alergă la bar, smulse nota de plată de la barmanul care se răţoi la el şi ne-o aduse s-o vedem. Era peste trei sute de pesos sau treizeci şi şase de dolari americani, sumă apreciabilă în orice bordel. Asta nu ne-a făcut să ne dezmeticim; nu voiam să plecăm şi, cu toate că eram terminaţi, voiam să mai stăm cu minunatele noastre fete în acest ciudat paradis arab pe care-l aflasem la capătul unui drum cât se poate de dificil. Dar se înnopta şi trebuia să încheiem povestea. Dean înţelese acest lucru, se posomorî şi încercă să cugete şi să se dezmeticească, pentru ca în cele din urmă eu să vin cu ideea salvatoare că trebuie neapărat să plecăm.

— Mai sunt atâtea în faţa noastră, bătrâne, aşa că nu mai contează.

— Aşa e! strigă Dean, cu privirea sticloasă, şi se întoarse spre venezueleanca lui.

Aceasta zăcea fără cunoştinţă pe o bancă de lemn, cu picioarele ei albe iţindu-se de sub halatul de mătase. Galeria prezentă la ferestre profita de privelişte, în spatele lor începuseră a se furişa umbre roşietice şi, într-un moment de linişte, undeva se auzi plânsetul unui copil, amintindu-ne că ne aflam în Mexic şi nu undeva în paradis, într-un delir pornografic provocat de haşiş. Am ieşit afară împleticindu-ne, am uitat de Stan, am alergat înapoi să-l luăm şi l-am găsit făcând fermecătoare plecăciuni tufelor care sosiseră pentru schimbul de noapte. Voia s-o ia de la început. Când e beat, se clatină ca un tip de trei metri înălţime şi nu-l poţi lua de lângă femei. Mai mult, femeile se agaţă ca lianele de el. Insista să mai rămână, ca să le încerce şi pe senoritele cele noi, mai ciudate, mai experimentate. Dean şi cu mine i-am dat câţiva pumni în spate şi l-am tras afară, începu să facă semne de rămas bun tuturor celor de faţă fetelor, poliţailor, mulţimii şi copiilor din stradă, trimitea bezele în toate direcţiile, în ovaţiile furtunoase ale celor din Gregoria, şi se împleticea mândru printre grupuri şi încerca să le vorbească şi să-şi împărtăşească bucuria şi iubirea şi tot ce mai ţinea de această frumoasă după-amiază a vieţii lui. Toţi râdeau, iar cineva îi dădu o palmă amicală pe spate.

Dean trase o fugă la poliţai şi le oferi cei patru pesos şi dădu mâna cu ei, zâmbind şi făcându-le plecăciuni. Apoi sări în maşină şi toate fetele pe care le cunoscusem, chiar şi Venezuela, care fusese trezită pentru aceasta, se îngrămădiră în jurul maşinii aşa cum erau, în rochiţele lor trenţăroase, şi-şi luară gureşe rămas bun şi ne sărutară, ba Venezuela începu chiar

să plângă. Ştiam că nu din cauza noastră, oricum nu numai din cauza noastră, dar ne era de ajuns şi ne cădea bine. Iubita mea cu pielea ca amurgul dispăruse undeva în întunecimea dinăuntru. Se sfârşise. Am pornit şi am lăsat în urmă bucurie şi chefuri în toi pe seama sutelor de pesos cheltuite şi ai fi putut zice că fusese o zi bună pentru toată lumea. Ritmul obsedant de mambo ne urmări pe-o distanţă de câteva străzi. Se sfârşise.

— Adio, Gregoria! strigă Dean, trimiţând o sărutare.

Victor era mândru şi de noi, şi de el.

— Acum vreţi baie? ne întrebă.

Da, voiam toţi baie.

Şi ne duse spre cea mai ciudată chestie din lume: pe şosea, la vreun kilometru şi jumătate de oraş, se afla o baie publică obişnuită, de tip american, unde o mulţime de copii se bălăceau într-un bazin, iar într-o clădire de piatră erau duşurile unde, pentru câteva centavos, primeai săpun şi prosop de la îngrijitor. Pe lângă asta, în preajmă se afla şi un prăpădit de parc pentru copii, cu leagăne şi un carusel stricat, astfel că, în soarele ce sta să apună, toată această privelişte arăta stranie şi frumoasă din cale afară. Stan şi cu mine ne-am luat prosoape şi ne-am repezit sub duşurile reci ca gheaţa, care ne-au făcut să ne simţim ca nou-născuţi. Dean nu s-a complicat şi l-am văzut de departe cum se plimba la braţ cu Victor, sporovăind cu volubilitate şi plăcere, aplecându-se la un moment dat înspre el ca să fie mai convingător şi arătând cu pumnul. Apoi şi-au reluat plimbarea la braţ. Întrucât se apropia vremea să ne despărţim de Victor, Dean profita de ocazie ca să stea singur cu el şi să dea o raită prin parc şi să-şi formeze o părere în legătură cu tot şi toate şi mai ales să-l cunoască pe Victor aşa cum numai el ştia. Victor era extrem de trist că trebuia să plecăm.

— O să vă mai întoarceţi în Gregoria să mă vedeţi?

— Sigur, bătrâne! zise Dean.

Îi promise chiar ca la întoarcere să-l ia în State, dacă ar fi dorit. Victor zise că trebuie să se mai gândească la asta.

— Am nevastă şi copil, n-am nici un ban... să văd.

Zâmbetul său blând şi amabil strălucea în lumina purpurie în timp ce-i făceam cu mâna din maşină, în spatele lui se vedeau parcul cel amărât şi copiii.

Imediat la ieşirea din Gregoria, drumul începu să coboare printre copaci uriaşi în care se auzea, aidoma unui ţipăt subţire şi continuu, zumzetul a milioane de insecte.

— Huuu! zise Dean şi voi să aprindă farurile.

Nu funcţionau.

— Ce! Ce! La dracu, ce se întâmplă?

Şi începu să izbească furios în bordul maşinii.

— Vai de noi, va trebui să mergem prin junglă pe întuneric, gândiţi-vă ce oribil, voi vedea doar atunci când va veni o altă maşină, dar nu sunt alte maşini! Şi, desigur, nici o lumină! Oh, ce-o să ne facem, fir-ar a dracului?

— Hai să mergem înainte. Sau poate ar trebui să ne întoarcem?

— Nu, nici în ruptul capului! Mergem mai departe. De-abia văd drumul. O scoatem noi la capăt.

Iată-ne ţâşnind prin întunericul ca de smoală, prin ţipătul insectelor şi prin duhoarea grea, fetidă, care ne aminti că pe hartă, imediat după Gregoria, drumul trecea pe la Tropicul Cancerului.

— Ne aflăm sub un alt tropic! Nu-i de mirare că miroase aşa! Ia fiţi atenţi!

Mi-am scos capul pe fereastră. Insecte mi se izbeau de faţă şi, când mi-am îndreptat urechea în direcţia vântului, se făcu auzit un ţârâit formidabil. Deodată farurile începură să funcţioneze, luminând drumul pustiu care şerpuia printre pereţi de arbori pletoşi şi răsuciţi, înalţi de vreo treizeci de metri.

— Pui de căţea! striga Stan în spate. Fir-ar a dracu!

Încă era nespus de euforic. Am înţeles brusc că mai era beat şi că sufletul său fericit habar n-avea de nimic, nici de junglă, nici de necazuri. Am început să râdem toţi trei.

— La naiba! O să ne cufundăm în blestemata asta de junglă, o să dormim în ea la noapte, hai să mergem! urlă Dean. Bătrânul Stan are dreptate. Lui bătrânu' Stan nu-i pasă! E atât de ameţit de femeile alea şi de marijuana şi de ritmul nebunesc de mambo, un ritm ca de pe altă lume şi imposibil de absorbit, fiindcă e atât de puternic încât şi acum îmi mai vâjâie timpanele. Pfii! E atât de ameţit că ştie foarte bine ce face!

Ne-am scos tricourile şi ne-am avântat mai departe în junglă, cu pieptul gol. Nu tu oraşe, nu tu nimic, doar junglă, zeci şi zeci de kilometri la vale şi devenea tot mai cald şi insectele zumzăiau tot mai intens, vegetaţia era tot mai înaltă şi duhoarea devenea tot mai puternică şi mai fierbinte până când, în cele din urmă, ne-am obişnuit cu ea şi a început să ne placă.

— Mi-ar plăcea să mă rostogolesc gol puşcă prin jungla aceea, zise Dean. Da, omule, asta am să şi fac, îndată ce-am să găsesc un loc potrivit.

Deodată, în faţa noastră apăru Limon, un oraş din junglă cu câteva lumini palide, umbre întunecate, cerul imens deasupra şi un pâlc de bărbaţi în faţa unei grămezi dezordonate de colibe de lemn o răspântie tropicală.

Am oprit în aerul inimaginabil de blând. Era cald ca-ntr-un cuptor de brutărie într-o noapte de iunie în New Orleans. De-a lungul străzii, familii şedeau pe întuneric, sporovăind. Din când în când apărea şi câte-o fată, dar erau foarte tinere şi doar curioase să vadă cum arătăm. Erau desculţe şi murdare. Ne-am oprit pe veranda de lemn a unui magazin universal dărăpănat, cu saci de făină şi ananaşi putrezi şi plini de muşte pe tejghea, înăuntru se afla o lampă de petrol, afară încă vreo câteva becuri palide, iar restul era beznă, beznă totală şi definitivă. Eram, desigur, atât de obosiţi că trebuia să ne culcăm imediat, aşa că am dus maşina câteva sute de metri mai încolo, pe un drum prăfos, într-o parte mai ferită a oraşului. Era atât de teribil de cald încât era imposibil să dormim. Aşadar, Dean luă o pătură, o aşternu pe nisipul moale şi cald al drumului şi căzu lat. Stan stătea întins pe bancheta din faţă a Fordului, cu ambele uşi deschise, ca să se facă puţin curent, dar nici vorbă de vreo adiere. Eu mă chinuiam pe bancheta din spate, într-un lac de sudoare. Am ieşit şi am stat în beznă, clătinându-mă. Tot oraşul se dusese la culcare. Nu se mai auzeau decât câinii. Cum să dorm? Mii de ţânţari ne muşcaseră de piept, braţe şi glezne. Apoi îmi veni o idee strălucită: am urcat pe acoperişul maşinii şi m-am întins cu faţa în sus pe tabla de oţel. Tot nu se simţea nici o adiere, dar cel puţin oţelul avea ceva răcoare în el şi sudoarea de pe spate mi se usca. În acelaşi timp, am strivit mii de insecte, care mi se lipiră de piele, şi atunci am înţeles că jungla te absoarbe şi devii una cu ea. Stăteam cu spatele lipit de maşină şi faţa spre cerul întunecat şi era ca şi cum aş fi dormit vara într-un portbagaj închis. Pentru prima oară în viaţa mea, vremea nu era ceva care să mă atingă, să mă mângâie, să mă îngheţe sau să mă facă să transpir, ci devenise una cu mine. Atmosfera devenise una cu mine. Şiroaie infinitezimale şi delicate de gâze microscopice îmi atingeau faţa în timp ce dormeam şi atingerea lor era extrem de plăcută şi alinătoare. Cerul era lipsit de stele, invizibil şi greu. Aş fi putut sta acolo toată noaptea, cu faţa spre tării; o perdea de catifea aşternută peste mine nu mi-ar fi făcut mai mult rău. Gângănii moarte se amestecau cu sângele meu, ţânţari vii îşi luau şi ei porţia, am început să simt fiori străbătându-mă din cap până-n picioare şi mirosul meu deveni una cu duhoarea fetidă a junglei fierbinţi şi plină de miasme. Eram, bineînţeles, desculţ. Ca să mai scap de transpiraţie, mi-am pus tricoul pătat cu insecte şi m-am întins din nou. Ceva ca un muşuroi de umbră pe drumul întunecat indica locul unde dormea Dean. Îl auzeam cum sforăie. Stan sforăia şi el.

Lumina slabă a unei lanterne se zărea din când în când, semn că şeriful îşi făcea rondul, îl auzeam cum mormăie de unul singur în noapte. Apoi veni înspre noi şi-am auzit zgomotul înfundat al paşilor apropiindu-se pe întinderea acoperită cu nisip şi vegetaţie. Se opri şi lumină maşina. M-am ridicat şi l-am privit. Şovăitor, cu o undă de nemulţumire, dar şi de afecţiune în glas, spuse:

— Dormiendo? şi arătă spre Dean.

Am înţeles că asta înseamnă "a dormi".

— Si, dormiendo.

— Bueno, bueno, îşi spuse sieşi şi, cu părere de rău şi tristeţe, se întoarse să-şi continue rondurile sale singuratice.

Asemenea poliţişti minunaţi n-a dat Dumnezeu niciodată în America. Nu tu suspiciuni, nu tu agitaţie sau griji: era doar păzitorul oraşului adormit, atâta tot.

M-am întors la patul meu de oţel şi m-am culcat cu braţele întinse. Nici măcar nu ştiam dacă deasupra mea erau ramuri sau cerul liber şi nu avea nici o importanţă. Mi-am deschis larg gura şi am inspirat profund aerul junglei. Era fierbinte. Parcă nici nu era aer, ci emanaţia palpabilă şi vie a copacilor şi a mlaştinii. Am rămas treaz. Dincolo de desişuri, cocoşii se porniră să anunţe zorii. Nu era aer, nici măcar o adiere, nici rouă, ci doar greutatea Tropicului Cancerului, care ne ţintuia de pământul căruia îi aparţineam şi ne subjuga. Nici un semn că se apropiau zorii. Deodată am auzit câinii lătrând furios în întuneric şi, imediat după aceea, zgomotul cadenţat al copitelor unui cal. Se apropia. Ce călăreţ smintit bântuia prin noapte? În faţa ochilor mi se înfăţişă o apariţie stranie: alb ca o stafie, un cal sălbatic tropotea pe drum, îndreptându-se spre Dean. În spatele lui câinii schelălăiau şi lărmuiau. Pe ei nu-i vedeam, erau doar nişte bătrâne potăi de junglă întârâtate, însă calul imens, alb ca zăpada şi aproape fosforescent, era uşor de văzut. Nu mi-am făcut griji pentru Dean. Calul l-a văzut şi a tropotit chiar pe lângă capul său, a trecut ca o corabie pe lângă maşină, a nechezat uşurel şi, urmărit de câini, şi-a continuat drumul prin oraş, spre junglă, în cele din urmă, nu s-a mai auzit decât tropotul tot mai slab al copitelor. Câinii se potoliseră acum şi-şi lingeau blana. Ce era cu calul acesta? Ce mit, ce stafie, ce spirit? Când Dean se trezi, i-am povestit ce se întâmplase. Mă suspectă că am visat. Apoi îşi aminti vag că visase un cal alb şi i-am spus că nu fusese un vis. Stan Shephard se dezmetici încet-încet şi el. La cele mai mici mişcări transpiram din nou abundent. Era încă întuneric beznă.

— S-o luăm din loc ca să facem puţin vânt! am strigat. Mor de cald!

— Bine!

Am ieşit în viteză din oraş şi ne-am reluat drumul pe şoseaua accidentată, cu părul în bătaia vântului. Ne învălui rapid lumina cenuşie a zorilor, care lăsa să se vadă de-o parte şi de alta mlaştinile impenetrabile, cu copaci înalţi, dezolanţi, răsuciţi şi aplecaţi înspre străfundurile misterioase. O vreme am mers în paralel cu calea ferată, în faţa noastră se ivi bizara antenă a postului de radio din Ciudad Mante şi era ca şi cum am fi fost în Nebraska. Ne-am oprit la o staţie de benzină unde am făcut plinul, în timp ce nori negri de insecte ale nopţii din junglă se izbeau de becuri şi ni se prăbuşeau la picioare în grămezi fojgăitoare, unele cu aripi de până la opt centimetri lungime, altele cu aspectul înfricoşător al unor libelule în stare să înghită o pasăre, la care se adăugau mii de ţânţari imenşi şi tot felul de păianjeni fără nume. De groază, ţopăiam pe asfalt, în cele din urmă m-am suit în maşină şi mi-am ţinut genunchii la piept, privind înfricoşat spre viermuiala de lângă roţile maşinii.

— Să mergem! am urlat.

Dean şi Stan nu păreau deloc tulburaţi. Au băut calmi câteva sticle de Mission Orange, pe care le-au azvârlit dincolo de răcitorul de apă. Tricourile şi pantalonii lor, la fel ca ai mei, erau uzi de sângele şi negreala miilor de insecte strivite. Le-am adulmecat îndeaproape.

— Ştiţi, începe să-mi placă mirosul ăsta, zise Stan. Mă face să nu-l mai simt pe al meu.

— E un miros ciudat, plăcut, spuse Dean. N-o să-mi schimb tricoul până în Mexico City; vreau să-mi intre în pori şi să-l ţin minte.

Aşa că am pornit din nou la drum, bucurându-ne de aerul care ne răcorea feţele înfierbântate şi murdare.

În depărtare începură să se zărească munţii acoperiţi de păduri. După acest urcuş, urma să ne aflăm din nou pe marele platou central, de unde aveam să o luăm la vale, spre Mexico City.

Cât ai clipi, ne-am trezit la o altitudine de o mie cinci sute de metri, printre trecători învăluite în negură, de unde, la vreun kilometru şi jumătate în jos, se vedeau curgând râuri gălbui. Era marele fluviu Moctezuma. Indienii întâlniţi pe drum aveau un aspect cu totul deosebit. Erau indieni de la munte, o naţie aparte care, cu excepţia Şoselei Panamericane, nu avea nici o legătură cu restul lumii. Erau scunzi şi solizi şi aveau pielea întunecată şi dinţii stricaţi. Cărau greutăţi imense în spinare. Dincolo de enormele prăvălişuri acoperite cu vegetaţie, pe pantele repezi, se vedeau petece de pământ cultivat. Oamenii trebuiau să urce şi să coboare acele pante pentru a îngriji recoltele. Dean mergea cu opt kilometri la oră ca să poată vedea mai bine.

— Pfiii, n-aş fi crezut niciodată că există aşa ceva!

Sus, pe un pisc înalt ca toate celelalte din Munţii Stâncoşi, am văzut banane. Dean coborî din maşină ca să ne arate una şi alta, ca să stea şi să privească în timp ce se freca pe pântece. Ne aflam acum lângă o casă acoperită cu paie, situată la marginea unei terase, suspendată parcă deasupra abisului lumii. Soarele crea un fel de ceaţă aurie care estompa râul Moctezuma, aflat acum la mai mult de un kilometru şi jumătate sub noi.

În curtea din faţa colibei stătea o mică indiancă de vreo trei ani, cu degetul în gură, privindu-ne cu ochii ei mari, căprui.

— Probabil că-n viaţa ei nu a văzut pe nimeni parcând maşina aici! şopti Dean. Bu-nă ziua, micuţo. Ce mai faci? Îţi place de noi?

Fetiţa îşi întoarse privirea, intimidată, şi-şi ţuguie buzele. Am început să vorbim, iar ea ne studia, cu degetul în gură.

— Iiii, aş vrea să am ceva să-i dăruiesc. Gândeşte-te, să te naşti şi să trăieşti pe terasa asta, iar terasa asta să fie tot ceea ce ştii tu despre viaţă. Probabil că tatăl ei îşi dă drumul în prăpastie legat de-o frânghie şi-şi ia ananasul dintr-o peşteră şi taie lemnul la o înclinaţie de optzeci de grade, cu hăul acela sub el. Niciodată nu va pleca de aici şi nu va cunoaşte lumea din afară. Oamenii aceştia sunt un popor. Gândeşte-te ce căpetenie grozavă trebuie să aibă! Probabil că mai sunt şi alţii, dincolo de drum, peste prăpastie, şi mai sălbatici şi mai ciudaţi decât aceştia, pe care Şoseaua Panamericană îi civilizează într-o oarecare măsură. Uită-te la sudoarea de pe fruntea ei, îmi arătă Dean cu o grimasă de suferinţă. Nu e sudoare ca a noastră, e uleioasă şi e mereu acolo pentru că întotdeauna e cald, iar ea nu ştie ce înseamnă să nu asuzi pentru că s-a născut aşa şi va muri tot aşa.

Broboanele de pe fruntea ei mică erau grele şi nu se clinteau: rămâneau pe loc şi luceau ca un ulei fin de măsline.

— Ce trebuie să fie în sufletul lor din cauza asta! Ce diferite trebuie să fie grijile şi valorile şi dorinţele lor personale!

Dean porni mai departe. Mergea cu vreo şaisprezece kilometri pe oră, cu gura căscată de uimire, privind cu nesaţ fiecare fiinţă umană care ne apărea în cale. Drumul urca mereu.

Pe măsură ce urcam, aerul era tot mai răcoros, iar fetele indiene de pe drum purtau şaluri pe cap şi pe umeri. Ne strigară cu disperare. Ne-am oprit să vedem ce vor. Voiau să ne vândă mici bucăţele de cristal de stâncă. Ochii lor mari, căprui şi inocenţi, priveau într-ai noştri cu o asemenea intensitate a simţirii încât nici unul din noi nu a avut nici cel mai mic gând necurat, cu atât mai mult cu cât erau foarte tinere, unele de vreo unsprezece ani, dar arătând de treizeci.

— Uită-te la ochii lor! şopti Dean.

Erau ca ochii Fecioarei când era copilă. In ei am recunoscut privirea blândă şi iertătoare a lui Iisus. Şi ne priveau fără cea mai mică teamă. Ne-am frecat ochii tulburaţi şi albaştri şi am privit din nou. Raza îndurerată şi hipnotizantă a căutăturii lor ne pătrundea până în adânc. Când vorbeau, deveneau agitate şi aveau un aer prostuţ. Erau ele însele doar când tăceau.

— Au învăţat să vândă cristalele acestea doar recent, de când s-a construit şoseaua, acum vreo zece ani. Probabil că până atunci tot poporul lor fusese tăcut.

Fetele se văicăreau în jurul maşinii. O copilită deosebit de emotivă îl apucă pe Dean de braţul umed de sudoare. Se tânguia în indiană.

— Ah, da, ah, da, draga de tine, zise Dean afectuos şi aproape cu tristeţe.

Ieşi din maşină, merse să cotrobăie după ceva în cufărul ponosit din spate acelaşi cufăr american vechi şi chinuit şi scoase un ceas de mână. l-l arătă fetiţei. Aceasta scoase un fel de scheunat de bucurie. Celelalte se adunară uimite în jurul ei. Apoi Dean căută în palma fetei "cel mai drăgălaş şi mai pur şi mai mic cristal pe care l-a cules personal pentru mine de pe munte". Găsi unul mic cât o bobiţă de zmeură. Îi dădu ceasul. Fetele îşi rotunjiră buzele precum copiii din corul bisericii. Norocoasa strânse ceasul la pieptul acoperit cu zdrenţe. Îl mângâiară pe Dean şi-i mulţumiră. Stătea între ele, cu faţa chinuită îndreptată spre cer şi spre defileul cel mai înalt, ultimul pe care-l mai aveam de trecut, arătând precum însuşi Profetul pogorât în mijlocul lor. Se urcă înapoi în maşină. Le părea atât de rău că plecam. O bună bucată de vreme, în timp ce treceam prin defileu, alergară după noi.

— Ah, mi se frânge inima! strigă Dean, lovindu-se în piept. Cât de totală e supunerea şi uimirea lor! Ce se va întâmpla cu ele? Oare ar veni după maşina noastră până în Mexico City dacă am merge destul de încet?

— Da, am zis, pentru că eu ştiam.

Am ajuns pe culmile ameţitoare ale lanţului Sierra Madre Oriental. Bananierii îşi amestecau strălucirea aurie cu ceaţa. Negurile se căscau în josul pereţilor de stâncă ai prăpastiei. Dedesubt, râul Moctezuma era doar un fir subţire şi auriu ce străbătea întinderea verde a junglei. Oraşe ciudate, aşezate la răspântii, se perindau prin faţa noastră şi indieni cu eşarfe ne priveau pe sub borul pălăriilor şi pe sub rebozos[9]. Viaţa era aici plină, întunecată, străveche. Cu ochi de şoim, îl priveau pe Dean care, în sminteala lui, şedea aplecat cu gravitate asupra volanului. Toţi îşi ţineau mâinile întinse. Coborâseră de pe înălţimile şi din sălbăticia munţilor ca să întindă mâna după ceea ce ei socoteau că le putea oferi civilizaţia şi nici prin gând nu le trecea câtă tristeţe şi dezamăgire ascundea aceasta. Nu ştiau că exista o bombă care ne putea zdrobi toate podurile şi drumurile şi-i putea face fărâme şi că într-o zi s-ar putea să devenim la fel de săraci ca şi ei, întinzând mâinile să cerşim exact aşa cum o făceau ei acum. Fordul nostru distrus, rămăşiţă a unei Americi prospere a anilor '30, îşi zăngăni carcasa printre ei şi dispăru într-un nor de praf.

Ne apropiaserăm de ultimul platou. Soarele era auriu, aerul de un albastru intens, iar deşertul, cu râurile sale puţine, era un amestec tumultuos de spaţii acoperite cu nisip fierbinte, care alternau cu umbrele neaşteptate ale unor copaci cu înfăţişare biblică. Acum Dean dormea şi Stan conducea. Apărură păstori înveşmântaţi în haine lungi, ca-n vremuri de demult, femei cu snopi aurii de in şi bărbaţi cărând şipci. Pe întinderea strălucitoare a deşertului, la umbra arborilor uriaşi, păstorii şedeau împreună, iar oile se înghesuiau unele în altele, ridicând praful.

— Bătrâne, bătrâne, am strigat la Dean, trezeşte-te şi uită-te la păstori, trezeşte-te şi uită-te la lumea minunată din care a venit Iisus, deschide ochii şi vezi!

Îşi ridică brusc capul de pe speteaza scaunului, zări o frântură din lumea scăldată în razele roşiatice ale soarelui care apunea, apoi adormi la loc. Când se trezi de-a binelea, îmi descrise totul până în cel mai mic amănunt şi-mi spuse:

— Da, bătrâne, mă bucur că mi-ai spus să mă uit. O, Doamne, ce-o să mă fac? Încotro am s-o apuc?

Se frecă pe burtă şi privi spre cer cu ochi roşii şi aproape că izbucni în plâns.

Sfârşitul călătoriei noastre era iminent. De-o parte şi de alta se întindeau şesuri necuprinse, iar un vânt binevoitor sufla peste pilcurile de copaci imenşi, presărate din loc în loc, şi peste vechi aşezări ale căror ziduri deveniseră trandafirii în bătaia soarelui ce apunea. Norii erau tot roşii, uriaşi şi foarte aproape. "Mexico City în amurg!" Reuşiserăm să facem trei mii de kilometri din acea după-amiază petrecută în curtea din Denver până în aceste spaţii vaste, cu aspect de început de lume, iar acum eram pe cale să ajungem la capătul drumului.

---

[9] *Rebozo* — şal mexican, împletit de mână

— Ne schimbăm tricourile astea mânjite cu insecte?

— Nuu, hai să le purtăm în oraş, ce mama dracului.

Şi am intrat în Mexico City.

Am ieşit printr-o scurtă trecătoare direct pe o înălţime de pe care am putut cuprinde cu privirea întreg oraşul, întins pe un crater vulcanic. Dinspre el ţâşneau fum şi luminile ce se aprind seara devreme. Am coborât pe Insurgentes Boulevard direct spre inima oraşului, la Reforma. Puştanii jucau fotbal pe enorme şi jalnice terenuri, stârnind praful. Şoferi de taxi ne-au depăşit şi ne-au întrebat dacă vrem fete. Nu, acum nu voiam fete. Pe câmpie se întindeau uliţe lungi, mărginite de case de chirpici. Pe aleile întunecate am zărit siluete singuratice. Curând avea să se lase noaptea. Apoi oraşul a venit în întâmpinarea noastră şi deodată ne-am trezit trecând pe lângă cafenele aglomerate şi cinematografe şi multe, multe lumini. Vânzătorii de ziare strigau înspre noi. Desculţi, ţinând în mâini chei franceze şi cârpe, mecanicii se înclinau în faţa noastră. Şoferi indieni desculţi şi ţicniţi ne-au tăiat drumul, ne-au înconjurat claxonând, într-un trafic total dement. Zgomotul era infernal. Maşinile mexicane nu folosesc amortizoare. Toată lumea claxona într-o veselie.

— Uiiii! urlă Dean. Atenţie!

Se strecură cu maşina printre ceilalţi, jucându-se cu toţi. Şofa ca un indian. Intră şi se învârti pe un sens giratoriu de pe Reforma Boulevard, făcând faţă maşinilor care veneau din opt direcţii diferite, stânga, dreapta, izquierda, înainte, şi striga şi sălta de bucurie.

— Ăsta-i traficul la care am visat! Toată lumea merge!

Se apropia o ambulanţă. In America, ambulanţele trec printre maşini cu sirenele urlând. Imensele ambulanţe ale indienilor felahi apar brusc pe străzile oraşelor, cu peste o sută douăzeci pe oră, şi toată lumea trebuie să se ferească din calea lor, iar ele nu opresc pentru nimeni şi în nici o împrejurare, trec şi se duc drept înainte. Am văzut-o cum se îndepărtează pe roţile care scrâşneau în spaţiul creat în traficul aglomerat din centru. Şoferii erau indieni. Oamenii, chiar şi femeile în vârstă, alergau după autobuze care nu opreau niciodată. Tineri funcţionari din Mexico City făceau pariuri şi alergau în grupuri după autobuze în care se urcau din fugă, ca nişte sportivi, îmbrăcaţi cu tricouri şi desculţi, şoferii de autobuz erau solizi şi rânjeau dement de pe scaunele joase pe care erau aşezaţi în faţa volanelor enorme. Deasupra lor licăreau icoane. Luminile din autobuze erau cenuşii-verzui, iar pe băncile de lemn se zăreau feţe întunecate.

În centrul oraşului, mii de tineri cu pălării pleoştite de paie şi jachete cu poale lungi, îmbrăcate direct pe bustul gol, se plimbau pe străzile principale, unii vânzând crucifixe şi droguri pe alei lăturalnice, alţii îngenunchind în capelele dărăpănate de pe lângă barăcile ce adăposteau spectacole burleşti mexicane. Erau şi alei doar cu pietriş, cu canalizare deschisă şi uşi micuţe ce se deschideau spre baruri minuscule, situate în colibe de chirpici. Trebuia să sari peste un şanţ ca să-ţi iei băutura, iar în fundul şanţului era vechiul lac al aztecilor. Nu puteai să ieşi în stradă decât strecurându-te cu spinarea lipită de zid. Serveau cafea cu rom şi nucşoară. Ritmuri de mambo răsunau asurzitoare de peste tot. Sute de prostituate stăteau înşirate pe străduţele întunecate, privindu-ne cu o licărire tristă în ochi. Umblam năuci, ca-ntr-un vis. Am mâncat fripturi minunate cu doar patruzeci şi opt de cenţi într-un ciudat restaurant mexican acoperit cu ţiglă, unde generaţii întregi de muzicieni *marimba*[10] stăteau adunaţi în jurul unui instrument enorm. Chitarişti care cântau şi cu vocea veneau şi plecau, iar într-un colţ şedeau bătrâni care cântau la trompetă. Treceam pe lângă cârciumi mizere de unde emana o duhoare acrişoară; te serveau cu un pahar mare de zeamă de cactus, la doi cenţi. Nimic nu stătea locului. Străzile erau înţesate toată noaptea. Cerşetorii dormeau înfăşuraţi în afişe rupte de pe garduri. Erau familii întregi care şedeau pe trotuar, cântau la fluiere şi *se* distrau toată noaptea. Li se vedeau picioarele goale, pâlpâiau luminări, tot Mexicul părea o imensă şatră de ţigani. Pe la colţuri, femei bătrâne tăiau în bucăţi capete de vită fiartă, pe care le înveleau în tortillas şi le

[10] Instrument de percuţie latino-american, asemănător xilofonului.

serveau cu sos picant pe şervete din ziare. Acesta era marele şi cel din urmă oraş, sălbatic şi lipsit de inhibiţii, copilăros şi indian, oraşul pe care ştiam că-l vom găsi la capătul drumului. Dean umbla ca un automat, cu braţele atârnând, cu gura căscată şi ochi strălucitori, şi ne purtă într-un pelerinaj aiurit şi plin de devoţiune care dură până în zori. Lumina ne găsi pe câmp, împreună cu un băiat cu pălărie de paie, care râdea şi pălăvrăgea cu noi şi voia să se joace cu mingea, fiindcă totul era fără sfârşit.

Apoi am făcut febră şi am delirat şi mi-am pierdut cunoştinţa. Dizenterie. Din vârtejul întunecat al minţii, ştiam că mă aflu pe un pat, undeva la două mii patru sute de metri deasupra nivelului mării, pe un acoperiş al lumii, şi ştiam că trăisem o viaţă şi multe altele în biata carcasă de atomi a cărnii mele şi că am visat toate visele cu putinţă. L-am văzut pe Dean aplecat deasupra mesei de bucătărie. Peste câteva nopţi avea să plece din Mexico City.

— Ce faci, omule? am gemut.

— Sărmanul Sal, bietul Sal, s-a îmbolnăvit. Stan o să aibă grijă de tine. Acum ascultă-mă, dacă poţi: am obţinut divorţul de Camille şi mă întorc la Inez, la New York, chiar în seara asta, dacă mai rezistă maşina.

— O iei de la capăt? am strigat.

— Da, o iau de la capăt, prietene. Trebuie să mă întorc la viaţa mea. Aş vrea să pot sta cu tine. Mă rog să pot veni înapoi.

M-am ţinut de burtă, care mă durea, şi am gemut. Când m-am uitat din nou, viteazul şi nobilul Dean stătea şi mă privea de lângă vechiul său cufăr prăpădit. Nu-l recunoşteam şi el ştia asta şi-i era milă de mine, aşa că-mi trase pătura până peste umeri.

— Da, da, da, trebuie să plec. Bătrâne Sal, care ai febră, rămâi cu bine.

Şi dus a fost. Peste douăsprezece ore, în febra mea îndurerată, am înţeles în sfârşit că plecase. La ora aceea el conducea de unul singur pe drumul ce-l ducea înapoi, printre munţii presăraţi cu bananieri, de data aceasta pe timp de noapte.

Când m-am mai înzdrăvenit, mi-am dat seama ce ticălos fusese, dar a trebuit să înţeleg imposibila complexitate a vieţii lui, faptul că trebuise să mă abandoneze aici, aşa bolnav cum eram, ca să-şi continue povestea cu nevestele şi necazurile lui.

— O.K., bătrâne Dean, nu o să spun nimic.

Partea a cincea

Dean plecă din Mexico City şi se întâlni din nou cu Victor în Gregoria şi mână vechea maşină până la Lake Charles, Louisiana, unde aripa din spate sfârşi prin a se desprinde şi a cădea în drum, exact aşa cum prevăzuse el. Prin urmare, îi telefona lui Inez să-i trimită bani şi restul drumului îl parcurse cu avionul. Când ajunse la New York cu actele de divorţ, el şi Inez merseră imediat la Newark şi se căsătoriră şi, în aceeaşi noapte, după ce-i spuse că totul era în regulă şi că nu trebuie să-şi facă griji, oferindu-i explicaţii logice unde de fapt nu era decât chin şi suferinţă, sări în autobuz şi traversă din nou îngrozitorul continent până la San Francisco pentru a trăi lângă Camille şi lângă cele două fetiţe. Aşadar, acum era de trei ori căsătorit, de două ori divorţat şi trăia cu a doua soţie.

Toamna am plecat şi eu din Mexico City spre casă şi într-o noapte, pe când eram la Dilley, Texas, la hotarul cu Laredo, şi stăteam pe drumul fierbinte, sub un felinar de care se izbeau fluturii verii, am auzit un zgomot de paşi care se apropiau din beznă şi, iată, apăru călcând apăsat un bătrân înalt cu plete albe fluturând, cu o boccea în spinare, care, când mă văzu, îmi spuse fără să se oprească: "Du-te şi jeleşte-l pe om". Apoi se topi în bezna de unde se ivise. Să

însemne oare asta că trebuia să-mi duc la bun sfârşit pelerinajul pe jos pe drumurile întunecate ale Americii? Am făcut tot posibilul să ajung mai repede la New York, iar într-o seară mă aflam pe o stradă întunecoasă din Manhattan şi strigam spre fereastra unei mansarde, unde credeam că se ţine o petrecere. Apăru o fată drăguţă care întrebă:

— Da, cine este?

— Sal Paradise, am răspuns şi mi-am auzit numele răsunând pe strada tristă şi pustie.

— Haide sus, mă chemă ea. Fac ciocolată fierbinte.

Am urcat şi în faţa mea era chiar ea, fata cu ochi limpezi şi nevinovaţi pe care o căutasem dintotdeauna. În acelaşi moment am decis că ne vom iubi nebuneşte. Iarna am plănuit să migrăm la San Francisco, cărând cu noi mobila prăpădită şi tot avutul nostru modest într-o rablă de camionetă. L-am anunţat şi pe Dean printr-o scrisoare. Mi-a răspuns cu o epistolă foarte lungă, de vreo optsprezece mii de cuvinte, povestindu-mi despre anii tinereţii petrecuţi în Denver şi zicând că vine după mine să-mi aleagă el camionul şi să ne ducă acasă. Aveam la dispoziţie şase săptămâni ca să economisim bani pentru camion, aşa că am muncit pe rupte şi am pus deoparte fiecare bănuţ. Dean sosi însă pe neaşteptate, cu cinci săptămâni şi jumătate mai devreme, astfel că nu aveam nici un ban ca să ne realizăm planurile.

După o plimbare făcută în toiul nopţii, mă întorceam la iubita mea să-i spun la ce mă gândisem între timp. Mă aştepta în cămăruţa întunecoasă cu un zâmbet ciudat. I-am povestit una şi alta, când am observat brusc că în încăpere era o linişte neobişnuită. M-am uitat în jur şi am văzut o carte ferfeniţită pe radio. Ştiam că este a lui Dean, acel Proust al eternităţii de după amiază. Ca-n vis, l-am văzut cum se apropie tiptil pe holul întunecat, doar în ciorapi. Nu mai putea vorbi clar. Ţopăia şi râdea, îşi vântura şi-şi flutura mâinile şi spunea:

— Ah, ah, trebuie să asculţi şi să auzi.

Am ascultat cu toată atenţia. Dar uită ce avea de spus.

— Ascultă, îhâm. Uite, dragă Sal, dulce Laura, am venit plec aşteptaţi ah, da.

Şi se uită cu mâhnire spre mâinile sale.

— Nu mai pot vorbi... Înţelegeţi că asta e sau ar putea fi. Ascultaţi!

Ascultarăm cu toţii. El asculta zgomotele nopţii.

— Da! şopti extaziat. Dar vezi că nu mai e nevoie de vorbe, nici acum, nici mai departe.

— Dar de ce ai venit aşa devreme, Dean?

— Ah, zise, privindu-mă de parcă m-ar fi văzut prima oară, aşa curând, da. Vom, vom şti adică nu ştiu. Am venit pe calea ferată, vagoanele de serviciu, vagoane vechi, cu bănci de lemn, Texas, tot drumul am cântat la fluier şi ocarină.

Îşi scoase noul fluier de lemn. Cântă câteva falseturi şi ţopăi aşa cum era, doar în ciorapi.

— Vezi? zise. Dar desigur, Sal, că pot vorbi la fel ca întotdeauna şi am multe lucruri să-ţi spun cu mintea asta ameţită de haşiş cu care am citit minunatul ăsta de Proust tot drumul până aici şi am văzut o mulţime de lucruri despre care nu voi avea nicicând TIMP să-ţi povestesc şi ÎNCĂ nu am vorbit despre Mexic şi despărţirea noastră acolo... Dar nu e nevoie să o mai facem. Absolut, nu?

— Bine, n-o să vorbim.

Şi începu să povestească tot ce făcuse din L.A. şi până încoace, neuitând nici cel mai mic amănunt, cum vizitase o familie, luase cina, discutase cu tatăl, fiii, fiicele, cum arătau, ce mâncaseră, ce aveau în casă, care le erau gândurile, preocupările, sufletele. Trei ore nu se opri şi în cele din urmă încheie cu:

— Ah, dar ceea ce CHIAR am vrut să-ţi povestesc, mult mai târziu, Arkansas, drumul cu trenul, cântatul la fluier, jocul de cărţi cu băieţii, cărţile mele porn. am câştigat bani, am cântat singur la ocarină, pentru marinari. O călătorie lungă, lungă şi îngrozitoare, de cinci zile şi cinci nopţi doar ca să te VĂD pe tine, Sal.

— Ce s-a întâmplat cu Camille?

— Mi-a dat voie, desigur mă aşteaptă. Camille şi cu mine am hotărât să nu ne mai

despărţim niciodată.

— Iar Inez?

— Eu aş vrea să se întoarcă cu mine la Frisco, să locuiască în cealaltă parte a oraşului. Ce crezi? Nu ştiu de ce am venit.

Mai târziu spuse, într-un moment de totală uimire:

— Da, desigur, am vrut să te văd pe tine şi pe dulcea ta iubită, mă bucur pentru tine, te iubesc ca întotdeauna...

Rămase în New York trei zile şi făcu pregătiri rapide să se întoarcă din nou cu trenul şi să traverseze iar continentul, cinci zile şi cinci nopţi, în vagoane mizerabile, cu bănci de lemn, iar noi desigur că nu am avut bani să ne luăm un camion şi nu am putut merge cu el. Cu Inez a petrecut o noapte, explicând şi asudând şi certându-se, iar ea l-a azvârlit afară. Apoi pe adresa mea sosi o scrisoare pentru el. Era de la Camille. "Mi s-a frânt inima când te-am văzut traversând şinele cu bagajul. Mă rog întruna să te întorci teafăr. Vreau cu adevărat ca Sal şi prietena lui să vină să locuiască pe aceeaşi stradă cu noi. Ştiu că veţi reuşi, dar tot îmi fac griji, acum că totul e clar între noi. Dragul meu Dean, prima jumătate a secolului a luat sfârşit. Toată dragostea şi sărutările noastre te aşteaptă ca să petreci cealaltă jumătate cu noi. Te aşteptăm. [Semnat] Camille, Amy şi micuţa Joanie." Astfel, Dean avea să-şi petreacă viaţa alături de Camille, soţia sa cea mai perseverentă, cea mai îndârjită şi cea mai ştiutoare, şi i-am mulţumit lui Dumnezeu în numele lui.

Ultima oară când l-am văzut a fost în împrejurări triste şi ciudate. Remi Boncoeur sosise la New York după ce făcuse de mai multe ori înconjurul lumii pe vapoare. Am vrut să-l întâlnească şi să-l cunoască pe Dean. S-au întâlnit, dar Dean n-a putut vorbi şi n-a spus nimic, iar Remi i-a întors spatele. Remi obţinuse bilete la concertul lui Duke Ellington de la Metropolitan Opera şi insista ca Laura şi cu mine să-i însoţim, pe el şi pe prietena lui. Remi era acum gras şi trist, dar rămăsese domnul entuziast şi politicos care dorea să facă lucrurile aşa cum se cuvine, după spusele lui. Aşa că îl trimise pe agentul său de pariuri să ne ia la concert într-un Cadillac. Era o seară friguroasă de iarnă. Cadillacul era în faţa casei, gata de plecare. Dean stătea în faţa ferestrelor cu bagajul, pregătit să plece la Penn Station şi apoi de-a lungul continentului.

— La revedere, Dean, am spus. Aş fi vrut să nu trebuiască să mă duc la concertul ăsta.

— Crezi că pot veni cu voi până pe Strada 40? îmi şopti. Vreau să stau cu tine cât mai mult posibil, băiete, şi e un ger atât de ticălos în New York-ul ăsta.

I-am spus lui Remi. Nu, nu voia. Îi plăcea de mine, dar nu şi de prietenii mei idioţi. Să fac bine şi să nu repet figura şi să-i stric seara planificată cu atâta grijă, aşa cum făcusem în 1947 în localul lui Alfred, la San Francisco, cu Roland Major.

— Nici nu poate fi vorba, Sal!

Sărmanul Remi îşi comandase o cravată specială pentru seara aceasta, erau pictate pe ea o replică a biletelor pentru concert şi numele Sal şi Laura şi Remi şi Vicki, împreună cu nişte glume răsuflate şi câteva din zicerile lui favorite, de genul "Nu-l poţi învăţa un cântec nou pe bătrânul Maestro".

Aşadar, Dean nu a putut veni cu noi până în oraş şi singurul lucru pe care l-am putut face a fost să stau pe bancheta din spate şi să-i fac cu mâna. Nici agentul de pariuri de la volan nu voia să aibă de-a face cu Dean. Dean, îmbrăcat într-o haină zdrenţăroasă, mâncată de molii, pe care şi-o adusese special pentru gerurile din Est, se îndepărtă singur şi ultima dată când l-am văzut trecea de colţul Străzii a Şaptea, cu privirea înainte, spre drumul pe care trebuia s-o ia din nou. Drăguţa de Laura, iubita mea, căreia îi povestisem totul despre Dean, era gata-gata să plângă.

— Oh, nu trebuia să-l lăsăm să plece aşa. Ce ne facem?

Dus e bătrânul Dean, m-am gândit, şi am spus cu voce tare:

— O să fie bine.

Şi-am mers la concertul ăla nenorocit, de care oricum nu aveam nici un chef, şi tot timpul m-am gândit la Dean, cum se ducea el la gară şi urca iar în tren şi parcurgea aproape cinci mii de kilometri prin ţara asta îngrozitoare şi nu am aflat niciodată de ce venise încoace, poate doar ca să mă vadă pe mine.

Aşa că, atunci când soarele apune în America, iar eu stau pe vechiul chei pustiu şi privesc cerul nesfârşit de deasupra New Jersey-ului şi simt ţinutul sălbatic care se întinde, într-o masă incredibilă, până pe coasta de vest şi drumul care nu se mai termină şi toţi oamenii care visează în această imensitate, iar în Iowa ştiu că acum copiii plâng pentru că sunt lăsaţi să plângă, iar în astă-seară stelele vor răsări şi nu-i aşa că Dumnezeu este Ursuleţul Pooh?, luceafărul îşi împrăştie razele deasupra preriei cu o clipă doar înaintea căderii nopţii ce binecuvântează pământul, întunecă râurile, acoperă piscurile şi închide cel din urmă ţărm şi nimeni, nimeni nu ştie ce are să se întâmple, în afară poate de sărmanele zdrenţe ale bătrâneţii, iar eu mă gândesc la Dean Moriarty, ba chiar şi la bătrânul Dean Moriarty, tatăl pe care nu l-am mai găsit niciodată, mă gândesc la Dean Moriarty.

Jack Kerouac (Jean-Louis Kerouac) s-a născut în 1922 în Lowell, Massachusetts. Familia sa venea din Canada franceză, iar Kerouac a învăţat engleza ca a doua limbă, în timpul celui de-al doilea război mondial, viitorul scriitor a fost lăsat la vatră, considerându-se că ar avea un comportament schizoid. După o perioadă în care a lucrat în marina comercială, porneşte într-un şir de călătorii prin Statele Unite şi Mexic, schimbând o mulţime de slujbe din cele mai diverse (pădurar, muncitor la căile ferate etc.). Primul său roman, The Town and the City, apare în 1950. Ulterior, nemulţumit de convenţiile narative existente, Kerouac îşi elaborează o metodă de scriere spontană, brută, nefinisată, al cărei rezultat a fost romanul Pe drum (On the Road), apărut în 1957. Incluzând numeroase elemente autobiografice, cartea a atras atenţia asupra unui mod de viaţă specific, pe care prozatorul şi poetul american l-a transformat astfel într-o etichetă a unei epoci, alături de alţi scriitori de prestigiu, colegi de Generaţie Beat: Allen Ginsberg, William Burroughs, Lawrence Ferlinghetti (editorul lor din New York, el însuşi un poet apreciat) etc. Printre cărţile publicate ulterior de Jack Kerouac şi care surprind aceeaşi lume a libertăţii, extazului mistic, a muzicii şi a sărăciei, opusă unei societăţi convenţionale, obositoare şi lipsite de vitalitate se numără The Dharma Bums (1958), Tristessa (1960), Big Sur (1962), Visions of Gerard (1963). Volumul de versuri Mexico City Blues, apărut în 1959, reflectă aceleaşi teme şi obsesii ca şi lucrările sale în proză.

Jack Kerouac a murit în octombrie 1969. În 1974 a apărut o biografie a sa, intitulată simplu Kerouac şi scrisă de Ann Chambers.

Pe drum, romanul cel mai cunoscut al lui Jack Kerouac, este considerat o Biblie a Generaţiei Beat. Romanul este, în acelaşi timp, o descriere a Americii anilor '50 şi a generaţiei amintite, obsedată de exprimarea libertăţii individuale, aflată într-o căutare frenetică a adevărurilor supreme, indiferent de mijloacele folosite de la călătorii iniţiatice la sex şi droguri. Pe drum are multe accente autobiografice, personajul principal, Dean Moriarty, fiind un alter ego al lui Neal Cassady, figură emblematică a Generaţiei Beat.